

LANKÁVATÁRA SZÚTRA

F. Max Müller (ed.): Buddhist Mahayana Text II.
Sacred Books of East 49. Motilal Banarsidass, 1990
[Oxford, 1894]

Fordította:
© Bánfalvi András

Összeállította: Daisetz Teitaro Szuzuki
Eredeti cím: *The Lankavatára Sutra, a mahayana text*

Fordította és a bevezetőt írta:
© Migray Emőd

A Körösi Csoma Sándor Buddhista Egyetem
jegyzete

ISBN 963 7310 93 2

Farkas Lőrinc Imre Könyvkiadó, 2001
Farkas Nyomda Kft.

A kötet megjelenését
a Körösi Csoma Sándor Buddhista Alapítvány támogatta

[BEVEZETÉS]

A Lankávatára Szútra keletkezése

A *Lankávatara Szútra* a mahájána egyik legjelentősebb szútrája, különböző későbbi mahájána szövegek gyakran hivatkoznak rá. Összességében a mahájána pszichológia és ismeretelmélet egyik alapvető műve.

Keletkezési ideje nem ismert, de miután az első kínai fordítását Kr.u. 443-ban említik, az eredeti szanszkrit műnek jóval ez előtt el kellett készülnie. A jelenlegi szöveg 9 fejezetből áll, ebből a kilencedik a Lankávatára dháraniját tartalmazza, a nyolcadik valószínűleg későbbi hozzátoldás, mivel csak a Wei-fordításban (Kr.u. 513) található meg.

A mű különböző formáinak a leghosszabbja 36 000 párversből áll, de léteznek rövidebb formák is. Az angolul megjelent változatot *Daisetz Teitaro Szuzuki* egy szanszkrit, egy tibeti és három kínai változat alapján készítette el. A könyvhöz külön szótárt nem szerkesztett, de a legfontosabb tudnivalókat a bevezetőben megmagyarázta. Ennek alapján készült a jelen bevezető is.

A Lankávatára Szútrában szereplő lények csoportosítása

A lények osztályozása

A mahájána a lényeket két nagy csoportra osztja, a megvilágosodottakra és a tudatlanokra. Az első csoporthoz a buddhák, bodhiszattvák, pratyekabuddhák és a srávakák tartoznak, a másodikba a közönséges emberek, akiket önző vágyaik hajtanak. A

pratyekabuddhák azok, akik elérik a megvilágosodás valamelyik fokozatát, de ott megállnak, és nem tanítanak. A srávakák – a szó eredetileg buddha első tanítványait jelenti – szintén egy alacsonyabb fokon ragadnak meg, és néhány téves nézetükhöz tovább ragaszkodnak.

A Buddha

Minden buddhista tanítás a buddhaság köré építi a maga rendszerét. Mi az a Buddha? Az nyugati átlagember számára a történelmi Buddha, Gautama Sziddharta herceg, és így a „ki?” kérdőszó illetné meg, de a buddhizmusban számtalan buddha létezik.

Mahámati szerint, aki a Lankávatára Szútrában Buddha beszélgetőtársa, az a buddha, aki transzcendentális bölcsességgel (*pradznyá*) és együtt érző szívvel (*karuná*) rendelkezik. Felismeri, hogy a világnak nincs valóságtartalma, nem rendelkezik éntudattal (*anátman*) és az érzékek számára májával, vagy az égi virágokkal egyenlőek. Tiszta (*visuddha*), abszolút (*vivikta*) és feltételektől mentes. A mahájánában nem a nirvána a buddhaság végső állomása és nem is a megvilágosodás. A buddhák öntermészete a szeretet, az irgalom, és a mindentudás.

Buddha, mint szeretet

A buddha szeretete nem öncélú. Ez egy akarati erő, amely a kétszeres énnélküliség birodalmában működik, fölötte áll a létnek és a nemlétnek, alapeleme a nemmegkülönböztetés. A Tathágata nagy szeretete (*mahákaruná*) minden lényre vonatkozik. És addig működik, amíg minden lényt a nirvánába segít. Ha ő maga be is lép a nirvánába, a tanításán keresztül tovább segíti a tudatlanokat.

Buddha nevei

Bár a Buddha egy lényegiség, több néven nevezik. Ez mind egy tulajdonságára utal, és legalább annyira személyes, mint metafizikai. A szövegben általában a történelmi Buddhát Magasztosnak, a buddhákat általában tathágatának, arhatnak, tökéletesen megvilágosodottnak nevezik.

A buddha átalakítás teste

Mivel a trikája rendszere a Lankávatára Szútra keletkezésekor még nem volt kidolgozva, a hármasság Dharmatá-Buddha, Vipáka-Buddha és Nirmána-Buddha alakjában jelentkezik. A változás-test arra szolgál, hogy a Buddha különböző lényeken segíthessen, és azokhoz is fordulhasson, akik nem elég érettek a buddhaság felismerésére. Ez az egyik oka annak, hogy a buddhizmust sokszor sokistenhívő vallásként tartják számon.

A bodhiszattva és a tíz fogadalom

A mahájánában a Buddha nem a megszabadítás egyetlen tényezője. Mivel sok alakban képes megjelenni az érző lények előtt, megjelennek a segítői, a „fiai”. A bodhiszattvák annyira Buddha fiai, hogy magukban összesítik a buddhizmus egyes alkotóelemeit. Ezzel ők szellemi vezetővé válnak, akik a lényeket Buddha útján vezetik. Ezt a tevékenységüket Buddha irányítása alatt végzik. Végző soron a bodhiszattva egy közülünk, aki közletről ismeri fájdalmainkat, gondjainkat és örömeinket. Mahámati többször is a többi bodhiszattva nevében is beszél.

A bodhiszattva állapotnak tíz szintje van, de a srávakák és pratyékabuddhák általában a hatodik, jó esetben a nyolcadik fokig jutnak el, innen legföljebb a buddhák erőfeszítései mozdíthatják ki őket.

A bodhiszattvák a lények megsegítése érdekében teszik le a tíz fogadalmat. A tíz fogadalom lényege, amit a mahájána szer-

zetesek is letesznek, hogy addig nem lépnek be a nirvánába, míg egy lény a segítségükre szorul. Erre hivatkozva mondhatja a Buddha a Lankávatára Szútrában, hogy a bodhiszattva sohasem léphet be a nirvánába.

A tudatlanok

„A lét minden formája szenvedés”, hangzik a buddhizmus első alaptétele, és akik nem ismerik föl a szenvedés okait, kisedd örömeikhez, szenvedélyeikhez, megkülönböztetésekhez ragaszkodnak, azok a „tudatlanok”. Bár a szútra szövege nem mondja ki, ezalatt többnyire az emberi világ lakóit érti. Mindegyikük alapkérdése, hogy hogyan szabadulhatna meg, de nem tudják a választ.

A buddhizmus pszichológiája

Ahhoz, hogy a buddhizmus pszichológiáját megértsük, először néhány alapgalmat kell tisztáznunk. Ilyen a csitta, a manasz, a vidzsnyána, a manovidzsnyána és az árajavidzsnyána.

Kezdjük a vidzsnyánával. Szó szerint megosztott tudást jelent, tehát a megkülönböztető ítéletet. Ha egy dolog a szemünk elé kerül, ezzel a megkülönböztetéssel rögtön tudjuk, hogy mi az, és mik a jellemzői. Ez a szem-vidzsnyána. Ugyanígy van fül-vidzsnyána, orr-vidzsnyána, nyelv-vidzsnyána és test-vidzsnyána, az utóbbi a tapintás részére. A hatodik, a tudat-vidzsnyána (manovidzsnyána) a legfontosabb, mert az fogja össze a többi öt működését. Közvetlen működését nevezzük manasznak. A manasz a gondolkodás szervének felel meg. Ez a manasz először akar, azután megítél és megkülönböztet. A manasz az ami a megkülönböztetéshez ragaszkodik.

A csitta általában magát a gondolkodást jelenti, de a Lankávatára Szútrában a rendezőelvet. A csitta így a gondolatcsírák raktáraként működik. Kettős érzete van, általános és specifikus.

Ha általános értelemben használjuk, hozzá tartozik a gondolkodás, az agyműködés, az eszmék, tehát a manasz és a manovidzsnyána. Amennyiben a csitta egészéről van szó, ahol a jelen a múlt és a jövő minden gondolati tevékenysége helyet kap, akkor beszélünk az áljavidzsnyánáról. Szigorúan véve az áljavidzsnyána nem vidzsnyána, hanem valami gyűjtő, ahol a vidzsnyának összefolynak. Az áljavidzsnyána semleges, közömbös, és nem ítélezik.

A különböző működések közötti kapcsolat

A fentebb felsorolt fogalmak és jelenségek természetesen szoros kapcsolatban állnak egymással. Az egész rendszer együtt a csittakalápa vagy vidzsnyánakája. A rendszer nyolc eleme az áljavidzsnyána, a manasz, a manovidzsnyána és az öt érzetvidzsnyána. A rend kedvéért ez két csoportot alkot – az öt érzékvidzsnyána az egyik csoport –, de élesen nem választhatók el egymástól. Az érzékvidzsnyának egyidejűleg észlelik és megkülönböztetik a külső világ tárgyait. De ez csak az egyik megkülönböztetés.

A megkülönböztetés azzal folytatódik, hogy az észlelés és cselekvés folyamata három részből áll, a megnyilvánulásból, a cselekvésből és a saját természetének megtartásából. Az áljavidzsnyána, a megszakíthatatlan létezés az, amely megtartja a saját természetét, a többi elem az észlelésben és cselekvésben vesz részt.

A manasz a megszakíthatatlan tevékenység, ami az áljavidzsnyána mögött rejlik. Az áljavidzsnyána képezi az én képét, a manasz az, ami ragaszkodik hozzá. A manasz az egyéni akarat és megkülönböztetés. A manasz kétfejű szörnyként köti össze az áljavidzsnyánát a vidzsnyánákkal. Ebből adódik, hogy az áljavidzsnyánával kölcsönösen függenek egymástól.

A hat másik vidzsnyána mechanikus szerepet játszik. Megjegyzés nélkül jelzik a külvilág tényeit.

A vallási megközelítés

Az álaja fontos szerepe kettős alakjában rejlik. Egyszer az az abszolút valóság, másrészt az okság tárgya, ez utóbbi már mahájána gondolat. Ily módon az álaja a tathágataság bölcsője, de a tudatlannak én-lélekként jelenik meg. Ebben rejlik a jó, a rossz, a tiszta, a szennyezett. Az álaja tűnik alkotónak, vagy énlényegiségnek is. Abszolút semleges, érzéketlen, megérthetetlen. Mivel ez a megérthetlenség gyakorlatilag működik, a mahájána erre alapozza az egy-tudat (*csittamátra*) tanát.

Az elérhetetlenség

A szútra szövegének az alapeleme a mindenfajta megkülönböztetésen és kettősségen való túllépés. Ez ugyan ellenkezik mindennapos tapasztalatainkkal, de a mahájána buddhizmus igen fontos eleme, mert ezzel mutat rá érzékeink és gondolkodásunk korlátaira. A dolgok valós természetét a formális logika szabályai szerint nem, csak a nemes bölcsességgel ismerhetjük föl, de ez a fölismerés maga a megvilágosodás.

Ebben rejlik benn a kettős igazság tétele is, hiszen a valós világ jelenségei a maguk módján és a maguk körében igazak, de igazságvoltukat elvesztik az abszolút igazság mellett.

Adharmák és szvabhávák

A megismerés folyamatában a három szvabháva és az öt dharma játszik szerepet. A szvabháva valamiféle öntermészet, önvalóság, önlétező jelentéssel bír. Az első szvabháva a dolgok valós voltát fogja föl, és nem ismeri föl, hogy az csupán káprázat. Az egész olyan, mint a délibáb, amely mögött nincs valóság. (*parikalpita*)

A második már megvizsgálja a jelenséget, leginkább a tudományos vizsgálathoz lehetne hasonlítani. Így fölismeri az okság tényét. (*paratantra*)

A harmadik szvabháva a tökéletes tudás, az önmegvalósítás, amely felismeri a dolgokban lévő ürességet (*parinispanna*)

Az öt dharma ugyanannak a folyamatnak másképpen való vizsgálata. A három szvabháva valamiféle minőséget, fokozatot jelöl, az öt dharma a folyamatot. Az öt dharma a jelenség (*ni-mitta*), a név (*náma*), a megkülönböztetés (*szamkalpa*), a helyes tudás (*szamjagdzsnyána*) és az olyanság (*tathatá*). A első három dharma az első két szvabhávához kapcsolódik, az utolsó kettő a harmadikhoz.

A *Lankávatára Szútra* az egyik legfontosabb mahájána szútra. Megismerése, tanulmányozása, és megértése váljon minden érző lény javára.

Migray Emőd

[ELSŐ FEJEZET]

Om! Tisztelet adassék a Három Drágaságnak! Tisztelet adassék minden Buddhának és Bodhiszattvának!

Itt következik a *Lankávatára Szútra* gondos leírása, amelyben a Dharma Ura minden dolog énnélküliségére világít rá.

Így hallottam. A Magasztos egyszer a különböző drágakövekkel ékes Lanká kastélyában tartózkodott, amely a nagy óceánból kiemelkedő Malaja hegy csúcsára épült. Sok szerzetes és a különböző Buddha-birodalmakból jövő nagyszámú bodhiszattva kísérte. A Mahámati Bodhiszattva által vezetett mahászattva-bodhiszattvák, mindnyájan a különböző szamádhik, a tízszeres önképzés, a tíz hatalom, és a hat fizikai képesség tökéletes mesterei voltak, és fel voltak szentelve az összes buddha által, mindnyájan tökéletesen értették hogy a tárgyi világ csupán saját elméjük megjelenítése, tudták, a lények különböző gondolkodása és viselkedése szerint hogyan kell fenntartani a különböző formákat, tanításokat és fegyelmi szabályokat, alaposan megtapasztalták az öt dharmát, a három szvabhávát, a nyolc vidzsnyánát és a kétszeres átmannélküliséget.

Abban az időben a Magasztos, aki a tengeri kígyók királyának a palotájában prédikált, hét nap elteltével előjött, és miután a nágakanják számtalan vendége, beleértve Sakrát és Brahmát is, köszöntötte őt, ránézett a Malaja hegyen lévő Lankára, elmosolyodott, és így szólott: „A múlt tathágatáinak idejében, akik arhatok és tökéletesen megvilágosodottak voltak, ez az Igazság vita tárgya volt a Malaja hegy csúcsán, a Lanká kastélyában, – az igazság, amely a legbelső magunkban a nemes bölcsesség által valósítható meg, mely túl van a bölcselkedők gondolkodó tudásán ugyanúgy, mint a srávakák és pratjekabudhák tudatoságán. Rávanának a jáksák urának a kedvéért most én is előadnám ezt az igazságot.

A Tathágata szellemi ereje által ösztönözve Rávana, a jáksák ura, meghallotta az Ő hangját. Valóban a Magasztos a Nága-

kanják nagyszámú vendégének, Sakrát és Brahmát is beleértve, gyűrűjében és kíséretében kijött a tengeri kígyók királyának a palotájából, rátekintve az óceán hullámaira és az összegyűlteket továbbra is szellemi mozgásban tartva, arra gondolt, hogy az árajavidzsnyána óceánja, ahol, akár a hullámok, a vidzsnyána ered, és felkavarodik a tárgyilagosság szelétől. Miközben Ő ott állt, az elmélyedésbe bevont Rávana meglátta őt, és örvendező kiáltást hallatván így szólt: „Elmegyek és a Magasztos kívánságára felkeresem Lankát, ezen a hosszú éjszakán bizonyára hasznos lesz, ha jót cselekszem és felvidítom úgy az isteneket, mint az emberi lényeket.”

Rávana, a ráksaszák ura kíséretével együtt nyomban a virágdíszes égi kocsiba szállt, és fölment oda, ahol a Magasztos tartózkodott, és megérkezvén ő és kísérői kiszálltak a kocsiból. Háromszor balról jobbra megkerülve a Magasztost, a hangszereiken játszottak, azokat kék Indra zafír rúddal ütögetvén, a válogatott lapis-lazulival berakott lantjaikat egyik oldalukon lógatván, és felbecsülhetetlen értékű ruhájuk szalagjainak, melyek sárga-fehérek, akár a Prijangu lobogásától kísérve, különböző énekeket zengtek, mint a Szahasraja, Rishaba, Gándhára, Dhavata, Nisháda, Madjama és Kaisika, amelyek dallamosan szóltak a Grámán és Múrcsanán stb., a hangjukat a Gáthá mértékébe gyönyörűen belesimuló fuvolák kísérték.

1. „Az igazság-kincs, melynek alapelve az elme önön természete, nem rendelkezik személyiséggel (*nairátmjám*), minden tudat fölött van, és mentes a tisztátalanságoktól, rámutat arra az igazságra, melyet önön belsőkben találhatunk meg, mutasd meg, Uram, az utat, amely az Igazsághoz vezet.
2. „A Szugata, melyben a szeplőtelen erények felhalmozódnak, amelyben megtestesül a megváltozás és a megváltoztatott, örvendezik a legbelső önmagában megvalósított Igazságnak, meglátogathatja Lankát. Most itt az idő, Muni!
3. „Lankát a múltban buddhák lakták, és itt gyűltek össze különböző formákkal rendelkező fiaik. Uram, mutasd meg ne-

kem a legmagasabb Igazságot, és a jáksák, akik különböző formákkal bírnak, hallgatni fognak.

Rávana, Lanká ura, tovább alkalmazva a Totaka ütemét, ezeket énekelte a Gáthá mértékében:

4. Hét éjszaka után, a Magasztos elhagyván az óceánt, amely a makarák lakhelye, a tenger királyának a palotája, most a parton áll.
5. Ahogy a Buddha kiemelkedik, a nagyszámú apszarasztól és jáksától, valamint Sukától, Száranától és tanult emberektől kísért Rávana.
6. Pompázatosan felvonul arra a helyre, ahol az Úr áll. Elhagyva a virághintót tisztelettel köszönti a Tathágatát, áldozatot ajánl föl neki, elmondja, hogy ki ő, és megáll az Úr mellett.
7. „Én, aki idejöttem, Rávana vagyok, a ráksaszák tízfejű királya, kegyeskedjél fogadni engem Lankával és összes lakójával együtt.
8. „Ebben a városban az elmúlt idők megvilágosodottjai (5) valóban megvalósították a tudat legbelső állapotát, és kihirdették, és drágakövekkel kirakták ezen a hegyen.
9. „Kegyeskedjen a Győzedelmes fiaitól kísért Magasztos is kinyilatkoztatni a szeplőtelen Tanítást ezen a pompás kövekkel díszített hegyen, mi, Lanká lakóival egyetemben ennek meghallgatására vágyunk.
10. „A múlt Buddhái által nagyra értékelt *Lankávatára Szútra* kimondja, hogy a tudatosság belső állapota megvalósítása nem található meg a tanítás egyetlen rendszerében sem.
11. „Én összehívom a múlt buddháit, akiket a Győzedelmes fiai kísérek a Szútra recitálására, és a Magasztos is szólani fog.
12. „Az elkövetkezendő időkben itt lesznek a jáksákon szána-kozó buddhák és buddha-fiak; a Tanítók a kiváló tanításról beszélnek majd a drágakövekkel díszített csúcson.

13. „Lanká különféle drágakövekkel díszített pompás városát üde, szépséges és ékszerek hálójával borított hegyek veszik körül.
14. „Magasztos, itt vannak a mohóságtól mentes jáksák, az önmagukban megvalósított Igazságon, elmélkednek, és áldozatokat mutatnak be a múlt buddháinak; híven követik a mahájána tanításait és szándékukban áll más szabályokat is betartani.
15. „Itt vannak az ifjú jáksák, fiúk és lányok, akik a mahájána ismerete után vágyakoznak. Jöjj a Magasztos, a tanítónk vagy, jöjj a Lankára a Malaja hegyére.
16. „A ráksaszák élükön a városban uralkodó Kumbhakarnával, arra vágytak, hogy beavassák őket a mahájánába, hogy hallják annak belső megvalósítását.
17. „Megszakítás nélkül mutatták be az áldozataikat a múlt buddháinak, és folytatták egész nap. Irgalmasságod folytán jöjj el hozzánk fiaiddal együtt.
18. Mahámati, elfogadja palotámat, az apszaraszok kíséretét, a különböző nyakláncokat és Asóka pompás kertjét.
19. „Felajánlom magamat a buddhák és fiaik szolgálatára; nincs semmim, amiről ne mondanék le kedvükért; Nagy Muni, könyörülj rajtam!”
20. Hallván e beszédet, a Három Világ Ura ekképp szólt: „Jáksák királya, a múlt Tanítói már meglátogatták a pompás drágaköveknek ezt a hegyét.
21. „És megszanva téged, elmondták az általuk belső tudatukban felfedezett igazságot. A jövő buddhái is ki fogják jelenteni ugyanezt, ezzel a drágakövekkel ékesített hegyen.
22. „Ez a belső Igazság azoknak a jógiknak a lakhelye, akik az Igazság jelenlétében tartózkodnak. Jáksák királya, bírod a szugatak irgalmát, és bírod az enyémét is.
23. A Magasztos teljesítette a király kívánságát, csendes és zavartalan maradt, és felült a Rávana által felajánlott virághintóra.
24. Rávana és a többiek a Győzedelmes bölcs fiai, az apszaraszok énekétől és táncától kísérvé bementek a városba.

25. Megérkezve a pompás városba a Buddhát újból tiszteletben részesítették. A jáksák, beleértve Rávanát, és a jáksa asszonyokat hódolattal üdvözölték.
26. Az ékszerekből szőtt hálót a fiatal jáksák, fiúk és leányok, följánlották Buddhának, Rávana gyönyörű ékkövekből készített láncokat helyezett Buddha és Buddha fiainak a nyakába.
27. A buddhák, a buddhafiak és a bölcs emberek elfogadták az ajándékokat, és beszéltek a tudatosság állapotában, a legbelsőjünkben megvalósított igazságról.
28. Tiszteletet adván Mahámátinak, mint a legjobb szöszólónak Rávana és társai folyton folyvást kérelték őt:
29. „Te vagy a megvalósított tudatossággal kapcsolatban Buddha kérdésfeltevője, amelyről mi, itt megjelent jáksák és buddhafiak hallani szeretnénk. Én, a jáksákkal és a buddhafiakkal, és a bölcs emberekkel, kérlek, tedd meg ezt nekünk.
30. „Alázatosan kérlek, mert te vagy a szólók közül a legékezebben szóló, és a jógik közül a legkitartóbb. Kérdezd Te Buddhát a tanításról, Te, aki tapasztalt vagy.
31. „Mentesen a bölcselkedők és a pratyekabuddhák és a sravakák hibáitól, a belső tudatosság Igazsága tiszta, és a buddhaság állapotában éri el csúcspontját.
32. Ekkor a Magasztos nagyszámú drágakövekkel ékes hegyeket és más ékszerekkel csodálatosan feldíszített tárgyat alkotott.
33. És minden csúcs tetején maga Buddha volt látható, és ott állt mellette, Rávana, a jáksa is.
34. És minden csúcson látható volt az egész gyülekezet, és minden ország ott volt, és mindegyikben ott volt egy tanító.
35. Ott volt a ráksaszák királya, és Lanká urai, és a Buddha által teremtett Lanká, amely a valódival vetekedett.
36. Más dolgok is voltak ott, Asóka, ragyogó erdeivel, és minden csúcson Mahámáti intézett kérdéseket Buddhához,
37. Aki a jáksák kedvéért prédikált a belső megvalósításhoz vezető Igazságról; a hegycsúcson átadta a teljes szútrát, ki-művelt hangon, százezer módon variálva.

38. Ezután a tanítók és a buddhafiak elenyésztek a levegőben, otthagynván a jáksa Rávanát magában a palotájában.
39. Ő elgondolkodott, „Hogyan van ez? Mit jelent ez? és ki által mondatott? Mi volt itt látható? és ki által látszatott? Hol a város? és hol van Buddha?
40. „Hol vannak azok az országok, azok a drágakőtől ragyogó buddhák, azok a szugáták? Álom volt az egész? vagy látomás? vagy a gandhárvaék idézték meg ezt a kastélyt?
41. „Vagy ez csupán por a szemben, vagy egy délibáb, vagy meddő asszony gyermek-álma, vagy tűzkerék füstje, amit én itt láttam?”
42. Akkor Rávana elgondolkodott, „Ez minden dolog valódi természete (*dharmatá*) amely a tudat birodalmába tartozik, és amelyet nem érthet meg a tudatlan, mivel azt a képzelődés minden formája zavarja.
43. „Itt nincs látó se látott, se beszélő se elbeszélte; Buddhának és dharmájának a formája és alkalmazása – az semmi más, mint megkülönböztetés.
44. „Azt, amit az előbb magam előtt láttam, azt nem látta Buddha, mivel a megkülönböztetés még nem ébredt fel, senki nem látja Buddhát; a teljesen megvilágosodott Buddha lét ott látható, ahol még nem fejlődött ki a világ.

Lanká ura akkor rögtön felébredt tünődéséből, érezte, hogy megváltozik elméjében a véleménye (*parávrítí*) és rádöbben, hogy a világ nem más, mint a saját tudata: ott találta magát a megnekülönböztetés birodalmában, múltjának tettei jó cselekedetekre ösztönözték, megszerezte a minden szöveg megértésének a bölcsességét, képességet szerzett arra, hogy a dolgokat olyannak lássa, amilyenek azok valójában, nem függött többé másoktól, saját bölcsességével (*buddhi*) kiválóan volt képes szemlélni a dolgokat, belátást nyert arra, ami csapongó értelmén túl volt, nem függött többé másoktól, a gyakorlás nagy jógiává vált, képes volt magát minden kiváló formában megjeleníteni, teljesen magáévá tett minden képzett értelmet, és rendelkezett az összes állapot meghatározó szempontjainak ismeretével, és

így felülmúlhatta azokat, belátást nyert a csitta, a manasz és a manovidzsnyána öntermészetébe, belátást nyert, mellyel megszabadíthatta magát a háromszoros meghosszabbítástól, olyan tudással rendelkezett, amellyel a bölcselkedőknek az okságról szóló minden érvét felülmúlhatta, tökéletesen megértette a Tathágata-garbhát, a buddhaság szintjét, a legbelső önmagát, a buddha-tudatban leledzett; amidőn Hirtelen egy hang hallatszott az égből, mondván „Meg kell ismerned önmagadat.”

„Helyes, helyes Lanká ura. Valóban helyes Lanká ura, folytatd tovább! A jógi a sajátmaga gyakorlata, úgy, ahogyan te teszed. A tathágaták és minden dolgok, úgy tekintendők, ahogyan te tekinted; máshogy tekinteni őket a nihilizmussal egyenlő. Minden dolog megérthető a csitta, manasz és vidzsnyána meghaladásával, ahogyan te tetted. Belsőleg kell szemlélned, nem ragaszkodva a betűkhöz és a dolgok felületes szemléletéhez. Nem kell beleesned az elérésbe, a tapasztalatba, a szemlélésbe, a srávakák, a pratyekabuddhák és a bölcselkedők számadhijába, ne kedveld a kicsinyes beszédet és a szellemeskedést; ne leld örömed az önlétezés gondolatában, ne járjon az eszedben a gőg és az uralkodás, ne tartózkodj se a dhjánákban, se a hat dhjánán túl stb.

„Lanká ura, ez a nagy jógi megvalósulása: rombold a másra irányuló beszédet, zúzd össze a részletekben való téves szemléletet, megfelelően tartsd távol magadat az énközpontú vélekedéstől, elméd mélyében légy ellenérzéssel, a kapzsiság ismeretével szemben. Ilyenek a Buddha fiai, akik a mahájána ösvényén járnak. Hogy elérkezz az önmegvalósítás szintjére, amelyet elérték a tathágaták, a szabályokat neked kell betartanod.

„Lanká ura, vezessed ekképpen magadat, tisztítsd meg magad oly módon, ahogyan eddig is tetted; helyesen gyakorolván a számadhiban és a számapattiban, nem követve azokat az állapotokat, amelyeket a srávakák, pratyekabuddhák és bölcselkedők valósítottak meg, és amelyben kedvüket lelik. Ezen állapot azoknak a képzetéből ered, akiknek a gyakorlatai a gyermekded bölcselőkkel egyeznek meg. Ők ott csüngenek a saját önző gondolataik által alkotott világ egyéni formáin; olyan gondola-

tokat tartva lényegesnek, mint alkotóelem, minőség és lényegiség; hozzátapadva csüngenek a nemtudásból eredő szemléleten; megzavarja őket az, hogy ott szülessenek meg, ahol az üresség uralkodik; úgy csüngenek a megkülönböztetésen, akár a valóságon; és beleesnek egy olyan gondolkodásba, ahol a minősítő és a minősített kettőssége uralkodik.

„Lanká ura, ez vezet különböző kiváló képességek megszerzésére, ez növeli a belső képességek tudatát, ez a mahájána megvalósítása. Ennek az eredménye a létezés kiváló állapotának a megszerzése.

„Lanká ura, a mahájána gyakorlatokba való belépéssel szét szakad a nemtudás fátyla, eloszlik a vidzsnýána rengeteg hul láma, és nem keresed többé a bölcsekedők menedékét és gyakorlatát.

„Lanká ura, a bölcsekedők gyakorlata saját önző ragaszkodásukból ered. Csúf gyakorlataik a vidzsnýána kettős szemléletmódjához való ragaszkodásból ered.

„Helyes, Lanká ura, ha úgy szemléled ezeknek a jelenségeit, ahogyan az előbb a Tatháगतát szemlélted, ez valóban a Tathá-gata szemlélése.

Ekkor Rávana arra gondolt: „Bárcsak újra látnám a Magasztost, aki megtartott minden általa előírt fegyelmi gyakorlatot, aki elfordult a bölcsekedők gyakorlatától, aki a belső tudatos-ság megvalósításának állapotában született, aki túl van az átvívó és az átvitel kettősségén. Ő a jógik által megvalósított tudás, ő a megvalósítás, amit azok érnek el, akik a samádhi tökéletes üd-vét élvezik, amelyet a meditáció során fellépő intuitív megértéssel lehet elnyerni. Csak még egyszer láthatnám, a drágakövekkel díszes csúcson csodálatos hatalma által a Könyörületest, mely hatalomban a vágyak tüze ellobban, a megkülönböztetés megsemmisül, és akit körülvesznek a buddhafiak, aki behatol minden lény elméjébe és gondolatába, aki mindenütt tevékenykedik, aki mindent tud, aki távol tartja magát a tettektől (*krijá*) és a formáktól (*laksana*); őt látván elérhetném, amit eddig nem értem el, megtartanám, amit már megnyertem, elvezethetném magamat a megnekülönböztetésbe, örvendeznék a samádhi-

nak és a számapattinak, elérném azt a földet, ahol a tathágaták járnak, és előrehaladnék benne.

Ebben a pillanatban a Magasztos felismerte, hogy Lanká ura kész elérni az Anutpattikadharmaksánti állapotát, és megmutatta dicsőséges együttérzését a tízfejűnek, még egyszer láthatóvá lett a drágakövekkel kirakott, drágakőhálóval borított hegycsúcson. Lanká tízfejű királya újra látta azt a nagyszerűséget, amelyet korábban látott, látta a Tathágatát, az Arhatot és Tökéletesen Megvilágosodottat, személyiségének harminckét kiváló szépségjegyével, és látta magát is Mahámatival egyetemben az összes hegycsúcson a Tathágatával, a Tökéletesen Megvilágosodottal szemben, aki folytatta a Tathágata belső önmagában megtapasztaltak realizálásáról tartott beszédet, és a jáksáktól körülvéve előadta Buddha szóbeli tanításait és történeteit. A Tanítók látták ezeket a Buddha-birodalmakat

Akkor a Magasztos a nem emberi bölcsesség-szemével, megpillantván a nagy tömeget, oroszlánkirály módjára hangosan és erőteljesen felkacagott. Szemöldökének szálai közül, bordáiból, ágyékából, a mellén lévő szvasztikából és bőrének minden pórusából fénysugár lövellt elő – az áradó fénysugarak a kalpa végén megjelenő tűzként, tündöklő szivárványként, felkelő napként, szikrázó drágakőként diadalmasan lobogtak elő – és ezt az égből Sakra, Brahma és a világörök észrevették, és az, aki a Szumeru hegyével versengő Lanká csúcán ült, a leghangosabb nevetésben tört ki. És ekkor a bodhiszattvák gyülekezetének minden tagja Sakrával és Brahmával együtt elgondolkozott:

„Kíváncsi vagyok, mi lehet az az ok, mi készíthette a Magasztost, aki az egész világ ura (*szarvadharmavasarvin*) arra, hogy az első kacagás után a legerőteljesebb nevetésben törjön ki? Miért bocsát ki fényt a testéből? A testéből fénysugarakat kibocsátva az Igazságot magában megvalósítva, újra miért csendesedett el, és miért mélyült el a Szamádhi üdvének élvezetében, és megszemlélve a tíz világtájat oroszlánkirályként miért nézett körbe, és csak a tanításra gondolva, miért érte el mindezt Rávana jelenlétében”

Ekkor Mahámati, a Mahászattva bodhiszattva, akit Rávana már korábban megkért arra, hogy tegyen fel kérdéseket Buddhának az önmegvalósítással kapcsolatban, szánalmat érezve iránta, és tudta a bodhiszattvák gyülekezetének a gondolatát. Észrevette, hogy a lények, akiknek a jövőben kell megszületniük, zavarodottak a tudatukban, mivel a szóbeli tanításoknak (*desanápátha*) örülnek, mivel a szellemükkel (*artha*) teljes összhangban a betűkön csüngenek, mivel ragaszkodnak a Srávákák, Pratyekabuddhák és bölcselkedők tanításaihoz – amelyek arra a gondolatra vezethetik őket, hogy a Tathágatát, a Magasztost az ő tudatosságuk transzcendentális állapota készítette nevetésre. Tehát, Mahámati, a bodhiszattva kérdéssel fordult Buddhához, hogy kielégítse a kíváncsiságukat: „Mi az oka annak, hogy ilyen nevetést hallhattunk?”

Ekkor a Megvilágosodott így szólt: „Helyes, helyes, Mahámati! Még egyszer, valóban helyes, Mahámati! A világot olyanok látván, amilyen, és arra törekedvén, hogy a múlt, jelen és jövő helytelen nézetekbe esett embereit a megvilágosodáshoz vezessed, arra vállalkozol, hogy kérdéseket tegyél föl nekem. Azokkal a bölcs emberekkel kell lenned, akik úgy magukról, mint másokról kérdéseket kívánnak föltenni nekem. Rávana, Lánka ura, ó Mahámati, kétszeres kérdést tett föl a múlt buddháinak, akik arhatok és tökéletes buddhák voltak: és most azt kívánja, nekem tedd föl a kétszeres kérdést, hogy a megkülönböztetéssel, az eléréssel, és a megfelelő látókörrel rendelkező, – ez az, amit soha nem ízelelnek meg azok, akik a srávákák, pratyekabuddhák és bölcselkedők meditációját gyakorolják; és az érdeklődő tízfejú hasonló kérdéseket fog föltenni az elkövetkezendő buddháknak is.

Mindezt tudván, a Magasztos ekképp szólt Lanká urához: „Kérdezzél, Lanká ura, a Tathágata feleletet fog adni kérdéseidre, ne késlekedj, bármely kérdésre vársz választ, mindegyikre felelni fogok, hogy kielégítsem a szívedet. Tartsd szabadon az elméd a helytelen megkülönböztetésektől, figyelj arra, ami minden szinten elmondatik, bölcsességgel tűnődj el a dolgokon, lásd a benned rejlő belső lényegiség természetét, lakozz a

szamádhi üdvösségében, öleljenek át a szamádhiban a buddhák, tartózkodj a lecsendesedés üdvösségében, lépj túl a szamádhin, értsd meg, mit értek el a srávakák és a pratyekabudhák, lakozzál a bodhiszattvák állapotában, az acsalá, a szádhumatí és a dharmameghá szintjén, ragadd meg igaz valóságában minden lény énnélküliségét, a buddhák kenjenek fel a szamádhiban, a lótusztól ékes nagy-palotában. Légy körülvéve a bodhiszattvák-tól, akik a buddhák csodálatos erejétől alátámasztott különböző lótusztrónokon foglalnak helyet, magadat is egy lótuszon kell felfedezned, ahogyan minden egyes buddhával szemben ülsz. Ez a képzeleten túli birodalom. Neked ki kell gondolnod egy megfelelő tervet, és el kell jutnod az önfegyelemnek arra a szintjére, amely a jártas tudat minden fajtáját magában foglalja, és el kell érned a tathágataság azon szintjét, amelyben valaki különböző formákban képes megjeleníteni önmagát, és amely soha nem jelenik meg a srávakák, a pratyekabuddhák, a bölcselkedők, Brahma, Indra, Upendra és mások előtt.”

Ebben a pillanatban a Magasztos megengedte Lanká urának, hogy a gyémántlótuszként ragyogó és szeplőtelen drágakőhegy csúcán ültéből fölemelkedjen, Rávanát körülvette az égi lányok serege, körülfogták soha nem látott, soha nem hallott drága és ragyogó füzérek, virágok, illatszerek, füstölők, kenetek, ernyők, zászlók, lobogók, nyakláncok, nyakékek, diadémok, tiarák és más ékeségek ezernyi fajtája, csodás égi zenét élvezhettek az istenek, a nágák, a jáksák, a ráksaszák, a ghandárvák, a kinnárák, a mahorágák és az emberek. A hangszerek megfeleleltek minden kívánságnak, és olyanok voltak, amelyeket csak a buddha-birodalomban lehet látni, a Magasztost és a bodhiszattvákat gyémántháló borította, a Hatalmasnak felajánlott ruhák és zászlók hét tála-fa magasságát érték el, az adományok hatalmas felhője árnyékot vetett, körös-körül zengett a légből alászálló zene, és Lanká ura leült a gyémántlótuszként ragyogó drága és szeplőtelen drágakőhegynek, melynél jobban csak a nap és a hold ragyogott, a csúcására. Itt ülven először udvarias mosollyal megköszönte Buddhának az engedélyt, és föltette neki a kétszeres kérdést: „Én már megkérdeztem a múlt buddháit, akik

arhatok és tökéletesen megvilágosodottak voltak, és ők is felvilágosítást adtak. Megvilágosodott, most téled kérdezem: bizonyára teljesítetted a kívánságom, és megadod a szóbeli tanítást, ahogyan a múlt buddhái is megadták. Magasztos, a kettősséget már megvitattuk az átalakult tathágatákkal és az átalakulás tathágatáival, de a hallgatás tathágatáival még nem. A hallgatás tathágatái beleolvadnak a szamádhí emelkedett állapotába, nem ítélik meg ezt az állapotot, és nem beszélnek róla. Magasztos, te a kettősségről kétségtelenül fogsz beszélni nekem. Te magad vagy Minden Dolgok Mestere, az Arhat, a Tathágata. A buddhafiak és én kíváncsian hallgatunk téged.”

A Magasztos így szólt: „Lanká ura, mondd meg nekem, mit értesz te a kettősség alatt?”

A ráksaszák ura, aki megújult díszekben, telve volt ragyogással és szépséggel, diadémmal, karpereccel és vadzsrából font nyakláncsal, ezt mondta:

„Úgy mondják, hogy minden dharmát elhagyandó, de mi azontúl az adharma (nem dharma). Megvilágosodott, miért létezik ez a kettősség, és miért vagyunk fölszólítva az elhagyásra? Mi az adharma? És mi a dharma? Hogyan kell elhagyni a dolgok kettősségét – a kettősséget, amely a megkülönböztetésből, a nemlétező önvalóság megkülönböztetéséből, a dolgok teremtett voltának (*bhautika*) és nem teremtett voltának eszméjéből ered, mivel az árajavidzsnyána nem megkülönböztethető természete nincs fölismerve? Mint ahogy a glória valósnak látása a levegőben, a kettősség eszménye is az elégtelenül megtisztított tudat birodalmához tartozik. Ha ez a dolog létezik, hogyan lehet elhagyni a dharmát és az adharmát?

A Magasztos így felelt: „Lanká ura, te nem látod, hogy a dolgok különbözősége, ahogyan a korsó és más törékeny dolog, melynek természete egy idő múlva megromlik, a megkülönböztetés birodalmába, amelyhez a tudatlanok ragaszkodnak, tartozik? Nehéz megérteni, hogy ilyen a létezés? Ezért az a megkülönböztetés felelős, amelyhez a tudatlanok ragaszkodnak, és itt létezik a dharma és az adharma megkülönböztetése is. A nemes bölcsesség (*árjadzsnyána*), akárhogyan is, nem ismer-

hető fel, ha a dolgokat ily módon szemléljük. Lanká ura, hagyj ezt a tudatlanoknak, akik a létezés megosztott szemléletét követik, hogy minden dolgot úgy lássanak, mint korszó stb., ez nem a bölcsek módszere. Az egyforma természet egy lángra fellobban házakban, palotákban, parkokban vagy teraszokon, és leégeti azokat; miközben a lángok az égő anyagok jellegétől, amelyek hosszúságukban, nagyságukban stb. különböznek egymástól, különbözőeknek látszanak. Így lévén vajon nem lehet ezt megérteni? A dharma és az adharma kettőssége így jön létre. Nem csak a lángnyelvek egységesek, bár különbözőképp lobbannak föl, de egy magból, Lanká ura, egy egységben szintén kisarjad, majd elkülönül a törzs, a hajtás, a büttyök, a levél, a rügy, a virág, a gyümölcs és az ág. Ahogyan mindezen külső tárgy a tárgyak különbözőségéből sarjad, ugyanígy áll a helyzet a belső dolgokkal is. A nemtudásból fejlődnek a szkandhák, a dhátuk, az ajatanák és az őket kísérő dolgok, amelyek a három világból erednek, ahol a látszat szerint mi boldogsággal, alakkal, beszéddel és viselkedéssel rendelkezünk, és ezt mind külön megkülönböztetjük. A vidzsnyána egysége a tényleges világ fejlődésével egybehangzóan fogható meg, így a tárgyak kívülről, belülről és középről szemlélendők, el kell távolodnunk tőlük, és a szennyeződésektől megtisztítva látjuk jó vagy rossz voltukat. Lanká ura, nem csupán a dolgok általános állapotának a különbözősége ilyen, de ugyanilyen sokféle a jógik által elért belső megvalósítás, amikor ők az általuk folytatott gyakorlat útján haladnak. Vajon lenne-e még különbség a dharma és adharma között, ha mi nem részletekben látnánk a megkülönböztetésbe beleágyazott világot. Bizony, nem lenne.

„Lanká ura, a dharma és az adharma különbözősége a megkülönböztetésből ered. Lanká ura, mik azok a dharmák? Azok, amelyeket mi azon különbségek alapján különböztetünk meg, amelyekhez a filozófusok, srávakák, pratyekabuddhák és a tudatlan emberek ragaszkodnak. Ők azt állítják, hogy a dharmáktól függ a minőség, az okok hozzák létre a lényegiséget – ezeket az eszméket el kell hagyni. Az ilyesmit ne tekintsd valóságnak, mivel azok csak jelenségek (*laksana*). Azoktól

erednek, akik a saját tudatuk által megjelenített dolgok valós lényéhez (*dharmatā*) ragaszkodnak. Az olyan dolgok, mint korszó stb. a tudatlanok által kigondolt megkülönböztetések termékei, nem léteznek, a lényegiségük nem elérhető. A dolgoknak ebből a nézőpontból való látását úgy kell tekinteni, mint azok elhagyását.

„Mi az adharma? Lanká ura, a dharmák nem elérhetőek, mint önmaguk, azok nem a megkülönböztetésből eredő jelenségek, az okságnak fölötté vannak, és nincs bennük semmi olyan ketősség, amely a valóságra és a nem-valóságra utalna. Úgy kell tekinteni, mint a dharmák elhagyását. Mit jelent a dharmák elérhetetlensége? Azt jelenti, hogy olyan, mint a nyúl, vagy a számár, a teve vagy a ló szarva, mint a meddő asszony gyermeke. Azok a dharmák, amelyeknek a természete elérhetetlen; nincs valóságos gondolati tartalmuk, mivel csupán jelenségek. A köznap beszédben akkor beszélünk róluk, ha érzékelünk valamit, de nincsenek hozzátapadva az olyan dolgokhoz, mint a korszó stb. A nemvalóságuk is elhagyandó, miután az értelem (*vidzsnjāna*) által fölfoghatatlan, és így a megkülönböztetés dolgai (*bhāva*) is elhagyandók. Lanká ura, a kérdésed, amely dharmák és adharma elhagyásának módjára vonatkozott, így megválaszoltatott.”

Lanká ura, te megint feltetted a kérdést, amit feltettél a múlt tathágatáinak, akik arhatok voltak és tökéletesen megvilágosodtak, és amelyet ők már megfeleleltek. Lanká ura, ami elmondattott a múltban arról, ami a megkülönböztetéshez tartozik, és ami a múltban ily módon megkülönböztetett eszme volt, ugyanilyen megkülönböztetett eszme a jelenben és az lesz a jövőben is. Miután valójában (*dharmatā*) a tathágaták nincsenek megkülönböztetve, ők túl vannak a megkülönböztetésen és a felületes értelmezésen, ők nem követik a formák (*rupa*) egyéni szemszögét, kivéve, ha az a tudatlanok okulását és azok boldogulását szolgálja. Ez az a transzcendentális bölcsesség (*pradzsnjā*), amit a Tathágata transzcendens formában (*animittacsāra*) ad elő, és ezért amit a tathágaták lényegében alkottak, az éppolyan megtestesült bölcsesség. Miért nem különböztetik meg a

manaszt? Mert a megkülönböztetés önmagától, a lélektől, a személyiségtől van. Mi az a megnekülönböztetés? A manovidzsnyána a valós világot jelenti, ahol az alakokra, megjelenésekre, állapotokra és formákra vonatkozva az okság uralkodik. Ezért túl kell lépni a megkülönböztetésen és a megnekülönböztetésen.

„Lanká ura, a lények jelenségek, olyanok, mint a falra festett alakok, nem rendelkeznek fogékonysággal se tudatossággal. Lanká ura, az egész világ mentes a cselekvéstől és a tettől, mivel egyetlen dolognak nincs valóságtartalma, nincs meghallott és nincs hallás. Lanká ura, az egész világ olyan, mint egy mági-kusan alkotott kép. Ezt nem értik meg a bölcselkedők és a tudatlanok. Lanká ura, aki a dolgokat így látja, az a valóságot látja. Az, aki a dolgokat másképp látja, az a megkülönböztetésben leledzik, az a megkülönböztetéstől függ, és a kettősséghez ragaszkodik. Ez olyan, mint a tükörben visszaverődött képünket nézni, a vízen vagy a holdfényben lévő árnyékunkat nézni, a házban lévő árnyékunkat nézni, a völgyben hangzó visszhangot hallgatni. Az emberek megragadják a megkülönböztetés szülte önön árnyékukat, fenntartják a dharma és az adharma megkülönböztetését, haboznak megszüntetni a kettősséget, folytatják a megkülönböztetést, és soha nem érik el a nyugalmat. A nyugalom az egységet (*ékágra*) jelenti, a nyugalom szüli a legmagasabb számádhit, amely elnyeri a Tathágataság méhébe való belépést, amely az önmagad belsejében megvalósított nemes tudás birodalma.”

Az első fejezet címe: „Rávana Tanításért Folyamodik.”

[MÁSODIK FEJEZET]

I.

Abban az időben Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva aki az összes bodhiszattvával egyetemben már minden buddhabirodalmat meglátogatott, a buddhák erejével az ültéből fölemelkedett, fölhúzta egyik vállán az öltözékét, jobbtérdére ereszkedett, és kezét összekulcsolva a Magasztos felé fordult, tiszteletteljesen köszöntötte, és dicséretére az alábbi verset mondta:

1. Amikor transzcendentális bölcsességgel és könyörületes-séggel körültekintesz a világban, az hasonló számodra az égi virághoz, amelyről senki sem tudja megmondani, született-e vagy elpusztított, mivel a lét és nemlét kategóriái itt használhatatlanok.
2. Amikor transzcendentális bölcsességgel és könyörületes-séggel megtekintesz minden dolgot, azok olyanok számodra, mint egy látomás, túl vannak a szellemi megragadás elérhetőségén, mivel a lét és nemlét kategóriái itt használhatatlanok.
3. Amikor a transzcendentális bölcsességgel és könyörületes-séggel körültekintesz a világban, számodra minden olyan, mint az álom, amelyről nem lehet megmondani, vajon állandó-e vagy megszüntethető, mivel a lét és nemlét kategóriái itt használhatatlanok.
4. A dharmakájában, melynek öntermészete olyan, mint a látomás vagy az álom, mit lehet dicsérni? Ha egy gondolat sem keletkezik, mint létező, vagy nem rendelkezik öntermészettel, akkor van-e ott dicséret?

5. Amennyiben egy dolog megjelenése nem látható, mert létezése az érzékeken és tárgyaikon túl van, ó Muni, hogyan lehet azt dicsérni vagy szidni?
6. A transzcendentális bölcsességeddel és könyörületességeddel, amely a formákon fölül áll, te megérted a dolgok és személyek énnélküliségét, te magad a szenvedélyek és a tudás gátjaitól mindig tiszta és mentes vagy.
7. Te nem tűnsz el a nirvánában, és a nirvána se lakozik benned; számodra elmúlt a tudás kettőssége, és a lét és nemlét tudása.
8. Azok, akik látják a Munit, komolyan, túl életen és halálon, megtisztulnak a ragaszkodástól, és folttalanok úgy ezen a világon, mint a másikon.

II.

Abban az időben Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva ily versekkel, mint ezek, dicsérve a Magasztost, a saját nevét is megismertette a Magasztossal.

9. Mahámati vagyok, Magasztos, és nagyon járatos vagyok a mahájánában. Száznolc kérdést kívánok neked föltenni, aki a legékesszólóbb vagy.
10. Hallván Buddha, aki a világon a legtudósabb, ezeket a szavakat, körülnézett az egész gyülekezeten, és ekképp felelt Szugáta fiának.
11. Kérdezz engem Győzedelmes fia, és Mahámati, kérdezz és én meg fogom tanítani neked az önmegvalósítást.

Ebben a pillanatban Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva, aki Magasztostól engedélyt kapott, hogy szóljon, a Magasztos lába elé borult, és megkérdezte.

12. Hogyan lehet megszabadulni a hamis tudástól? Honnan keletkezik az? Hogyan lehet megérteni a tévedéseket? Honnan keletkeznek azok?
13. Honnan van az ország, az átalakulás, a megjelenés, és a bölcselkedők? Miért van a képzetnélküliség állapota, a fokozás, és honnan vannak a Győzedelmes fiai?
14. Hol van a megszabadulás útja? Ki van alávétve? Mivel van megváltva? Mi a dhjána gyakorlóinak szellemi állapota? Honnan van a három jármű?
15. Mi az, ami az okságból születik? Mi a hatás? Mi az ok és hogyan működik? Honnan van a kettősség tana? Honnan keletkezik az?
16. A formanélküliségnek miért a lecsendesülés a gyakorlata? És mi a tökéletes kialvás? Miért van a gondolatok kialvása? És hogyan lehet ráébredni arra?
17. Hogyan keletkezik a hatás? Honnan van a testet viselők viselkedése? Honnan van a látható világ? Honnan a feltételek? Honnan az állapotok kezdete?
18. Ki az, aki áttör a hármas létezésen? Mi a lakhely? Mi a test? Hol van, aki növekedni kezd? Honnan jön a Buddha fia?
19. Ki éri el a fizikai képességeket, az önuralmat, a számádhit? Hogyan lehet az elmét lecsendesíteni? Mond el nekem, ó bikához hasonló Győzedelmes.
20. Mi az Álaja? És honnan van a Manovidzsnyána? Hogyan növekszik a látható világ? Hogyan szűnnek meg a látható lények?
21. Honnan van a család és a nem-család? Mit értünk az egytudat alatt? A jelek kezdete alatt? És honnan van az énnélküliség tanítása?
22. Miért létezik a nemlét? Miféle tanítás felel meg a köznapi gondolkodásnak? Hogyan lehet megszüntetni az örökkévalóságához (*sásvata-darsána*) és a megsemmisüléshez (*uccsheda-darsána*) való ragaszkodást?
23. Hogy van az, hogy te a megjelenésedben nem különbözöl a bölcselkedőktől? Mondd el nekem a Njája iskola keletkezését? És a jövőjét?

24. Mit jelent az üresség? Mit értesz a pillanatnyi széthullás alatt? Honnan van az anyaöl? És honnan van a világ stabilitása?
25. Miért olyan a világ, mint a látomás és az álom? Miképp hasonlít az a gandharvák városára? Miért jelenik az úgy meg, mint a délibáb, vagy a vízben visszatükröződő hold? Mondd el nekem.
26. Mik a megvilágosodás elemei? Honnan vannak a megvilágosodás alkotóelemei? Honnan van a forradalom és a királyság háborgatása? És hogyan keletkezik a létezés valós látása (*bhavadrishi*)?
27. Mit jelent a születés és halál fölötti világ? Vagy amelyik olyan, mint az égi virág? Mit értesz ezalatt? Miért jelsz úgy meg, mint egy szavakon túli lény?
28. Hogyhogy nincs a megkülönböztetésnek tárgya? Hogyhogy olyan, mint az ég? Hányféle az olyanság? Hányszoros az elme? Hány paramitá létezik?
29. Honnan van az alkotóelemek fokozata? Mi a képzetnélküliség állapota? Miért kétszeres az énnélküliség? Hogyan lehet megszabadulni a tudás gátjaitól?
30. Hányféle a tudás (*dzsnyána*)? Ó Tanító! Hány erkölcsi szabály létezik? És létforma? Honnan vannak az aranyban, ékszerben, gyöngyben született családok?
31. Kiről mondjuk, hogy született? Honnan van a lények közötti különbség? Honnan van a tudomány, a hivatal, a művészet? És ki bizonyítja azokat?
32. Hányféle gáthá van? Mi a próza? Mi a mérték? Hányféle fajtája van az értelmezésnek és a szövegmagyarázatnak?
33. Hány fajtája van az ételnek és az itálnak? Honnan ered a nemi vágy? Honnan van király, fejedelem, tartományúr?
34. Hogyan irányítja a király a birodalmát? Hány csoportja van az égi lényeknek? Honnan van a föld, a csillagok, a csillagképek, a hold és a nap?
35. Hányféle felszabadítás van? És a jógiknak? Hányféle a tanítás? És mi van a mesterekkel?

36. Hányféle buddhaság létezik? Mennyi a dzsátakák száma? Mily számosan vannak az ördögök? Mily számosan az eretnekek?
37. Mit jelent az a tanítás, hogy nincs semmi más, csak képzelet alkotása? Mondd el nekem, Te Legékesszólóbb.
38. Honnan vannak a felhők az égen? A szél? Mit jelent az emlékezés? A bölcsesség (*medhá*)? Honnan vannak a fák és a szőlők? Mondd el nekem, Három Világ Ura!
39. Hogyan fogják meg a lovat, az elefántot és a szarvast? Honnan vannak ostoba és alávaló emberek? Mondd el nekem, Te, az Elme Kocsihajtója!
40. Miért emlitenek hat évszakot? Mit jelent az iccsantika (valaki, akiből hiányzik a buddhatermészet)? Mondd el nekem, honnan született a férfi? A nő? A hermafrodita?
41. Hogy lehet visszaesés a jóga gyakorlatokban? Mi visz előre bennük? Hány gyakorlat van egyáltalán? És hogyan állandósítható a bennük való tartózkodás? Mondd el nekem.
42. A lények a létezés különböző módjaiban születtek, mi az ő sajátos jegyük és formájuk? Honnan van a szervezett világ sokrétúsége? Mondd el nekem te, ki olyan vagy, akár az ég.
43. Honnan van a Sákják családja? És aki Ishvákból született? Honnan van a hosszan vezeklő risi? Mi az, amit ő tanít?
44. Hogyan lehet, hogy te mindenütt, minden országban megjelenhetsz, körülvéve a különböző nevű és formájú bodhiszattvakkal?
45. Miért nem megeendő a hús? Miért van megtiltva? Honnan születtek a ragadozó fajok, amelyek húst esznek?
46. Miért vannak holdformájú, napformájú, Szumeruformájú, lótuszformájú, szvasztikaformájú és oroslánformájú országok? Mondd el nekem.
47. Miért vannak olyan országok, amelyek olyanok, mint Indra felborított és megfordított ékkövekből alkotott hálója? Mondd el nekem, miért?
48. Honnan vannak lantformájú és dobformájú országok? Olyanok, mint különböző gyümölcsök és virágok? Amelyek olyan folttalanok, mint a nap meg a hold? Mondd el nekem.

49. Honnan vannak az átalakulás buddhái? Honnan az esedékség (vagy viszonzás) buddhái? Honnan az olyanságot a transzcendentális tudásukkal megteremtő buddhák? Mondd el nekem.
50. Miért nem éri el valaki a megvilágosodást a vágyak világában? Mondd el nekem. Mit jelent a te megvilágosodásod a szenvedélyektől rázott Akanisthában.
51. Ha elmegyek, ki lesz a Tanítás (*sászana*) hordozója? Meddig kell a tanítónak itt tartózkodni? Meddig tart a tanítás?
52. Hányfajta megállapított igazság létezik? És hány filozófiai nézet? Honnan van az erkölcs? Mit tartalmaz a szerzetesi lét? Mondd el nekem.
53. Mit jelent az ellenérvés vagy a visszautasítás állapota? Honnan a pratyekabuddhák, a bodhiszattvák és a srávakák által megvalósított képzetnélküliség állapota?
54. Mi által valósult meg ennek a világnak a pszichikai ereje? Mi volt a világon túli? Milyen eszme által lépett az elme a hét szintre? Mondd el nekem?
55. Hány fajtája létezik a szerzetességnek? És milyen egyenetlenkedés fordul elő a szerzetességben? Milyen orvosi értekezések vannak a lények számára? Mondd el nekem?
56. Azt mondod, hogy Kásjapa, Krakucsanda és Kanakamuni buddha társaságában vagy, mondd el nekem, Nagy Muni, hogyan van ez.
57. Honnan van a tanítás, hogy a lények nem rendelkeznek énlélekkel? Honnan van az örökkévalóság és a megsemmisülés tanítása? Miért nem közlöd mindenütt az Egy-elmét, mint igazság, tanítását?
58. Mit akartál mondani a férfiak és asszonyok erdejével? És Karítaki és Ámali erdejével? Honnan van a Kailása, a Csakraváda és a Vadzsraszamhananá hegye?
59. Ezek közt honnan vannak a különböző drágakövekkel díszített hegyek, ahol nyüzsögnek a risik és a ghandarvák? Mondd el nekem.

60. Hallván ezt, amit a mahájána csodálatos tanítása tartalmaz, a buddhák legkiválóbbika, a Nagy Hős, a Buddha, a Világ Tudásában Legtökéletesebb így szól:
  61. Helyes! Helyes! Ó Mahápradzsnyá-Mahámati! Jól figyelj, és én sorjában felelek a kérdéseidre.
  62. Születés, nem-születés, Nirvána, üresség, átalakulás, az öntermészet hiánya, a buddhák, a páramiták fiai,
  63. a srávakák, a bodhiszattvák, a bölcselkedők, akik a forma nélküli tettekre képesek, a Meru, az óceánok, a hegységek, a szigetek, az országok, a föld,
  64. a csillagok, a nap a hold, a bölcselkedők, az aszurák, a felszabadítás, az önképzés, a pszichikai képességek, a dhjánák, a szamádhik,
  65. a kialvás (*nirodha*), a természetfeletti erő, a megvilágosodás elemei, és az utak, a dhjánák, a mérhetetlenek, az összetevők (*szkandhák*), és a jövés és a menés,
  66. a szamápatik, a kialvások, az elme izgatásai, a szóbeli magyarázatok, a csitta, a manasz és a vidzsnyána, az énnélküliség, az öt dharma,
  67. az öntermészet, a megkülönböztetés, a megkülönböztetett, a látható világ, a kettősség – honnan van? Honnan vannak a járművek különböző formái, az aranyban, drágakőben és gyöngyben született családok?
  68. Az iccsantika, az eredeti elemek, a körbejárás, a buddhaság, tudás, a jártasság, a menetelés, az elérés, a lények létezése és nemlétezése?
  69. Hogyan fogják el a lovat, az elefántot, a szarvast? Mondd el nekem. Mi a javaslat, az értelem és az ábrázolás kapcsolatával megalapozott tanítás?
  70. Honnan az ok és a hatás? A különböző tévedések? És az értelem? Miért az állítás, hogy semmi sincs, csak az elme, hogy nincs látható világ, hogy nincs a szintekre való fellépés?
  71. Honnan van a képzetnélküliség és az ellenérzés százszoros állapota? Mondd meg nekem. Szólj hasonlóképp a tanulmányoktól, a művészetekről, a mesterségekről, a tudományokról és a tanításokról?

72. Mi a hegyeknek, a Szumerunak és a földnek a mértéke? Mi az óceán, a hold és a nap mértéke? Mondd el.
73. Hány porszem van a lények testében? Mennyi a durvább, mennyi a finomabb, mennyi a közepes? Hány porszem van minden országban? Hány minden dhanvában?
74. A megmért távolságban mennyi a hasta, a dhanu, a jodzsana és a fél jodzsana? Mennyi a nyúlszőr, az ablakpor, a tetűpete, a birkaszőr, az árpaszem?
75. Hány szem árpa van egy praszthában? Hány szem árpa egy fél praszthában? Hasonlóképp mennyi egy dronában, egy dropában, egy khárjában, egy laksában, egy kotiban, egy vimvanában?
76. Hány atom van egy mustármagban? Hány mustármag egy raksikában? Mennyi a babban, a dharanában, a másakában?
77. Mennyi dharaná van egy karszhában? Mennyi kharsza egy palában? És hány pala a tömegek nagy együttesében, a Sumeru hegyében?
78. Így kell kérdezned, fiam! Miért kérdezel másképpen? Hány atom van egy pratyekabuddha, egy srávaka, egy buddha és egy bodhiszattva testében? Miért nem kérdezel ilyen módon?
79. Hány atom van a lángnak a csúcán? Hány atom van a szélben? Hány minden érzékszervben? Hány pórus van a bőrön? A szemöldökön?
80. Honnan vannak ezek a mérhetetlen vagyonú emberek, a királyok, az uralkodók? Hogyan gondoskodnak a királyságukról? És hogyan a megszabadulásukról?
81. Mondd, mi a próza és mi a mérték? A nemi vágy miért egyetemlegesen kedvelt? Honnan az étel és az ital sokfélesége? Honnan a férfi-nő erdő?
82. Miért van a Vadzsraszamhanana hegye? Mond meg nekem, honnan, miért; vannak olyanok, mint a látomás, az álom, a délibáb?
83. Honnan a felhők növekedése? Honnan keletkeznek az évszakok? Honnan az ízlés természete? Honnan a nő, a férfi és a hermafrodita?

84. Honnan vannak a díszek és a bodhiszattvák? Kérdezd meg, fiam. Honnan a risikkel és gandhárvákkal díszes isteni hegyek?
85. Mi a megszabadulás útja? Kit béklyóz kötelék? Mi által szabadulhat meg? Mi annak az állapota, aki a megnyugvást gyakorolja? Mi az átalakulás, és kik azok a bölcselkedők?
86. Mit jelent a nem-létezés, a létezés, és a nem-hatás? Honnan keletkezett a látható világ? Hogyan lehet megtisztítani a helytelen értelmi felfogást? Honnan keletkezik a helytelen értelmi felfogás?
87. Honnan keletkezik a cselekvés? És honnan az elérése? Mondd meg. Hogyan történik meg a gondolat kialakása? És mit értesz a számádhí alatt?
88. Ki az, aki áttör a hármass világon? Mi az a helyzet? Mi a test? Miért van a tanítás, hogy a lényeknek nincs én-lelke? Mit értesz a világgal összhangban lévő tanítás alatt?
89. Kérdezel engem a jelek felől? Kérdezel engem az énnélküliség felől? Kérdezel engem, ó fiam, az anyaöl felől, a Nyája bölcselők felől.
90. Honnan van az örökkévalóság és a megsemmisülés? Mi a megnyugvás értelme? Mi van a beszéddel, a tudással, az erkölccsel, a családdal, ó Győzedelmes fia?
91. Mit jelent az érvelés és az ábrázolás? A mester és a tanítás, a lények sokfélesége, az étel és az ital, az ég, az értelem, a gonosz, és az a kijelentés, hogy nincs más, csak amit a gondolat megalkotott?
92. Mit kérdezel a fákkal és szőlőkkel kapcsolatban, ó Győzedelmes fia? Mi van az országok különbözőségével és a risi hosszú vezeklésével?
93. Mi a családot? Kik a mestered? Mondd meg, Győzedelmes fia. Kik azok, akiket megvetnek? Hogy van, hogy a jóga által nem éred el a vágyak világában a megszabadulást, de az akanisthában az megvalósul?
94. Mit kérdezel tőlem az érvelés felől? Mit a világ pszichikai képességeiről és a szerzetesek természetéről?

95. Kérdezel engem az átalakulás buddháiról, az érettség (vagy viszonzás) buddháiról? Az olyanság tudásának a buddháiról? És honnan van a boddhiszattva?
96. Kérdezz, ó Győzedelmes fia, a földről, melyet elkerül a fény, hasonló a lanthoz, a dobhoz, a virághoz, és hét fokozaton lakozó értelemről.
97. Kérdezz hasonló és másféle kérdéseket, amelyek összhangban vannak az igazság jegyével és mentesek a téves nézetektől.

III.

98. Én megtanítalak a megvalósítás szempontjaira, és a tanításaira, figyelj rám erősen, és elmagyarázom a kinyilatkoztatást, ó fiam, figyelj rám, a buddhák által kinyilatkoztatott mind a száznyolc állítással kapcsolatban.

Ebben a pillanatban Mahámati, a Bodhiszattva Mahászattva így szólt a Magasztoshoz: Mit jelent a száznyolc állítás?

A Magasztos így szólt: a születéssel kapcsolatos állítás nem a születéssel kapcsolatos állítás, az örökkévalósággal kapcsolatos állítás nem az örökkévalósággal kapcsolatos állítás. [A felsorolás hasonlóképp tagadóan szól az alábbiakról:] a megkülönböztető jegyek, a lakhely és ragaszkodás, a pillanat, az öntermészet, az üresség, a megsemmisülés, az elme, a közép, a folyamatosság, az okság, az ok, a szenvedélyek, a vágy, a vélemény, a tervezés, a tisztaság, a következtetés, az ábrázolás, a tanítás, a mester, a család, a három jármű, a képzetnélküliség, a fogadalom, a három kör, a forma, a lét és nem-lét kettőssége, a kettőnélküliség, az ország, az atom, a víz, a nyíl, a valóság, a számok és a matematika, a pszichikai erő, az ég, a felhők, a művészetek, a mesterségek és a tudományok, a szél, a föld, a gondolkodás, a gondolati alkotás, az ön-természet, az összetevők, a létezés, a belátás, a nirvána, amelyet ismerünk, a bölcselkedők,

a rendetlenség, a látomás, az álom, a délibáb, a visszatükrözés, az égő üszökkal a sötétben rajzolt kör, a gandharvák városa, a mennyek, az étel és az ital, a nemiség, a hold, a nap és a csillagok, az igazság, a hatás, a megsemmisülés és keletkezés, orvosi kezelés, a megkülönböztető jegyek, a végtagok, a művészetek és tudományok, a dhjána, a tévedés, a látott világ, a támogatás, a dinasztia, a risi, a királyság, a félelem, a kincs, a magyarázat, az iccsantika, a férfi, a nő és hermafrodita, az ízlés, a cselekedet, a test, a helytelen értelmi felfogás, a motívumok, az érzékszervek, a szvasztika, az ok és hatás, a kanistha, az évszakok, a fák, a szőlő és a bokrok pompás növekedése, a sokféleség, a tanításba való behatolás, az erkölcsi rendszerek, a szerzetesek, a buddhákától kapott erő, a lant. Ez az a száznyolc állítás, amelyet a múlt buddhái elmondtak.

IV.

Ebben a pillanatban Mahámati, a Bodhiszattva-Mahászattva újra így szólt a Magasztoshoz: Magasztos, hányféle módon megy végbe a vidzsnyána keletkezése, megléte és megszűnése?

A Magasztos így felelt: Két módja van annak, Mahámati, ahogyan a vidzsnyána keletkezése, megléte és megszűnése végbemegey, és ezt nem értik meg a bölcselkedők. Úgy mondják, a megszűnés, mint folyamatosság és forma nyilvánul meg. A vidzsnyána keletkezésekor is ez a kettő figyelhető meg: a folyamatossággal való keletkezés és a formával kapcsolatos keletkezés. A meglétében is ez a kettő észlelhető: az egyik a folyamatossággal kapcsolatban létezik, a másik a formával kapcsolatban.

Továbbá, a vidzsnyána három fajtája különböztethető meg (1) a vidzsnyána, mint kifejtés, (2) a vidzsnyána, mint hatást gyakorló, és (3) a saját természetében megnyilvánuló vidzsnyána.

Továbbá, Mahámati, a vidzsnyanákban, amelyekből nyolc van, általában két működés különböztethető meg, a megértő, és a tárgyat megkülönböztető. Ahogyan a tükör visszaveri a formákat, Mahámati, a megértő vidzsnyaná megéri a tárgyat. Mahámati, a kettő közt, a megértő és a tárgyat megkülönböztető vidzsnyaná közt nincs különbség, ők kölcsönösen föltételezik egymást. Akkor, Mahámati, mivel a tudatban a misztikus adottság-energia által az átalakulás végbemegy, a megértő vidzsnyaná működésbe lép, miközben a tárgyat megkülönböztető vidzsnyaná is működni kezd, mert a tudat megkülönbözteti a tárgyi világot, és mert a téves értelem időtlen idők óta összegyűjtötte az adottság-energiát.

Mahámati, minden érzék-vidzsnyaná megszűnése az ála-vidzsnyaná fölhalmozott, a nemvalósat és megkülönböztetést összegyűjtő adottság-energiájának a megszüntét jelenti. Ez az Mahámati, amit a vidzsnyaná formaszemléletének a megszüntetésének nevezünk.

Valamint, Mahámati, a vidzsnyaná folyamatosság szemléletének a megszüntetése a következőképp megy végbe: akkor beszélünk róla, Mahámati, ha mind a kettő, amely segít (a vidzsnyanának) és amit a vidzsnyanának által segítenek, megszűnik működni. A segítő vidzsnyanának alatt az időtlen idők óta a téves értelem által összegyűjtött adottság-energiát vagy az emlékezetet értjük, és a vidzsnyanának által segített, a vidzsnyanának által megértett és megkülönböztetett tárgyi világot jelenti, amely végső soron nem más, mint az tudat maga.

Mahámati, ez olyan, mint ahogy egy sárgöröngy és egy összeállt porcsomó lényegében nem különbözik egymástól, köztük nincs különbség és nem-különbség, valamint mint az arany és a belőle készített díszítmény. Mahámati, ha a sárgöröngy különbözik a porcsomótól, a göröngy soha sem jöhetne létre a csomóból. De mivel létrejön belőle, nem különbözik tőle. De ha nem lenne köztük különbség, a göröngy megkülönböztethetetlen lenne a csomótól.

Épp így, Mahámati, ha a kialakuló vidzsnyaná alapvetően különbözne az ála-vidzsnyanától, az ála-vidzsnyanának nem

lenne oka. Valamint ha nem különböznének, a vidzsnyána kialakulásának megszűnése az árajavidzsnyánának a megszűnését jelentené, de annak az eredeti alakjában nincs benne a megszűnés. Épp ezért, Mahámati, ami a működést megszünteti, az nem az ájala az eredeti alakjában, de a vidzsnyánából származó hatást okozó alak. Ha az eredeti alakjában szűnne meg létezni, az lenne az árajavidzsnyána igazi megszűnése. Azonban az ájala-vidzsnyána megszüntetésének a tana ily módon a bölcselkedők nihilista tanaihoz vezetne minket.

A bölcselkedők által tanított tanítás a következő, Mahámati: Ha megszűnik a tárgyi világ megragadása, a vidzsnyána folyamatossága megáll, és ha a vidzsnyána folyamatossága többé nem létezik, akkor az időtlen idők óta tartó folyamatosság is felbomlik. Mahámati, a bölcselkedők úgy tartják, hogy ez az elsődleges ok, amely a folyamatosságot fenntartja, és nem úgy vélik, hogy a szem-vidzsnyána a forma és a fény egymásrahatásából keletkezik, ők más okot fogadnak el. Mi az az ok, Mahámati? Az ő első okukat úgy nevezik, hogy szellem (*pradhána*), lélek (*purusa*), Úr (*Isvara*) idő vagy atom.

V.

Valamint, Mahámati, az öntermészetnek hét fajtája van: a gyűjtés (*samudaja*), a létezés (*bháva*), a jellemző jegyek (*lakšana*), az elemek (*mahábhúta*), az okság (*hetu*), a feltételeesség (*pratija*) és a tökéletesség (*nishpatti*).

VI.

Valamint, Mahámati, a legfelső valóságnak (*paramártha*) is hét fajtája létezik: a gondolat világa (*csitta-gocsara*), a tudás világa (*dzsnyána*-), a felső tudás világa (*pradzsnjá*-), a kettősségben való látás világa (*dristhi*-), a kettősségben való látáson túli vi-

lág, a bodhiszattva fokozaton túli világ, és az a világ, ahol a tathágaták elérik az önmegvalósítást.

Mahámati, ez az öntermészet, a legfelső valóság, a lényegiség, amely folytatódik a múlt, a jelen és a jövő tathágatáinak, az arhatjainak, a tökéletesen megvilágosodottjainak a létében, ami által, tökéletesítve ennek a világnak, és az ezen túli világnak a dolgait, felhasználva a transzcendentális tudás nemes szemeit, belépnek a létezés különböző egyéni és általános fázisaiba, és megalapozzák azokat. És amit ily módon ők megalapoztak, azokat a bölcselkedők általánosan meglévő téves tanításaival nem lehet megzavarni.

Mahámati, melyek azok a téves tanítások, amelyeket a bölcselők általában vallanak? Az ő tévedésük az alábbiakból áll: nem veszik észre, hogy a tárgyi világ magából a tudatukból keletkezik, és ezt tévesen különböztetik meg; és nem értve, akár egy egyszerű gondolkodású személy, a vidzsnjána természetét, mely szintén nem más, mint tudatuk megtestesülése, azt létezőnek látják, ragaszkodnak a lét és nem-lét kettősségéhez, ott, ahol csak az öntermészet és az legfelső valóság létezik.

Valamint, Mahámati, a tanításom tartalmazza a három világnak a megkülönböztetésből eredő szenvedésének, a nemtudás, a vágy, a tett és a okság megszüntetését és a tárgyi világnak, mely nem más, mint látszat, a tudat megtestesülése, annak felismerése által való megszűnését.

VII.

Mahámati, létezik néhány brahmin és srámana, aki elfogad valamit a semmin kívül, elfogadja, hogy létezik egy lényegiség, amely az oksághoz van láncolva és az időben lakozik, és hogy a szkandháknek, a dhátuknak és az ajatanáknak az okságban megvan a maguk eredete és fejlődése, és a létezésük után eltűnnek.

Ezek azok, Mahámati, akik destruktív és nihilista nézeteket vallanak az olyan tárgyakkal kapcsolatban, mint a folytonosság, a cselekvés, a növekedés, az áttörés, a létezés, a nirvána, az ös-

vény, a karma, a megvalósulás és az igazság. Hogyan? Mert ők nem érték el az igazság intuitív megértését, mert nem rendelkeznek a tárgyak alapvető látásával. Mahámati, ez olyan, amikor az eltört korsó darabjait nem lehet korsóként használni, vagy amikor a megperzselt mag képtelen a csírázásra. Épp így, Mahámati, az ő szkadháik, dhátuik és ájatanáik, amelyeket ők a változás tárgyainak tartanak, valójában képtelenek a megszakítatlan változásra, mert ők nem látják be, hogy nézeteik a tárgyi világnak, azaz a tudatuk megtestesülésének és a téves megkülönböztetésnek az érzékeléséből fakadnak.

Mert ha, Mahámati, a semmiből jöhetne valami, és a három hatást eredményező ok összetételének eredményeképp a vidzsnánából kinőhetne, akkor mi beszélhetnénk olyan nemlétező dolgokról, mint hogy a teknősbékának haja nőhet, és a homokból olajat lehet sajtolni. Mivel ez lehetetlen, az ilyen felvetések haszontalanok, és végül nem vezetnek sehova. És, Mahámati, ennek eredményeképp a tett, a tevékenység, az ok, amelyről ők beszélnek, haszontalan lesz, és ugyanígy a létre és nemlétre vonatkozó utalásuk is. Mahámati, ha ők arról vitatkoznak, hogy a három hatást eredményező oknak az összetétele létezik, azt ok és hatás azon alapelvével teszik, amely szerint a valamiből valami lesz és a semmiből semmi, és így tesznek az olyan dolgokkal is, mint a múlt, a jelen, a jövő, a lét és a nemlét. Ameddig ők megmaradnak a saját bölcseleti alapjukon, az ő bizonyítékaik, logikájuk és szövegeik a számomra nem mások, mint a téves gondolkodás emlékei, amelyek örökösen hozzájuk tartoznak. Így, Mahámati, az egyszerű gondolkodású személy, akit megmérgez a helytelen nézet, a Mindentudó által megmutatott tudatlantól tanult helytelen gondolkodási módot tanítja.

Létezik Mahámati, néhány brahman és sramapa, akik felismerték, hogy a külső világ az maga az elme, és úgy látják, hogy a megkülönböztetés és a helytelen gondolkodás időtlen idők óta létezik, tudják hogy a világ nem rendelkezik öntermészettel és soha nem született, olyan, mint a felhő, a tüzes üszök által rajzolt kör, a gandharvák palotája, a látomás, a déllibáb, az óceánon csillogó hold és az álom, hogy az elme magában mit se tud kez-

deni a megkülönböztetéssel és az okkal, vitatkoznak a képzetről és a minősítés (*laksja-laksana*) meghatározásáról, hogy a test, a tulajdon, a lakhely az árajavidzsnyána megvalósulása, mely magában az alany és a tárgy kettőssége fölött áll, hogy a képzetnélküliség állapotára, amely egyenlő az elme magáraébredésével, és arra nem vonatkoznak olyan változások, mint a növekedés, a létezés és az elpusztulás.

A bodhiszattva-mahászattvák, Mahámati, sokkal előbb meg fogják valósítani a nirvána és a szamszára egységét. Az ő tevékenységük összhangban lesz annak a szerető szívnek a működésével, mely saját hasznát nem kívánva, találékonyan tevékenykednek az emberek megszabadításán, tudván, hogy minden lény léte olyan, mint a látomás vagy a visszatükröződés, hogy nincs olyan dolog, amely az oksághoz lenne láncolva. Ők túl vannak az alany és a tárgy megkülönböztetésén, látják azt, hogy nincs semmi az elmén kívül, és a fenntartás nélküli állapottal összhangban végighaladnak a bodhiszattvaállapot különböző fokozatain, megtapasztalják a szamádhí különböző fokozatait, és hűségének ereje által megértik, hogy a három világ sem más, mint a tudat, és ezt megértve elérik a szamádhí májopamát. A bodhiszattvák belépnek a képzetnélküliség állapotába, ahol rálátnak az egy-tudat igazságára, elérik a páramiták lakhelyét és továbbra is távol tartják magukat a keletkezés, a cselekedet és a gyakorlat gondolatától, elérik a szamádhí vadzsravimbopamát, amely a tathágatakéjával és az ilyenség átalakításával egy. Miután megvalósították az ellenérzést a vidzsnyána lakhelyén, Mahámati, ők fokozatosan megvalósítják a tathágatakéjét, amely meg van áldva erővel, fizikai képességekkel, önellenőrzéssel, szeretettel, együttérzéssel, vagyonnal, mely képes bevezetni a buddhabirodalomba, és a bölcselkedők szentélyeibe, és amely túl van a csitta-mano-manovidzsnyána birodalmán. Ezért, Mahámati, ezek a bodhiszattva-mahászattváknak, akik a tathágatakéjét követve meg akarják valósítani azt, gyakorolniuk kell magukat egyetértésben az egy-tudattal, hogy elhagyják a megkülönböztetést, és a szkandhákcal, dhátukkal, ájatanákkal, gondol-

kodással, oksággal, tettekkel, gyakorlatokkal, keletkezéssel, létezéssel, pusztulással kapcsolatos téves értelmezést.

VIII.

A bodhiszattva megértvén, hogy a hármas létezést a téves megkülönböztetésnek és a helytelen értelmezésnek az adottság-energiája hozza létre, amely időtlen idők óta tevékenykedik, és elgondolkodva a buddhaállapoton, mely képzetnélküli és nemszületett, a az önmegvalósítás nemes igazságáról szóló beszélgetés révén a bodhiszattva a saját tudatának tökéletes mestere lett, erőfeszítés nélkül vezette magát tovább, olyanná vált, mint a különböző színeket visszaverő drágakő, képessé vált az átalakítástest fölvétele, képessé vált minden élőlény finom elméjébe való behatolásra, és az egy-tudatban való erős hite által képessé vált arra, hogy fokozatosan végighaladva a szinteken, megvalósítsa a buddhaságot. Ezért, Mahámati, az önmegvalósításban gyakorlottá vált.

IX.

Ekkor Mahámati így szólott: Taníts engem, Magasztos, avval a legfinomabb tannal kapcsolatban, mely megmagyarázza a csitítást, a manaszt, a manovidzsnyánát, az öt dharmát, a szvabhávákat és a laksánákat, amelyet a buddhák és bodhiszattvák gyakorlatba fektettek, amely elkülönül az tudat állapotától, amely a világot valami tudaton kívülinek értelmezi, és amely megdönt minden úgynevezett igazságot, amelyet a szó és az értelem teremtetett, és minden buddha tanításának a lényegiségét folytatja. Tanítsd ezt a gyülekezetet, melyet a Lanká városának Malaja hegyén összegyűlt bodhiszattvák vezetnek, tanítsd őket a dharmakáját illetően, melyet nagyra értékelték a tathágoták, és

amely maga az áljavidzsnýána birodalma, mely hasonló a hullámzó óceánhoz.

Ekkor a Magasztos újra megszólalt, és Mahámatinak, a máhászattva bodhiszátvának az alábbiakat mondta: Négy ok növeli a szem-tudatosságot. Melyek ezek? Ezek (1) a külső világon való csüngés, nem tudván, hogy az maga az tudat, (2) a helytelen értelmezésekből és formákhoz és téves nézetekből időtlen idők óta felgyülemlett formákhoz és adottság-energiákhoz való ragaszkodás, (3) a vidzsnýánára jellemző öntermészet, (4) a formák és jelenségek sokasága utáni vágy. Ez a négy ok keveri föl az áljavidzsnýánában a vidzsnýánákból eredő hullámokat, amelyek az áradó vízre hasonlítanak. Ugyanazokat, amit a szem-tudatosságról elmondtunk, lehet elmondani a többi érzéktudatosságról is. A tudatosság minden érzékszervben, beleértve a bőr atomjait és pórusait is, azonnal növekedni kezd, az érzékek mezeje ugyanúgy el van foglalva, mint a tárgyakat visszaverő tükör, mint a szél által felborzolt óceán. Mahámati, hasonlóképp a tudat-óceán hullámait is állandóan fölborzolja a tárgyak szele, az ok, a tett, és az egymás után megjelenő feltételek, a működő vidzsnýána és az eredendő vidzsnýána szétbomozhatatlanul összefonódnak, és mivel a forma öntermészetét stb. nem tartalmazzák, az öt tudatosság (*vidzsnýána*) rendszere lép működésbe. Az öt vidzsnýána rendszere mentén, amelyet manovidzsnýánának (azaz a tudatosság gondolati működésének) ismerünk, különböztetjük meg a világot, az egyéni megjelenések megkülönböztető meghatározásokat kapnak, és létrejön a fizikai test. De a manovidzsnýána, és más vidzsnýának nem rendelkeznek gondolatisággal, mivel azok egymástól kölcsönösen függenek, és ez a megkülönböztetéshez való ragaszkodásukból ered, amely a tudat kivetüléseit használja fel. Így a vidzsnýána folytatja a legbensőségesebb módon létező kölcsönös viszony működését és a megjelenő világ megkülönböztetését.

Ahogy a vidzsnýána folytatja a működést, anélkül hogy saját cselekedetének a tudatában lenne, úgy tesznek a jógik, miközben belépnek a megnyugvás (*szamápatti*) állapotába, de nem ébrednek rá arra, hogy a finom adottság-energia (vagy emléke-

zet) bennük van, ezért gondolják, hogy a vidzsnýána megszűntetésével elérhetik a megnyugvás állapotát. Valójában anélkül tartózkodnak ebben az állapotban, hogy a vidzsnýánát megszüntették volna, hiszen az fennmarad, miután az adottság-energia csiráit nem szüntették meg. Valójában ők azt képzelik, hogy a kialvás a külső világ nem-működése, amelyet ők soha nem érnek el. Így van ez, Mahámati, az álaavidzsnýa finom tevékenységét csak a tathágaták és a megfelelő szinten álló bodhiszattvák értik meg könnyen, de azoknak, akik a pratjékabuddhák, a srávakák és a bölcselkedők tanításait gyakorolják, nehezen érthető, még a szamádhí erejével és a transzcendentális tudással is nehéz különbséget tenni. Csupán azok, akik a saját transzcendentális tudásuk segítségével tökéletesen megértik a bodhiszattvaság különböző fokozatait, elfogadják a különböző javaslatok jelentése kapcsán meghatározott feltételeket, és elül-tetik a buddhaországokban a jó gyökereit, akik ismerik a nem-határtalat, távol tartják magukat a megkülönböztetéstől és a helytelen elméletektől, azok ismerik fel, hogy a külső világ az az elméjük önmaga. Ők visszavonulnak az erdei lakhelyükre, önmagukat a szellemi gyakorlatoknak szentelik, amelyek vagy magasak, vagy sekélyek, vagy közepesek, képesek belülről felismerni az tudat folyását a megkülönböztetés világában, a buddhák áldásával élni a határtalan világában, és megvalósítani az önellenőrzést, az erőt, a fizikai adottságokat, a szamádhít. Jó barátokkal és buddhákkal körülvéve, Mahámati, ők képesek felismerni a csittát, a manaszt, a manovidzsnýánát, amelyek maguk a külső világ megkülönböztető tényezői, amelyeknek az öntermészete a tudatból származik. Ők képesek áthatolni a tett, a vágy és a nemtudás által létrehozott halál és születés tengerén. Ezért Mahámati, a jógik képesek magukat azokban a gyakorlatokban gyakorolni, amelyeket a barátaiktól és a buddháktól kaptak.

Ekkor a Magasztos a következő verset mondta:

99. Ahogy a hullámok megszakítás nélkül növekednek a táncoló szél által fölkavart óceánon,

100. Az álaja-óceánt hasonlóképp fölzavarja a tárgyak szele, és táncolni látszanak a vidzsnyanákon, amelyek a sokféleség hullámai.
101. Sötétkék, vörös, és más színek, mint a só, a kagylóhéj, a tej, a méz, gyümölcsök és virágok illata, a nap sugarai,
102. Ezek se nem különbözőek, se nem nemkülönbözőek, a kapcsolat közöttük ugyanaz, mint az óceán és a hullámai között. Így egyesül a hét vidzsnyána a csittával (a tudattal).
103. Ahogy a hullámok sokfélesége az óceánon lett fölkavarva, úgy az álaja is annak a sokféleségét adja, amit vidzsnyanak nevezünk.
104. A csitta, a manasz, a vidzsnyána formája alapján különbözik, de lényegében egyik sem különböztethető meg a másiktól, számukra nincs se minősítő, se minősítés.
105. Ahogyan nincs különbség az óceán és a hullámai között, úgy a csittában sem találjuk meg a vidzsnyána fejlődését.
106. A karmát a vidzsnyána gyűjti össze, a manasz tükrözi vissza, a manovidzsnyána ismeri föl, és az öt vidzsnyána különbözteti meg a látható világot.
107. A színek, mint a sötétkék stb. sokaságát a saját vidzsnyanánk mutatja föl. Mondd meg, nagy Muni, hogy ezek a színek hogyan olyanok, mint az óceán hullámai?
108. Nincs olyan sokféle szín a hullámokban, és ez az egyszerűen gondolkodók kedvéért létezik, mivel a csitta a formákkal kapcsolatban jelenik meg.
109. A csitta nem sok mindent mutat fel, mivel túl van a felfoghatón. Ahol létezik a felfogható, ott létezik a felfogás, mint a hullámok (és az óceán) oka.
110. Test, vagyon, és lakhely úgy jelenik meg, mint a mi vidzsnyanánánk, és amit ily módon látunk, az ugyanúgy jelenik meg, mint a hullámok.
111. Az óceán a hullámok táncaként ölt testet, hogyhogy az álaja megjelenését nem érzékeljük tudatként, amely olyan, mint az óceán?

112. Az álját csak a tudatlanok megkülönböztető tudata kedvéért hasonlítottuk az óceánhoz, a mozgásban lévő hullámok hasonlata csak az ábrázolás egy módja.
113. Ahogy a nap felkel, és sugara egyaránt ér magas vagy alacsony embert, úgy neked is, aki a világ fényessége vagy, hirdetned kell az igazságot (*tattvam*) a tudatlanok számára.
114. Hogyan lehet, hogy magadat a dharmában megvalósítva nem hirdeted ki az igazságot? Ha az igazságot kihirdetem, az igazság nem az elmémbe van.
115. Ahogy a hullámok állandóan megjelennek az óceánon, vagy a képek a tükrön vagy az álomban, úgy az elme is állandóan visszatükröződik a saját érzékeinek mezejében.
116. A vidzsnyána fejlődési állapotának a hiányosságai miatt fokozatosan jön létre. A manovidzsnyána tevékenysége azért van, hogy fölismerjük azt, a manaszé, hogy tükröződjön rajta.
117. Az öt vidzsnyána azon fáradozik, hogy a világnak megmutassa magát. Nincs fokozat, ha valaki az összeszedettség (*szamáhita*) állapotában van. Mint a festő vagy a tanítványa,
118. Aki elrendezi a festmény készítéséhez a festéket, úgy tanítok. A festmény nincs a festékben, nincs a vásznon, nincs a lemezen,
119. Hogy minden lény számára vonzóvá tegyék, a festményt színekkel jelenítik meg. Amit valaki tanul, megsért, az igazság (*tattvam*) számára túl van a szavakon.
120. Megerősítve magam a dharmában, én az igazságot a jógiknak tanítom, az igazság az önmegvalósítás állapota, és túl van a megkülönböztetéseken és osztályozásokon.
121. A Győzedelmes fiainak tanítom, a tanítás mit sem jelent a tudatlanok számára. Amit a sokféleségben látunk, az valójában nemlétező látomás.
122. A tanítás maga oly különbözőképp adott, a megszegésnek a tárgya, a tanítás nem tanítás, ha nem arra való, hogy minden dologra rámutasson.

123. A betegség természetével összhangban ad gyógyszert a gyógyító, éppen így a Buddha is szellemi képességeikkel összhangban ad tanítást a lényeknek.
124. Ez valóban nem az a szellemi birodalom, amelyet a bölcselkedők és a srávakák elérhetnek, amit én a vezetőknek tanítok, az az önmegvalósítás birodalma.

X.

Továbbá, Mahámati, amennyiben a bodhiszattva meg akarja érteni ezt az olyan osztályozásokban és megkülönböztetésekben, mint amilyen a megragadás és a megragadott, megjelenő külső világot, mely tudatából származik, az tartsa magát távol az akadályoktól és nyugtalanságtól, a társadalmi érintkezéstől, és az alvástól., tartsa magát távol a bölcselkedők tanulmányaitól és írásaitól, mivel azok a srávakaság és pratyekabuddhaság járművéhez tartoznak, hagyj a bodhiszattva-mahászattvát, hogy alaposan tanulmányozza a megkülönböztetés tárgyát, amelyet a saját tudataként kell hogy lásson.

XI. (a)

Továbbá, Mahámati, amikor a bodhiszattva-mahászattva lakhelyet-teremt magának, ahol ő a transzcendentális tudással megszerzi a tudat tökéletes megértését, neki később gyakorolnia kell magát a nemes bölcsesség három állapotában Melyik a nemes bölcsesség három állapota, Mahámati, ahol tovább kell gyakorolnia magát? Ezek a (1) a képzetnélküliség, (2) az erő, amelyet a buddhák alapvető fogadalmuk miatt adnak át, és (3) az önmegvalósítás által elért nemes bölcsesség. Ezt megszerezvén a jóginak fel kell adni azokat a tudatról szerzett ismereteit, amelyek transzcendentális bölcsességgel nyert el, amelyek még olyanok, mint a sánta számár, és belépvén a bodhiszattvaság

nyolcadik fokozatába, még tovább kell képeznie magát a nemes bölcsesség három állapotában.

Mahámati, a képzetnélküliség állapota akkor következik be, mikor minden srávakáktól, prajekabuddháktól és bölcselőktől származó tudás alaposan elsajátítotott. És, Mahámati, ami a kapott erőt illeti, az a buddhák által letett fogadalmakból ered. És, Mahámati, ami a nemes bölcsesség önmegvalósító állapotát illeti, az akkor keletkezik, amikor a bodhiszattva elválasztva magát attól, hogy a dolgokat a megjelenésükben lássa, megvalósítja a szamádhi testet, és ezáltal az egész világra, mint egy látomásra tekint, és tovább folytatja a buddha-fokozat megvalósítását. Mahámati, ez a nemes élet hármassága. Ezzel a hármassággal felszerelve a nemes személy eléri az önmegvalósítás nemes bölcsességéből fakadó szintjét. Ezért, Mahámati, annak három állapotában kell gyakorolnod a nemes életet.

XI. (b)

Ebben a pillanatban Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva tudván, hogy mi megy végbe az ott egybegyűlt bodhiszattvák tudatában, felhatalmazva az összes buddháktól kapott erő által, Buddhát azzal a tanítással kapcsolatban kérdezte, amelyet a nemes tudás valóságának a vizsgálatának neveznek. Mondd el, Magasztos, a nemest tudás valóságának a vizsgálatának a tanát, amelytől függ a megkülönböztetett száznyolc kinyilatkoztatás – a tan, amelytől függnek a tathágaták, az arhatok, a tökéletesen megvilágosodottak, megvizsgálja és kinyilatkoztatja a hamis megjelenítés természetét és lefolyását, a bodhiszattva-mahászattvák érdekében, akik abba a hibába estek, hogy a dolgokat egyenként és általában az állapotuk szerint érzékelik. Így a bodhiszattvák bevezettetnek a vizsgálódásba és a helytelen képzetek alapos vizsgálatába, mely által eljutva a tárgyak és személyek énnélküliségéhez fokozatosan megtisztulnak, és elnyerik a bodhiszattvaság fokozatának a megvilágosodását, továbbá túljutva az elnyugvás üdvösségén, amely a srávakák, pratyeka-

buddhák és bölcselkedők sajátja, el fogják érni a Tathágata dharmakájáját, amely a tudástól áthatott tathágataság birodalmához és szokásához tartozik, és amelyben nem növekszik tovább az öt dharma. Azaz, elérik a tathágata-testet, amely a transzcendentális tudás megértésével szoros kapcsolatban álló dharma, és belépve Mája birodalmába, elérnek minden buddhaországot, a Tusita égi palotáját, az akanista lakhelyét.

XII.

Így szólt a Magasztos: Mahámati, van néhány bölcselő, akik a megsemmisülés tévhitének a rabjai, és azzal a filozófiai nézettel vannak kapcsolatban, hogy a nyúl szarvának a nem-léte megkülönböztető elmével is megismerhető, amely megerősíti, hogy a dolgok öntermészete okaiknak megszűntével megszűnik létezni, és azt mondják, hogy minden dolog ugyanúgy nem létező, mint a nyúl szarva.

Léteznek, Mahámati, akik a gondolkodás kettős módjába zuhanva, képtelenek az egy-tudat igazságát fölismerni, és arra törekednek, hogy megkülönböztessék azt a világot, amely az tudat maga. Mahámati, a test, a vagyon és a lakhely csak akkor rendelkeznek létezéssel, ha a megkülönböztetés által megméri őket. A nyúlnak a szarva se nem van, se nem nincs, vele kapcsolatban semmiféle megkülönböztetést nem lehet tenni. Így van, Mahámati, minden dolog, amelynek létét vagy nem létét nem lehet kinyilatkoztatni, avval kapcsolatban nem lehet különbséget tenni!

Mahámati, azok, akik a léten és nemléten túlhaladtak, nem csüngenek tovább azon a gondolaton, hogy a nyúlnak nincs szarva, számukra az nem gondolat, hogy a nyúlnak nincs szarva, amiatt a kölcsönös utalás miatt, hogy az a tény, hogy a bikának van szarva, az nem a megállapítandó végső lényegiség, mivel a szarvak pillanatnyi vizsgálata is elvezet minket azokhoz a legkisebb részecskékhez, amelyeket atomnak nevezünk, ez az

az állapot, amelyben a nemes tudás megvalósult, túl van létezésen és nemlétezésen.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Magasztoshoz: Nem ez az a mód, Magasztos, melyen láthatjuk, hogyan megy végbe a megkülönböztetés, elkezdünk arra utalni, hogy ne hozzuk létre a megkülönböztetést és bebizonyítjuk, hogy szarv az nincsen?

A Magasztos így szólt: Nem, Mahámati, a szarv nem léte nem utal a megkülönböztetés létre nem jöttére. Miért nem? Mert itt létezik egy, a szarv képzetének megnevelésével kapcsolatos megkülönböztetés. Valójában a szarv képzetétől függ, Mahámati, a megkülönböztetés létrejötte. És mivel ez a szarv képzetének meglétéen alapuló függőség, Mahámati, éppen ezért ez a függőség viszonya, és távol áll a különböző és nemkülönböző (*ánjananja*) viszonyától. Az, hogy valaki a nyúl szarvának nem létéről beszél, az nem utal arra, hogy a bika sem rendelkezik szarvval. Mahámati, a megkülönböztetés különbözik (*anja*) a nyúl szarvától, semmi köze a szarvhoz, és épp ezért nem különbözik egyik a másiktól. Azonban mégis nem különbözik (*anánja*), mivel a megkülönböztetés a szarv létén alapul, és ezért különbözik az egyik a másiktól. Mármost pillanatnyilag az atomokat vizsgáljuk, így a szarv-lényegiség értelmetlen, a szarv eszméje ebben az értelemben nem használható. Miután sem a nyúl, sem a bika, kettőjük közül egyik sem létezik, utalásképp hogyan beszélhetünk a nemlétezésről? Ezért, Mahámati, a nyúl szarvának nem léte utalásként nem alkalmazható. Ha kijelentjük, hogy a nyúl nem rendelkezik szarvval, utal annak a létezésére a bikával kapcsolatban, bár kezdetben annak sincs szarva, akkor nem létezik köztük különbség. Mahámati, a lét és nemlét bölcselkedők által vallott kettőssége értelmetlen, ahogy a szarvakkal kapcsolatban láttuk.

Ugyanakkor, Mahámati, vannak más filozófusok, akik más téves nézetet kedvelnek, akik a forma, az ok, az alak eszméjéhez ragaszkodnak, nem teljesen érte az üresség természetét, úgy vélik, hogy az üresség el van választva a formától, és hozzálátanak, hogy elkülönült létezésnek alapján tegyenek különbsé-

get. De, Mahámati, az üresség forma, és, Mahámati, mivel az üresség átjárja a formát, a forma üresség. Hogy megállapítsuk a segített és a segítés közti kapcsolatot, Mahámati, itt létezik a kettő, a forma és az üresség közti különbség. Mahámati, ha az elemek elkezdenek belegabalyodni a világba, ők megkülönböztethetők egymástól, azok nem tartózkodnak az ürességben, és az üresség nem tartózkodik bennük.

Ez ugyanolyan, mint a nyúl szarva, Mahámati, melynek nem létét a bika szarvára utalva jelentették ki. De, Mahámati, ha a bika szarvát a legkisebb atomig megvizsgáljuk, sőt sorjában még tovább vizsgáljuk, végül kiderül, hogy nincs semmi olyan, amit mi atomnak hívünk. Valaminek a nemléte vajon megerősítheti-e a valamire való utalást? Ami más tárgyakat illet, az ilyenfajta utalás szintén nem hordoz igazságot.

Ekkor a Magasztos így szólt Mahámatihoz, a bodhiszattva-mahászattvához: Mahámati, el kell vetned a nézeteket és megkülönböztetéseket, amelyek a formával és az ürességgel kapcsolatosak, és amelyek a nyúl és a bika szarva jelképezett. Sőt, Mahámati, vess rossz fényt és vessenek rossz fényt a többi bodhiszattvák a megkülönböztetés természetére, mely magából a tudatból származik, és menjenek el minden bodhiszattva-országba, ahol a tudat megtestesülésében lépjenek föl minden ilyesfajta tanítás ellen.

XIII.

És ekkor a Magasztos az alábbi verseket mondta:

125. A szó, amit itt látsz, nem létezik, a külsőleg látott dolgok sokasága a tudatból ered, a test, a vagyon és a lakhely számunkra áljavidzsnyanaként testesül meg.
126. A vezetők a csittáról, a manaszról, a [mano-]vidzsnyanáról, a hármas szvabhávaról, az öt dharmáról, a kétszeres énnélküliségről és a megtisztulásról beszélnek.

127. Hosszú és rövid stb. kölcsönösen összeerősítve létezik, ahol a létezést említik, ott a nemlétezés is, ahol a nemléte-zést említik, ott a létezés is.
128. Megvizsgálva egész az atomig, valóban nincs olyan forma, amit ilyenképp különböztessünk meg, ami megállapítható, az az egy-tudat igazsága, amely nem hihető a téves néze-tekhez ragaszkodók számára.
129. Ez nem tartozik az elméletieskedők birodalmához, se a srá-vakákéhoz, Buddha kizárja az önmegvalósítás módszerét.

XIV.

És ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva megkérdezte a Magasztost annak a kiáradásnak a megtisztításáról, amely a tár-gyi világnak, amely maga a tudat, a felismeréséből származik, mondván: Hogyan válik, ó Magasztos, megtisztítottá az a kiára-dás, amely a tárgyi világnak, amely maga a tudat, a felismeré-séből származik? A megtisztulás hirtelenül megy végbe, vagy fokozatosan?

A Magasztos ekképpen válaszolt: A kiáradás, amely a tárgyi világnak, amely maga a tudat, a felismeréséből származik, foko-zatosan tisztul meg és nem hirtelenül. Mahámati, ez olyan, mint az ámra gyümölcse, amely fokozatosan érik, és nem hirte-lenül, hasonlóképp, Mahámati, a lények megtisztulása is foko-zatosan történik, nem hirtelenül. Mahámati, ez olyan, mint ami-kor a fazekas edényt készít, ő is fokozatosan teszi, és nem hir-telenül, hasonlóképp, a lényeknek a Tathágata általi megtisztítá-sa is fokozatos. Mahámati, ez olyan, mint a fű, a cserje, a virág és a fa, amelyek fokozatosan nőnek ki a földből, és nem hirtele-nül, hasonlóképp, a lényeknek a Tathágata általi megtisztítása is fokozatos, és nem hirtelen. Mahámati, ahogy a színész, a tán-cos, az énekes, a zenész, a fuvolás, az író, és más művész foko-zatosan nyeri el a mesterségét, és nem hirtelenül, hasonlóképp, a lényeknek a Tathágata általi megtisztítása is folyamatos, és nem hirtelen.

Mahámati, ahogyan a tükör megkülönböztetés nélkül és hirtelenül veri vissza a formákat és képeket, ugyanúgy minden lény Tathágata általi megtisztítása, amely megszabadítja őket a megkülönböztetéstől és elvezeti őket a képzetnélküliség állapotába, is hirtelenül megy végbe. Mahámati, ahogyan a nap vagy a hold fényével beborítva hirtelenül teszi láthatóvá a tárgyakat, ugyanúgy Mahámati, a Tathágata miközben minden lényvel elvetteti a külvilággal, mely maga a tudat, kapcsolatban táplált téves nézetekből eredő adottság-energiát, hirtelen felfedi minden lénynek a buddhasághoz tartozó elgondolhatatlan tudás birodalmát. Ahogy az álajavidzsnyána hirtelen hozza létre a test, a vagyon, a lakhely világát, melyet magának a tudatnak kell látnunk, ugyanúgy Mahámati, a Nisjanda Buddha hirtelenül érleli meg a lények elméjét, elhelyezve őket az Akanistha kastély palotájában, ahol ők számos szellemi gyakorlat gyakorlóivá válnak. Mahámati, ahogy a Dharmatá Buddha sugarai előragyognak a Nisjanda Nirmána Buddha megjelenésekor, ugyanúgy, Mahámati, az önmegvalósítás nemes igazsága hirtelen ragyog föl, amikor a létezés és nemlétezés helytelen, kettős nézete eltűnik.

XV.

Mahámati, amit a Dharmata-Nisjanda-Buddha (a tökéletes Dharmából kiáramló Buddha) tanít, az az, hogy a személyiség és az általánosítás szemszögéből minden lény megérthető, miután ők hozzá vannak kötve az okok és feltételek adottság-energiáihoz, amelyek abból eredtek, hogy a külső világot nem saját tudatukként szemlélik, és emiatt a hamis képzetekhez ragaszkodnak. Ezek a képzetek sokfélék és valótlanok, mágikusan különböző jeleneteket és személyeket teremtenek, és azokat valóságosként szemlélik. Továbbá, a helytelen képzetek a relativitás nézetéhez való ragaszkodásból erednek. Példaképp: ha a fűvön, fán, bokron vagy folyondáron lévő mágikus függőség a művészetét gyakorolja, minden lény és alak formát ölt, mágiku-

san alkotott személyek jönnek létre, amelyek egyéni és anyagi testbe burkolva jelennek meg, és ők különféleképp és álmokép szerűen különböznek egymástól. Mivel ezek csak megjelenítik magukat, Mahámati, nincs semmi lényegiség bennük. Hasonlóképp, Mahámati, a relativitás eszméjén alapuló hamis képzet a megjelenések sokaságát úgy szemléli, ahogyan a megkülönböztető tudat elkülöníti azokat. Bár az ő egyéni megjelenésük csak elképzelt és hozzátapasztott ahhoz, ahol az adottság-energia létezik, amíg a képzelődés tart, addig szükséges, hogy a helytelen képzet öntermészete folytatódjék. Mahámati, ez Nisjanda-Buddha kijelentése.

És, Mahámati, Az Dharmata-Buddha feladata, hogy megalapozza az önmegevalósítás magasrendű állapotát, amely meghaladja a tapasztalati tudat jelenségeit.

Mahámati, amit a Nirmita-Nirmána Buddha (vagy az átalakítás Buddhája) megállapított, kapcsolatban áll olyan dolgokkal, mint a segítőkészség, az erkölcsösség, a meditáció, az elcsendesedés, a transzcendentális tudás és megértés különböző formái, a szkandhák, a dhátuk és ájatanák, a megszabadulás, a vidzsnjánák, működésük módozatai, felvett formáik, megkülönböztetésük és megjelenésük. Buddha azt a filozófiai szemléletet hirdeti, mely túllép a formákon.

Mahámati, a Dharmatá-Buddha feltétel nélküli, a feltételektől mentes, nincs semmi tennivalója a tevésssel, az érzékekkel, a mértékekkel, és nem tesz semmi olyat, amely a tudatlanok, a srávakák, a pratjekabuddhák és bölcselkedők világával kapcsolatos, akik állandóan az én eszméjéhez ragaszkodnak. Ezért, Mahámati, kiváló és magasrendű módon kell képezned magad, és ez elvezet az önmegevalósításhoz, távol kell tartanod magad azoktól a nézetektől, amelyek a külső világ valóságát a tudattól elválasztva szemlélik.

XVI.

Továbbá, Mahámati, a srávakajármű létében két szemléletmódot különböztetünk meg, név szerint az önmegvalósítás kiváló és magasrendű állapotát és a megkülönböztetésből fakadó öntermészethez való ragaszkodást. Mit értünk a srávakák önmegvalósításának kiváló és magasrendű állapota alatt? Ez a szellemi összpontosításnak az az állapota, amely akkor valósul meg, amikor valaki megvalósítja az énnélküliség, az üresség, a szenvedés és a nemfolyamatosság állapotát, a szenvedélyektől mentes igazságot és örökké derült, amikor megsemmisíti a dolgok külsődlegességéhez tartozó olyan eszméket, mint a szkandhák, a dhátuk, az ájatanák, az egyéniség és az általánosság, és amikor a valóságot olyannak látja, amilyen. Belépve a srávakák szellemi összpontosításának ebbe az állapotába, eléri a magasrendű önmegvalósítás örömteli állapotát, ahol jelen van a dhjánához kapcsolódó megszabadulás, a számádhi ösvénye és gyümölcse, a számápatti megszabadítása, de amelyben még nem szűnt meg az adottság-energia és még nem menekült meg a halál észrevehetetlen átalakításától. Ez, Mahámati, a srávakák önmegvalósításának kiváló állapota. A srávakák által megvalósított önmegvalósítás kiváló és üdvöthozó állapotában, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva nem adhatja át magát a megszűnés üdvösségének és a számápatti üdvösségének, de részvétellel kell gondolnia más lényekre, és frissen kell tartania eredeti fogadalmát. Mahámati, akármilyen magasrendű és üdvös az önmegvalósításnak az az állapota, ahol a bodhiszattva találja magát, ő soha nem tevékenykedhet a srávakák által elért önmegvalósítás magasrendű és üdvös állapotában.

Mahámati, mit jelent a megkülönböztetésből fakadó öntermészethez való ragaszkodás? Ez a ragaszkodás akkor valósul meg, amikor egy ember, látva az elemeket és a minőséget, mint kék, sárga, meleg, nyirkosság, mozgékonyosság és merevség, amelyeket soha nem egy alkotó alkotott, mégis ragaszkodik az egyéniség és általánosság eszméjéhez, összhangban a logikai könyvekben lefektetett mértékekkel. Mahámati, a bodhiszattva,

tudván, hogy mik azok, meg kell szabadulnia tőlük. Elfogadva a dolgok énnélküliségét, és visszautasítva a személy énnélküliségével kapcsolatos nézeteket, a bodhiszattvának ki kell tartani a szintek közötti tudatfejlődés útján. Ez a srávakáknak a megkülönböztetésből fakadó öntermészethez való ragaszkodása.

XVII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Megvilágosodotthoz: a Megvilágosodott tanítása szerint az elgondolhatatlan örökkévalóság az önmegvalósítás kiváló állapota, és egyben a legmagasabb valóság. A bölcselkedők nem beszélnek egy alkotóról, aki maga az örökkévalóság?

A magasztos így válaszolt: Nem, Mahámati, tarthatatlan a bölcselkedők által elgondolt elgondolhatatlan örökkévalóságnak alkotójukként való jellemzése. Miért? Mert, Mahámati, a bölcselkedők által elgondolt elgondolhatatlan örökkévalóság nincs összhangban magának az oknak az eszméjével. Ha, Mahámati, ha az elgondolhatatlan örökkévalóság nincs összhangban magának az oknak az eszméjével, akkor hogyan lehet elképzelhető? Mahámati, Ha valamiről kimondják, hogy elképzelhetetlenül örökkévaló és összhangban van az okság eszméjével, amely örökkévaló, akkor az alkotó eszméje egy korábbi okon nyugszik, tehát nem lehet elképzelhetetlenül örökkévaló.

De, Mahámati, az én legmagasabb valóságom az elképzelhetetlen örökkévalóság, mely összhangban van az okság eszméjével, mivel túl van a léten és nemléten. Mivel ez az önmegvalósítás legmagasabb állapota, saját jellemzőkkel rendelkezik, mivel az ok a legmagasabb valóság, van saját oksága, mivel semmi köze a létezéshez és nemlétezéshez, így nem cselekvő, mivel őt csupán az üresség kezdeteként, a nirvánaként lehet csak besorolni, megszűnése is örökös. Ezért, Mahámati, ez nem azonos a bölcselkedők elképzelhetetlen örökkévalóságával, a tathágaták elképzelhetetlen örökkévalósága az önmagukban lévő nemes igazság által megvalósított olyanság. Ezért, Maháma-

ti, a bodhiszattva-mahászattvák folytassák gyakorlataikat, hogy a nemes bölcsesség eszközével elérjék az önmegvalósítás igazságát, mely elképzelhetetlenül örökkévaló.

Továbbá, Mahámati, a bölcselkedők elképzelhetetlen örökkévalóságát az örökkévalóság nem jellemzi, mivel annak van egy oka, amely nem örök, amit ők öröknek tartanak, az nem örök, mivel nem rendelkezik azzal az erővel, amely önmagát képes lenne megteremteni. Ha, Mahámati, a bölcselkedők megpróbálnák az elérhetetlen örökkévalóságot a kezdetén megcáfolni, akkor ugyanezen az alapon a dolgok nem örökkévalósága teremtené meg. Megállapíthatom, hogy az örökkévalóságuknak nincs értelme, mivel a dolgok nem rendelkeznek örökké a kezdetükkel.

Ha, Mahámati, a bölcselkedők elképzelhetetlen örökkévalósága összhangban van az okság eszméjével, amelyre ők úgy tekintenek, hogy az okság eszméje a nyúl szarvához hasonló nem létezés, és, Mahámati, az ő elképzelhetetlen örökkévalóságuk nem más, mint egy szóbeli megkülönböztetés, és ez az, Mahámati, ahol a bölcselkedők tévedése rejlik. Miért? Mivel a csupán szóbeli megkülönböztetés, Mahámati, valóban olyan, mint a nyúl szarva, amelyet nem jellemez az önmaga oksága. Továbbá, Mahámati, az én elképzelhetetlen örökkévalóságom valóban örök, mivel az önmegvalósítás magasrendű állapotában meg van az oka, és mivel nem kezd semmit az alkotóval, a léttel és a nemléttel. Annak az örökkévalósága nem a lét és nemlét, az örökkévalóság és nemörökkévalóság külső eszméjén alapuló gondolkodásból ered. Ha az elgondolhatatlan örökkévalóság a nemlét és a külső dolgok örökkévalósága tekintetében örök, az ilyesfajta elképzelhetetlen örökkévalósággal kapcsolatban elmondhatjuk, hogy a bölcselkedők nem tudják, mit jelent az önmaga okságának igazi tartalma. Mivel ők távol vannak az a nemes önmegvalósítás állapotának a nemes bölcsesség általi elérésétől, Mahámati, nincs semmi, amire beszédük rámutatna.

XVIII.

Továbbá, Mahámati, azok, akik félnek a halál-és-születés megkülönböztetéséből fakadó szenvedéstől, és a nirvánát keresik, azok nem tudják, hogy a halál-és-születés, valamint a nirvána nem különböztethető meg egymástól, és látva, hogy minden tárgy, amit megkülönböztetünk, nem rendelkezik valósággal, elképzelik, hogy a nirvána magában hordozza az érzékek és területük jövőbeli megsemmisülését. Mahámati, ezek még nem ébredtek rá arra a tényre, hogy a nirvána az az áljavidzsnánya, ahol a változás az önmegvalósítás által megy végbe. Épp ezért, Mahámati, akik ostobák, a jármű hármasságáról, a képzetnélküli egy-tudat állapot nemlétéről fecsegnek. Ezért, Mahámati, aki nem érti meg a múlt, a jelen és a jövő tathágatáinak a tudattal azonos külső világgal kapcsolatos tanítását, az továbbra is ragaszkodik ahhoz, hogy létezik egy külső világ, amit a tudat szemlél, és tovább görgeti magát a születés és halál kerekén.

XIX.

Továbbá, Mahámati, a múlt, a jelen és a jövő buddháinak tanításaival egybehangzóan, minden dolog nemszületett. Miért? Mert azok a tudatnak magának a megjelenítései, így nincs valóságtartalmuk, és, miután azok sem a létből, sem a nemlétből nem születtek meg, így nemszületettek. Mahámati, minden dolog olyan, mint a nyúl, a ló, a szamár vagy a teve szarva, de a tudatlanok és az egyszerű tudásúak, akik a téves és helytelen képzetek rabjai, megkülönböztetik a dolgokat, melyek nincsenek, pedig minden dolog nemszületett. Minden dolog a maga természetében nemszületett, Mahámati, a nemes tudás által elért önmegvalósítás birodalmába tartozik, és lényegében nem tartozik a tudatlanok és egyszerű tudásúak által kedvelt kettős megkülönböztetés birodalmához. A test, a birtok és a lakhely öntermészete és ismertetőjegye megjelenik, amikor a tudatlanok és

az egyszerű tudásúak az alajavidzsnyát megragadásként és megragadottként fogják föl, és behullanak a létezés kettős látásába, ahol azokat keletkezőként, meglévőként és pusztulóként fogják föl, ragaszkodva ahhoz az eszméhez, hogy minden lény született, és a tárgy megkülönböztetése a lét és a nemlét. Ezért kell, Mahámati, az önmegevalósítást gyakorolnod.

XX.

Továbbá, Mahámati, létezik az embereknek öt csoportja, amely mindegyike elérte a saját szellemi fejlettségét. Melyik ez az öt? Ezek: (1) a srávaka járműhöz tartozó emberek csoportja, (2) a pratyekabuddha járműhöz tartozó emberek csoportja, (3) a tathágata járműhöz tartozó emberek csoportja, (4) a meghatározatlan jellemű emberek csoportja és (5) azoknak az embereknek a csoportja, akik még nem rendelkeznek fejlettséggel.

Mahámati, milyen az embereknek a srávaka járműhöz tartozó csoportja? Ők azok, akiknek a testi szörzete az égnek áll, amikor megismerik és megevalósítják a szkandhák, dáthuk, ájatanák, természetét, és hogy mit jelent az általános és az egyéni, az elméjük ugrálni kezd örömben, amikor megismerik és gyakorolják azt, ami a megjelenéshez tartozik, és nem azt gyakorolják, amit az okság megszakítatlan láncáról tudnak, – az ilyenekről mondják, Mahámati, hogy a srávaka járműhöz tartoznak. Belátással bírván saját járművükre, ők belaknak öt vagy hat szintet, ahol tovább nőnek a szenvedélyeik, de az adottság-energiáik már nem, még nem jutottak túl az elképzelhetetlen átalakulás-halálón, és az ő oroszlánüvöltésük: „Az életem széttört, az erkölcsöm megszilárdult stb.” törekednek arra, hogy gyakorlataikat a személyes énnélküliségben folytassák, és végül elnyerik a nirvána ismeretét.

Emellett, Mahámati, vannak olyan személyek, akik olyan dolgokban hisznek, mint az én, a lét, az életelv, a fenntartó, a legfelső szellem, és ezekben fogják keresni a nirvánát. És, Mahámati, vannak még mások is, akik, látván, hogy minden dolog

az okoktól való függésében létezik, ezen az úton akarják megismerni a nirvánát. De, Mahámati, vannak olyanok a srávaka-járművön, és a bölcselkedők ott vétének hibát, akik a nemmegszabadítást megszabadításnak látják. Ezért, Mahámati, azért kell gyakorolnod magad, hogy ezt a téves nézetet elkerüld.

Mahámati, a pratyekabuddha járműhöz azok az emberek tartoznak, akik könnyeiket hullatják, és úgy érzik, hogy testi szörzetük az égnek áll, amikor a pratyekabuddha belátás bennük megtörténik. Az a tanításuk, hogy tartsák magukat távol a társadalmi érintkezésektől és kapcsolatoktól, ne kapcsolódjanak a külső világhoz és sokféle formájához, fejlesszenek ki magukban csodálatos erőt, mellyel meg tudják a testüket kettőzni, és két alakban tudnak megjelenni, fejlesszék ki az átalakulást, de kizárt, hogy ezzel bánni tudjanak. Felismervén, hogy ez a csoport az, amely a pratyekabuddha járműhöz tartozik, beszédük is a pratyekabuddha járműnek fog megfelelni. Mahámati, ezek azok a jegyek, amelyek a pratyekabuddha járműhöz tartozó tudatú embereket jellemzik.

Nos, Mahámati, Három ismérv különböztethető meg a tathágata járműhöz tartozó emberek belátásában. (1) belátás, amellyel meglátják az öntermészet nélküli dolgok öntermészetét, magas szintű belátás, amely eléri az önmegvalósítást, és (3) belátás a külső buddhaország hatalmas voltára. Ha, Mahámati, ez a három ismérv egymás után kinyilatkoztatik, és amikor az alajavidzsnyána kimondhatatlan birodalma, ahol a testet, a vagyont, a lakhelyet, mint a tudatnak magának a megjelenését látják, kinyilatkoztatik, az ember nem ijed meg, nem rémül meg, nem mutatja a félelem jegyét, akkor arról elmondhatjuk, hogy tathágata járműhöz tartozók csoportjában van. Ez, Mahámati, a tathágata járműhöz tartozók ismertetőjegye.

Mahámati, amikor a belátásnak ezt a három formáját az emberek számára kinyilatkoztatják, azok magukban folytatják a gyakorlást. Ez, Mahámati, a saját csoportjára való felkészülés szintje. Másrészt továbbléphetnek a képzetnélküliség szintjére, ez az ő megerősítésük. De a srávaka, aki az álaja belső érzékelésének elérésével és dolgok énnélküliségének meglátásával akar-

ja szenvedélyeinek adottság-energiáit megtisztítani, magát a számadhi üdvébe fogja helyezni, és el fogja érni a tathágataságot.

XXI.

Akkor a Magasztos az alábbi verset mondta:

130. A folyamba lépett gyümölcsse, az egyszer visszatérő gyümölcsse, a vissza nem térő gyümölcsse, és az arhatság gyümölcsse – mindezek a szellem nyugtalanságától függnék.
131. A három jármű, az egy jármű, a nem jármű, az, amelyről beszélek, a nehéz felfogásúak javára, a bölcseknek, a magányt kedvelőknek.
132. A legmagasabb valóság kapujában nincs mit tenni a gondolati alkotás két formájával (alany és tárgy), ahol a képzetnélküliség létezik, miért alkossunk három járművet?
133. A dhjánák, a felmérhetetlenek, és a formanélküli számadhik, és a gondolat megszűnés – ez végső soron a tudatban nem található meg.

XXII.

Mahámati, hogyan lehet, hogy az iccsantika (aki híján van a buddha-természetnek), soha nem ébred rá a megszabadulás vágyára? Mert ő elhagyta az érdem minden fajtáját, és mert szilárdan hiszik, hogy minden időtlen idők óta létezik. Mit jelent az érdem minden fajtájának az elhagyása? Az azokra a buddhistákra utal, akik elhagyták a kánoni iratokban említett bodhiszattvák gyülekezetét, hamis váddal éltek, hogy azok nincsenek összhangban a szútrákkal, az erkölcsi előírásokkal, és a megszabadulással. Eyvel ők elhagyták az érdem minden fajtáját, és nem fognak belépni a nirvánába. Másodsor, Mahámati, léteznek bodhiszattva-mahászattvák, akik minden lény javára tett eredeti

fogadalmuk szerint, mondván: „Amíg ők nem érik el a nirvánát, addig nem érem el én magam se”, távol tartják magukat a nirvánától. Ez az oka annak, hogy ők a nirvánát el nem érve, az iccsantikák útját járják tovább.

Mahámati megkérdezte: Magasztos, ki az, aki sohasem éri el a nirvánát?

A Magasztos így felelt: Tudván, hogy a kezdetek kezdete óta minden dolog a nirvánában van, a bodhiszattva-iccsantika sohasem fogja elérni a nirvánát. De azok az iccsantikák, akik az érdem minden fajtáját elhagyták, végül is megteszik. Azokat az iccsantikákat, Mahámati, akik az érdem minden fajtáját elhagyták, egy nap eléri a tatháгатák erejének a befolyása, és az rábírja őket, hogy újra felneveljék az erényt. Miért? Azért, Mahámati, mert a tatháгатák egyetlen lényt sem hagynak el. Ezért, Mahámati, a bodhiszattva-iccsantika az, aki sohasem éri el a nirvánát.

XXIII.

Továbbá, Mahámati, ismertesd meg a bodhiszattva-mahászattvákkal mi a szvabháva (öntermészet) három fajtája. Melyik ez a három? Ezek (1) a helytelen megkülönböztetés, (2) a viszonylagosság ismerete, (3) a tökéletes tudás. Most, Mahámati, a helytelen megkülönböztetés az alakból (*mimitta*) ered. Hogyan keletkezik az, Mahámati, az alakból? Megfontolván a szvabháva viszonylagos természetét, a valóság sokféle formában jelenik meg, és alakkal, jelekkel, és formával bír, amikor, Mahámati, ezek a tárgyak, alakok, és jelek a valóshoz tapadnak, ez a tapadás két úton megy végbe. A tatháгатák, arhatok és tökéletesen megvilágosodottak kijelentik, hogy a helytelen megkülönböztetés a nevekhez való ragaszkodásból és a tárgyakhoz való ragaszkodásból áll. A tárgyakhoz való ragaszkodás azt jelenti, Mahámati, hogy úgy ragaszkodsz a külső és belső dolgokhoz, mint a valósághoz. A nevekhez való ragaszkodás esetén felismered ezekben a külső és belső tárgyakban az egyéni és az ál-

talános megkülönböztető jegyeit, és úgy tekintesz rájuk, mint amelyek határozottan a tárgyhoz tartoznak. A ragaszkodásnak ez a két fajtája a helytelen megkülönböztetés terméke. A viszonylagos állapot (*paratantra*) ismerete az alany (*ásraja*) és a tárgy (*álambana*) elválasztásából ered.

Mahámati, mi a tökéletes tudás? Ez az alak, a név, a valóság és a jellemzők megkülönböztető eszméjének a félredobásának a megvalósítása. Ez a nemes bölcsesség belső megvalósítása, Ez, Mahámati, a tökéletes tudás, a tathágata-gharba összessége.

Ekkor a Magasztos az alábbi verset mondta:

134. Az alak, a név, a megkülönböztetés összhangban van a szvabháva két formájával, a helyes tudás és az olyanság összhangban van a tökéletes tudás szempontjával.

Mahámati, ezt nevezik annak a tanításnak, mely az öt dhar-mát, a két szvabhávát (öntermészetet) vizsgálja, a nemes tudás által elért öntermészet állapotát megvalósítja, és amelyet neked és más bodhiszattváknak gyakorolnotok kell.

XXIV.

Továbbá, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva a kétszeres énnélküliség természetéről rendelkezzen alapos ismerettel? Mahámati, mi a kétszeres énnélküliség. Az a személyek énnélkülisége és a dolgok énnélkülisége. Mit jelent a személyek énnélkülisége? Azt jelenti, hogy a szkandhák, dhátuk és ájatanák együttesében nincs én lényegiség, se semmi, ami ahhoz tartozna, a vidzsnyána a nemtudásból, a tettből és a vágyból ered, és tevékenységét az érzékszervek, mint a szem stb., által megragadott tárgyak és az azokhoz, mint a valósághoz, való ragaszkodás segítségével tartja fenn, miközben a tárgyak és testek világa a világban, azaz magában az elmében vagy az áljavidzsnyában megjelenő megkülönböztetés alapján ölt testet. Az időtlen idők óta felhalmozódó adottság-energiák miatt ez a világ (*visaja*)

pillanatról pillanatra a változás és pusztulás tárgya, olyan, mint a folyó, a mag, a lámpa, a szél vagy a felhő. Miközben maga a vidzsnýána olyan, mint egy örökké nyugtalan majom, mint egy örökké tisztátlan dolgokat és piszkos helyeket kereső légy, mint egy soha meg nem nyugvó tűz. Olyan, mint egy vízhajtotta kerék, vagy egy gép, a változás kereke továbbgurul, magával hurcolva a testek és formák változatait, feltámasztva a halottakat, akár Vetála démon, aki a fabábokat mágikus erejével mozgásra készíti. Mahámati, ezekre a jelenségekre irányított alapos összpontosítást a személy énnélküliségének a megértésének nevezzük.

Mahámati, mit jelent a tárgyak énnélkülisége? Az annak a felismerése, hogy a szkandhák, dhátuk és ájatanák hamis megkülönböztetések által vannak jellemezve. Mahámati, mivel a szkandhák, dhátuk és ájaják énlényegiség nélküliek, nem létezik semmi olyan, mint a szkandhák összetevői, és a kölcsönös keletkezés állapotának a tárgya, amely okszerűen van fölfűzve az élet és halál fonalára, és mivel nincs bennük alkotó, Mahámati, a szkandhák nem rendelkeznek az egyéniség és általánosság jegyeivel, de a hamis képzetekhez ragaszkodó tudatlan megjeleníti a jelenségek tömegét, a bölcs ellenben nem. Felismerve, Mahámati, hogy minden dolog távol áll a csittától, a manasztól, a manovidzsnýánától, az öt dharmától, és a három szvabhávától, a bodhiszattva-mahászattva jól meg fogja érteni, mit is jelent a tárgyak énnélkülisége.

Mahámati, amidőn a bodhiszattva-mahászattva megértette, mi a tárgyak énnélkülisége, akkor már jóval előbb elérte a bodhiszattvaság első fokozatát, amivel megszerzi a képzetnélküliség határozott állapotát. Amikor a határozott megszerzés bodhiszattvaság szintjével kapcsolatban megvalósult, a bodhiszattva boldogságot tapasztal, és, fokozatosan és egymásutánban végigmegy a lépcsőkön, amelyek a kilencedik szintre vezetnek, ahol a belátása tökéletessé válik, és végül a tizedikre, amelyet a nagy Dharmamegháként ismerünk. Magát idáig eljutatva, egy nagy drágakőpalotában helyezkedik el, amelyet „Nagy Lótusz Trónként” ismerünk, mivel lótuuszformájú, és különböző ékkövekkel és gyöngyökkel díszes; ekkor megszerzi és

megvalósítja a mája-természet világát, körülveszik a hasonló adottságú bodhiszattvák, és a különböző buddhaországokból érkező buddhák keze felszenteli, mint Csakravarti fiát, ekkor túl fog lépni a bodhiszattvaság utolsó fokozatán, eléri az önmegvalósítás nemes tudását, tathágatává válik, elnyerve a dharmakája teljes szabadságát, miután belátja a dolgok énnélküliségét. Mahámati, ezt jelenti a dolgok énnélkülisége, és neked meg a többi bodhiszattva-mahászattvának ebben kell gyakorolnotok magatok.

XXV.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva, így szólt a Magasztoshoz: Kérek, taníts meg engem állítani és tagadni, így én, és a többi bodhiszattva megszabadul attól a helytelen nézettől, amely az állítás és tagadás következménye, és egyszerre megvalósíthatja a legmagasabb megvilágosodást. Miután megvilágosodtunk, távol tudják tartani magukat az örökkévaló állításától épp úgy, mint a megsemmisítő tagadástól, és hagyd ránk megcáfolhatatlan megvilágosodásodat.

Akkor a Magasztos, megértve Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva, kérését, az alábbi verset mondta:

135. A tudatban nem található sem állítás, sem tagadás. Csak a tudatlan, aki nem érti, hogy a tudat az, amelyet ő testnek, vagyonnak és lakhelynek lát, bolyong az állítások és tagadások között.

Ekkor a Magasztos, hogy a vers értelmét megmagyarázza, az alábbiakat tette hozzá: Mahámati, az állításnak négy fajtája létezik, mely kapcsolatban van a nemlétező dolgokkal. Melyik ez a négy? (1) A nemlétező egyéni jegyek állítása, (2) a nemlétező (azaz nem igaz) bölcséleti nézetek állítása, (3) a nemlétező okok állítása, (4) a nemlétező tárgyak állítása. Ez, Mahámati, a négy állítás.

És, Mahámati, mi a helyzet a tagadással? A tudatlanság miatt ez nem vizsgálható megfelelően, hisz minden állítás tévedésen alapszik. Mahámati, ez jellemzi az állítást és a tagadást.

Továbbá, Mahámati, mi jellemzi a nemlétező egyéni jelekre vonatkozó állítást? Ezek a valójában nem létező szkandhák, dhátuk és árajákban lévő egyediség és általánosság jegyeivel

Kapcsolatosak, de azokat valónak tartják és ragaszkodnak hozzájuk, és az emberek így vagy úgy megerősítik magukat benne. Mahámati, ezek jellemzik a nemlétező egyéni jelekre vonatkozó állítást. Ez az állítás és megkülönböztetés, Mahámati, összegyűjti a nemlétező egyéni jeleket, melyek időtlen idők óta a helytelen képzetekből származó téves nézetek változatai által felhalmozott adottság-energiához való ragaszkodás eredményezi. Mahámati, ezek a nem létező egyéni jelek állításának a jellemzői.

Mahámati, a nemlétező (azaz nem igaz) bölceleti nézetek állítása azt jelenti, hogy szkandhákban, dhátukban és ájatanákban néhány bölcselkedő az én, a lét, a lélek, az élőlény, a fenntartó vagy a szellem létezését állítja. Erre mondják, Mahámati, hogy ez néhány nem létező (azaz nem igaz) bölceleti nézet állítása.

Mahámati, a nemlétező okok állítása azt jelenti, hogy néhány bölcselkedő az első vidzsnýána ok nélküli születését állítja, mely valójában mája-szerű nemlétező, Ki kell mondani, hogy a nemszületett vidzsnýána a szem, az alak, a fény és az emlékezet feltételei mellett kezd működni. Ez a működés először továbbhat, azután megszűnik. Mahámati, ez a nemlétező ok állítása.

Mahámati, a nemlétező tárgyak állítása, az egy olyan állítás, amely olyan nem működő létezésekhez, mint az űr, a megszűnés vagy a nirvána, való ragaszkodásból ered. Ezek, mahámati, se nem léteznek, se nem nemléteznek, minden dolog számára elkerülendő a lét és nemlét vagylagossága, és, Mahámati, ezeket úgy ismerjük, mint a nyúl, a ló vagy a teve szarvát, vagy mint a hajhálót. Ezeket a tudatlanok valóságként különböztetik meg, amelyet hozzáadnak az állításhoz és tagadáshoz, és az elméjük nem hatol be az igazságba, hogy más nem létezik, csak amit a tudatuk maga mutat. A bölccsel más a helyzet. Ez, Mahámati,

amely jellemzi a nemlétező tárgyak állítását. Ezért, Mahámati, az állításon és tagadáson alapuló szemléletet el kell kerülni.

XXVI.

Továbbá, Mahámati, a bodhiszattvák, akik alaposan megismerkedtek a csitta, a manasz és a manovidzsnyána, az öt dharma, a három szvabháva és a kétszeres énnélküliség természetével, sokféle személyiséget fognak föl vállalni mások megsegítése érdekében, akár a képzet, amely a viszonylagos igazság helyzetéből származik, vagy mint a misztikus játék, amely a színek sokféleségét veri vissza. Tovább menve, minden buddhaországban és gyülekezetben a bodhiszattvák a buddhákra fognak figyelni, beszélnek azoknak a dolgoknak a természetéről, amelyek olyanok, mint a látomás, az álom, a káprázat, a visszatükröződés, a hold látványa a vízen, és amelyeknek semmi közük nincs az élethez és halálhoz, az örökkévalóságához és a kialakához. A bodhiszattvák, szembeülve a buddhákkal hallgatják az igazságról szóló beszélgetésüket, mely igazság nem része a srávaka és a pratjekabuddha járműnek. Ők elérik a száznolc számádhit, a számadhi kotijainak száznolc nijutáját, és ennek a számadhinak a segítségével egyik országból a másikba mennek, tiszteletüket teszik a buddháknál, égi palotákban fognak megszületni, ahol a hármasször, a buddha-test megtestesüléséről fognak beszélgetni, és srávakáktól és bodhiszattváktól körülvéve, azért, hogy megszabadítsák azokat a lét és nemlét lehetőségétől, megtanítják nekik, hogy alaposan megértsék, hogy mi a tárgyi világ, amely nem más, mint a tudat maga, és amelynek nincs valóságtartalma.

Ekkor a Magasztos az alábbi verset mondta:

136. Ha azok, akik a Buddhától születtek, látják, hogy a világ nem több, mint a tudat maga, akkor azok elnyerik az átalakulás testet, amelynek semmi köze a hatást előidéző tetekhez, de rendelkezik erővel, pszichikai lehetőségekkel és önkontrollal.

XXVII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva újra megkérdezte a Magasztost: Magasztos, mondd meg nekem, hogyan lehet minden dolog üres, nemszületett, nemkettős, és hogyhogy nem rendelkezik öntermészettel, így én, és a többi bodhiszattva-mahászattva ráébredhetünk az üresség, nemszületettség, nemkettősség, és az öntermészet hiányának a tanítására, és elhagyva a lét és nemlét megkülönböztetését gyorsan megvalósítjuk a legmagasabb megvilágosodást.

Akkor a Magasztos így szólt Mahámatihoz, a bodhiszattva-mahászattvához: Nos, Mahámati, figyelj jól, és értsd meg jól, amit mondok neked.

Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így felelt: Magasztos, valóban megteszem. És a Magasztos folytatta: Üresség, valóban üresség! Mahámati, ez az a meghatározás, melynek öntermészete a hamis képzet. Mivel egyesek a hamis képzetekhez ragaszkodnak, Mahámati, nekünk beszélnünk kell az ürességről, a nemszületettségéről, a nemkettősségről, az öntermészet hiányáról. Röviden, Mahámati, az ürességnek hét fajtája van: (1) az egyéni jelek (*laksana*) üressége, (2) az öntermészet (*bhavasvabháva*) üressége, (3) a nemtevés (*apracsarita*) üressége, (4) a tevés (*pracsarita*) üressége, (5) az érzék minden kimondhatatlan dolgának (*nirabhilápja*) az üressége, (6) a csupán a nemes tudás által megvalósított végső valóság legmagasabb érzékének az üressége, és (7) a kölcsönösség (*itaretara*) üressége, amely a hetedik.

Mahámati, mi az egyéni jelek üressége? Ez annyit jelent, hogy a dolgok nem rendelkeznek az egyéniség és általánosság megkülönböztető jegyeivel. A kölcsönösségre és fölhalmozásra való tekintettel a tárgyakra úgy gondolunk, mint valóságra, de ha tovább nyomozunk és vizsgálódunk, Mahámati, azok nem léteznek, és sem egyénileg sem általánosan meg nem nevezhetőek, mert nincs bennük olyan eszme, mint önmaga, másik vagy kettő, jegyezd meg jól Mahámati, és ne ragaszkodj tovább az

egyéni jelekhez. Így elmondhatjuk, hogy minden dolog üres az egyéni jegyei tekintetében.

Mahámati, mit jelent az öntermészet üressége? Mahámati, minden dolog megnevezésű a maga öntermészetében, innen az öntermészet üressége, és ezért mondjuk, hogy a dolgok üresek az öntermészetükben.

Mahámati, mit jelent a nemtevés üressége? Ez maga a szkandhák és a nirvána, és bennük a kezdetek óta a nemtevés működik. Ezért beszélünk a nemtevés ürességéről.

Mahámati, mit jelent a tevés üressége? Azt, hogy a szkandhák mentesek az éntől és a valahova való tartozástól, és akkor működnek, ha fennáll az ok és a hatás kölcsönössége. Ezért beszélünk a tevés ürességéről.

Mahámati, mit jelent az érzék minden kimondhatatlan dolgának az üressége? Azt, hogy a helytelen benyomások nem kifejezhetőek, ezért a kimondhatatlan érzékben minden dolog üres. Ezért beszélünk a kimondhatatlan ürességéről.

Mahámati, mit jelent a csupán a nemes tudás által megvalósított végső valóság legmagasabb érzékének az üressége? Hogy a nemes tudás által megvalósított belső megvalósítás elérésekor nyoma sincs a kezdetnélküli múlt téves nézetei által gerjesztett adottság-energiáknak. Így beszélhetünk a nemes tudás által megvalósított végső valóság legmagasabb érzékének az ürességéről.

Mahámati, mit jelent a kölcsönösség (a kölcsönös nemlétezés) üressége? Ha a dolog nincs itt, de beszélünk róla, üresség van. Például, Mahámati, Mrigárama olvasócsarnokában nincs elefánt, nincs bika, nincs juh, de azt nem mondhatom, hogy a csarnok mentes tőlük. Az csak az állatok tekintetében üres. Továbbá, Mahámati, az olvasócsarnok nem mentes annak a jellegzetességeitől, sem a szerzetes nem mentes a szerzetességtől, sem más hely, ahol elefántok, bikák és juhok szintén nem találhatóak. Mahámati, itt minden dolgot az egyéniségének és általánosságának a vonatkozásában látsz, de a kölcsönösség (*itaretara*) szempontjából egyetlen dolog sem létezik sehol. Ezért beszélünk a kölcsönös nemlétezés ürességéről.

Ez, Mahámati, az üresség hét fajtája, melyek közül a kölcsönösség a legmagasabb rendű, és amelyről le kell mondanod.

Mahámati, nem a dolgok nemszületettek, hanem azok önmagukban nem születettek, kivéve a szamádhí állapotában látjuk azokat – ezt jelenti az, hogy „minden dolog nemszületett”. Hogy nincs öntermészete, az mélyebb értelemben, Mahámati, azt jelenti, hogy nemszületett. Az, hogy minden dolog az öntermészettől mentes, azt jelenti, hogy létezik egy állandó és megszakítatlan változás, az egyik állapotból a másikba való pillanatnyi változás, látva ezt, Mahámati, minden dolog az öntermészetét tekintve nincstelen. Ezért mondjuk, hogy a dolgoknak nincs öntermészete.

Mahámati, mit jelent a nemkettősség? Azt jelenti, Mahámati, hogy a fény és az árnyék, a hosszú és a rövid, a fekete és a fehér viszonylagos meghatározások, Mahámati, egyik sem független a másiktól, ahogy a nirvána és a szamszára, minden dolog nemkettő. Nincs nirvána, ha nincs szamszára, és nincs szamszára, ha nincs nirvána. A létezés állapota számára nincs egymást kölcsönösen kizáró jellemző.

Ezért mondjuk, hogy a dolgok, akár a nirvána és a szamszára, nemkettősek. Mahámati, ezért kell gyakorolnod magadat az üresség, a nemszületés, a nemkettősség és a nemöntermészet megvalósításában.

Ekkor a Magasztos az alábbi verset mondta:

137. Én mindig az ürességet tanítom, mely túl van az örökkévalóságon és a megsemmisülésen. A szamszára, olyan, mint egy álom, mint egy látomás, és a karma nem tűnik el.
138. Az űr, a nirvána, és a megszűnés két formája – így a tudatlan megkülönbözteti a nem hatás által létrejött dolgokat, de a bölcs lét és nemlét fölött áll.

Ekkor a Magasztos így szólt Mahámatihoz, a bodhiszattva-mahászattvához: Ez az ürességről, nemszületésről, nemkettősségről és nemöntermészetről szóló tanítás megtalálható minden buddha minden szútrájában, és ezeket a tanításokat mindegyi-

kük felismerte. Azonban, Mahámati, a szútrák a minden lény hajlamaival összhangban álló tanítások, és eltérnek a valós érzetektől, és nem az igazságot megőrző nyilatkozatok. Mahámati, ez olyan, mint amikor a délibáb csalóka forrásával becsapja a szarvast, a forrás nincs ott, és amikor a szarvas odaér, érzékeli, hogy az nem valós. Így a szútrákban minden kimondott tanítás minden lényt a saját megkülönböztető tudata szerint elégít ki. Az, hogy ezek nem az igazságot megőrző nyilatkozatok, azt jelenti, hogy a nemes bölcsességet meg kell ragadni. Ezért, Mahámati, az érzéseidre támaszkodj, és ne kössenek le a szóbeli tanítások.

XXVIII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Magasztoshoz: A Magasztos tathágata-gharbája megemléttetik a szútrákban, és valóban, le van írva ragyogó és tiszta természete, amely eredendően folttalan, rendelkezik a kiválóság harminckét jegyével, mely minden lény testében benne rejtezik, mint a nagy értékű drágakő, és amelyet piszkos köntös borít, el van takarva a szkandhák, dhátuk és ájatanák köntösével, bepiszkítja az irigység, a harag, a butaság és a helytelen képzetek. Miközben a Magasztos leírja, hogy az örök, folyamatos, kedvező és változatlan. Az a tathágata-gardha, amit a Magasztos tanít, ugyanaz-e, mint a bölcselkedők által tanított énlényegiség? Az én, ahogy a bölcselkedők a rendszereikben tanítják, az örök alkotó, minősítetlen, mindenható és maradandó.

A Magasztos így válaszolt: Nem, Mahámati, az én tathágata-garbhám nem azonos a bölcselkedők által tanított énnel. Mivel a Tathágata szerint a tathágata-garbha az érzésben van, az az üresség, a korlátozott valóság, a nirvána, nemszületett, minősítetlen, és mentes az akarati hatásoktól. A tathágaták, akik arhatok és tökéletesen megvilágosodottak, azért tanítják a tathágata-garbhára vonatkozó tanítást, hogy a tudatlanokkal elhajíttassák a félelmeiket, amelyek akkor keletkeznek, amikor az énnélküli-

ségről hallanak, és megvalósíttassák velük a megnemkülönböztetés és képzetnélküliség állapotát. Így, Mahámati, a jelen és a jövő mahászattva-bodhiszattvái nem fognak ragaszkodni az énnék ahhoz a felfogásához, amely azt léleknek tekinti. Mahámati, ez olyan, amikor a fazekas, aki kezének ügyességével az egyfajta agyagból sokféle edényt készít, és a munkája közben vesszőt, vizet és kócot alkalmaz., Mahámati, a tathágaták a dolgok énnélküliségéről beszélnek, a nemes tudásból származó különböző ügyes eszközökkel eltávolítják a megkülönböztetés nyomait, ez időnként a tathágata-garbha tanítása, időnként az énnélküliség tanítása, és akár a fazekas, fölhasználják a különböző meghatározásokat, kifejezéseket és szinonimákat. Ezért, Mahámati, a bölcselkedők énlényegiségről szóló tanítása nem azonos a tathágata-garbha tanával. Mahámati, a tathágata-garbha tana azért lett kinyilatkoztatva, hogy a bölcselkedőket fölébressze az én eszméjéhez való ragaszkodásukból, így azok, akiknek a tudata abba a képzetbe esett, hogy a nemlétező én valóságos, és a hármas megszabadulás eszméje a vég, gyorsan a legfelső megvilágosodás fokára tudnak ébredni. Eszerint, Mahámati, a tathágaták, akik arhatok és teljesen megvilágosodottak, elmondják a tathágata-garbha tanítását, amely ilyenképp nem azonos a bölcselkedőknek az én lényegiségről alkotott eszméjével. Ezért, Mahámati, annak érdekében, hogy elkerüld a bölcselkedők által kedvelt tévképzetet, törekedned kell az énnélküliség és a tathágata-garbha tanítása után.

XXIX.

Ekkor a Magasztos az alábbi verset mondta:

139. A személyes lélek, a folytonosság, a szkandhák, az okság, az atomok, a legfelső szellem, az uralkodó, az alkotó – ezek csupán a tudat megkülönböztetései.

XXX.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva a következő nemzedékek érdekében újra megkérdezte a Magasztost: Magasztos, kérlek, beszélj nekem a gyakorlás tökéletességéről, amellyel a bodhiszattva-mahászattva nagy jógivá válik.

A Magasztos így válaszolt: Négy dolog van, Mahámati,, melynek teljesítésével a bodhiszattva nagy jógivá válhat. Mi ez a négy? Ezek: (1) világosan megérteni azt, amit a tudat felfog, (2) elvetni a születés, létezés és pusztulás eszméjét, (3) meglátni az igazságot, amelyet nem a külső világ mutat, és (4) keresni a belső megvalósulásnak a nemes bölcsesség általi elérését. Evvel a négy dologgal ellátva a bodhiszattva-mahászattva nagy jógivá válik.

Mahámati, hogyan jut a bodhiszattva a tudat által felfogott világos megértéséhez? Akkor jut hozzá, ha felismeri, hogy a hármas világ nem más, mint maga a tudat, elkerüli az ént és tartozékait, amelyek nem törekvések, nem jövések és menések, elkerüli, hogy a hamis értelem és képzetek által időtlen idők óta felhalmozódott adottság-energiák hatására ezt a hármas világot megtestesítse és valósnak lássa, a tárgyak és a cselekvések sokaságát összetartozónak tekintse, a megkülönböztetés eszméjével összhangban tekintse a testet, a vagyont, a lakhelyet. Így, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva tökéletes megértést szerz arról, amit a tudat felfog.

Hogyan veti el, Mahámati, a bodhiszattva a születés, a létezés és a halál eszméjét? Ez azt jelenti, hogy minden jelenségre úgy kell tekinteni, mint a látomás vagy az álom szülte alakra, és semmi sincs teremtve, mivel nincs olyan dolog, hogy magam, hogy más, hogy kettőség. A bodhiszattva meglátja, hogy a külső világ csupán a tudatával összhangban létezik, és látja, hogy nem létezik a vidzsnnyána forгатaga, a három világ az okság bonyolult hálója, amely a megkülönböztetésből ered, úgy látja, hogy minden dolog, legyen az külső vagy belső, túl van a ki-mondhatón, nincs semmi, amit öntermészetnek tartanánk, és hogy az egész világot nem lehet megszületettnek tekinteni.

Ezáltal eljutnak arra a megállapításra, hogy a dolgoknak láto-
mástermészete van, és ragaszkodnak ahhoz a felismeréshez,
hogy a dolgok nemszületettek. Feljutván a bodhiszattvaság
nyolcadik szintjére, tudatosságuk megváltozását fogják tapasztal-
ni, miután túlhaladtak a csittán, a manaszon, a manovidzs-
nyánán, az öt dharmán, a három szvábhaván és a kétszeres én-
nélküliségen, és ezzel elérik a tudat által alkotott testet (*mano-
majakája*). Így, Mahámati, a bodhiszattva el fogja dobni a szü-
letés, a létezés és a pusztulás eszméjét.

Mahámati megkérdezte: Magasztos, mit jelent az akarat-test?
[Az akarat-test azonos a tudat által alkotott testtel.] A Magasz-
tos így felelt: Azt jelenti, hogy valaki a testében olyan gyorsan
tud akadálytalanul mozogni, ahogyan akarja, ezért akarat-test.
Példának okáért, Mahámati, az akarat vagy a tudat akadálytala-
nul hatol át hegyeken, falakon, folyókon, fákon stb., százezer
jodzsánát be tud járni, ha az ember összeszedi a helyeket, ame-
lyeket korábban érzékelt, mivel az elméje a testében állandóan
és akadályoztatás nélkül működik. Ugyanígy, Mahámati, a sza-
mádhi elérésekor májaszerű lesz, fel lesz ékesítve az erő, a fizi-
kai lehetőségek és az önkontroll jeleivel, nemes útra és társa-
ságba fog születni, szabadon mozog, amerre akar, és visszaem-
lékszik eredeti fogadalmára és szavaira, hogy más lényeket is
eljuttat az érettség állapotába.

Mahámati, mit jelent, hogy a bodhiszattva jó belátással bír a
külső tárgyak nemlétezésébe? Azt jelenti, Mahámati, hogy min-
den dolog olyan, mint a délibáb, az álom, a hajháló, és látni,
hogy minden dolog alapvetően itt van, mivel minden a mi meg-
különböztetésből származó adottság-energiához való ragaszkodásunk,
amely időtlen idők óta a helytelen képzetek és a téves
gondolkodásunkból érlelődik. A bodhiszattva a nemes bölcses-
sége által megteremtett önmegvalósítás elérése után kutat. Ma-
hámati, felszerelve ezzel a négy dologgal a bodhiszattva-mahá-
szattva nagy jógi lesz. Ezért, Mahámati, gyakorolnod kell ma-
gad.

XXXI.

Ekkor Mahámati újra kérdéssel fordult a Magasztoshoz: Magasztos, kérlek, beszélj nekem a dolgok okságáról, mivel én és a többi bodhiszattva-mahászattva látjuk az okság természetét, és megszabadultunk az örökkévalóságnak és a pusztulásnak a bölcselkedők szemében megjelenő megkülönböztetésétől, nem tudjuk megkülönböztetni a dolgok fokozatos és egyidejű keletkezését.

A Magasztos így felet: Mahámati, az okságnak két összetevője van, amelyekkel minden dolog a világra jó: a belső és a külső. Mahámati, a külső ok az agyagdarab, a bot, a kerék, a fonál, a víz, a munkás és a munkája, és mindezeknek a kombinációja megteremti a korszót. Ahogy a korszónak, Mahámati, amely egy agyagdarabból, vagy egy darab szövetnek, amely fonálból, vagy egy boglyának, amely illatos fűből készült, vagy a magból szökkenő csírának, vagy a köpülő ember munkájával a tejszínből készült friss vajnak, ugyanígy Mahámati, mindennek vannak külső okai, amelyek egymás után, folyamatosan tűnnek elő. A belső összetevő vonatkozásában, Mahámati, ezek olyasféle dolgok, mint a nemtudás, a vágy és a tett, amelyek az okság eszméjéből állnak össze. Ezeknek a születése, Mahámati, a szkandhák, a dhátuk és az ájatanák megtestesülése. Ezek nem rendelkeznek elkülöníthető valósággal, de a tudatlanok megkülönböztetik őket.

Így, Mahámati, hat ok létezik: (1) a lehetőség-ok, (2) a függőség-ok, (3) a tárgyilagosság-ok, (4) a tevékenység-ok, (5) a kinyilvánítás-ok és (6) a közöny-ok. A lehetőség-ok azt jelenti, Mahámati, hogy amikor az ok ténylegesen jelentkezik, megjelennek a belső és külső okok. A függőség-ok azt jelenti, hogy amikor a feltételek jelentkeznek, ténylegesen megjelennek a belső és külső szkandha-csírák. Továbbá, a tárgyilagosság ok azt jelenti, Mahámati, hogy a tárgyi világhoz (vidzsnyána) kötve állandóan folytatódik a tevékenység. Mahámati, a tevékenység-ok olyan, mint amikor egy független uralkodó az okot felruhazza az általa kijelentett legfőbb hatalommal. A kinyilvání-

tás-ok azt jelenti, hogy a különbségtevő képességek növekednek, eredményeként megjelennek az egyéni jelek, mint ahogy a lámpa alakot ölt stb. Végül, a közöny-ok akkor jelenik meg, amikor megtörténik a megszüntető összetevők erejének a feloldása és bekövetkezik a nemmegkülönböztetés állapota.

Ezek, Mahámati, a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak által hurcolt megkülönböztetés eredményei, és a létezésnek nincs sem folyamatos, sem egyidejű keletkezése. Miért? Azért, Mahámati, mert ha a létezésnek lenne egyidejű keletkezése, akkor az ok és az eredmény között nem lenne különbség, és semmi sem jellemezné az okot, mint olyant. Ha feltételezzük a létezés fokozatos keletkezését, akkor nincs olyan lényegiség, amely együtt hordaná az egyéniség jeleit, és ez a fokozatos fejlődést teszi lehetetlenné. Amíg a gyerek meg nem született, Mahámati, addig az apa meghatározásnak nincs jelentősége. Az itt lévő logikai bizonyítékok, mint a születés, és a szülés az oksági tényező kölcsönös működésével bírnak, mint ok, lényegiség, folytonosság, növekedés és egyebek, és végül arra az eredményre jutnak, hogy íme a létezés fokozatos fejlődése. De, Mahámati, a fokozatos fejlődés nem tesz kivételt az öntermészet eszméjéhez való ragaszkodás okával kapcsolatban. Ha a test, a vagyon és a lakhely eszméihez ragaszkodunk, amelyek nem mások, mint a tudat megtestesülései, a külső világ csak az egyéni és általános nézőpontjából érthető meg, amelyek szintén nem rendelkeznek valósággal, és ezért Mahámati, a dolgoknak sem az egyidejű sem a fokozatos fejlődése nem lehetséges. Ez csak akkor lehetséges, ha a megkülönböztetés értelme kifejti a vidznyámát, mely megkülönböztetés a tudatnak a testet öltése. Ezért, Mahámati, arra kell törekedned, hogy az oksági tevékenységez illetően megszabadulj a fokozatosság és egyidejűség eszméjétől. Ahogyan mondják:

140. Az okság okából semmi sem születik vagy pusztul el, ha az okságot megszüntettük, az a születés és a megszűnés.

141. Ne tartsd távol magadtól az okságban lévő születés és eltűnés eszméjét, de tartsd távol az okság rossz képzetét, amelyhez a tudatlanok ragaszkodnak.
142. A tárgyak léte és nemléte, mint az okság eredménye, nem rendelkezik valósággal, a hármasság világának megvan a maga létezése az adottság-energiáktól megzavart tudatban.
143. Ha semmilyen lény nem létezik, akkor mi született? Az okságban nem vezett el semmi, ha a hatásteremtő tárgyakat (*szamszkrita*) úgy tekintjük, mint a meddő nő gyermekét, mint az égi virágokat, akkor megértjük, hogy a megragadás és a megragadott csak tévedés, és elkerüljük ennek a tévedésnek újbóli elkövetését.
144. Nincs semmi, ami született, nincs senki, aki szült, maga az ok sincs, ez csak a világban uralkodó szóhasználat a létezőknek mondott tárgyakkal kapcsolatban.

XXXII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Magasztoshoz: Magasztos, beszélj nekem a szavak megkülönböztetésének a lényegének nevezett tanításról, mivel én, Magasztos, és a többi bodhiszattvák, megértvén és jól megismervén a szavakkal kapcsolatos megkülönböztetés lényegét, kellőképp tudni fogjuk a két dolog, a kifejezés és kifejezett, ismertetőjegyeit, és azonnal elérve a legfelső megvilágosodást, magyarázni akarjuk ezt a két dolgot, a kifejezést és a kifejezettest, minden lény megtisztítására.

A Magasztos így válaszolt: Akkor, Mahámati, figyelj jól, és híven add vissza, amit mondani fogok.

Úgy lesz! Mondta Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva és a Magasztosra figyelt.

A Magasztos így szólt hozzá: Négy fajtája van, Mahámati, a szavak megkülönböztetésének. Ezek: (1) az egyéni jelekre utaló szavak, (2) az álom-szavak, (3) a téves gondolkodásból és meg-

különböztetésből eredő szavak, (4) az abból a megkülönböztetésből született, szavak, amelynek kezdetét sem ismerjük.

Mahámati, az egyéni jelekre utaló szavak a formák és a megkülönböztető jegyek egyéni jeleire utalnak, mint létezőkre, és ragaszkodni kezdenek hozzájuk. Az álom-szavak, Mahámati, az tudat előtt magát föltáró valótlan környezetből erednek, amely a korábbi tapasztalatokon alapszik. A téves gondolkodásból és megkülönböztetésből eredő szavak, Mahámati, a hajdan elkövetett tettekből erednek. Az időtlen idők óta működő megkülönböztetés szavai, Mahámati, azokból az adottság-energiákból erednek, amelyeknek a magjai az időtlen idők óta meglévő helytelen gondolkodáshoz és téves megkülönböztetéshez való ragaszkodásból csíráznak ki. Én mondom, Mahámati, ez a szóbeli megkülönböztetés négy jelensége, és a kérdésedre a válasz.

XXXIII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva újfent kérdést tett fel a Magasztosnak: Beszélj újra, Magasztos, arról, a feltételekről, amelyekből a szóbeli megkülönböztetés származik. Hol, miért, hogyan, mi által játszanak a szavak megkülönböztető szerepet az emberek között?

A Magasztos így szólt: Mahámati, a szóbeli megkülönböztetés folyamatosan jelentkezik a fej, a mellkas, az orr, a torok, az íny, az ajkak, a nyelv és a fogak együttműködése által.

Mahámati azt mondta: Magasztos, a szavak különbözőek (*anjá*) vagy nemkülönbözőek (*ananjá*) a megkülönböztetéstől?

A Magasztos így felelt: Mahámati, azok nem különbözőek és nem nemkülönbözőek. Miért? Mivel a szavak, Mahámati, úgy keletkeznek, hogy az okuk maga a megkülönböztetés. Ha, Mahámati, a szavak különböznenek a megkülönböztetéstől, akkor az nem lehetne az okuk. Ha a szavak nem különböznenek, nem fejezhetnék ki az általuk hordott érzést. Ezért a szavak és a megkülönböztetés se nem különböznek, se nem nemkülönböznek.

Akkor Mahámati folytatta: A szavak maguk-e a végső valóság? Vagy van valami, amit a végső valóság szavakban fejeződik ki?

A Magasztos így felelt: Mahámati, a szavak magukban nem a végső valóság. És nincs semmi, ami a végső valóság szavakban fejeződik ki. Miért? Mivel a végső valóság az üdvösség kiváló állapota, a szó nem tud behatolni az arra vonatkozó állításokba, mivel a szó nem a végső valóság. Mahámati, a végső valóság a nemes bölcsesség belső megvalósításával érhető el, az nem a szóbeli megkülönböztetés állapota, ezért a megkülönböztetés nem fejezheti ki a végső valóságot. Ezért, Mahámati, a szavak a születés és elmúlás tárgyai, változékonyak, kölcsönösen függőek, és az oksági törvény termékei. És, Mahámati, ami kölcsönösen függő és az oksági törvény terméke, nem fejezheti ki a végső valóságot, mert az utalásai a nemlétező önmaga és nemönmaga különbségét jelzik. Mahámati, a szavak ilyen utalások, és nem fejezhetik ki a végső valóságot.

XXXIV.

Így mondják:

145. Egyetlen dologban sincs öntermészet, a szavak is távol vannak a valóságtól, de a tudatlan nem érti meg, mi az üresség, igen, az üresség, és bolyong tovább.
146. Egyetlen dologban sincs öntermészet, a szavak is távol vannak a valóságtól, de a tudatlan nem érti meg, mi az üresség, igen, az üresség, és bolyong tovább. Egyetlen dologban sincs öntermészet, az csupán az emberek szava, ami megkülönböztetett, annak nincs valóságtartalma, még a nirvána is olyan, mint az álom, senki se látszik az átmenetben, és senki se tér a nirvánába.
147. A király, vagy a gazdag birtokos, gyerekeinek agyagállatokat ad, hogy azzal játszanak, de később valódiakat juttat nekik,

148. Így, én is a dolgok sokféle alakját és képét használom, hogy a fiaimat tanítsam, de a valóság korlátait önmagukban kell realizálniuk.

XXXV.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így fordult a Magasztoshoz: Magasztos, beszélj nekem az önmegvalósításnak nemes bölcsességgel való eléréséről, amely nem tartozik a bölcselkedők útjához és gyakorlatához, amely távol áll minden kinyilvánított létől és nemléttől, aszágtól és másságtól, kettőségtől és nemkettőségtől, létezésről és nemlétezésről, örökkévalóságtól és nemörökkévalóságtól. Amelynek semmi köze a téves képzetekhez, sem az egyedihez és általánoshoz, amely magát a végső valóság igazságaként jeleníti meg, amely folyamatosan, fokról fokra folytatja a megtisztulást, belép a tathágataság állapotába, amely, az eredeti fogadalma miatt minden törekvés ellenére elérhetetlen, a végtelen világ tevékenységében úgy jelenik meg, mint a színek kavalkádját visszaverő drágakő, és amely, ha megérted hogyan, úgy jelenik meg, mint minden dolog egyedi keletkezésének a jelképe, és magának a tudatnak a birodalmában léteznek. Ezért én és a többi bodhiszattva-mahászattva képesek vagyunk a dolgokat abból a nézőpontból áttekinteni, amelyet nem akadályoz az egyéniség és általánosság jelé, a helytelen képzet, és gyorsan el tudjuk érni a megvilágosodást, és minden lényt képessé tudunk tenni arra, hogy minden erénye tökéletesítésével elérje a megvilágosodást.

A Magasztos így felelt: Helyes, helyes, Mahámati! És még egyszer, valóban helyes. A világ iránt érzett együttérzésed miatt, az emberek javára, az emberek boldogságára, az emberek jólétére, javára és boldogságára, az égi lényekért és az emberiségért, Mahámati, megjelenesz előttem, és kérdéseket teszel föl nekem. Ezért, Mahámati, hallgasd jól és hűségesen, és add tovább, amit mondok neked.

Kétségtelenül, mondotta Mahámati, a boddhiszattva-mahászattva, és figyelmét a Magasztosra fordította.

A Magasztos így szólt hozzá: Mahámati, mivel a tudatlan és az egyszerű gondolkodású nem tudja, hogy a világ a tudat maga, a külső dolgok sokféleségéhez ragaszkodik, a lét és nemlét, azság és másság, kettősség és nemkettősség, létezés és nemlétezés, örökkévalóság és nemörökkévalóság eszméjéhez ragaszkodik, és a helytelen képzetek rabja. Mahámati, az olyan, mint a forrást valósnak mutató délibáb. Az feltűnik a forró évszakban szomjazó állatok előtt, és azok rohannak utána. Az állatok nem tudják, hogy az a forrás csak tudatuk káprázata, és hogy ott nincs olyan forrás. Ugyanígy, Mahámati, a tudatlan és az egyszerű tudású az időtlen idők óta különböző téves gondolatoktól és nézetektől befolyásolt tudatával, az ő lángként lobogó szenvedélyével, gyűlöletével és butaságával, amelyet a világ sokféle formája elvakított, a születés, az elmúlás, és a létezés eszméje által elbódított gondolataival, nem képes helyesen értelmezni, hogy mit jelent a létezés és nemlétezés, a belső és a külső, a tudatlan és az egyszerű gondolkodású lény beleesik az azság és másság, a lét és nemlét megragadásába. Mahámati, ez olyan, mint a gandharvák városa, akaratlanul valós városnak látszik, de a valójában nem is létezik. Ez a város mindazon városok lényegisége, amelyeket az emlékezet időtlen idők óta megtapasztalt. Ez a város nem létezik és nem nemlétezik. Ugyanígy, Mahámati, az időtlen idők óta a téves gondolatok és tanok emléke (*vászanā*) az, amely szorosan kapaszkodik az olyan eszmékbe, mint az azság és másság, a lét és nemlét, és a gondolataik egyáltalán nem látják tisztán az egy-tudatot. Mahámati, ez olyan, mint amikor valaki egy országról álmodik, amely tömve van nőkkel, férfiakkal, elefántokkal, lovakkal, kocsikkal, járókelőkkel, falvakkal, városokkal, tanyákkal, tehennel, bivalyokkal, kastélyokkal, fákkal, hegyekkel, folyókkal és tavakkal, belép a szobájába, és felébred. Miután felébredt, szobája bensejében újra összeállítja a várost. Mit gondolsz, Mahámati? Bölcsnek tekinthető az az ember, aki újraterelemi a különböző valótanságokat, amelyekről álmodott?

Mahámati így szólt: Valóban, Magasztos, nem az.

A Magasztos folytatta: Ugyanígy, Mahámati, a tudatlan és az egyszerű gondolkodású, akit megragadott a helytelen nézet, és a bölcselkedők felé hajlik, nem ismeri föl a tudat által teremtett dolgok álomszerű voltát, és szilárdan ragaszkodik az aszág és másság, a lét és nemlét eszméjéhez. Mahámati, ez olyan, mint a festő vászna, amelyen nincs rajt a tudatlan által látott bemélyedés és kidomborodás. Ugyanígy, a jövőben is lehetnek emberek, akiket a bölcselkedők helytelen nézetein alapuló adottság-energia, gondolkodásmód és képzet hoz elő, és ragaszkodnak majd a az aszág és másság, a kettősség és nemkettősség eszméjéhez. Ezek nihilistáknak fogják tartani azokat, akik lét és nemlét lehetőségétől elválasztott nemszületett tanát vallják. Ők majd érvelnek az ok és okozat ellen, és követői lesznek egy helytelen nézetnek, ezzel kiirtják a makulátlan tisztaság érdemhozó okait. Ezek távol tartják magukat azoktól, akik kiváló dolgok után vágnak. Ezeknek a gondolatai belekeverednek a téves magamba, másba, és kettőbe, a lét és nemlét, az állítás és tagadás, képzetének tévedésébe, és a pokol lesz a végső menedékük. Mahámati, ez hasonlít a homályos látásúakhoz, akik meglátva a hajhálót, odaszól egymásnak: „Csodálatos! Csodálatos! Nézzék, tisztelt uraim!” De hát a hajháló, úgy mondják, soha nem létezett. Valójában, az se nem létező, se nem nemlétező, mivelhogy látható és mégse látható. Hasonlóképp, Mahámati, azok, akiknek a tudata a bölcselkedők által kedvelt helytelen nézetek rabja, és akik föladják a lét és nemlét, aszág és máság, kettősség és nemkettősség valós eszméjét, ellene mondanak a jó dharmának, maguk és mások szétrombolásával végzik. Mahámati, ez olyan, mint a tüzesüszök-kerék, amely nem valódi kerék, mégis annak a képzetét kelti a tudatlanban, de nem a bölcsben. Hasonlóképp, Mahámati, akinek a tudata a bölcselkedők hamis nézetébe zuhan, helytelenül fogja a lények fejlődésével kapcsolatban elképzelni az aszágot és másságot, a kettősséget és nemkettősséget.

Mahámati, ez olyan, mint a záporban keletkező vízbuborék, amely ragyogó drágaköként jelenik meg, és a tudatlan, drágakönek látva, utána rohan. Mahámati, itt nincs vízbuborék, nincs

drágakő, sem nemdrágakő, egyrésztől így értetik, másrésztől úgy értetik. Ily módon, Mahámati, azok, akiknek a tudatát a bölcselkedők nézeteiből és különbségtételeiből fakadó adottság-energiák befolyásolják, a született dolgokat nemlétezőnek és az okok által szétzúzott dolgokat létezőnek fogják tartani.

Továbbá, Mahámati, elrendezvén a mérték három formáját és a következtetés öt tagját, a bölcselkedők megkülönböztetik azt, hogy a dolgok maguktól, a nemes bölcsesség megvalósításához való ragaszkodástól léteznek-e, és elkerülik a két szvbhávát. Ez a megkülönböztetés nem helyes. A buddhista tanítás a következő: Mahámati, amennyiben a jógiban a csitta, a manasz és a vidzsnyána meghaladása által pszichológiai változások mennek végbe, akkor az elveti a megragadás és megragadó különbségtételét, amely a tudatból ered, és elérve a nemes bölcsesség megvalósítását, fellép a tathágata-szintre. Mahámati, amennyiben a jógi által elért birodalomban megtalálható a létezés és a nemlétezés, akkor ott lesz az én, a tápláló, a legmagasabb lélek, vagy a személy is. Mahámati, az öntermészetre, a dolgok egyediségére és általánosságára vonatkozó tanítás az Átalakulás Buddhájától származik, de nem a Dharmatá Buddhától. Mahámati, ez a tanítás a tudatlanok számára való, összhangban van lelkiállapotukkal, gondolkodásmódjukkal és a dolgok általuk való látásával, olyan kijelentés, mely megkönnyíti öntermészetük útját, és nem fedi fel a nemes bölcsesség általi önmegvalósítás iskoláját, és a szamádhí üdvteli lakhelyét.

Mahámati, ez olyan, mint a fa, amelyik a vízben tükröződik: az tükröződés és nemtükröződés, a fa valóságos alak, és nemalak. Hasonlóképp, Mahámati, azok, akiket a bölcselkedő szemlélet adottság-energiája befolyásol, magukban hordják az azság és másság, a kettősség és nemkettősség, a lét és nemlét tekintetében a különbségtételt, az ő tudatuk még nem világosodott meg abban a tekintetben, hogy mit mutat az egy-tudat.

Mahámati, ez olyan, mint a minden szint és képet visszaverő tükör, amely azokat az állapotuk szerint és megkülönböztetés nélkül ad vissza, és azok se nem képek, se nem nemképek, miután azok képekként és nemképekként láthatóak. És, Mahámati,

az alakjuk aszerint különböztetik meg, ahogyan a tudatban lát-
szanak, amelyet a tudatlan képként ismer. Ily módon, Maháma-
ti, az aszág és másság, a kettősség és nemkettősség, az ön-tudat
által visszavert képek, amelyek valónak tűnnek.

Mahámati, ez olyan, akár a visszhang, amely visszaadja az
ember, a patak vagy a szél hangját, se nem létezik, se nem nem-
létezik, miután hangnak halljuk, de mégse hang. Hasonlóképp,
Mahámati, a lét és nemlét, az aszág és másság, a kettősség és
nemkettősség csak a tudat és az adottság-energiák megkülön-
böztetése.

Mahámati, ez olyan, akár a délibáb, amely a naptól függően
hömpölygő hullámokként jelenik meg ott, ahol nincs se fű, se
bokor, se szőlő, se fák. Az nem rendelkezik létezéssel sem nem-
létezéssel, az iránta való vágytól vagy annak hiányától függően.
Hasonlóképp, Mahámati, a tudatlanok megkülönböztető vidzs-
nyánája, amely időtlen idők óta a helytelen képzetek adottság-
energiája által beléjük ivódott, kavargó, akár a délibáb a nemes
bölcsessel felfedett valóság közepén, mint a születés, a léte-
zés és a pusztulás, az aszág és másság, a kettősség és nemket-
tősség, a lét és nemlét hullámai.

Mahámati, ez olyan, mint a bűvész, aki varázslatával a testet
vagy a fából készült képet lüktetővé, élővé teszi, bár annak
nincs saját ereje, de a tudatlan úgy tekint a nemlétezőre, mintha
annak ereje lenne mozogni. Hasonlóképp, Mahámati, a tudatlan
és az egyszerű gondolkodású hasonlóképp viszonyul a helytelen
bölcseleti nézetekhez, és teljesen átadja magát az aszág és más-
ság eszméjének, de az állítása nincs kellőképpen megalapozva.
Ennek értelmében, Mahámati, hogy elérd az általad elérhető ne-
mes valóságot, el kell vetned a megkülönböztetést, amely a
születés, létezés és pusztulás, az aszág és másság, a kettősség és
nemkettősség a lét és nemlét eszméjéhez vezet.

És erre mondotta.

149. A szkandhák, amelyekből a vidzsnyána az ötödik, hason-
lóak, mint a fa vízben csillogó tükörképe, azok olyanok,

mint a máj és az álom, ezek a gondolati szerkezet miatt ilyenek, ne tégy különbséget.

150. A hármás világ, hasonló, mint a hajháló, vagy a délibáb által hirdetett víz, olyan, mint az álom, máj, aki így látja, megszabadult.
151. Mint a délibáb, tavasszal, a tudat zavarban van, az állatok vizet látnak, de az valójában nem létezik.
152. Így a vidzsnána-mag kibocsájtott, és a világ láthatóvá vált, a tudattalan az képzelet, hogy megszületett, ugyanúgy, ahogy a homályos látású a sötétben tárgyakat lát.
153. Időtlen idők óta, a tudatlan, megtévesztve a létezéshez való ragaszkodása által, átalakulást talál az úton, ahogyan egy éket kiver egy másik ék, úgy engedi, hogy a fátyla vezesse.
154. Tekints úgy a világra, mint egy varázslattal mozgatott testre, vagy gépezetre, vagy olyanra, mint az álom, a villám vagy a felhő, a hármás folytatás, az eltávolított túske, és te megszabadultál.
155. Itt nincs semmilyen gondolati alkotás, ez olyan, mint a levegőben lévő kép, ha ezt megértetted, nincs már mit tudnod.
156. Itt nincs semmi, csak gondolati alkotás és név. Hiába keresel egyéni jeleket, a szkandhák, akár a hajháló, amelyben a megkülönböztetés folytatódik.
157. A sokaság világa akár a hajháló, a látomás, az álom, a gandháravák városa, az csak a tüzes üszök által leírt kör, délibáb, az a nemlényegiség, csupán megjelenik az emberek előtt.
158. Az örökkévalóság és a nemörökkévalóság, az aszág, a kettősség és a nemkettősség ezeket a tudatlanok különböztetik meg, akik megzavartak a tudatukban, és időtlen idők óta a tévedésekhez vannak kötve.
159. A tükörben, a vízben, a szemben, az edényben és a drágakőben képzetek láthatók, de bennük nincs kép (valóság), bármi is legyen bennük.

160. Akár a levegőben a délibáb, a tárgyak sokasága is megjelenés csupán, alakok sokaságát látjuk, de csak olyanok, mint meddő asszony álmában a gyermek.

XXXVI.

Továbbá, Mahámati, a tatháгатák vallásos tanításai mentesek a négy állítástól. Ezek az aszág és másság, a lét és nemlét kerülése, szabadok a létezésről és nemlétezésről, az állítástól és tagadástól, a tatháгатák vallási tanításait a négy nemes igazság, a keletkezés tizenkét tagú láncolata és a nemes nyolckrétű ösvény vezeti a megszabadulásig. A tatháгатák vallási tanítása, Mahámati, nem ragaszkodik az alábbi eszmékhez: Prakriti, Isvara, oknélküliség, spontaneitás, atom, idő és öntermészet. Mahámati, a tatháгатák úgy vezetik megszakítás nélkül előre a lényeket, mint a vezetők a karavánt, azért, hogy megtisztítsák őket a szenvedély és a tudás kettős akadályától, és elhelyezzék őket a képzetnélküliség száznolc állapotában, a jármű jellemző megkülönböztetésében, a bodhiszattvaság szintjein és a megvilágosodás folyamatában.

XXXVII.

Továbbá, Mahámati, a dhjánáknak négy fajtája van. Ezek: (1) a tudatlanok által gyakorolt dhjána, (2) a szándék megvizsgálásának szentelt dhjána, (3) a tárgy olyanságára (*tathatá*) irányuló dhjána és (4) a tatháгатák dhjánája.

Mit jelent a tudatlanok által gyakorolt dhjána? Ha valaki egy jóginál tartózkodik, aki maga a srávakák és pratyekabuddhák gyakorlatait végzi, aki megérti, hogy nincs én-lényegiség, hogy a dolgokat az egyéniség és általánosság határozzák meg, hogy a test az árnyék, és a csontváz az múlandó, szenvedéssel telt, és tisztátalan, de aki konokul ragaszkodik az eszméjéhez, amelyet

így és nem másként fogalmazott meg, és aki elhagyja a folyamatos fejlődést, amíg el nem éri a megszűnést, ahol már nincs gondolat. Ezt nevezik a tudatlanok által gyakorolt dhjánának.

Mahámati, mi a szándék megvizsgálásának szentelt dhjána? Ha valaki, aki ezt gyakorolja, túljut a dolgok énnélküliségén, az egyéniségen és általánosságon, az olyasfajta eszmék, mint a magam, másik, kettő tarthatatlanságán, amelyekhez a bölcselkedők ragaszkodnak, nekiáll gyakorolni, és nyomon követni a dolgok énnélküliségének különböző fajtáinak a jelentését és a bodhiszattvaság fokozatait. Ez a szándék megvizsgálásának szentelt dhjána.

Mahámati, mi a tárgyak olyanságára irányuló dhjána? Ha, a jógi felismeri, hogy az énnélküliség két formájának megkülönböztetése merő képzelődés, és megvalósítja önmagát az olyan-ság (*jathábhúta*) valóságában, ahol nem jelenik meg a megkülönböztetés. Ezt nevezem én a tárgyak olyanságára irányuló dhjánának.

Mi mahámati a tathágaták dhjánája? Ha a jógi fellépve a tathágaság szintjére a három üdvösségben lakozik, amelyet a nemes tudás által elért önmegvalósítás jellemez, följánlja magát a lények javára, hogy azok befejezzék értelmetlen tevékenységüket, ezt nevezem én a tathágaták dhjánájának. Ezért mondatik:

161. Létezik az értelem gyakorlásának dhjánája, a tudatlanok által gyakorolt dhjána, az olyanságra irányuló dhjána, és a tathágaták tiszta dhjánája.
162. A jógi, miközben gyakorol, látja a nap és a hold formáját, vagy valamit, ami lótusznak néz ki, vagy az alvilágot, vagy különböző alakzatokat, mint az ég, a tűz stb.
163. Mindezek a jelenségek elvezetik a bölcselkedők útjára, levetik a srávakaság szintjére, a pratjekabuddhák bixodalmába.
164. Ha mindezt félrelökik, ott a képzetnélküliség állapota, akkor az állapot az olyansággal megegyezik, és a buddhák országaikból együttesen eljönnek, hogy ragyogó kezükkel megsimítsák ennek a jótévőnek a fejét.

XXXVIII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva újra így szólt a Magasztoshoz: Magasztos, te beszélsz a nirvánáról. Mit jelent a nirvána kifejezés?

A magasztos így válaszolt: Amikor az öntermészet és minden vidzsnjáná adottság energiája, beleértve az álját, a manaszt és a manovidzsnjánát, amelyekből a rossz gondolkodás-mód adottság-energiái származnak – szóval amikor mindez átalakul. Én és minden buddha kijelentettük, hogy létezik a nirvána, ennek a nirvánának az öntermészete és a módja az üresség, amely a valóság állapota.

Továbbá, Mahámati, a nirvána a nemes tudás által elért önmegvalósítás birodalma, amely mentes az örökkévalóság és elpusztulás, a lét és nemlét megkülönböztetésétől. Hogyan lehet nem örök? Mivel elvetette az egyéni és az általános megkülönböztetését, nem örök. Hogyan lehet, hogy nem pusztul el? Azért, mert a múlt, a jelen és a jövő bölcs emberei elérik a megvalósítást. Ezért nem pusztul el.

Mahámati, a nagy parinirvána se nem elpusztulás, se nem halál, ha az elpusztulás lenne, akkor elfogadná a következmény-
okozó tettek jellegzetességét. Ezért, Mahámati, a parinirvána se nem elpusztulás se nem halál. Valamint nincs semmi köze az eltűnéshez, ez a jógik célja. Mahámati, a nagy parinirvána se nem elhagyás se nem megszerzés, nincs jelentése és nincs nemjelentése: ez az ami a nirvánáról elmondandó.

XXXIX.

Továbbá, Mahámati, az öntermészetnek két jellemző jegye van. Melyik ez a két jegy? Az egyik az öntermészettel rendelkező szavakhoz való ragaszkodás, a másik az öntermészettel rendelkező dolgokhoz való ragaszkodás. Az öntermészettel rendelkező szavakhoz való ragaszkodás annál található meg, akiben

időtlen idők óta benne van a helytelen képzeteknek és szavaknak az adottság-energiájához való ragaszkodás. Az öntermészettel rendelkező dolgokhoz való ragaszkodás annál található meg, Mahámati, aki nem tudja, hogy a külső világ nem más, mint maga a tudat.

XL.

Továbbá, Mahámati, kétféle fenntartó erő létezik, amely a tathágatáktól, akik arhatok és tökéletesen megvilágosodottak, ered. Az ezzel az erővel megtartott bodhiszattvák azoknak a lábai elé borulnak, és kérdéseket tesznek föl nekik. Mi ez a kétszeres erő, amely a bodhiszattvákat fenntartja? Az egyik az az erő, amely fenntartja őket a szamádhikon és szamáppattikon való áthaladtukban, a másik erő pedig az, amikor a buddhák megtestesítik magukat a bodhiszattvák előtt, és kezükkel megáldják őket. Ekkor, Mahámati, a buddhák ereje által fenntartva a bodhiszattva-mahászattvák első fokukon elérik a bodhiszattva-szamádhit, amelyet a mahájána fényeként ismerünk, és amely a bodhiszattva-mahászattvákhoz tartozik. Ők közvetlenül fogják látni az előttük személyesen megjelenő tathágatákat, arhatokat, tökéletesen megvilágosodottakat, akik a világ tíz világtáján lévő lakhelyeikről sereglenek egybe, a bodhiszattvával szemtől szembe, és átadják nekik a testükkel, szájukkal, szavaikkal bemutatott fenntartó erőt. Mahámati, így van Vadzsragarbha bodhiszattva-mahászattvával is, aki hasonló erényekkel és képességekkel rendelkezik, így van, Mahámati, az első szinten lévő bodhiszattva-mahászattvával, akik szamádhijukban és szamáppattijukban részesülnek a tathágaták fenntartó erejéből. A száz-ezer kalpa során felhalmozott érdemek eredményeképpen ők folyamatosan haladnak felfelé, és tökéletesen megtanulván azt, amit tenniük kell, és amit nem kell tenniük, végül elérik a bodhiszattvaság dharmameghának nevezett fokozatát. Itt a bodhiszattva-mahászattvák a Lótusz Palotában egy trónon ülve találják magukat, hasonló osztályú bodhiszattva-mahászattvák ve-

szik körül őket, fejükön díszes, mindenfajta drágakövekkel kirakott tiara, és testük fényesen sugárzik, akár a hold, és arany-sárga színben, mint a csampaka virág. A buddhák összesereglenek a tíz világtájon lévő világukból, lótuszkezüikkel megsimogatják a Lótusz Palota trónján ülő bodhiszattva-mahászattvák hömlokát, a buddhák kezükkel személyesen megáldják őket, ahogy a nagykirály áldásával a trónörökösnek átadja a legfőbb hatalmat. Ezt a bodhiszattvát és ezek a bodhiszattvákat, úgy mondják, a buddhák ereje tartja fenn, miután a kezük által megáldottak. Mahámati, ez a két fenntartó erő, amelyet megosztottak a bodhiszattva-mahászattvák, akik a két fenntartó erő által megtartva személyesen jönnek minden buddha elé. Nem szólnak másféle módon a tatháгатákról, az arhatokról, a tökéletesen megvilágosodottakról.

Továbbá, Mahámati, bármilyen számádhit, pszichikai képességet és tanítást, mutatnak be a bodhiszattva-mahászattvák, mindegyik az összes buddha kétszeres fenntartó ereje által van fenntartva. Ha, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattvák a buddhák fenntartó ereje nélkül mutatnák be ékesszólásukat, akkor a tudatlanok és egyszerű gondolkodásúak is az ékesszólásukat fogják látni, de semmi többet. Miért? Egyrészt a fenntartó erő miatt, másrészt a hiánya miatt. Ahová a tatháगतák az ő fenntartó erejükkel belépnek, ott nem csupán a különböző zeneszerszámok és zenei eszközök fognak zenélni, de a füvek, bokrok, fák és hegyek, Mahámati, sőt a városok, házak, paloták és királyi lakhelyek is. Hogyan lehetne jobban ilyen adományt megítélni! A néma, a vak és a süket kigyógyulnak hiányosságaikból, Mahámati, és örvendeznek a megszabadulásuknak. Ilyen, Mahámati, a tatháगतák által közölt fenntartó erő természetfölötti hatóereje. Mahámati így szólt: Milyen az, Magasztos, amikor a bodhiszattva-mahászattva a számádhiban és a számápattiban tartózkodik, és amikor őt a legmagasabb fokon felszentelik, a tatháगतák, az arhatok és a tökéletesen megvilágosodottak átadják neki az erejüket?

A Magasztos így válaszolt: Ez azért van, hogy elkerülhessék a gonoszt, a karmát, a szenvedélyeket, távol tartsák magukat a

dhjánától és a srávakaságtól, hogy megvalósítsák a tatháгатaság szintjét, hogy erősödjének az igazságban, és gyakorolják, amit már elértek. Ezért, Mahámati, a tatháгатák, az arhatok, a tökéletesen megvilágosodottak erejükkel fenntartják a bodhiszattva-mahászattvákat. Ha nem tartanák fenn őket, Mahámati, ők beleesnének a rossz bölcsekedők, a srávakák és a gonosz által kedvelt gondolkodásmódba és érzékelésbe, és nem érnék el a legmagasabb megvilágosodást. Ezért, a bodhiszattva-mahászattvák fenntartatnak a tatháгатák, az arhatok és tökéletesen megvilágosodottak által. Így mondják:

165. A fenntartó erő a buddhák fogadalma által megtisztított, a felavatásban, a számádhiban stb. a bodhiszattvák az első-től a tizedik fokozatig a buddhák karjaiban vannak.

XLI.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva, így szólt a Magasztoshoz: a keletkezések láncolata, ahogyan a Magasztos mondja, a hatást létrehozó okoktól függ, és ez nem az az elmélet, amely az önmagától keletkezett lényegiség elvén alapszik. A bölcsekedők pedig kinyilvánítják, a keletkezés okát, amikor a dolgok állapota, a legfelső szellem, Isvara, a személyes lélek, az idő vagy az atom által jön létre, Hogy lehet, hogy a Magasztos minden dolog fejlődését az okság által másképp magyarázza, de a jelentésük mégsem különbözik? Magasztos, a bölcsekedők a születést a létből és nemlétből magyarázzák, míg a Magasztos szerint minden lény az okság által a semmi állapotából keletkezik, azt lehet mondani, hogy a Magasztos nem rendelkezik tudással arról, hogy miből keletkezik a szellemi állapot, amíg el nem érjük az öregkort és a halált. Ez a tanítás, ahogy a Magasztos tanította, a nem-okság, és nem az okság tana, A Magasztos szerint, az az állítás, hogy „ami így van, az ez” – ha az egyidejű feltételeesség, és nem egymás utáni kölcsönösség, akkor nem igaz. Itt, Magasztos, a bölcsekedők valami eltérőt ta-

nítanak, nem ezt. Miért? A bölcselkedők által elfogadott okok nem függenek a keletkezés láncától, és okozatokat hoznak létre. De, Magasztos, a te okod utal a következményére, és a következmény az okára, és így fennáll az oksági láncszemek kapcsolata, és a kölcsönösségükből ered a nemvégesség. Amikor az emberek azt mondják, hogy „ami így van, az ez”, az az okságnélküliség állapota.

A Magasztos így felelt: Nincs így, Mahámati, az enyém nem az okság ok nélküli elmélete, amely az okok és állapotok vég nélküli összefonódását eredményezi. Én azért mondom, „hogy ami így van, az ez”, mivel úgy látom, hogy a külső világ természeté az nem más, mint az önmaga tudata, és mivel a megragadott (tárgy) és a megragadás (alany) nemvalós. Ezért, Mahámati, amikor az emberek a megragadott és megragadó eszméjéhez ragaszkodnak, nem értik meg, hogy a világ nem más, mint a tudat maga, ők elkövetik azt a hibát, hogy a külső világot létezőivel és nemlétezőivel együtt valósnak fogják fel, és nem az én oksági törvényem alapján.

XLII.

Mahámati tovább folytatta: Magasztos, ez nem a dolgok által létező szavak valós voltának az eredménye? Hiszen, ha nincsenek szavak, Magasztos, a tárgyak sem keletkezhetnek. Ezért, Magasztos, minden dolog léte a szavak valós voltának az eredménye.

A Magasztos így szólt: Ha nincsenek bizonyos tárgyak, a szó attól még létezik. Például, a nyúlnek nincs szarva, a teknősnek nincs haja, a meddő nőnek nincs gyermeke stb. – azokat nem lehet meglátni a világban, de a szó attól még létezik, Mahámati, ezek nem létezők és nem nemlétezők, de szavakkal kifejezhetőek. Azt mondd, hogy mivel a szó valóságtartalma a tárgyak, ezek olyat fejeznek ki, ami az érzékekben hiányzik. A buddhaországokban a szavakat nem ismerik, a szavak, Mahámati, mesterséges képződmények. Némely buddhaországban az eszméket

merev nézéssel, másokban kézmozdulatokkal, ismét másokban szemöldökráncolással, szemmozgással, nevetéssel, sírással, to-rokköszörüléssel, emlékezéssel vagy remegéssel fejezik ki. Mahámati, a mereven nézés világában, és a kiváló illatokéban, és a Szamantabhadra buddhaországában a tathágata, az arhat, a tökéletesen megvilágosodott, a bodhiszattva-mahászattvák a hu-nyorgásnélküli merev nézéssel ismerik föl a dolgok nemszüle-tett voltát, és a legkitűnőbb számádhi fajtáit. Ezért, Mahámati, Ezért, Mahámati, a dolgok érvényességének semmi köze a sza-vak valóságához. Megfigyelték, Mahámati, hogy még ebben a világban is az olyan lényeknek a királyságaiban, mint a hangyák és méhek, szavak nélkül végzik a munkát. Ezért mondják:

166. Akár az ür, a nyúl szarva és a meddő nő gyermeke csupán szavakban létező nemlényegiség, de így képződik a léte-zés.
167. Ha az okok és viszonyok összeadódnak, a tudatlan ennek a világnak a születését látja, és mivel az okát nem érti, a há-rom világban, mint lakhelyén, bolyong.

XLIII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva újra így szólt a Magasztoshoz: Magasztos, Hol mondod majd ki a hangot, mely örök?

A Magasztos így válaszolt: A tévedésnek megfelelően, Ma-hámati, és ebbe a tévedésbe még a bölcsek is beleesnek, bár ők mentesek az elfajulástól. Mahámati, ez olyan, mint amit nem tudunk a világban, ők kigondolnak olyan téves eszméket, mint a délibáb, a tüzesüszök-kerék, a hajháló, a gandhárvák városa, a májáj, az álom, a visszavert kép és az akása-purusa, de tudják, hogy ez nem így van, bár nem gondolják, hogy ezek a látomá-sok nem jelennek meg előttük. Amikor, Mahámati, ez a tévedés megjelenik, különböző alakok láthatóak, de erre a tévedésre a nemtartósság eszméje nem alkalmazható. Miért? Mert a lét és a

nemlét jellemzőivel nem lehet meghatározni. És, Mahámati, miért nem alkalmazható a lét és nemlét eszméje erre a tévedésre? Mivel a tudatlanok különböző helyzetekben vannak, mint ahogy a préták nem látják a tengernek, vagy a Gangesz vizének hullámaint, pedig mások számára azok láthatóak. Ezért, Mahámati, nincs a tévedés-létezés (vagy a látomás világa), mégis, ahogy a víz megjelenik egyesek számára, úgy nem létezik mások számára. Így a bölcsek tévedése nem eltévelyedés és nem nemeltévelyedés. És ezért, Mahámati, a tévedést önmagában a folytonosság jellemzi, amely a megnekülönböztetés természetével bír, mindaddig, amíg kapcsolatban áll a saját megjelenésével. Mahámati, a léte különböző jelek alapján különböztetjük meg, a tévedést megkülönböztettként lehet megérteni. Így a tévedés, ami a saját természetét illeti, az állandósággal jellemezhető. Mahámati, a tévedés hogyan jelenhet meg valóságként? Mahámati, a bölcsek által kedvelt tévedést illetően nem beszélhetünk sem téves tudásról sem nemtéves tudásról. Ez úgy van, ahogyan itt van, és nem máshogy. Amennyiben a bölcs egy téves gondolathoz ragaszkodik, épp távolodik a nemes bölcsességgel elérhető igazságtól. Ha van itt valami, akkor az a tudatlanok csacsogása, az nem a bölcsek beszéde.

Ha a tévedést az eltérés és nemeltérés szemszögéből nézzük, akkor a családoknak két osztálya keletkezik, az egyik a bölcsek családja, a másik a tudatlanok és az egyszerű elméjűek családja. Most, Mahámati, a bölcsek családját újabb három csoportra osztjuk, ezek a srávakák, a pratyekabuddhák és a buddhák családjai. Mahámati, hogyan keletkezik a srávakájána abból a megkülönböztetésből, amelyet a tudatlan tévedésnek gondol. Mahámati, a srávakájána család akkor keletkezik, amikor az egyénihez és az általánoshoz való ragaszkodás fennmarad. Ez az a mód, ez az a tévedés, amely a srávakájánát növeli. Mahámati, hogyan keletkezik a megkülönböztetésből pratyekabuddhajána? Mahámati, ha ebben a tévedésben az egyénihez és az általánoshoz való ragaszkodás a társadalmi létezésből való visszavonulást eredményezi, megjelenik a pratyekabuddhajána. Mahámati, hogyan növekszik a buddhajána család ha ezt a tévedést az értelem

különbözteti meg? Mahámati, ha fölismertetik, hogy a világ nem más, mint maga a tudat, az örök tárgyak létezése és nemlétezése megszűnik, létrejön a buddhajána család. Mahámati, ez az a család, amelyet a család szó jelöl.

Amennyiben a tévedést egy tudatlan különbözteti meg, akkor sokféle tárgy ölt testet, melyeket részükről az állítások hívnak elő, ez így van és nem másképp, ebből az átalakulás családja jön létre. Ezért, Mahámati, a tudatlanok által megkülönböztetett tévedést a sokféleség jellemzi, és az a tévedés se nem valóság se nem nemvalóság. Így, Mahámati, a tathatá (olyanság) felé forduló bölcsek a csittával, manasszal, manovidzsnyánával, helytelen értelmezéssel, adottság-energiával, a három szvabhávával és az öt dharmával kapcsolatban különböztetik meg a tévedést. Mahámati, itt ki lehet jelenten, hogy a tathatá a megszabadult tudat. Mahámati, ennek a kijelentésnek az értelmét itt világosan elmagyaráztam, a megkülönböztetés elvetése mindenfajta megkülönböztetés elkerülését jelenti. Erről ennyit kell mondani.

Mahámati így szólt: Magasztos, a tévedés lényegiség-e vagy sem?

A Magasztos válaszolt: Az olyan, Mahámati, mint a mája, a tévedésnek nincs jellemzője, amelyhez ragaszkodni lehetne, ha, mahámati, a tévedésnek lenne olyan jellemzője, amelyhez ragaszkodni lehetne, nem lehetne megszabadulni a létezéshez való ragaszkodástól, és a keletkezés láncát csak a bölcselkedők által megalkotott teremtés értelmében lehetne értelmezni.

Mahámati szólt: Magasztos, ha a létezés olyan, mint a mája, lehet-e másik létezés oka?

A Magasztos így felelt: Nem, Mahámati, mája nem lehet a tévedés oka, mivel képtelen arra, hogy rosszat és hiányt teremtsen, és így, Mahámati, a mája nem növeli a rossz gondolatokat és a hiányt. Mahámati, májában, önmagában nincs megkülönböztetés, az csak egy bizonyos személy mágikus varázslata által keletkezik. Nincs meg benne a rossz gondolatoknak és a hiánynak az önmegkülönböztetésből származó adottság-energiája, amely befolyásolná. Ezért, nincsen benne hiány. Ez csak a tu-

datlanoknak a tudattal kapcsolatos dédelgetett és zavaros néze-
teiből származik, a bölcseknek semmi köze hozzá.

168. A bölcs nem látja a tévedést, és középen nincs semmiféle igazság, Ha az igazság középen van, akkor a tévedés az igazság.
169. Ha az egyéni forma (*nimitta*) a tévedéstől elkülönítve megjelenik, az lesz az igazi tévedés, mely szennyes, akár a sötétség.

XLIV.

Továbbá, Mahámati, a májá nem valótlanság, mivel a valóság megjelenésével bír, és minden dolog májátermészettel rendelkezik.

Mahámati így szólt: Magasztos, vajon minden dolog olyan, mint a májá, mert a májá valami elképzelt, ugyanakkor ragaszkodunk hozzá, hogy az egyéni formák sokféleségével rendelkeznek? Vagy az az egyéni formák pontatlanságának köszönhető? Ha minden dolog a májához hasonló, mert a májá valami elképzelt, de ragaszkodunk hozzá, hogy az egyéni formák sokféleségével rendelkeznek, akkor Magasztos, a dolgok nem olyanok látszanak, mint a májá. Miért? Mert a formák az egyéni jegyek sokaságának és ok nélkül lévőnek látszanak. Ha azokat, elfogadva az egyéni jegyek és alakok sokféleségét, oknélkülinek látnánk, akkor azok olyanok lennének, mint a májá. Ezért, Magasztos, az, hogy a dolgok olyanok, mint a májá, nem abból adódik, hogy azok egyaránt elképzelték és ragaszkodunk ahhoz, hogy az egyéni formák sokféleségével rendelkeznek.

A Magasztos így szólt: Az nem igaz, Nahámati, hogy minden dolog májá, mert a dolgok és a májá egyaránt elképzelték, és ragaszkodunk ahhoz, hogy az egyéni formák sokféleségével rendelkeznek, de minden dolog olyan, mint a májá, mert nemvalóságosak, és olyanok, mint a villámfény, mely pillanat alatt eltűnik. Mahámati, a villámgyors egymásutánban feltűnik

és elenyészik, ahogy a tudatlan is felfoghatja. Hasonlóképp a tudat megkülönböztetésének megfelelően minden dolog feltételezi az egyénit és az általánost. Ha a képzetnélküliség állapota felismertetik, az elképzelt tárgyak és az egyéni jegyekkel való ellátottságukhoz való ragaszkodás magától elenyészik. Így mondják:

170. A májá nincs valóság nélkül, miután valami hasonlít rá, a dolgok valóságáról ugyanolyan módon beszélünk, azok nemvalóságosak akár a gyorsan feltűnő és elenyésző vilámlámfény, és ezért, ebben a tekintetben a májára hasonlítanak.

XLV.

Ezután Mahámati így szólt: A Magasztos szerint minden dolog nemszületett, és Májához hasonló, de, Magasztos, nincsen valami ellentmondás a korábbi állításaid és a későbbiek között? Hiszen kijelentetted, hogy minden dolog nemszületett, mivel a májá természetével rendelkezik.

A Magasztos így felelt: Mahámati, ha minden dologról kijelentjük, hogy nemszületett, mert májá természetével rendelkezik, ez nem ellentmondás a korábbi és későbbi kijelentéseim között. Miért? Mert a születés nemszületés, amennyiben felismered, hogy az előttünk megjelenő világ nem több, mint a tudat maga, és hogy minden külső tárgyat, amelyről azt állítjuk, hogy létezik vagy nemlétezik, azt nemlétezőnek és nemszületettnek kell látnunk. Így Mahámati, nincs ellentmondás a korábbi és későbbi kijelentéseim között. Mahámati, ezért vedd el a bölcselkedőknek az okság általi születéséről szóló nézeteit, kimondatik, hogy minden dolog olyan, mint a májá, és nemszületett. Mahámati, a bölcselkedők, akik a becsapottak összejövetelét alkotják, felnevelték azt a gondolatot, hogy a létből és nemlétből származó minden dolog a születésből ered, és hibáznak, amikor azt úgy látják, mint a tudat általi megkülönböztetés sok-

féleségéhez való ragaszkodás által teremtett okságot. Én azt mondtam, minden dolog nemlétező, mivel nemszületett. Mahámati, ennek a figyelembevételével a „nemszületett” kifejezés érthetővé válik.

Azt a tanítást, hogy minden dolog létezik, azért tanítottam, hogy lehetővé tegyem az újjászületést, és felváltsam a nihilizmust, mely azt állítja, hogy „semmi sincs”, és, hogy a tanítványaim elfogadhassák azt a tanítást, amely kijelenti a különböző alakokban és különböző világokban testetöltő karma valós lényét, a létezés kifejezésének megengedésével megengedem az újjászületést. Mahámati, a tanítás is egy olyan dolog, amit a májá öntermészete jellemez, és amely arra bírja a tudatlanokat és egyszerű gondolkodásúakat, hogy vessék el a bármiben létező öntermészet eszméjét. Aki ahhoz ragaszkodik, azt a tévedés jellemzi, nem fogja helyesen megragadni a világ lényegét, amely nem más, mint maga a tudat, az képzelődik majd, az okságon, a tevékenységen, a születésen és az egyéni jegyeken fog csüngeni, és hogy ezt lecseréljem, azért tanítom, hogy minden dolgot a maga öntermészetében a májá és az álom öntermészete jellemez. A téves gondolatokhoz ragaszkodva, mások szembeállítják a magamat és a másikat, miután nem látják a dolgokat olyannak, amilyenek a valóságban. Mahámati, a dolgokat olyannak látni, amilyenek a valóságban, az azt jelenti, hogy semmi más nem létezik csak a tudat maga. Így mondják:

171. A nemszületés eszméjében, ahogy a tudatlanok vélik, az okságot nem ismerik el. Ahol megvan a létezés, az újjászületés uralkodik, látván, hogy minden lény olyan, mint a májá, és nem rendelkezik egyéni jeggyel.

XLVI.

Továbbá, Mahámati, én megmagyarázom a név-test természetét, a mondat-test természetét, a szótag-test természetét. Amennyiben a név-test, a mondat-test és a szótag-test alaposan

megértetett, a bodhíszattva-mahászattvák, akik megértik a szó és a szótag jelentését, gyorsan megvalósítják a megvilágosodást, és ezzel minden lényt ráébresztenek arra. Mahámati, a név (vagy betű, *náma*)-test kifejezi a tárgyat, amelyhez kapcsolódva a név megjelenik, a test a tárgy, vagy másképp a test fejezi ki a lényegiséget (*sarira*). Mahámati, ez a név teste. A mondat teste azt jelenti, amit az jelez, az érzékek által meghatározott valós tárgyat, Másképp, kiegészíti annak az utalását. Mahámati, ez az én tanításom a mondat-testre vonatkozólag. A szótag-test azt jelenti, amit a név és a mondat kijelöl, ez jelkép, egy jel, másképp mondva utal valamire.

Mahámati, a mondat (*pada*)-test kiegészíti a mondat jelentését. A név (*náma*)-test jelenti a különböző betűket, öntermészetük által megkülönböztetve a-tól zé-ig. Mahámati, a mondat-test eszméje olyan, mint az elefántok, lovak, emberek, szarvasok, szarvasmarhák, tehenek, bivalyok, kecskék, juhok által hagyott lábnyomok. Mahámati, a nevek (*náma*) és a szótagok (*vjandzsanya*) a négy szkandhához tartoznak, amelyeket formátlanok lévén a nevek határoznak meg, a nevek alkotják őket. A különbözőképp jellemzett nevek alkotják a szótagokat (*vjandzsanya*), így készül a szótag. Mahámati, azt jelenti a név (*náma*), a mondat (*pada*) és a szótag (*vjanydzsana*) teste. Törekedned kell arra, hogy ezeket a kifejezéseket pontosan megértсед. Így mondják:

172. A *náma*, a *pada*, és a *vjanydzsaja* közti különbségbe a tudatlan, a homályosértelmű úgy beleragadhat, mint az elefánt a mély sárba.

XVLII.

Továbbá, Mahámati, azok az önfejúek, akik helytelen gondolkodásra hajlamosak, és ragaszkodnak az igazsággal és okokkal kapcsolatos tudásuk hiányaihoz, megkérdéztethetnek a bölcsek által, avval kapcsolatban, hogy hogyan szabadulnak meg az olyan dolgok, mint aszág és másság, kettősség és nemkettősség

kettős felfogásától. Így megkérdezvén, ők felelhetik: „Ez nem kérdés, ez nincs megfelelően fölteve – a kérdésnek így kell hangzania: a múlandóság egynek vagy különbözőnek tekintendő-e?”

Ugyanígy, Mahámati, a nirvána és a szkandhák, a jelző és a jelzett, a minősítő és a minőség, a valóság és az elemek, a látás és a látó, a por és az atomok, a tudás és a jógi – egynek vagy különbözőeknek tekintendő-e? Ilyen kérdések, amelyek a lét különböző formáihoz tartoznak, folyamatosan és vég nélkül vezetnek egyik dologtól a másikhoz, és azok, akiknek ezeket a megválaszolhatatlan kérdéseket fölteszik, elmondhatják, hogy ezeket a magasztos elvetette, mint megválaszolhatatlan kérdéseket. Ezek a becsapott emberek, a tudásuk hiányos volta miatt képtelenek arra, hogy a Buddhától hallottakat megvalósítsák. A tathágaták, az arhatok, a teljesen megvilágosodottak nem feleltek minden lénynek ezekre a dolgokra, mivel vissza akarták tartani őket a félelemkeltő nézetektől.

Mahámati, ezek az értelmetlen dolgok (*vyáhrítáni*) nincsenek fölteve a tathágatákkal kapcsolatban, azért, hogy a bölcselkedőket helytelen nézeteiktől és elméleteiktől távoltartsák. Mahámati, a bölcselkedők ekképp nyilatkozhatnak: ami az élet, az a test, vagy az élet az egyik dolog, a test a másik. Így értelmetlen megállapításokat tesznek. Mahámati, teljesen zavarba ejti őket az alkotó eszméje, a bölcselkedők létrehozna egy értelmetlen állítást, amely nem található meg az én tanításomban. Mahámati, az én tanításomban a megkülönböztetésnek nincs helye, mert én a megragadás és megragadott fölött való létezést tanítom. Hogyan lehetséges valamit mellőzni? Mahámati, annak, aki a megragadás és megragadó rabja, azok idáig nem rendelkeznek a világnak, amely nem más, mint maga a tudat, az alapos megértésével. Itt van az, amit értelmetlenként félre kell tenni. Mahámati, a tathágaták, az arhatok, a tökéletesen megvilágosodottak a kérdés és felelet négy alakjával tanították a dharmát. Mahámati, innen a javaslat, hogy az értelmetlent tegyük félre, ezeket azok javára alkalmazom, akiknek értelme nem eléggé érett, de az érett elméjüknek nincsen mit félretenni.

XLVIII.

Továbbá, Mahámati, minden lény távol áll a cselekvéstől és a cselekvő nem született meg, ha pedig nincs cselekvő, akkor minden dologra azt mondhatjuk, hogy nem született meg. Mahámati, minden dolog öntermészet nélkül való. Miért? Mivel, Mahámati, ha azokat öntudásukkal vizsgáljuk, akkor nincs olyan észrevehető jellemzőjük, amely őket egyéniségként vagy általánosságként meghatározná. Ezért minden lényre azt mondják, hogy nem rendelkeznek öntermészettel. Mahámati, az itt lévő dolgok nem születnek, és nem távoznak el. Miért? Mert, Mahámati, az egyéniség és az általánosság jegyei bár létezőknek látszanak, de nem létezőek, távoznak látszanak, de nem távoznak. Ezért, Mahámati, az itt lévő dolgok nem születnek, és nem távoznak. A dolgok meg sem semmisülnek? Miért? Mivel a dolgok öntermészetét fenntartó egyéni jelek nem léteznek, minden dolog túl van az elérésen. Ezért a dolgokra soha nem mondhatjuk, hogy megsemmisülnek. De a dolgok, Mahámati, nem örökkévalóak? Miért? Mert az egyéni jelek keletkezését a nemörökkévalóság jellemzi. Ezért a dolgokra azt mondják, hogy nem örökkévalóak. Mahámati, minden dolog örökkévaló. Miért? Mert az egyéni jelek keletkezése nemkeletkező és nemlétező, és ezek nemörökkévalósága miatt minden dolog örökkévaló. Ezért mondják, hogy minden dolog örökkévaló.

Így mondják:

173. A magyarázat négy fajtája a következő: a közvetlen állítás, a kérdezés, a belátás és a félretevés, amelytől a bölcselkedők távol tartják magukat.
174. A számkha és vaiseshika bölcselkedők a születést a létből vagy a nemlétből tanítják, minden kinyilatkoztatásuk értelmetlen.
175. Ha a dolgok öntermészetét a tudással vizsgáljuk, az túl van az elérésen, ezért az öntermészet nélkül való és elérhetetlen.

XLIX.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva újra így szólt a Magasztoshoz: Magasztos, beszélj el nekem a folyamba belépőről, és azokról a sajátos elérésekről, amelyek a folyóba belépettet jellemzik, amitől én, és a többi bodhiszattva-mahászattva alaposan megismerhetjük a folyamba belépőt és a folyamba belépés állapotára jellemző sajátos eléréseket, mit jelent az egyszer visszatérő, a nem visszatérő és az arhat állapota, és mi jellemző rájuk, és ezen a módon hogyan magyarázzák a lényeknek a dharínát? Megértvén az énnélküliség két alakját, megtisztítván magukat a kettős akadályoztatástól, milyen fokozatokon mennek át a bodhiszattvaság állapotán, amelyek közül mindegyiknek megvannak a maga jellemzői. És elérvén a tathágataságot, melynek szellemi királysága a megérthetőségen túl van, olyanná válnak, mint a sokszínű drágakő, és teljesíteni fogják azt, ami jó minden lénynek, gondoskodván tanításról, állapotról, magatartásról, testről és élvezetről.

A Magasztos így felelt: Figyelj jól Mahámati, és vésd jól a szívedbe, el fogom mondani neked.

Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva felelvén így szólott: Nagyon jó, Magasztos.

Ekkor a Magasztos így folytatta: Mahámati, a srávakák által elért gyümölcsnek három fajtája különböztethető meg. Melyik ez a három? Ezek fokozatosak, Mahámati, alsó, középső és legfelső. Az alsónak még hétszer kell megszületnie, míg a létezése végére ér, a középső három vagy öt születés után éri el a nirvánát, a legfelső ebben az életben éri el a nirvánát. Mahámati, a folyamba belépett három osztályához három kötelék tartozik, a gyenge, a közepes és az erős. Mi ez a három kötelék, Mahámati? Ezek: (1) az egyéni személyiség nézete, a (2) kételkedés, és (3) ragaszkodás az erkölcsi szabályokhoz. Mahámati, amikor ez a három kötelék folyamatosan megoldatott, az a legmagasabb szint, az arhatság elérése.

Mahámati, az egyéni személyiség nézetének két fajtája van, ezek: a (1) nemszületett és (2) ami a helytelen képzetnek kö-

szönhetően olyan, mint a viszonylagos látás és a három szva-
bháva helytelen képze közötti kapcsolat. Például, Mahámati, a
dolgok viszonylagos látásától függően a helytelen képzehez
való ragaszkodásnak különböző fajtái jönnek létre. De ezek a
lények se nem vannak, se nem nemvannak, se nem vannak és
nemvannak, ennek a helytelen képze miatt nincs valóság tartal-
ma, de a tudatlanok által megkülönböztetve magáévá teszi a kü-
lönöző egyéni jegyeket, amelyekhez ugyanolyan erősen ra-
gaszkodik, mint a szarvas a délibábhoz. Mahámati, ez a fo-
lyamba beléptek által helytelenül elképzelt egyéni személyi-
ség nézete, amelyet hosszú idők óta a tudatlanságuk és ragasz-
kodásuk gyűjtögetett. Ez széttörik, amikor a személyiség énnél-
külisége eléretett és a hozzá való ragaszkodás megszűnt.

Mahámati, az egyéni személyiség nemszületett nézetét,
amelyhez a folyamba léptek ragaszkodnak, az alábbiakkal le-
het szétzúzni: ha megvizsgáljuk a testet, amely mindegyünk-
höz hozzátartozik, észrevesszük, hogy az az alakból és a többi
négy szkandhából áll, hogy az alak az elemekből és a hozzájuk
tartozókból ered, hogy az elemek kölcsönösen feltételezik egy-
másat, és így az alaknak nincs összetevője. Ha a folyamba belé-
ptt felméri, hogy a lét és a nemlét az igazság egy részének a
szemlélete, akkor az egyéni személyiség széttörik. Ha az egyéni
személyiség nézete széttörik, a kapzsiság többé nem jelenik
még. Ez az, Mahámati, ami az egyéni személyiség nézetét jel-
lemzi.

Mahámati, ami a kétség természetét illeti, ha a dharma elére-
tett, és megvalósított és a jellemzőiben alaposan megértette-
ted, és ha az egyéni személyiség kétszeres nézete, ahogy fön-
tebb le van írva, széttöretett, semmiféle kétség nem jelentkezik
Buddha tanai iránt. És itt a folyóba beléptt tudatában nincs
több gondolat, amely a tisztaság és nemtisztaság közötti kü-
lönbség miatt más tanító tanítását követné. Ez az, Mahámati,
amit a kétségnek a folyamba beléptt általi elvetésének hívnak

Mahámati, hogy van az, hogy a folyamba beléptt nem tartja
magát az erkölcsöz? Nem teszi, mert ő tisztán látja a szenved-
és természetét, akárhányszor megszületik. Mit jelent a meg-

tartás? Mahámati, hogy a tudatlan, az egyszerű gondolkodású tapasztalja az erkölcsösség, a kegyesség és a bűnbánat érvényét, az azért van, mert ő a világi élvezetekre és boldogságra vágyik, ragaszkodik a kedvező körülmények között való születéshez. De a folyamba belépett nem tartja magát az erkölcs törvényeihez, mert az ő gondolatai az önmegvalósítás kiváló szintje felé fordulnak, és mivel annak az értelme, hogy az erkölcsiség részleteinek szentelje magát, az, hogy ily módon jártasságot szerezzen az olyan igazságokban, mint a nemmegkülönböztetés és a szennyeződéstől mentes kiáramlás hasonlósága. Ez, Mahámati, az a mód, ahogyan a folyamba belépett megtartja az erkölcsiséget és kegyességet. Mahámati, ily módon a három köteléket eltépve a folyamba-lépett el fogja vetni a kapzsiságot, a haragot és a butaságot.

Mahámati így szólt: Hányfajta kapzsiságot tanít a Magasztos, közülük melyiket kell elvetni?

A Magasztos így válaszolt: A világ, ahol a vágy növekszik, azaz a nemi ölelés iránti vágyakozás, megmutatja magát verekedésben, ütésben, ajánlatban, csókolózásban, ölelésben, szimatolásban, félrenézésben, vagy kíváncsiságban, adhat pillanatnyi örömet, de végül levertséget okoz. A folyamba belépett nem vágyakozik ilyesmi iránt. Miért? Mert az ő az általa elért számadhi üdvében tartózkodik. Ezért azokat veti el, és nem a nirvánát.

Mahámati, mi az egyszer visszatérés gyümölcse? Ő még az alak, a jel és a jelenség megkülönböztetésében tartózkodik, de már megtanulta, hogy az egyéni tárgyat ne a minőség és a minősítő szemszögéből nézze, jól tudja, hogy mit jelez a dhjánához való ragaszkodás, még egyszer visszatér a világba, és véget vetve a szenvedésének, megvalósítja a nirvánát. Innen az „egyszer-visszatérő elnevezés”.

Mahámati, mit jelent a vissza nem térés? Azt jelenti, hogy miközben a múltban, a jelenben és a jövőben való lét és nemlét által meghatározott egyéni tárgy látszata jelen van, a tévedésekkel és hibákkal telt megkülönböztetés nem folytatódik, az alvó szenvedélyek nem nyilvánulnak meg, és a kötöttségek tökélete-

sen el vannak vágva, nincs többé visszatérés. Innen a „vissza nem térő” megnevezés.

Mahámati, az arhat az, aki elérte a dhjánát, a számádhit, a megszabadulást, az erőt, a pszichikai képességeket, és akiben nincs több szenvedély, szenvedés és megkülönböztetés. Őrá mondjuk, hogy „arhat”.

Mahámati így szól: Most, Magasztos, kinyilvánítja, hogy az arhatnak három fajtája van, a három közül melyikre használjuk az „arhat” kifejezést?

A Magasztos így válaszol: Mahámati, az „arhat” kifejezés a srávakát jelenti, aki közvetlen a megszűnés irányába halad, és nem tesz semmi mást. Mahámati, ami a többieket illeti, akik szintén befejezték a bodhiszattva cselekedetek gyakorlását, azok az átalakulás buddhák. Vannak, akik az alapvető és eredeti fogadalma által megszabott ügyes születéssel többedmagukkal azért jönnek létre, hogy a buddhák közösségét díszítsék. Mahámati, ily módon, a létezésben tartózkodnak, ők a megkülönböztetésen alapuló nagyszámú tanítást adnak, öröklük mondják, hogy fölötté vannak az olyan dolgoknak, mint a gyümölcs elérése, a dhjána, a dhjána-gyakorlók vagy a meditációt végzők, és ők tudják, hogy ez a világ nem más, mint maga a tudat, ha az elért gyümölcsökről beszélnek, azt a többi lény javára teszik. Továbbá, Mahámati, ha a folyamba belépett így gondolkodik: „Ezek béklyók, de én megszabadultam tőlük”, akkor kettős hibát vét, csökönnyösen ragaszkodik az éhez, és nem szabadult meg a béklyóktól.

Továbbá, Mahámati, azért, hogy túllépj a dhjánákon, a mérhetetlen és az alaknélküli viklagon, a látható világ jeleit, amelyek nem mások, mint a tudat, el kell vetned. A számápati a gondolkodás megszüntetéséhez vezet, és az érzékelés nem tesz képessé senkit, hogy meghaladja a részletek világát, amely maga a tudat. Ezért mondják:

176. a dhjánák, a mérhetetlen, a formánélküli, a számádhí és a gondolat teljes megszűnése (*nirodha*) – egyik sem létezik, amikor a tudat egyedül van.

177. A folyamba belépett gyümölcsé és az egyszer visszatérőé, és a vissza nem térőé, és az arhaté, ez mind a tudat zavaros állapota.
178. A dhjána-gyakorló, a dhjána, a tárgyak, a szétrombolás, az igazság látása – ez mind nem más, mint megkülönböztetés, ha ezt fölismered, itt a megszabadulás.

L.

Továbbá, Mahámati, az értelemnek két fajtája van: az értelem, amelynek a vizsgálódás a feladata, és az értelem, amelynek a feladata a megkülönböztetés eszméjével áll kapcsolatban. Ami a vizsgálódó értelmet illeti, Mahámati, az az értelemnek az a tevékenysége, amely a dolgok a négy állítástól távollévő és elérhetetlen öntermészetét vizsgálja, Erről mondják, azt, hogy vizsgálódó értelem. Mít jelent az, hogy távol van a négy állítástól? Ez azt jelenti, hogy távol van az aszágtól és másságtól, a kettősségtől és nem kettősségtől, a léttől és nemléttől, az örökkévalóságtól és nemörökkévalóságtól. Ez a négy állítás. Mahámati, szakadatlanul gyakorold magad a négy állítással kapcsolatos dolgok vizsgálatában. Mahámati? Mi az értelemnek az a feladata, amely a megkülönböztetés eszméjével áll kapcsolatban? Ez az az értelem, amely megkülönbözteti a tudatot, és az és az abból keletkező eszmék úgy ragaszkodnak hozzá, mint a valósághoz, és ez a ragaszkodás hozza létre a melegnek, a folyékonyágnak, a mozgékonyágnak és a szilárdságnak az elemeket jellemző gondolatát, és a tételekhez, az értelemhez, a meghatározásokhoz és a képekhez való szívós ragaszkodás oda vezet, hogy a nemörökkévalóságot örökkévalóságnak tartjuk. Ezt nevezik, Mahámati, az értelemnek a megkülönböztetés eszméjével kapcsolatban álló tevékenységének.

Ez az, Mahámati, amely az értelem két fajtáját jellemzi, összhangban azzal, amivel a személyiségek és tárgyak énnélküliségének a jegyeit alaposan megismerő, és a képzetnélküliség tudása által a vizsgálat és gyakorlat fokozataiban jártas bodhi-

szattvák elérik a bodhiszattvaság első fokát, és megszerzik a száz dhjánát. Elérve a ragyogó számádhit, ők száz buddhát és bodhiszattvát fognak látni, azok be fognak lépni a jelent megelőző és követő száz kalpába, száz buddhaországban fognak ragyogni, meg fogják érteni a magasabb szintekhez tartozó jegyeket, és a legkiválóbb fogadalmak segítségével egy csodálatos erőt fognak megjeleníteni. A buddhák fel fogják szentelni őket, amikor elérik a dhatmameghá (törvény-felhő) szintjét, és megvalósítva a tathágaták belső birodalmát, el lesznek látva azokkal a dolgokkal, amelyek a tíz kimeríthetetlen fogadalommal szoros kapcsolatban vannak, és hogy minden lényt eljuttassanak az érettség állapotába, az átalakítás sugarával különböző alakokként fognak ragyogni, és teljesen eltűnnek az önmegvalósítás üdvösségében.

LI.

Továbbá, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattvák jól el lesznek látva az elsődleges és másodlagos elemekkel. Mit jelent az elsődleges és másodlagos elem fogalma? Mahámati, a bodhiszattva-mahászattvának tudnia kell, hogy az elsődleges elemek valójában soha nem jöttek létre, ezek az elemek nemszületettek. Ezt megértvén, nincs a világon semmi, amit a mi képzetünk megkülönböztet. Ha felismered, hogy a látható világ nem más, mint maga a tudat, a belső tárgyak megszűnnek valóságnak lenni, és nincs semmi, csak az, amit a tudat különböztet meg és külsőként fog föl. Úgy mondják, hogy értsd meg, hogy a három világnak semmi köze se az elsődleges, se a másodlagos elemekhez, az csak a négy tételből és a bölcselkedő rendszerekből tér vissza, nincs semmi köze a személyes énhez, és semmihez, ami ahhoz tartozik, és hogy az megjelenik a valós valóságban, ahol meglátjuk a saját formáját, a nemszületettség állapotát.

Mahámati, mit jelentenek az elsődleges elemekből keletkezett elemek? Az elemeket felosztjuk a belső és külső vizek birodalmára, amelyek folyékonyságot hoznak létre, a belső és

külső tüzek birodalmára, amelyek energiát hoznak létre, a belső és külső levegő birodalmára, amelyek mozgékonytságot hoznak létre, az ürrel együtt lévő belső és külső föld birodalmára, amely a született alakok oszthatóságát hozza létre. A helytelen igazsághoz való ragaszkodás miatt megjelenik az öt szkandha öszszetevője és vele az elsődleges és másodlagos elemek.

Mahámati, a vidzsnýána a hozzá való ragaszkodásunkban, az állítások és a való világ sokfélesége iránti vágyban leli az okát, és folyamatosan a lét másik és másik útján jelenik meg. Mahámati, a másodlagos elemek, mint a föld stb., úgymond, az elsőben lelik az okukat, amelyek azonban nem léteznek. Mert, Mahámati, a léttel, jellemzőkkel, jegyekkel, megérthetőséggel, létezéssel és tevékenységgel megáldott dolgok az elemek különböző hatást létrehozó kombinációjából erednek, de nincs olyan dolog, amely elkerülné a jellemző jegyeket. Ezért, Mahámati, az elsődleges és másodlagos elemek a bölcsekedők megkülönböztetései, nem az enyémekek.

LII.

Továbbá, Mahámati, én megmagyarázom, hogy mi jellemzi a szkandhák öntermészetét. Mahámati, mik a szkandhák? Ezek az alak, az érzet, a gondolat, a szerkezet és a tudatosság. Mahámati, ezekből négynek – az érzetnek, a gondolatnak, a szerkezetnek és a tudatosságnak – nincs anyagi formája. Mahámati, az anyag az, amely a négy elsődleges elem által létrehozott valamihez tartozik, és ezek az elemek egyéni jeleik alapján különböznek egymástól. De a négy szkandha, amely formanélküli, nem tekinthető négynek, mivel az olyan, mint az úr. Mahámati, az úrt nem lehet megszámlolni, és ez csak a mi megkülönböztetésünk következtében van megjelölve, ugyanúgy, Mahámati, a szkandhák is túl vannak a megszámlolhatóságon, miután nincsenek megszámlolható jegyeik, nem jelenthetjük ki, hogy léteznek vagy nem léteznek, túl vannak a négy állításon, a tudatlanoknak

úgy vannak leírva, mint a megszámlolás tárgyai, de nincsenek úgy a bölcseknek.

Mahámati, a bölcz az öt szkandhát gondolati alkotásnak látja, távol az olyan kettősségtől, mint az aszág és másság, számára csak olyanok, mint az alak variációi és a látomás tárgyai, mint a képzetek és az álom szereplői. Egyrészt jobb, mely segíthetne, de ugyanakkor akadály a nemes bölcsesség áthaladásában, ez az, amit a szkandha-megkülönböztetésről tudni kell. Ez, Mahámati, ami a szkandhák öntermészetét jelöli. Ezt a megkülönböztetést el kell vetned, és ezt elvetvén ki kell jelentened a magányosság igazságát. Visszautasítva a bölcselkedők által hangoztatott nézeteket, a magányosság igazságát minden buddhaközösség hirdette, Mahámati, és ez által megtisztították a dolgok énnélküliségének a tanítását, és te eléred a messze-menő állapotát (*dúramgamá*). Elérve a *dúramgamá* állapotát sok számádhí mestere lesz, és elérve az akarat-testet megvalósítod a májopama (májászerű) számádhit. Az erőben, a pszichikai képességekben és az önellenőrzésben alapos jártasságot szerezve te minden földi lény segítségévé válsz. Mahámati, ahogy a nagy föld minden lény segítője, úgy a bodhiszattva-mahászattva minden lény segítője.

LIII.

Továbbá, Mahámati, a nirvánának négy fajtája van. Melyik ez a négy? Ezek: (1) a dolgok öntermészetét nemlétezőnek látásakor elért nirvána, (2) a minden dolog jellemző jegyének sokféleségét nemlétezőnek látásakor elért nirvána, (3) a saját jellemző megkülönböztető jegyekkel ellátott lények nemlétezésének felismerésekor elért nirvána és (4) a szkandhák egyediségének és általánosságának a folyamatosságát fölételező kötelékek elvágásakor elért nirvána. Mahámati, a nirvánának ez a négy fajtája a bölcselkedőkhöz tartozik és nem az én tanításom. Az én tanításom szerint, Mahámati, a Manovidzsnyána megkülönböztetésétől való megszabadulást nevezik nirvánának.

Mahámati így szólt: A Magasztos nem nyolc vidzsnánáról szólott?

A Magasztos így felelt: Ezt tettem, Mahámati.

Mahámati folytatta: Ha nyolc vidzsnánáról szólott, miért utal a Manovidzsnánától való megszabadulásra, és miért nem a másik hét vidzsnánára is?

A Magasztos így felelt: Ahol a hét vidzsnána létezik, ott a manovidzsnána az ok és az elősegítő. Mahámati, a manovidzsnána folytatja a működést, ahogy megkülönbözteti a tárgyi világot és ragaszkodik hozzá, és a sokféle adottság-energiával vagy emlékkel az árajavidzsnánát élteti. A manasz az én eszméjéhez és a hozzá tartozókhoz ragaszkodik, és azokban tükröződik. Nincs saját teste, nincs saját jegye, amelyhez ragaszkodna, amelyben tükröződne. Nincs saját teste, se saját jegye, az árajavidzsnána az oka és fenntartója. Mivel a világ, ami maga a tudat, valóságosnak látszik, és ilyesmikhez ragaszkodik, az egész pszichikai rendszer a kölcsönös függésben nyilvánul meg. Akár az óceán hullámai, Mahámati, a tudat által létrehozott világ is a tárgyiasság szelétől borzolódik, megnyilvánul és eloszlik. Így, Mahámati, ha a manovidzsnánától megszabadulunk, a többi hét vidzsnánától is megszabadulunk. Így mondják:

179. Nem a létezéssel, a tettekkel, az egyéni jelekkel megyek a nirvánába, én akkor megyek a nirvánába, ha a megkülönböztetés által keletkezett vidzsnána eloszlik.
180. A manovidzsnánával okával és fenntartójával a manasz megőrzi a működését, a vidzsnán működteteti a csittát és fenntartja azt.
181. Ahogy a nagy áradáson sem keletkezik hullám, miután kiszáradt, a vidzsnána rendszer különböző formái is megszűnnek működni, ha a manovidzsnána eltűnik.

LIV.

Továbbá, Mahámati, szólni fogok neked a helytelen képzetek (*parikalpita*) különféle teremtményeiről, és amikor te és a bodhiszattva-mahászattvák már jól ismeritek mindegyiknek a sajátos alakját, el fogtok távolodni a megkülönböztetéstől, és jól látván és ismervén a nemes bölcsesség belső megvalósításának az útját és a bölcselkedők elmékedésének az útját is, elvetitek az olyanféle megkülönböztetést, mint a megragadás és a megragadott. Nem ösztönöz többé semmi, hogy a viszonylagos tudás (*paratantra*) sokféle szempontja, vagy a hamis képzetek alakjai szerint tegyetek különbséget. Melyek a hamis nézetek különböző teremtményei, Mahámati? Ezek a (1) szavakra (*abhilápa*), a véleményekre, (3) az egyéni jegyekre, (4) a vagyonra, (5) az öntermészetre, (6) az okra, (7) a bölcséleti nézetekre, (8) az értelemre, (9) a születésre, (10) a nemszületésre, (11) a függésre és (12) a kötöttségre és megszabadulásra vonatkozó megkülönböztetések. Ezek, Mahámati, a hamis képzetek különféle teremtményei.

Nos, Mahámati, mi a szavak megkülönböztetése? Az az édes hangokhoz és énekhez való ragaszkodásban jelenik meg – és ez a szavakra vonatkozó megkülönböztetés.

Mi a vélemények megkülönböztetése? Az a megkülönböztetés, amellyel elképzeljük, hogy valamely szó valamely tárggyal összefügg, azt fejezi ki, hogy a tárgy öntermészetként jelentkezik és a nemes bölcsesség megvalósításához tartozik.

Mi az egyéni jegyek megkülönböztetése? Amikor úgy képzeljük, hogy valamely szó által kifejezett dolog kifejezi a délibábszerű egyéni jegyek sokaságát, hozzátapadunk, és minden dolgot az alábbi osztályok szerint megkülönböztetünk meg: hő, folyékonyság, mozgékonyság és szilárdság.

Mi a vagyon megkülönböztetése? Ez a gazdagság állapota, az arany, az ezüst és a különböző drágakövek utáni vágy.

Mi az öntermészet megkülönböztetése? Ez amikor a bölcselkedők elképzelt látásmódja szerint teszünk különbséget minden

dolog öntermészetének a vonatkozásában, akik határozottan állítják: „Ez éppen ez, és semmi más.”

Mi az ok megkülönböztetése? Ez az, amikor a lét és nemlét vonatkozásában az okság elméletében különbséget teszünk, és a képzetről azt hisszük, hogy az az okság jele, – ez az okság megkülönböztetése.

Mi a bölcséleti nézetek megkülönböztetése? Ez annyit jelent, hogy hozzátapadva a bölcselkedők helytelen nézeteihez különbséget teszünk olyan elméletek között, mint lét és nemlét, aszág és másság, kettősség és nemkettősség.

Mi az értelem megkülönböztetése? Ez azt a tanítást jelenti, amelynek az értelme az énlényegiség elméletének a megragadásán és a hozzá tartozó dolgokon alapszik.

Mi a születés megkülönböztetése? Ez az, amikor olyan dolgokhoz ragaszkodunk, hogy a dolgok az oksággal egyetértésben jönnek létre és távoznak el.

Mi a nemszületés megkülönböztetése? Ez annak a megkülönböztetése, hogy minden dolog a kezdetektől fogva nemszületett, hogy az ok nélküli lényegiségek, amelyek nem voltak, az okság következtében jöttek létre.

Mi a függőség megkülönböztetése? Ez az arany és a belőle készült szál kölcsönös függőségét jelenti.

Mi a kötözöttség és a megszabadulás megkülönböztetése? Ez annak az elképzelése, hogy, mivel valami meg van kötve, itt kötés van, mint annál az embernél, aki egy kötélre csomót köt vagy kioldja.

Ezek, Mahámati, a helytelen nézetek különböző teremtményei, amelyhez minden tudatlan és egyszerű gondolkodású ragaszkodik, elképzelve, hogy a dolgok vannak vagy nincsenek. Ezek ragaszkodnak a viszonylagosság eszméjéhez, a helytelen nézetekből fakadó dolgok sokféleségének az eszméjéhez. Ez olyan, mint a májától függő tárgyak sokféleségének a látása, de ezt a sokféleséget a tudatlanok megkülönböztetésében, az ő gondolkodásmódjuk függvényében egészen másnak látszik. Nos, Mahámati, májá és a különféle tárgyak se nem különbözőek, se nem egyek. Ha különböznenek, a különböző dolgok nem

a májában találnák meg az okukat, Ha májá a sokféle tárggyal egy lenne, nem volna különbség a kettő között, de miután létezik különbség a tárgyak sokfélesége és a májá között – ezek se nem egyek, se nem nemegyek. Ezért neked és a bodhiszattva-mahászattváknak soha nem szabad átadnotok magatokat a lét és nemlét elméletének.

LV.

Így mondják:

182. A csita hozzá van kötve a valós világhoz, az értelem dolga az elmélkedés, és a képzetnélküliség kiváló állapotában kibomlik a transzcendentális bölcsesség (*pradzsnjá*)
183. A helytelen képzet szerint az önlényegiség létezik, de a viszonylagosság (*paratantra*) nézőpontjából nem létezik, az elferdülés következtében, amit megkülönböztetnek, azt valóznak tartják, a viszonylagosságban nincs megkülönböztetés.
184. A megkülönböztetés sokféleségét a tudatlanok valóságnak tartják, de miután az olyan, mint a májá, nem jutnak hozzá, a különböző alakok sokféleségét olyanként különböztetik meg, de azok valójában nincsenek.
185. Az egyéni alakok elképzélése helytelen, lekötözi azokat, azok a tudatlanok hamis nézeteinek köszönhetően a tudatból születtek, és a viszonylagosságon alapulva különböztetik meg azokat.
186. A megkülönböztetésben tárgyiasult létezés nem más, mint egy viszonylagos nézőpont, a helytelen képzetek különböző formákból vannak, a viszonylagosságon alapulnak, a megkülönböztetést hurcolják.
187. Az megszokott hit (*samvriti*) és a végső hit (*paramárita*) ha van egy harmadik, az oka a nemlétezés, a megállapodáshoz tartozó helytelen képzet, ha ezt sikerül elvágni, megvalósul a bölcsék birodalma.

188. Mint a jóginak a magát sokfélének föltüntető egy valóság, amelyben nincs semmi sokféleség, olyan a helytelen képzet természete.
189. Ahogy a homályos látású különböző tárgyakat lát és képzel, míg a homálytalanság se nem alak (*rúpa*), se nem nemalak (*arupa*), úgy különbözteti meg a nemtudó a viszonylagosságot.
190. Mint a tiszta arany, a szennyeződésmentes víz, a felhőtlen ég, olyan a tiszta tudat, ha elválik a hamis képzetektől.
191. Hamisan képzelt létezés nincs, de a viszonylagosság nézőpontjából van, az állítás és tagadás összeomlik, ha valaki a képzetektől megszabadul.
192. A létezés viszonylagos szemszöge van, amíg képzet nincs, ez azt jelenti, hogy létezik léttől elválasztott lét, és hogy a lét a nemlétből születik.
193. A hamis nézetektől függően megjelenik a létezés viszonylagos szemszöge, az alak és a név összekapcsolásából hamis nézet származik.
194. A hamis nézet sohasem lehet tökéletes tudás (*nishpanna*), azt nem alkotta semmi, csak saját maga, ha valaki tudja, mit jelent a végső igazság, annak tiszta az öntermészete.
195. A hamis képzeteknek tíz fajtája van, és hat a viszonylagosságnak, a tathatá ismeretét belül megvalósítónak már nincs megkülönböztetés.
196. Az igazság az öt dharma és a három szvabháva ismeretéből áll, ha a jögi így fogja föl az igazságot, nem szegi meg a tathatát.
197. A viszonylagosság alakja szerint vannak nevek, amelyek helytelen képzetekhez tartoznak, és a helytelen nézetek különböző szemszögei a viszonylagosságból keletkeznek.
198. Ha helyes értelemmel (*buddhi*) szemlélődsz, akkor nincs se viszonylagosság, se helytelen képzet, ahol tökéletes tudás van, nincs kettős létezés, ilyen értelem számára hogyan jöhet létre a megkülönböztetés?

199. Ahol tökéletes tudás van, a létezést nem minősítheti a lét és a nemlét, amit nem lehet léttel és nemléttel minősíteni, hogyan lehet meg ott a két szvabháva?
200. A hamis képzetek következtében a két szvabháva megjelenik, ahol hamis nézet van, felismerik a dolgok sokféleségét, aki megtisztul, a bölcs szellemi állapotát nyeri el.
201. Ahol helytelen képzetek vannak, ott megvan a tárgyak sokfélesége, amelyeket a viszonylagosság szemszögéből különböztetnek meg, ha a megkülönböztetés másképp történik, hozzátapadunk a bölcselkedők tanításához.
202. Az elképzelt tárgyi lény további képzelgéshez vezet, különböző nézetek vannak, amelyek az okság keletkezés tanából eredtek, ha a kettős megkülönböztetéstől megszabadulunk, az valóban a tökéletes tudás.

LVI.

Továbbá Mahámati így szólt: Kérlek, Magasztos, szólj az egy járműről, amely a nemes tudás belső megvalósítását jellemzi, amiből én és a többi bodhiszattva-mahászattva megismerjük a nemes bölcsesség belső elérését jelző egy járművet, és mástól való függőség nélkül elnyerhetjük a Buddha tanítását.

A Magasztos így szólt: Akkor, Mahámati, figyelj jól, és értelmezd jól magadban, amit mondok neked.

Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva ekképp szólt: Igen, így teszek, és figyelmét a Magasztosra fordította.

A Magasztos azonnal folytatta: Az irányadó tanítás szerint, amelyben nem találunk megkülönböztetést, a bodhiszattva-mahászattvák vonuljanak vissza egy nyugodt helyre, ahol vissza tudják tükrözni saját magukat, nem bízva meg senki másban, csak a saját belső értelmükben, hogy elvessek a téves nézeteket és megkülönböztetést, folyamatosan előrehaladjanak és fáradozzanak, hogy végül elérjék a tathágataság állapotát. Így, Mahámati, a nemes bölcsességgel megnyerhetőek a belső megvalósítás jellemző jellegzetességei.

Mi jellemzi az egy jármű útját? Azért nevezem egy járműnek, mert általa bárki megismerheti és megvalósíthatja azt az utat, amely az egy járműhöz vezet. Hogyan lehet az egy jármű útját felismerni és megvalósítani. Az egy jármű felismerése elnyerhető, ha az olyanság (*jathábhúta*) valóságában való tartózkodással és a megragadott és megragadás eszméjének féltretelevelével nem ragaszkodunk tovább a megkülönböztetéshez. Mahámati, a tathágaták kivételével ez a felismerés soha senki előtt – a bölcselkedők, a srávakák, a pratyekabuddhák, brahminok stb. előtt – nem fog megjelenni. Ezért nevezik ezt, Mahámati, az egy járműnek.

Mahámati így szólt: Vajon miért beszélt a Magasztos három járműről és nem egy járműről?

A Magasztos így felelt: Mert ez nem az a tanítás, amellyel a srávakák és a pratyekabuddhák meg tudják valósítani magukban a nirvánát, tehát én nem beszéltem az egy járműről. Így, Mahámati, a srávakák és pratyekabuddhák betartják a fegyelmet, elkülönülnek és gyakorolják a dolgok énnélküliségét, és miután nem érték el az elképzelhetetlen átalakulás-halált, és a srávákáknak és pratyekabuddháknak a három jármű és nem az egy jármű tanítását tanítom. Ha, Mahámati, összeomlik minden rossz adottság-energia, ők megvalósítják a dolgok énnélküliségét, azokat, akik ma rossz adottság-energiától mentesek, nem részegíti meg a szamádhí, és a nem-gonosz-kiáradás birodalmában ébrednek fel. A lények a felső világba kerülnek, amely a nem-gonosz-kiáradás birodalma, és rendelkezni fognak mindazzal, ami a dharmakája eléréséhez szükséges, amely önálló erő és a felfogóképessegen túl van. Így mondják:

203. A déva jármű, a Brahma jármű, a srávaka jármű, a pratyekabuddha jármű és a tathágata jármű, amelyekről beszélek.
204. Ameddig a tudat tudatos hatásokat hoz létre, addig nem következik be a különböző járművek tekintetében a tetőpont, amikor a tudatban megjelenik a visszautasítás, nincs többé jármű és nincsen utasa.

205. Ez a különböző járművek valóságos nemlétezése, én csak egy járművet nyilatkoztatok ki, de a tudatlanok kedvéért különböző járművekről beszélek.
206. Itt a három megszabadulás, és minden dologból hiányzik az énlényegiség, a tudásnak és a szenvedélynek ugyanaz a természete, ha valaki megszabadul, azokat elveti.
207. Mint a fadarab, amely az óceán hullámain hanykolódik, az egyedi jelekkel gyötört srávaka ugyanúgy bukdácsol a létezés áradatában.
208. Bár a tettekben működő szenvedélyektől megszabadultak, a srávakák még hozzá vannak kötve a szenvedélyek adottság-energiáihoz, ittasak a szamádhí italától, és továbbra is a kiáradás birodalmában tartózkodnak.
209. Bennük nincs meg a véghez közelítés, sem a visszalépés, a szamádhí testet elérvén elvesztették magukat, és nem ébrednek föl a kalpák végezetéig.
210. Ahogy a részeg, magához térve ittasságából, visszatér eszméletéhez, úgy fogja a srávaka a Buddha igazságát megvalósítani, ami nem más, mint az önön teste.

Itt végződik a második fejezet, melynek címe:
„Minden dharma gyűjteménye”.

[HARMADIK FEJEZET]

LVII.

Ekkor a Magasztos újra megszólította Mahámatit, a bodhiszattva-mahászattvát: El fogom mondani neked, Mahámati, az akarat-test különböző formáit, figyelj jól, és értelmezd jól. El fogom mondani neked.

Mahámati így szólt a Magasztoshoz: Úgy teszek, és figyelemet a magasztosra fordította.

A Magasztos így folytatta: Az akarat-testnek három formája van, Mahámati. Melyik ez a három? Ezek: (1) a szamádhí élvezetében megjelenő akarat-test, (2) a dharma öntermészetének fölismerésekor létrejövő akarat-test és (3) a bodhiszattva által a megmentendő lények osztályának megfelelő akarat-test, amely tökéletesít és a megvalósítás gondolata nélkül valósít meg. Az első fokozat után fokozatosan megvalósított magasabbakat is elérve a jógi mindegyiket megvalósítja.

Nos, Mahámati, mi a szamádhí élvezetében megjelenő akarat-test? Az a következő: ha a jógi a harmadik, negyedik, ötödik fokozaton eltávolítja a tudatában megjelenő különböző megkülönböztetéseket, és nyugalomban van, a tudatos hullámok nem borzolódnak föl többé a tudat-óceánon és a vidzsnájána tevékenysége elnyugszik, az öröm, az üdv, amelyben létezik, örömmel tölti el, és amikor ily módon felismeri a külső világ nemlétezését, amely nem más, mint maga a saját tudata, őróla mondják, hogy akarat-testtel rendelkezik.

Mi a dharma öntermészetének felismerésekor megjelenő akarat-test. Ha a nyolcadik szinten lévő jógi alaposan átjárja a dolgok természetét, amely olyan, mint a májja, és nem alkot képzetet, ő megtapasztalja a tudatosságban lévő visszautasítást, és elnyeri a májászerű szamádhit, és a többi szamádhit is. A sza-

mádhiba belépve elnyeri a testet, amely az önképzés különböző erőivel és természetfeletti tetterővel rendelkezik, amely a szándéka szerint olyan gyorsan mozog, mint a májában kinyúló virág, vagy az álom, vagy a visszaverődő kép, amelyek nem az elemekből jönnek létre, de emlékeztetnek azokra, amelyek az elemekből jöttek létre, és rendelkeznek mindazzal a különbözőséggel, amely a formák világára jellemző. Ez a test képes nyomon követni a buddhaországokban lévő gyülekezeteket. Ez az a test, amely a dharma öntermészetének tökéletes ismeretével rendelkezik, és ezért akarat-testnek hívják.

Mi az az akarat-test, amely az osztályoknak megfelelően jön létre, és amely tökéletesít és megvalósít? Amikor a jógi teljesen jártas az önmegvalósítás minden jellemzőjében, és a Buddha tanítása által átjárt üdvös állapotban, akkor azt mondják, hogy az akarat által létrehozott testtel rendelkezik, tökéletesedéssel és megvalósítással született, Mahámati, ezért kell fáradoznod, hogy ennek a három jegynek a tudásával tökéletesen átjárt testtel rendelkezél. Így mondják:

1. A mahájánám se nem jármű, se nem hang, se nem szó. Az nem igazság, nem megszabadulás, nem a képzetnélküliség birodalma.
2. A mahájána az a jármű, amelyen a számadhit a különböző alkotó tevékenységekhez viszik, az akarattest számos formája a független akarat virágaival van földfészítve.

LVIII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szól a magasztoshoz: A Magasztos öt közvetlen okról beszélt, mely az az öt, amelyet elkövetve a jó család fia vagy lánya, annak okából az avicsi pokolba jut?

A Magasztos így felelt: Akkor, Mahámati, figyelj jól, és értelmezd azt, amit mondok neked.

Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt: Biztosan úgy lesz, és a Magasztosnak szentelte a figyelmét.

A Magasztos így folytatta: Mi az öt közvetlen ok? Ezek: (1) anya meggyilkolása, (2) az apa meggyilkolása, (3) egy arhat meggyilkolása, (4) a szerzetesi közösségben szakadás előidézése és (5) egy tathágata testének szándékos megsértése.

Most mit jelent a minden lények anyja? Ez az a vágy, amely örömmel és haraggal együtt járva alkot, és gyengédségével mindent fenntart. A tudatlanok által gyakorolt apai érzés is az érzet világ hat területén való újjászületést hordozza magában. Ha megvalósul az apaságnak és az anyaságnak, a két gyökérnek, a kiirtása, azt mondják, hogy az apát és az anyát meggyilkolták. Ha az olyan szenvedélyeknek, mint a harag stb., amelyek olyanok, mint az ellenség vagy a veszett patkány, alávetett csoportoknak a teljes kiirtása is megvalósul, akkor azt mondják, hogy megtörtént az arhatok meggyilkolása. Mit jelent a szerzetesi közösségben való szakadás előidézése? Ha a szkandháknek, amelyeknek a különbözőségek között fennálló kölcsönös függőség a jellemzője, az együttese teljes egészében megsemmisítésre kerül, azt mondják, hogy a szerzetesi közösségben szakadás jött létre. Mahámati, ha a nyolc vidzsnájána teste, amit tévesen tartanak a tudattól egyedileg és általánosan független lénynek – ahogy a tudatlanok a külső világ formáit látják – mint a hibás megkülönböztetés eszköze, végleg elpusztul, az a hármas megszabadulás és a nem-kiáradás, és amikor a vidzsnájána-buddhák hamis gondolkodásmódja elvérzik, azt nevezik a közvetlen ok tevékenységének. Mahámati, ez az öt belső közvetlen ok, és ha ezeket a jó családok fiai és lányai elpusztítják, az a dharma szemszögéből a közvetlen ok megvalósított tevékenysége.

Továbbá, Mahámati, létezik öt külső közvetlen ok, amelyekre én rá fogok mutatni, hogy te, és a többi bodhiszattva a jövőben ezt felhasználva képesek legyetek a tudatlanok megmentésére. Mely ez az öt? Ezek azok a közvetlen okok, amelyek a kanonikus szövegekben le vannak írva, és akik ezeket a bűnöket elkövetik, soha nem tapasztalhatják meg ezen élmények egyikét sem, kivéve, ha azok az átalakulás-buddhák, akiket a tathágaták

ereje támogat, és mindig eléri a megvalósulást. Az átalakulás srávakái, Mahámati, akiket a bodhiszattvák vagy tathágaták támogató ereje tart fenn, láthatnak még valakit, aki gonosz cselekedeteket gyakorol, és ők ismételten nagy készletést fognak arra érezni, hogy elforduljanak a gonosszástól és a helytelen nézetektől, és az a terheik letételével felismerteti velük a gonosszág és a helytelen nézetek nemvalós voltát. Ezen a módon én megmutatom az átalakulás tényét, a fenntartó erőt és a megvalósítást. Mahámati, azok számára nincs megvalósítás, akik csupán a közvetlen okok bűnözői, kivéve azokat, akik megismerik az igazságot, hogy a külső világ nem más, mint maga a tudat, látják, hogy a test, a vagyon, a lakhely csak megkülönböztetés, hogy az énnék és tartozékainak az eszméjét el kell vetni. Esetleg akkor, amikor ők egy bizonyos időben jó baráttal találkoznak megszabadulnak az önmegkülönböztetés hibájától, vagy akkor, amikor a lét egy másik ösvényén születnek meg. Így mondják:

3. A vágy az anya és a nemtudás az apa, a vidzsnýána, amely felismeri a valós világot, az olyan, mint a Buddha.
4. A szenvedélyek második csoportja az arhat, az öt szkandha felhalmozása a szerzetesség, ha ezeket azonnal szétromboljuk, az a közvetlen ok tevékenysége.

LIX.

Mahámati így szólt: Magasztos, mondd meg nekem, mi teszi a buddhák és a magasztosokat olyanokká, amilyenek, azaz, mi a buddhák buddha-természete.

A Magasztos így felelt: ha a dolgok és a személyiségek énnékülisége megértést nyer, ha a kétszeres akadály ismeretét teljesen föladják, ha a kétszeres halál (*csjuti*) megszűnik, és ha a szenvedélyek kétszeres csoportja összetörik, az, Mahámati, a buddhák és a megvilágosodottak buddha-természete. Ha ezt a

tanítást a srávakák és pratyekabuddhák megtapasztalják, az az ő buddha-természetük. Így mondják:

5. A kétszeres énnélküliség, a szenvedélyek kétszeres csoportja, a kétszeres akadály, és a felfoghatatlan átalakuláshalál – ha ezek elértettek, az a tathágata.

LX.

Akkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Magasztoshoz: A mélyebb értelemmel összhangban jelentetted-e ki a közösség előtt, hogy „Én vagyok a múlt összes buddhája,” és hogy, „Én az alakok sokféleségében születtem meg, volt, amikor a százezer születésem során Mádhátri király, elefánt, papagáj, Indra, Vjásza, Szunetra és más lény voltam”?

A Magasztos így felelt: A mélyebb értelem szerint, Mahámati, az azonosságnak négy fajtáját különböztetjük meg, és a tathágaták, az arhatok, a tökéletesen megvilágosodottak is megtették ezt a kijelentést: Így én voltam abban az időben Krakuccsanda Buddha, Kanakamuni Buddha és Kásjapa Buddha. Mi a mélyebb értelem szerint megkülönböztetett azonosság négy fajtája? Ezek. (1) a betűk azonossága, (2) a szavak azonossága, (3) a tanítás azonossága és (4) a test azonossága. A mélyebb értelmű négyszeres azonosság értelmében a tathágaták, az arhatok és a tökéletesen megvilágosodottak megtették ezt a kijelentést a gyülekezet előtt.

Mahámati, mi a betűk azonossága? Ez az, ahogy a nevetem kibetűzik: B-u-d-d-h-a, és ezek a betűk a többi buddhánál és megvilágosodottnál is előfordultak, Mahámati, ezek a betűk természetükben nem különböznek egymástól, innen van, Mahámati, a betűk azonossága.

Mahámati, mi a tathágaták, arhatok és tökéletesen megvilágosodottak esetében a szavak azonossága? Ez a bráhmin nyelv általam megkülönböztetett 64 hangja, és ezek azonosak a tathágaták, az arhatok és a tökéletesen megvilágosodottak által

használt bráhmín nyelv 64 hangjával, a kálavinka-szerű jelek ugyanazok, mint amiket mi használunk, és ebben a tekintetben nem lehet minket megkülönböztetni.

Mahámati, mi a test azonossága? Ez az, amikor én és a többi tathágata, arhat és tökéletesen megvilágosodott a dharmakájánk tekintetében ugyanazok vagyunk, és a harminckét jegy és a testi megjelenés nyolcvan kiválósága tekintetében nem különbözünk, kivéve azt, hogy a tathágaták a különböző módon gyakoroló lények hajlamai szerint sokféle alakban testesülnek meg.

Mahámati, mit jelent a tanítás azonossága? Azt, hogy én ugyanúgy, akár más tathágaták alaposan járatosak vagyunk a megvilágosodás harminchét ágával kapcsolatos tanításokban. A négy azonosságban összesűrűsödő mélyebb értelemmel összhangban teszik meg a tathágaták, az arhatok, a teljesen megvilágosodottak a gyülekezet előtt a kijelentéseiket. Így mondják:

6. „Én vagyok Kasjapa, Krakuccsanda és Kanakamuni,” ezt hirdettem én, aki az azonosságból jövök a buddhafiak javára.

LXI.

Mahámati így szólt: A Magasztos által kinyilatkoztatott, hogy a Megvilágosodás Éjszakájától a Parinirvána Éjszakájáig a Magasztos egy szót sem szólt, egy szót sem akart kimondani, a nembeszéd a buddhák beszéde. A mélyebb értelemmel összhangban áll-e az, hogy a nembeszéd a buddhák beszéde?

A Magasztos így válaszolt: Mahámati, a mélyebb értelem két dolga miatt hangzott el ez a kijelentés. Mi ez a két dolog? Ez a két dolog az önmegvalósítás igazsága és az öröklétben lakozó valóság. A mélyebb értelem ezen két dolga miatt tettem ezt a kijelentést. Milyen mélyebb értelemből van az önmegvalósítás igazsága? Amit a tathágaták megvalósítottak, az az én megvalósításom, amelyben nincs csökkenés és növekedés, az önmeg-

valósítás birodalma mentes a szavaktól és megkülönböztetésektől, semmi köze sincs a kettős meghatározásokhoz.

Mit jelent az öröklétben lakozó valóság? A valóság ősi útja, Mahámati, megvolt minden időkben, akár a bányák mélyén rejlő arany, ezüst, gyöngy, a dharmadátu örökké létezik, függetlenül attól, hogy a tathágata megjelenik-e a világban vagy sem, ahogy a tathágata örökké létezik, úgy létezik örökké a minden dolog értelme (*dharmatá*), a valóság örökké létezik, a valóság megtartja a rendjét, akár az ősi városban lévő utak. Például, Mahámati, egy ember, aki az erdőben bolyong, és felfedez egy rendezett utakkal rendelkező ősi várost, belépve oda, ott megpihenhet, úgy érezheti magát, mint egy polgár, és élvezheti az ebből eredő örömeket. Mit gondolsz, Mahámati? Ez az ember készíti utakat, amelyeken belép a városba, és a város különböző dolgait?

Mahámati így felelt: Nem, ó Magasztos.

A Magasztos folytatta: Épp így, Mahámati, amit és a többi tathágaták megvalósítottunk, az a valóság, az öröklétben lakozó valóság (*stithitá*), az önszabályozó valóság (*nijámatá*), a dolgok olyansága (*tathatá*), a dolgok nemvalósága (*bhútata*), az igazság maga (*satyatá*). Ezért, Mahámati, én ezt valósítottam meg a Tathágaták Megvilágosodásának Éjszakájától a Nirvánába Való Belépés Éjszakáig, és az azalatt nem szólt semmit, és nem is fog szólni egy szót sem. Így mondják:

7. A Megvilágosodás Éjszakájától a Nirvánáig tartó idő alatt nem közöltem semmit.
8. Ez a mélyebb értelem miatt van, amit az önmegvalósítás öröklétben lakozó valósága általam mondott ki. Köztem és a többi buddha között ebben a tekintetben egyáltalán nincs különbség.

LXII.

Ekkor Mahámati megkérte a Magasztost: Magasztos, beszélj nekem a dolgok létéről és nemlétéről, és ha én magam és a többi mahászattva-bodhiszattava megszabadul a lét és nemlét eszméjétől, hamarosan elérhetjük a tökéletes megvilágosodottságot.

A Magasztos így felelt: Akkor, Mahámati, figyelj jól, és értelmezd jól. Én beszélni fogok róla neked.

Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így felelt: Úgy teszek, Magasztos, és figyelmemet a Magasztosra fordította.

Ekkor a Magasztos folytatta: Ennek a világnak az emberei két dologtól függenek, Mahámati, vannak, akik a lét eszméjéhez ragaszkodnak, és vannak, akik a nemlétéhez. Ezáltal ők belezuhannak az őket gyönyörködtető látásmódba, a nihilizmusba vagy a realizmusba. Az ő megszabadulásról alkotott képzetük nem a megszabadulás.

Nos, Mahámati, kik azok az emberek, akik a lét eszméjéhez ragaszkodnak? Ők úgy vélik, hogy ők úgy látják a világot, ahogy a valóban létező okságból növekszik, de a világ pillanatnyi létezése és keletkezése nem származhat abból a nemlétező okságból. Ha a világ valami nem létező, ez nem történhet meg. Így arról beszélnek, hogy a valóban létező világ az okság valóságából keletkezik. Ez az okság valósághoz ragaszkodó álláspontja, amelyhez egyes emberek ragaszkodnak.

És, Mahámati, mit jelent a nemléteszméjétől való függés? Azt jelenti, Mahámati, hogy elismerve a vágyat, a haragot és az ostobaságot, és megkülönböztetve, hogy a nemvalóság okozza a vágyat, a haragot és az ostobaságot, vannak olyanok, akik nem tételezik föl a dolgok valóságát, mivel az ő létük elkerüli az egyéni jegyeket, és vannak mások, mint a buddhák, a srávakák és a pratyekabuddhák, akik mentesek a vágytól, a haragtól és az ostobaságtól, mivel minden dolog, amely távol áll az egyéni jegyeiktől – tehát a vágytól, haragtól és ostobaságtól – azok nem léteznek.

Nos, Mahámati, ezek közül melyik van pusztulásra ítéelve?

Mahámati így felelt: Magasztos, az, aki föltételezi a vágyat, haragot és ostobaságot, mégis visszautasítja azt.

A Magasztos így szólt: Jól szóltál, Mahámati! Valóban, nagyon jól mondtad, Mahámati! Nemcsak azért van romlásra ítéelve, mert a vágyat, a haragot és az ostobaságot létezőnek véli, és azok nem léteznek, hanem ő romlásba dönti a buddha, a srávaka és a pratyekabuddha jelleget is. Miért? Mert a szenvedélyek nem külsők és nem belsők, miután azok se nem különbözőek, se nem nemkülönbözőek. Mahámati, a vágyat, a haragot és az ostobaságot nem lehet sem belsőnek, sem külsőnek tartani, miután nincs saját lényegiségük, és azt nem is ismerik el. Mahámati, ha a vágy, a harag és az ostobaság természetében nincs valóság, az, akiből ennek a megértése hiányzik, rombadönti a buddha, a srávaka és a pratyekabuddha természetét. A buddha, a srávaka és a pratyekabuddha természetétől fogva megszabadult, bennük nincs oka a megkötözöttségnek és a megkötésnek, Mahámati, másfelől, a megkötöttség szintjén ott a megkötés és a megkötés oka. És mégis van, aki arról beszél, hogy nincs ok, és így ítéltetik romlásra. Mahámati, ez jellemzi a nihilizmust és a realizmust.

Ez az, amit én a mélyebb értelemmel összhangban állítok. Jobb az én eszméjéhez ragaszkodni, mintha az akkora is, mint a Szumeru hegye, mint az üresség eszméjét bírni, amely a lét és nemlét öntelt képzetéből ered. Az, akit elvakít a lét és nemlét képzete, az valóban pusztulásra van ítéelve. Az, aki újra fellobbantja az egyéni és az általános eszméjét elveszti annak a megértését, hogy a külső világ nem más, mint maga a tudat, és nem rendelkezik valósággal, és miután nem értik meg azt, a külső világot változónak látják. Szenvédést okoz nekik a pillanatról pillanatra egymást követő változás, amely most elszakít, most megoszt, miközben a szkandhák, a dhátuk, és az ájatanák folyamatosan követik egymást és keverednek egymással, most előjönnek, most pedig eltűnnek. Így azok, akik nem veszik figyelembe a képi világot, és rossz megkülönböztetésbe kerülnek, ugyanúgy romlásra vannak ítéelve. Így mondják:

9. Amíg a lét és nemlét kettőssége létezik, addig itt az értelem birodalma, ha ez a birodalom eltűnik, a teljes értelem megszűnik.
10. Ha a külső világhoz nem mint a valósághoz ragaszkodnak, nincs sem okság sem valóság, csak az olyanság (*tathatá*) lényegisége létezik, ami a bölcsek szellemi birodalma.
11. Azok, akik hisznek valami soha nem létezettnek a születésében, ami létrejőve a végén eltűnik, – és ez arra a kijelentésre bírja őket, hogy a dolgok az okság szerint keletkeznek és tűnnek el – azoknak az embereknek nincs helye a tanításomban.
12. Az nem a bölcselkedők által, a buddhák által, általam vagy más által létezik, csak az okságtól kap létet, hogyan beszélhetünk a nemlétről.
13. Ha valami az okság által létezik, hogyan hordhatja magában a nemlétet? Azon helytelen nézetek által, amelyek a születés tanán alapulnak, különböztetik meg a létet és nemlétet.
14. Ha felismerik, hogy nem született semmi, nem tűnt el semmi, akkor nincs mód a létük és nemlétük föltételezésére, a világot nyugodtnak fogják látni.

LXIII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva megkérte a Magasztost, mondván: Mutasd meg nekem, Magasztos, mutasd meg nekem, Szugata, mutasd meg nekem, Tathágata, Arhat, Tökéletesen Megvilágosodott! Kérlek, szólj hozzám Te Legkíválób! Mi annak a megvalósításnak a jellemzője, amellyel én és a többi bodhiszattva-mahászattva, a véleményének tökéletes ismerőjévé válva gyorsan elérhetjük a tökéletes megvilágosodást, és, tökéletesen megbízva magunkban, nem vezet minket félre valamely bölcselkedő töprengése?

A Magasztos így szólt: Figyelj jól, Mahámati, és értelmezd jól magadban! Elmondom neked.

Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így felelt: Biztosan megteszem, és figyelmemt a Magasztosra fordította.

Erre a Magasztos így szólt: Két módja van a srávákák, pratyekabuddhák és a bodhiszattvák által megvalósított jellemzésének. A megvalósítás maga, és az arról szóló tanítás. Nos, Mahámati, a megvalósítás maga, az maga a belső elérés birodalma, a jellemző vonásainak semmi köze a szavakhoz, a megkülönböztetéshez és a betűkhöz, és elvezet a nem-kíaradás birodalmába, az a belső tapasztalat állapota, tökéletesen elkerüli a bölcselkedő tünődéseket és gonosz tettek véghezvitelét, és így, lerombolva a bölcselkedő tünődéseket és a gonosz tettek véghezvitelét, szétsugározza az elérés belső fényét. Ez, Mahámati, a megvalósítás jellemzője.

Mahámati, mit jelent a vele kapcsolatos tanítás? Az különbözőképp van az elméleti munka kilenc fajtájában megfogalmazva, távol tartja magát a lét és nemlét, az aszág és másság kettős szemléletétől, először az ügyes gondolatokat és alkalmazásokat alkalmazva, arra ösztönöz minden lényt, hogy érzékelje a tanítást, így bárki hajlik rá, irányítást kap. Ez, Mahámati, a tanítás jellemzője. Ezért, Mahámati, te és más bodhiszattva-mahászattvák gyakoroljátok benne magatok.

15. Megvalósítás és tanítás, önelérés és tanításból fakadó irányítás – azok, akik ennek a különbözőségére rálátással bírnak, azokat nem vezetik félre a bölcselkedő tekintélyek.
16. A tudatlanok által képzett tárgyokban nincs igazság, ahol a megszabadítás van, ott nincs tárgyi világ Miért nem azt keresik a töprengők?
17. A szamszkrita világa a születés és halál folyamatosságaként irható le, amelyben kettősség tovább táplálta, és ami miatt az igazság elferdülése fölismerhetetlen.
18. Itt az igazság, ami a nirvána, és nincs köze a manaszhoz (értelemhez). A világ a pizángfához, az álomhoz, a látomásához hasonló megkülönböztetés tárgyának látszik.
19. Nem létezik vágy, sem harag, sem ostobaság, nincs személyes én, a vágyból fakadnak az álomhoz hasonló szkandhák.

LXIV.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva megkérte a Magasztost, mondván: Magasztos, mondj el nekem, Szugata, mondj el nekem, mindent, ami a rossz megkülönböztetést (*abhútaparikalpa*) jellemzi. Magasztos, mondd el, hogyan, mi, miért, és ki van rossz megkülönböztetésben, hogyan és mikor keletkezik és távozik, mi alkotja azt, amit rossz megkülönböztetésnek mondunk, mit kell mondani, a gondolkodás milyen fajtája az, amire a rossz megkülönböztetés meghatározása alkalmazható? Vagy miféle megkülönböztetés az, amit rossznak nevezünk?

A Magasztos így szólt: Jól mondtad, jól mondtad, Mahámati, és újfent valóban jól mondtad, Mahámati. Te, Mahámati, aki eljutottál a bodhiszattvák rendjébe, gondolsz azokra a dolgokra, amelyeket az emberek javára, az emberek boldogságára, a világ iránt érzett könyörületességed miatt sokaknak hasznára, az égi lények és az emberiség jólétére és boldogságára érdemes megkérdezni. Ezért, Mahámati, figyelj jól és add vissza jól magadban, amit mondok neked.

Úgy lesz, Magasztos, mondta Mahámati a bodhiszattva-mahászattva, és figyelmét a Magasztosra fordította.

Akkor a magasztos a következőket mondta neki: Ha a tárgyak sokféleségét rosszul valóságként jelenítik meg, és ahhoz ragaszkodnak, a megkülönböztetés folytonosan kinyilvánítatik, és, Mahámati, mivel az emberek nagyon ragaszkodnak a megragadás eszméjéhez, mivel ők nem állapítják meg a tudatukban, hogy a való világ természete semmivel sem több, mint maga a tudat, mivel a lét és nemlét kettős látásmódjába estek, és, Mahámati, őket a bölcselkedők megkülönböztetésének és szemléletmódjának adottság-energiái táplálják, ők valósággal értelmézik a külső tárgyak sokaságát, és kezdenek ragaszkodni hozzá, és ezért az elméjük rendszere – a tudat és tartozékai – megkülönböztetett, valóságként beszélnek róla, és az én-lélek és tartozékai állításával a rendszer tovább működik.

Mahámati így szólt: Magasztos, ahogy mondd, ha a külső tárgyak sokféleségét rosszul valóságként jelenítik meg, és az emberek ragaszkodnak hozzá, a megkülönböztetés folyamatosan megnyilvánul, és a lét és nemlét kettős szemléletébe esik, az pedig tovább táplálja a bölcsekedőknek a megragadotton és a megragadáson alapuló megkülönböztetését és nézeteit, és ők a tárgyak sokféleségét valóságnak tarják, és ragaszkodni kezdenek hozzájuk, az elméjük rendszere – a tudat és tartozékai – megkülönböztetik, és úgy beszélnek róla, mint a valóságról. Tovább működik, annak a ténynek az alapján, hogy a külső világot nem ismerik föl úgy, mint magát a tudatot, és a dolgok sokfélesége elválaszthatatlanul odatapad a lét és nemlét eszméjéhez. Magasztos, ez a tény az oka, hogy a lét és nemlét kettősége által meghatározott külső világ sokfélesége, amiről azt mondják, hogy létező és nemlétező, magában nem ábrázolja a bölcséleti nézetek formáit. Amennyiben a külső világ lényege a megkülönböztetéshez tartozik, akkor annak saját magában mindenféle kettősségtől távol kellene lennie. Magasztos, ugyanígy a legmagasabb valóságról is kijelentették, hogy távol áll a logikai vizsgálat olyan formáitól, mint a bizonyíték, az érzet érzékelése, a következtetés bizonyítékai, az ábrázolás, az értelem stb. Hogy van az, Magasztos, hogy miközben egyik oldalról a sokféleség megkülönböztetése, úgymond, a megragadás erejének a működésében rejlik, mely megragadás önmaga a külső valótanságok sokfélesége, a másik oldalról a legmagasabb valóság nem ad helyet a maga módján működő megkülönböztetésnek? Ez, Magasztos, nem egy helytelen értelmezés a részedről, amikor egyik helyen azt mondd, hogy "ez növeli a megkülönböztetést" és a másik helyen „nem növeli”? A Magasztos szerint, a lét és nemlét kettősségétől függve és ahhoz ragaszkodva, itt kifejtődnek a rossz megkülönböztetések jellemző nézetei, mint amikor a varázsló különböző embereket hoz létre, amelyek nem valóságos és tökéletes tárgyak. A létezés és nemlétezés ilyen jelei téves képzetek, és tovább képzeltek, de önmaga a létezés ténye elkerüli a megkülönböztetést. Ha így van, honnan a kettősséghez való ragaszkodás, amely a világ embereire jellemző?

A Magasztos így szólt: Mahámati, a megkülönböztetés valóban nem jelenik meg, és nem is tűnik el. Miért? Mert a lét és nemlét tekintetében a megkülönböztetésnek nincs megjelenése, mivel a tárgyi valóság érzete nem valóságos, mert mindent, amit látunk, az semmi más, mint a tudat. Mahámati, a megkülönböztetés nem jelenik meg és nem tűnik el. De, Mahámati, a tudatlanok miatt, a dolgok sokféleségének a megkülönböztetéséhez, pedig az csak a saját tudatuk, mondom azt, hogy a megkülönböztetés, amelynek első teendője, hogy hatást gyakoroljon, megnöveli úgy a sokféleség szemszögéhez, mint a tárgyak jellemzőihez való ragaszkodást. Hogyan is láthatna be, Mahámati, a tudatlan és az egyszerű gondolkodású magába a tudatba, amely, alig hogy megkülönböztetik, magát az éntől és tartozékaitól, sőt az ok és hatás rossz gondolatától is szabadnak látja? Hogyan ismerhetné föl, hogy nincs más, mint a tudat, és a tudatosság (*csittásraja*) belső helyének a tagadása? Hogyan lehetne tiszta fogalma a szintekről, és hogyan érhetné el a tathágták belső megvalósítását, mely áthatol az öt dharmán, a három szvabháván, és a valóság eszményén éppúgy, mint a megkülönböztetésen? Ezért, Mahámati, kijelentem, hogy a megkülönböztetés a nemvalóságos tárgyak sokféleségéhez való ragaszkodásunkból növekedik, és a megszabadulásunk abból jön, hogy tökéletesen megértjük, hogy a vakóság gondolata, mint olyan, és a dolgok sokféleségének a gondolata a megkülönböztetésből ered. Így mondják:

20. Azok, akik úgy tekintenek a világra, mint amelyik az okból és hatásból keletkezett, és az olyan eszmékhez ragaszkodnak, mint a négyszeres állítás, nem értik meg a tanításomat.
21. A világról nem lehet elmondani, hogy létezik, vagy nemlétezik, vagy létezik és nemlétezik, ahogyan a tudatlanok megkülönböztetik, akik azt az ok és az állapot tárgyaként szemlélik.

22. Ha a világ olyan dolgokkal, mint a lét, a nemlét és a lét és nemlét, elmondhatatlannak látszik, a változások a tudatban mennek végbe és az énnélküliség eléretett.
23. Minden dolog nemszületett, mert az okságból született, bármi született az okságból, az hatás, és a hatásból semmi sem keletkezhet.
24. A hatásból hatás nem keletkezik, ha te azt állítod, akkor a kettős hatás hibáját követetd el, ez a kettős hatás tarthatatlan, a hatásból nem keletkezik semmi.
25. Ha a szamkrita (valami megcsinált) szabadnak látszik a függő és a függés kettősségétől, az határozottan az egy-tudat, és ezért én az egy-tudatot tanítom.
26. A tudat, mint minta, az öntermészet lakhelye, amelynek semmi köze az okság világához, én erről a mintáról beszélek, amely a tökéletes létezés és a legmagasabb Brahma.
27. Az én-lélek a gondolataalkotáshoz tartozó igazság, amelynek nincs valódi valósága, a szkandha öntermészete is gondolataalkotás, így abban nincs valóság.
28. Az azonosságnak négy fajtája van: az egyéni alakok, az ok, a létrejövés és a nemén azonosság a negyedik. Ezek a jógik gyakorlatainak a tárgyai.
29. Itt az az állapot, amely eltávolodott a bölcséleti nézetektől, mentes az elképzeltéstől és az elképzelttől, a nemelérés és a nemszületés – én ezt nevezem tudat mintának.
30. Sem a létezésről, sem a nemlétezésről nem beszélek, csak az egy-tudatról, amelynek semmi köze a létezéshez és a nemlétezéshez, és amely így mentes az eszmélettől.
31. Az olyanság (*tathatá*), az üresség, az igazság (*dharmadhātu*) birodalma, az akarat-test különböző alakjai – ezeket nevezem egy-tudatnak.
32. A tárgyak sokasága az adottság-energia és a megkülönböztetés kapcsolatából ered, a tudatban született, de az embereknek külső létezésnek tűnik, ezt nevezem és egy-tudatnak.

33. A külső világ nem létezik, a tárgyak sokféleségét a tudat látatja, a test, a vagyon, a lakhely – ezt nevezem egy-tudatnak.

LXV.

Ekkor Mahámati, a boddhiszattva-mahászattva azt mondta a Magasztosnak: A Magasztos kijelentette, hogy a bodhiszattva-mahászattvának és a többieknek nem kell a jelentést (vagy valóságot, *artha*) a szavak szerint megragadni. De, Magasztos, miért nem kell a bodhiszattva-mahászattvának a szavakból az értelmet megragadni? Mi az a szó? Mi az a jelentés?

A Magasztos így szólt: Akkor Mahámati, figyelj jól, és értelmezd jól, amit mondok neked. Elmondom.

Erre Mahámati, a boddhiszattva-mahászattva így felelt: Úgy lesz, Magasztos, és a Magasztosra irányította a figyelmét.

A Magasztos akkor így szólt hozzá: Nos, Mahámati, hogyan képződik a beszéd? A megkülönböztetéstől és az akarat-energiától (vagy emlékezettől) függően okként, létezik a hangok és betűk kapcsolata és különbözősége, amely a fogaktól, álkapocstól, ínytől, nyelvtől, ajkaktól és szájüregtől ered, és kölcsönös érintkezést tesz lehetővé. Ez a beszéd. Mahámati, mi a jelentés? A bodhiszattva-mahászattva, úgy mondják, jól fogta meg a jelentést, amikor, egyedül egy magányos helyen a tanulásból, gondolkodásból és meditációból származó transzcendentális bölcsessége (*pradzsnjá*) segítségével a nirvánához vezető úton haladt, és ön-tudásával az adottság-energia forrását először is megváltoztatva most az önmegvalósítás szintjén tartózkodik, ahol egészen kitűnő cselekedeteket hajt végre.

Továbbá, Mahámati, a boddhiszattva-mahászattva, aki tökéletesen jártas a szavakban és jelentésben, észleli, hogy a szavak se nem különböznek, se nem nemkülönböznek a jelentéstől, és a jelentés ugyanilyen kapcsolatban áll a szavakkal. Ha, Mahámati, a jelentés különbözne a szótól, az nem jelenhetne meg a szó segítségével, de a jelentés a szó segítségével jelenik meg, ahogy

a dolog, amikor a lámpa megvilágítja. Ez olyan, mint amikor egy ember lámpával néz a vagyona után. A fény segítségével ő elmondhatja: Ez az én vagyonom, és ezen a helyen van. Épp így, Mahámati, a megkülönböztetésből származó beszéd és szó lámpájának a segítségével a bodhiszattva-mahászattva elérheti az önmegvalósítás kiváló állapotát, ami már mentes a beszéd-megkülönböztetéstől.

Továbbá, Mahámati, ha egy ember már felfogja a szó betűszerinti értelmét, és a megegyezés szerint erősen tartja azt, a nirvána eredeti állapotára, amely nemszületett és nemhalandó, a három járműre, az egy járműre, az öt dharmára, a három szvabhávára stb. vonatkoztatva, ő ragaszkodni fog az állító vagy tagadó nézethez. Amennyiben a tárgyak sokaságát a májában látja, és valóságként különbözteti meg azokat, a kijelentéseit tévesen teszi meg, és a megkülönböztetések tévesen folytatódnak. Így viszi tovább a tudatlan a megkülönböztetést, és ez máshogy van a bölcsnél. Így mondják:

34. Az, aki a szavakat követi, sokféle eszmét különböztet meg és jelent ki, az a kijelentései miatt a pokolhoz van kötve.
35. Az én-lélek nincs a szkandhákkal, és a szkandhákban nincs én-lélek. Azok nem olyanok, ahogy megkülönböztetik őket, és nem is másmilyenek.
36. A tárgyak valóságát a tudatlanok különböztetik meg, ha azok olyanok lennének, amilyenek látják őket, mindnyájan az igazságot látnánk.
37. Minden dolog nemvalóságos, nem létezik beszennyeződés és tisztaság, a dolgok nem olyanok, amilyeneknek látjuk őket, és nem másmilyenek.

LXVI.

Továbbá, Mahámati, elmondom neked a dzsnyána (az abszolút tudás) és a vidzsnyána (viszonylagos tudás) jellemzőit, és ha te és a többi bodhiszattva-mahászattva teljesen járatosak vagytok a

dzsnyána és vidzsnyána jellemzőinek a megkülönböztetésében, akkor gyorsan megvalósíthatjátok a tökéletes megvilágosodást. Három fajta dzsnyána van – a szóbeli, a szavak fölötti, és a transzcendentális. A szóbeli tudás a bölcselkedők, valamint a tudatlanok és egyszerű gondolkodásúak jellemzője, akik a lét és nemlét kettős szemléletéhez ragaszkodnak. A szavak fölötti tudás a srávakák és pratyekabuddhák jellemzője, akik az egyéni és az általános eszméjéhez ragaszkodnak. A transzcendentális tudás az, amely mentes a lét és nemlét kettősségétől, a bodhiszattvákra jellemző, és akkor jelenik meg, amikor ők teljesen magukévá tették az énnélküliséget, rálátanak a nemszületés és nemmegsemmisülés állapotára, és a tathágataság szintjén megvalósítják az énnélküliséget.

A vidzsnyána a születés és pusztulás állapota, a dzsnyána nem a születés és pusztulás állapota. Továbbá, Mahámati, a vidzsnyána beleesik az alak és nemalak, a lét és nemlét kettősségébe, és a sokféleség jellemzi, de a dzsnyánát az alak és nemalak kettősségének a transzcendenciája jellemzi. Továbbá, Mahámati, a vidzsnyána jellemzője a felhalmozás, a dzsnyánáé a felnemhalmozás. A dzsnyánának három fajtája van: amelyik megállapítja a születést és a pusztulást, amelyik megállapítja az egyénit és az általánost, és amelyik megállapítja a nemszületést és nempusztulást.

Továbbá, Mahámati, a dzsnyána távol van a ragaszkodástól, a vidzsnyána ragaszkodik a tárgyak sokféleségéhez. A vidzsnyánát a hármasság egyesülés egyetértése hozza létre, a dzsnyánának a maga öntermészetében semmi köze az egyetértéshez és az egyesüléshez. Mahámati, a dzsnyánát az elérhetetlenség jellemzi, az a nemes bölcsesség önmegvalósításának a belső állapota, se nem jön, se nem megy, olyan, mint a tóban fürdőző hold. Így mondják:

38. A karmát a csitta gyűjti össze, és a dzsnyána különbözteti meg, és a pradzsnyával szerzi meg a képzetnélküliség állapotát.

39. A csitta a tárgyi világhoz van kötve, a dzsnyána tükröződéseben jelenik meg, a pradzsnjá a képzetnélküliség és a kiváló állapot ragyogó helyzetében nyilvánítja ki magát.
40. A csitta, a manasz és a vidzsnjána távol áll a gondolatoktól és a megkülönböztetéstől, a srávakák azok, és nem a bodhiszattvák, akik a valóságot a megkülönböztetéssel próbálják meg elérni.
41. A tatháगतák dzsnyánája tiszta, a legkiválóbb türelemnek (vagy az igazság felismerésének) a nyugalmában pihen, a kiváló érzés alkotása, és mentes a szándékosságtól (*szamudácsára-varijatam*).
42. A pradzsnjának három fajtája van, amellyel a bölcs megnöveli az erőt, megkülönbözteti az egyéni jegyeket, és megvalósít minden dolgot.
43. Az én pradzsnjámnak semmi köze a két járműhöz, kizárja a lények világát, a srávakáké kifejezi a lények világához való ragaszkodást, a tatháगतák pradzsnjája folttalan, mivel a léte az egytudattal áll kapcsolatban.

LXVII.

Továbbá, Mahámati, az átalakítás tanát érvényesítő bölcselkedők szerint az átalakításnak kilenc fajtája van. Ezek: (1) az alak átalakítása, (2) a jellegzetességek átalakítása, (3) az ok átalakítása, (4) az egyetértés átalakítása, (5) a szemlélet átalakítása, (6) az eredet átalakítása, (8) a megjelenő állapot átalakítása és (9) a megjelenő munka átalakítása. Ez? Mahámati, az a kilenc átalakítás, amelyet a bölcselkedők saját titkos tanaik szerint magyaráznak, és ez mind a lét és nemlét kettősségén alapszik.

Mahámati, az alak átalakítása az alak olyforma változását jelenti, mint amikor az aranyból különböző alakú és sokféle díszítésű tárgyat készítenek. Például: aranyból láthatsz karkötőt, nyakláncot, szvasztikát, vagy mást, de maga az arany ugyanaz marad, a művészi sokféleség csinál belőle formai különbözőségeket, ez az ő átalakításuk. Hasonlóképp Mahámati, a dolgok-

nak más bölcselkedők által megkülönböztetett megváltoztatása csupán az okság műve. Nincs igazuk, és nincs másképp. Az átalakításban minden különbözőség a megkülönböztetés következménye, mint a túróvá alakuló tej megszilárdulása, vagy a gyümölcs szesszé érlelődése. Mahámati, ahogy ez a sűrűsödés és érlelődés, úgy minden átalakulás a különbözőségből származó átalakulás, amelyet a bölcselkedők különböztetnek meg. Valójában nem alakult át semmi, a lét és nemlét által meghatározott külső tárgyakat úgy kell látni, mint a tudatot magát, és nem rendelkeznek saját valósággal. Hasonlóképp, Mahámati, amit a tudatlanok és egyszerű tudásúak a tárgyak megnyilvánulásának látnak, nem más, mint a saját tudatuk megkülönböztetése, és, Mahámati, valójában nem nyilvánul meg semmi, nem tűnik el semmi, amit mi dolgoknak látunk, azok a látomás és álom megnyilvánulásai. Mahámati, ez olyan, mint az álombéli dolgok keletkezésének és eltűnésének a megértése, mint a meddő nő gyermekének a születése és halála. Így mondják:

44. A formák átalakulása az időben, és a lelkek megölelése az elemekben és az érzékszervekben, amely a középút létezésben (*antarābhava*) található – aki ilyennek képzelet egy gyerek születését, az nem bölcs ember.
45. A buddhák nem különböztetik meg a világot, mint a keletkezés láncának a tárgyát, de úgy tekintenek az okra, amely a gandharvák palotájához hasonló világ uralkodója.

LXVIII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva, megkérte a Magasztost, hogy adjon magyarázatot a minden lény létezéshez való mélyen beültetett ragaszkodásával, és a megszabadulás módjával kapcsolatban, mondván: Kérlek, szólj, Magasztos, kérlek szólj, Tathágata, Arhat, Tökéletesen Megvilágosodott, a létezéshez való mélyen beültetett ragaszkodásunk jellemzőiről, és az attól való megszabadulásunkról. Ha én és a többi

bodhiszattva-mahászattva megértjük a ragaszkodás és a leválás közötti különbséget, mi tudni fogjuk, gyakorlott eszmék rejtőznek abban, és nem fogunk ragaszkodni a szavaknak a megragadott jelentéséhez. Ha mi jól megértjük, hogy a dolgok létezéséhez való ragaszkodás mit jelent, és elszakadunk attól, mi összetörjük a szavak és betűk megkülönböztetését, és a bölcsességünkkel (*buddhi*) bejutunk minden buddhaországba és közösségbe, rajtunk lesz az erő, az önellenőrzés, a pszichikai képességek és a dháranik bélyege. A tíz kimeríthetetlen fogadalomban bölcsességgel (*buddhi*) jól felszerelve és az Átalakulás Testhez tartozó különféle sugarakkal ragyogva viselkedésünk következménymentes lesz, akár a hold, a nap, az ékkő és az elemek, és minden szinten úgy nézünk végig, hogy azok mentesek az önmegkülönböztetéstől, és minden dolog olyan, mint az álom, a májja stb. Képesek leszünk a buddhaságot elérni, és abban megmaradni, és minden lény világában a dharma szavait a szükségleteik szerint tanítani. A lét és nemlét kettősségének az eszméjétől szabadon szemléljük majd a dolgokat, amelyek olyanok, mint az álom és a májja, és mentesek leszünk a születés és pusztulás hamis megkülönböztetésétől, végül, képesek leszünk odahelyezni magunkat, ahol a tudatunk legmélyebb megnyugvásában bekövetkezik a szóval kifejezhetetlen változás.

A Magasztos így válaszolt: Jól mondod, jól mondod, Mahámati, Hallgass rám, Mahámati, és értelmezd jól, én elmondom neked.

Úgy lesz, felelte Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva és figyelmét a Magasztosra fordította.

A Magasztos így folytatta: Mahámati, felmérhetetlen a dolgoknak a létezéshez való mélyen beültetett ragaszkodása, amelynek a jellegzetességét a szavak mögött próbáljuk megérteni. Például, létezik az egyéniséghez, az oksághoz, a lét és nemlét eszméjéhez, a születés és nem-születés megkülönböztetéséhez, a megszűnés és megnemszűnés megkülönböztetéséhez, a jármű és nemjármű, a szamkrita és aszamkrita megkülönböztetéséhez, a fokozatok és nemfokozatok jellegzetességeihez való mélyen beültetett ragaszkodás, és a magához a megkülön-

böztetéshez való ragaszkodás, és ahhoz, ami a megvilágosodáskor válik nyilvánvalóvá, a lét és nemlét megkülönböztetéséhez való ragaszkodás, amittől a bölcselkedők függnek, a három járműhöz és az egy járműhöz való ragaszkodás, amelyet megkülönböztettünk.

Ezek és mások, Mahámati, a mélyen beültetett ragaszkodások, amelyet a tudatlanok és egyszerű gondolkodásúak a megkülönböztetésükben ragaszkodnak. Ehhez tapadva a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak folytatják a megkülönböztetést, akár a selyemhernyó, amelyik, a megkülönböztetésből és ragaszkodásból font fonálával nemcsak magát, de másokat is befon, és el van bűvölve a fonáltól, és így örökké hozzátapad a létezés és nemlétezés eszméjéhez, De valójában, Mahámati, a mélyen beültetett ragaszkodásnak vagy megszabadulásnak nincs semmi jele. Minden dogot magányos létezésében kell szemlálnünk, ahol a megkülönböztetésnek nincs megjelenése. Mahámati, a bodhizattva-mahászattvának ott kell tartózkodnia, ahol minden dolgot a magányosság szempontjából tud szemlélni.

Továbbá, Mahámati, ha a külső világ létezését és nemlétezését magának a tudatnak a szemléletének köszönhetően a bodhizattva megértette, beléphet a képzetnélküliség szintjére, ahol a tudat van, és itt rálát arra a magányosságra, amely minden dolog létezőként és nemlétezőként való megkülönböztetésére jellemző, és amelyből a mélyen beültetett ragaszkodás ered. Az az igazság, hogy a dolgokban nem létezik a mélyen beültetett ragaszkodásnak vagy a megszabadulásnak a jele. Itt, Mahámati, semmi sincs megkötve, semmi nem szabadul meg, kivéve azt, aki a saját eltévelyedett bölcsessége miatt kötést és szabadulást ismer föl. Miért? Mert se létezőt, se nemlétezőt nem kell föltételezni.

Továbbá, Mahámati, a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak tudatában három mélyen beültetett ragaszkodás létezik. Ez a mohóság, a harag és az ostobaság, és így ott a vágy, amely alkot, és az élvezettel és a mohósággal szövetkezik. Ehhez szorosán tapad az öt ösvényen való születés itt helyet foglaló folyamatossága. Így itt a minden létre váró létezés öt ösvénye,

amely szorosan tapad a mohósághoz, a haraghoz és az ostobasághoz. Ha valaki elszakad ettől a ragaszkodástól, semmi jel nem fog utalni sem a ragaszkodásra sem a nemragaszkodásra.

Továbbá, Mahámati, az egyetértően működő hármas egyesüléshez ragaszkodva és attól függve, létezik a vidzsnýána folyamatosan működő tevékenysége, mivel a ragaszkodás, valamint a létezés mélyértelmű kijelentése folytatódik. Ha a vidzsnýána működését okozó hármas egyesülés megszűnik, akkor megvalósul a hármas megszabadulás, és ha azt megpillantjuk, semmi újabb egyesülés nem jön létre. Így mondják:

46. A dolgok képzete nem létezik – ez a minden lénybe mélyen beültetett ragaszkodás jellemzője, és ha ennek az igazságát alaposan megértjük, a ragaszkodás hálója szerteszakad.
47. A tudatlan a szavak szerinti a létezés ismeretéhez tartja magát, és úgy hozzájuk van kötve, mint a selyemhernyó a megkülönböztetéséhez, mivel a ragaszkodásának a tudatlansága mélyen a tudatába van ültetve.

LXIX.

Ekkor Mahámati így szólt: A Magasztos szerint minden dologban, amelyet a megkülönböztetéssel különféleképp különböztetnek meg, nincs öntermészet, nincs más, mint a hamis képzet (*parikalpita*) terméke, Magasztos, ha ez csak a hamis képzet terméke, és semmi nincs a világon, amiben az öntermészet létét kimondhatnánk. Nem következik ebből, Magasztos, hogy az állításod szerint, hogy nincs se beszennyeződés, se megtisztítás, hogy minden dolog a helytelen képzet természetének a terméke?

A Magasztos így szólt: Mahámati, épp úgy van, ahogyan mondtad. A dolgok öntermészete a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak megkülönböztetése, és az nem az, amiként megkülönböztetik. Mahámati, az a hamis képzet terméke, az öntermészetnek nincs semmiféle megállapítható kijelentése. De,

Mahámati, a dolgoknak létezik egy olyan öntermészete, amelyet a bölcsek a bölcs tudásukkal, a bölcs belátásukkal, a bölcs transzcendentális látomásaikkal megállapítanak.

Mahámati így szól: Magasztos, ha a dolgok öntermészetét a bölcsek a bölcs tudásukkal, a bölcs belátásukkal, a bölcs transzcendentális látomásaikkal, amelyek se nem földi, se nem égi látások, meg tudják állapítani, és ha nincs olyan öntermészet, amilyent a tudatlanok és egyszerű tudásúak megkülönböztetnek, akkor, Magasztos, a tudatlanok és az egyszerű tudásúak elhagyhatják-e a megkülönböztetésüket, és van-e mód, hogy felismerjék a kiváló valóság (*árjabhāvavastu*) jelenlétét? Számukra nincs elferdült és nemelferdült, Magasztos, ezért ők azok, amik. Miért? Mert ők képtelenek belátni a kiváló valóság öntermészetét, mert ők a dolgok sorát a lét és nemlét szemszögéből látják. És, Magasztos, a valóság nem különböztethető meg úgy, ahogy a bölcsek teszik, mert a valóság szemszöge nem lehet egy bárki által megkülönböztetett tárgy, mert, Magasztos, ami a bölcsnek a valóság öntermészeteként jelenik meg, az nem más, mint a képzetének a terméke, amely pedig az okság és nem-okság eszméjével fejezhető ki, tehát a saját módjukon ők is ragaszkodnak az öntermészettel ellátott lét eszméjéhez. És ők azt mondhatják, hogy ez a birodalom valahova máshova tartozik és nem azonos a tudatlanokéval. Így elkövetik a nemvégeesség hibáját, és így lehetlenné válik megtudni, miből áll a valóság öntermészete. Magasztos, ami a képzetből származik, nem lehet a valóság öntermészete. Hogy van az, hogy miközben azt mondják, hogy a dolgok a képzetben vagy a megkülönböztetésben léteznek, azt is mondják, hogy nem olyanok, mint amilyenneknek képzelik őket?

Magasztos, igaz, hogy a képzet útján folytatódva a valóság öntermészete sokféle módon képzelhető el, és miután az ok nem azonos, a valóság eszméje, amihez ragaszkodunk szintén nem egységes. De szerinted, Magasztos, a képzet tovább folytatódik a bölcsnél éppúgy, mint a tudatlannál, de az utóbbi nem úgy látja a valóságot, amilyen, és te azt mondtad nekünk, hogy az hogy a dolgokat nem mondjuk olyanoknak, amilyennek képzetel

képzeljük, az azért van, hogy minden lény elvesse a képzetét. Nos, Magasztos, ez azért van, hogy minden lényt megszabadíts a lét (ami a realizmus) és a nemlét (ami a nihilizmus) eszméjétől, és te sorjában megkedveltesd velük a lét valóságosként való szemléletét, mondván nekik, hogy tartsák fenn a valóság öntermészetének a gondolatát, amivel ők eljutnak a nemes bölcsesség birodalmához való ragaszkodáshoz? Miért tagadod meg a valóság tanának – amelynek szerinted a nemes bölcsesség az öntermészete – a hirdetésével a magányosság igazságát?

A Magasztos így szólt: Mahámati, az nem igaz, hogy én megtagadom a magányosság igazságát, és az sem, hogy az öntermészetű valóság nemes tanának a hirdetésével a realista látásmódba esek. De hogy minden lényt megszabadítsak a keletkező félelmetől, aki időtlen idők óta az öntermészet gondolatának a rabja, én nekik csak akkor beszélek a magányosság igazságáról, ha már a nemes bölcsesség segítségével felismertettem velük, hogy öntermészetében a valóság a tudatlanok általi ragaszkodás tárgyának a terméke. Mahámati, az öntermészet tanát én nem tanítottam. De, Mahámati, akik maguk, mint a valóságot, megvalósítják a magányosság igazságát, és benne tartózkodnak, meg fogják látni, hogy a tévedés létezésének nincs alakja, és ezáltal tudják, hogy amit látnak, az nem más, mint maga a tudat. Ők föl fogják adni a külső világnak a lét és nemlét szemszöge által uralt kettős látását, és a hármasszabadság által elért olyanság bélyegét fogják viselni. Nekik az a bölcsesség fog a minden dolgok öntermészetével kapcsolatban megérezést biztosítani, amelyet maguk szereztek meg, és így el fogják vetni a valóság olyan gondolatát, amely a realizmushoz és a nihilizmushoz vezet.

LXX.

Továbbá, Mahámati: az a tételt, hogy „minden nemszületett”, a bodhiszattva-mahászattváknak nem kell érvényesnek tartaniuk. Miért? Ebből a tételből az származik, hogy bárminek a valami-

jéről állíthatjuk hogy ezáltal részt vesz a létezés természetében, és emiatt ezt a tételt a születés minőségével jellemezzük, miközben a bodhiszattva-mahászattvák kijelentik, hogy minden dolog nemszületett, és ez a kijelentés lerombolja a tételt. Az a tétel, hogy minden nemszületett, azok ellen irányul, akik azt tartják, hogy az a kölcsönösség elméletének a szülöttje. Még ha a létezés mértékében fenn is tartjuk ez a tételt, a nemszületés eszméje nem tarthatja meg benne magát, és az az állítás, az a tétel, hogy minden nemszületett, az összeomlott, mivel az a következtetés tagjaitól függ. Abban a tekintetben, Mahámati, hogy a tétel fenntartja-e a lét és nemlét nemszületését, ahhoz, hogy az érvényes legyen, benne kellene lennie magának a létezésnek a mennyiségében, de ott nincs a létezésnek semmiféle olyan szempontja, amelyet létnek vagy nemlétnek tekinthetnénk. Ha, Mahámati, ha a nemszületés tétele kimondja minden lény nemszületett voltát, a kísérlet magát a tételt dönti meg. Épp ezért tétel tarthatatlan. Mert a következtetési tagokból sok hiba származik, és mert ezek a következtetési tagokban jelen van az értelem kölcsönös keveredése, a tétel tarthatatlan.

Ahogy az a tétel, hogy minden dolog nemszületett, úgy azok a tételek sem érvényesek a bodhiszattva-mahászattvák számára, hogy minden dolog üres, és hogy minden dolog öntermészet híján van. De, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattvának ki kell mutatnia, hogy a lények az öntermészetükben olyanok, mint a máj, mint az álom, ezért egyrészt létezőkként ismerjük föl azokat, másrészt nem ismerjük föl ilyenekként, és minden dolgot ezen a két módon lehet látni, a tudástól vagy a tudatlanságtól függően. Mutass rá, hogy minden dolog olyan, mint a máj, és az álom, kivéve, ha a tudatlan tudatában megjelenik a félelem érzése. Mahámati, a tudatlan és az egyszerűgondolkodású ragaszkodik a lét és nemlét szemléletéhez, és hajlamos arra, hogy féljen a tanítástól, Mahámati, ne engedd, hogy azok elijedjenek a mahájánától. Így mondják:

48. Nincs öntermészet, nincs gondolatalkotás, nincs valóság, nincs alajavidzsnyána, ezekhez a megkülönböztetésekhez

- a tudatlanok ragaszkodnak, akik olyanok, mint egy logikatanár holtteste.
49. Minden dolog nemszületett – ezt a tételt a bölcselkedők állapították meg, de miután soha nem született semmi, a megállapításra sincs szükség, a dolgok mind az okság láncszemei.
  50. Mindendolog nemszületett, a transzcendentális tudás nem tesz ilyen különbséget, az okságból bizonyos következtetések származnak, azokat nincs hang, mely megítélné.
  51. Ahogy a hajhálót a homályos látású rosszul észleli, úgy a létnek a valóságként való megkülönböztetése is a tudatlan rossz megkülönböztetéséből fakad.
  52. A hármas világ már nem gondolatalkotás (*pradzsnyapti*), az öntermészetében nincs valóság, evvel a gondolatalkotott valósággal a logikatanár folytatja a megkülönböztetést.
  53. Az egyéni alak, a valóság, a gondolatalkotás, – ezek csak szellemi örvénylések, mindezt meghaladva fiaim nem járnak ott, ahol megkülönböztetés létezik.
  54. Ahogy a levegőben lévő délibáb, a víz gondolata is kedves ott, ahol nincsen víz, a dolgokat a tudatlan máshogy látja, mint a bölcs.
  55. A képzetnélküliség birodalma fölött mozgó bölcs belátása tiszta, a három megszabadulásból született, és mentes a születéstől és romlástól.
  56. Ahol minden dolog eltöröltetik, még a képzetnélküliség is megszűnik a jögi számára, a létezés és nemlétezés azonosságában a bölcs számára megszületik a bölcsesség gyümölcse.
  57. Hogyan szűnik meg létezni a létezés? Hogyan jelenik meg az azonosság? Ha a tudat nem érti meg az igazságot, ott örvénylés van belül, kívül és középen, az örvénylés megszűnésekor a tudat az azonosságot látja.

Mahámati ekkor így szólt: A Magasztos azt mondta, hogy az igaz tudás elérhető, függetlenül attól, hogy van-e tárgyi támogatása, és bármilyen állapotot hozzon létre, abban nincs több gondolatalkotás, és hogy a gondolatalkotás nem ragadja meg a valóságot, a megragadó megragadása önmagát okozza, és ha nincs megragadás, a megkülönböztetésnek nevezett tudás többé nem nyilatkozik meg. Magasztos, hogyan van, hogy a transzcendentális tudás elérhetetlen? Ez azért elérhetetlen, mert mi nem ismerjük föl a dolgok egyediségét és általánosságát, a sokféleségüket, az egységüket? Vagy azért elérhetetlen, mert az olyan gondolatok, mint egyéniség, általánosság, sokféleség és öntermészet legyőzik egymást? Vagy azért elérhetetlen, mert a fal, a hegy, a földmunka, a földsánc, vagy a föld, a szél, a víz és a tűz akadályt képez? Vagy a távolság és közelség miatt? Vagy a tudás nem képes felfogni az állapot tárgyiasságát, mivel az érzékszervek a fiatalság, öregség vagy vakság miatt tökéletlenek? Ha, Magasztos, a tudás megszerzhetetlen, mivel mi nem ismerjük fel annak egyediségét, általánosságát, egységét és sokféleségét, akkor, Magasztos, úgy nem lehet az transzcendentális tudás, azt tudatlanságnak (*adzsnyána*), kell nevezni, mivel annak ellenére, hogy az ismert tárgyak előttünk vannak, nem tudunk róluk semmit. Ha a tudás megszerzhetetlen, mert az olyan gondolatok, mint az egyediség, általánosság, sokféleség és öntermészet kioltják egymást, az tudatlanság (*adzsnyána*). Magasztos, az nem a transzcendentális tudás. Ahol valami tudható van, Magasztos, a tudás megnyilvánul, ahol semmi sincs, ott semmi sem nyilvánul meg. A tudás csak akkor lehetséges, ha a tudnivalóval összhang áll fönn. Ha a tudás a fal, a hegyek, a földmunka, a földsánc, vagy a föld, a szél, a víz vagy a tűz, a messzeség és közelség, az érzékszervek fiatal, öreg vagy világtalan voltunkból fakadó tökéletlensége miatt megvalósíthatatlan, akkor ami elérhetetlen az nem transzcendentális tudás, az tudatlanság, az ismerendő tárgyak itt vannak, de a tudás képessége hiányzik.

A Magasztos így szólt: az olyan tudás, ami elérhetetlen, az nem tudatlanság, a transzcendentális tudás ilyen, Mahámati, az nem tudatlanság. Ez nem a mélyebb érzékek miatt van, ahogyan mondtam, de, ha mi tudjuk, hogyan, létezik a tárgyi segítség nélküli tudás, akármit is állapítsunk meg róla, az már nem gondolatalkotás. Transzcendentális tudás elérhetetlen annak a felismerésnek köszönhetően, hogy a világon nincs semmi más, csak amit a tudat lát, és az olyan a külső dolgokat, mint a lét és nemlét nemlétezőnek mondanak. Ahogy a tudás el nem érhető, úgy nem nyilvánul meg a tudni és a tudott, és amennyiben a hármas megszabadulás megvalósult, az az elérhetetlen transzcendentális tudás. De a logikatanárok időtlen idők óta cipelik a rossz értelmezésből fakadó adottság-energiát, mivel a létezés és nemlétezés megérthetetlen, és amíg ezt nem tudják, addig olyan gondolatokkal, mint külső tárgyak lényegiség, alak, jelzés, létezés és nemlétezés foglalkoznak, és még hozzáteszik, hogy a megkülönböztetés megszűnése az egy-tudat állapota. Mivel ők szilárdan ragaszkodnak az én-lélekekhez és hozzátartozó fogalmakhoz, képtelenek arra, hogy megértsék, mit jelent az egy-tudat tana, és továbbra is megkülönböztetik a tudnit és a tudottat. És mivel megkülönböztetik a tudnit és a tudottat, a dolgokat létezőnek és nemlétezőnek gondolják, és kijelentik, hogy a transzcendentális tudás elérhetetlen, így a nihilizmusban tartózkodnak. Így mondják:

58. Ha a transzcendentális tudás nem képes az előtte fekvő tárgyi világot látni, az tudatlanság és nem tudás, ez a logikatanárok tanítása.
59. Ha a transzcendentális tudás nem képes a közelben és távolban lévő akadályokon átlátni, és egyetlen tárgyat nem tud tárgyként magának bemutatni, azt rossz tudásnak nevezik.
60. Ha a transzcendentális tudás érzékeinek fiatal öreg vagy vaksága tökéletlen lévén nem képes felismerni a bemutatott saját tárgyait, akkor rossz tudásról beszélünk.

LXXII.

Továbbá, Mahámati, a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak helytelen értelmükhöz, tévedéseikhez és önmegkülönböztetéseikhez tapadva ugrálnak és táncolnak, képtelenek megérteni az önmegvalósítás igazságát, és a szavakban való kifejezését, ragaszkodnak a külső világhoz, amely nem más, mint a tudatuk, ragaszkodnak azon értekezések tanulmányozásához, amelyek nem tudják az önmegvalósítás igazságát helyesen kifejezni, amely igazságot a négyzeres állítás nem képes megrontani.

Mahámati így szólt: Magasztos, épp így van, ahogy mondd. Kérlek, Magasztos, beszélj nekem az önmegvalósítás igazságának jellemző vonásairól, és a róluk való értekezésekről, miáltal én és a többi boddhiszattva-mahászattva a jövőben megértjük, hogy mi az, és távol tarthatjuk magát az olyan rossz logikatanároktól, mint amilyenek a bölcselkedők, és azok, akik a srávakák és a pratyekabuddhák járművéhez tartoznak.

A Magasztos így szólt: Akkor, Mahámati, figyelj jól, és értelmezd jól. Elmondom neked.

Úgy lesz, felelt Mahámati, és figyelmét a Magasztosra fordította.

A Magasztos ezt mondta neki: Mahámati, kétfajta tanítás van a múlt, a jelen és a jövő tathágatái, arhatjai és tökéletesen megvilágosodottjai által elért igazságról. Ezek a beszélgetések útján átadott tanítás és az önmegvalósítás megteremtésével elért tanítás. Mit jelent a beszélgetések tanulmányozásával átadott tanítás? Mahámati, ezek különböző anyagok, kánonikus szövegek és az érző lényeknek helyzetük és hajlamuk által meghatározottan elmondott tanításai. Mit jelent az önmegvalósítás igazsága, amely által a jógi elfordulhat a megkülönböztetéstől, ami nem más, mint, tudat maga? Létezik a belső elérésnek egy kiváló szintje, amelyben már nem létezik a aszág és másság, a kettő és nemkettő kettősségébe való beleesés, amely túl van a csittán, a manaszon és a manovidzsnyánán, amelynek semmi köze a logikához, az értelemhez, a elméletekhez és az ábrázoláshoz, amelyet a lét és nemlét kettős szemléletébe beleeső a

rossz logikatanárok, bölcselkedők, srávakák és pratyekabuddhák sohasem tapasztaltak meg – én ezt nevezem önmegvalósításnak. Mahámati, ez jellemzi az önmegvalósítás igazságát, és a róla való társalgást, és ez az, amit te és a többi bodhiszattva-mahászattva gyakoroljon. Így mondják:

61. Az igazság tanításának két formájával rendelkezem: az önmegvalósítás és az elbeszélés. Én elbeszéltem a tudatlanoknak és az önmegvalósítást föltárom a jógiknak.

LXXIII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Magasztoshoz: Egyszer azt mondta a Magasztos, a Tathágata, az Arhat, a Tökéletesen Megvilágosodott, hogy a lokájatika, aki jártas a kántálás különböző formáiban és az ékesszólás művészetében, az nem érdemel tiszteletet, adományt és vigyázó megbecsülést, amit evvel elnyerünk, az a világ élvezetéhez hű és nem az igazság dharmájához. Miért mondtad azt, Magasztos, hogy ha magunkat a kántálás különböző formáiban és az ékesszólás művészetében jártas lokájatikáknak szenteljük, akkor világi örömeket nyerünk el, és nem az igazság dharmáját?

A Magasztos így szólt: A kántálás különböző formáiban és az ékesszólásban jártas lokájatika, Mahámati, a tudatlanok elméjében a különböző értelmezésekkel és a szavak és kifejezések ügyes manipulálásával legfeljebb zavarodottságot okoz, és amit tanít, az nem több, mint egy gyermek fecsegése, és amit tesz, az egyáltalán nincs összhangban az igazsággal sem az érzékek harmóniájával. Ezért mondják, Mahámatika, hogy a lokájatika jártas a kántálás különböző formáiban és az ékesszólás művészetében. Ő a különböző szavak ügyes használatával elbűvöli a tudatlanokat, de soha nem vezeti őket az igazság vagy a helyes tanítás útjára. Ő maga sem érti, hogy a dolgok mit jelentenek, a tudatlanok elméjét kettős szemléletével teljesen megzavarja, és magát is romba dönti. Nem szabadulván meg az

egyik útról a másikra való átjárástól, nem érti, hogy nincs semmi azon kívül, amit a tudat látni enged, és hozzátapadva a külső dolgok öntermészetének a gondolatához, a lokájtika nem ismeri a megkülönböztetéstől való megszabadulást. Ezért, Mahámati, a lokájtika, aki a kántálás különböző formáiban és az ékes-szólás művészetében jártas, és egyáltalán nem szabadult meg az olyan nehézségektől, mint a születés, kor, betegség, bánat, siránkozás, fájdalom, reménytelenség, a különböző szavakkal, értelmezésekkel, példákkal és következtetésekkel a tudatlant a zavarodottságba vezeti.

Mahámati, Indra csodálatos lokájtika volt, és a tudása őt sok tanulmány ismerőjévé tette, és ő maga is több szóbeli mű szerzője volt. Volt egy tanítványa, aki egy kígyó testét öltötte föl, fölment az égbe, és Indra isten társaságának a tagja lett. Tételeket állított össze, és kihívta az istenséget. Vagy darabokra török az ezerküllőjű harciszekered, vagy minden kígyóságomnak vége szakad. A kígyóként megjelenő lokájtika tanuló érvelésében legyőzte az isteni ellenfelét, és az ezerküllőjű kerék darabokra tört. A tanítvány újra lejött a földre. Ily módon, Mahámati, a lokájtika egy különböző értelmű és szemléltetésű rendszert hozott létre, és jól ismervén az állatvilág, minden módszerét, a különböző szavak és kifejezések ismeretével megzavarta az isteneket és a harcoló démonokat, szorosán odatapasztotta őket a jövés és menés eszméjéhez, és még inkább ezt tette az emberekkel! Ezért, Mahámati, a lokájtika elkerülendő, hogy olyan okba ne vigyen magával, amely fájdalmas születésbe vezet. Sem tisztelet, sem megbecsülés, sem segítség nem jár neki. Mahámati, a lokájtika nem jut túl a test birodalmán, a tudása ahhoz tartozik, habár akár százezernyi szó és kifejezés különböző használatával tudja kifejtetni az anyagelvűségét. De idő múltán, ötszáz év múlva, a követői között viszály üti föl a fejét, amely őket helytelen értelmezésekhez és bizonyításokhoz vezeti, viszály kezdődik, mivel nincs semmi, ami a tanítványokat egybetartsa. Így, Mahámati, az anyagelvűség darabokra hasad, és az értelmezések sokféleségéhez tartozva a bölcselkedők magyarázzák, mindegyik a saját értelmezéséhez ragaszkodik, mi-

vel nem ismerik a saját magukban rejtőző igazságot. És ez nem elég, a bölcsekedőkkel, akiknek meg van a saját értekezésük és tanításuk az a helyzet, hogy az anyagelvűség sokféle ürüggyel jelenik meg, amelyeket százezer különféle módon lehet magyarázni, de igazságtartalmuk nincs, és nem ismerik föl, hogy az anyagelvűségüknek az ostobaság a forrása.

Mahámati így szól: Ha minden bölcsekedő a különböző önmagukban nem igaz szavak, kifejezések, példák és következtetések felhasználásával anyagelvűséget tanít, és önző kijelentéseikhez erősen ragaszkodik, a Magasztos is nem anyagelvűséget tanít szavaival és kifejezéseivel, az istenek, démonok és emberi lények különböző országokból jövő gyülekezeteinek? Az anyagelvűség, az nem az önmegvalósítás igazsága, hanem valami olyan, mint a bölcsekedők társalgása.

A Magasztos így felelt: Én nem az anyagelvűséget tanítom, se nem a jövést és menést (*ájavjaja*). Mahámati, a jövés teremtést és tömeget jelent, az a fölhalmozás születése. A menés, Mahámati, a romlást jelenti. Az, ami nem jövés és menés, azt a nemszületés jellemzi. Mahámati, én semmit sem tanítok, ami a bölcsekedők megkülönböztetésére emlékeztetne. Miért? Mert nincs külső tárgy, nincs, amihez ragaszkodni kellene, ha valaki az egy-tudatban tartózkodik, amely mögött nincs külső világ, nincs a megkülönböztetés által létrehozott formák birodalma, az felismeri, hogy a tudaton megjelenítettekén kívül nincs semmi, és ezért a tudat által megjelenített megkülönböztetés sem létezik. Megszerezve a megkülönböztetés megsemmisítését eléri a hármas megszabadulást, amely az alaknélküliség, az üresség és a következménynélküliség állapota. Emiatt hívják megszabadulásnak.

Emlékszem, Mahámati, amikor egy bizonyos helyen tartózkodtam és egy lokájtika bráhmin közeledett hozzám, és odaérve hirtelen megkérdezett engem: Gautama, minden alkotott?

Azt mondtam neki: Brahmin, ha minden alkotott, akkor az az anyagelvűség első iskolája.

Gautama, minden nemalkotott?

Brahmin, ha minden nem alkotott, akkor az az anyagelvűség második iskolája. És ugyanez a helyzet azzal, hogy minden örök-e, vagy minden nemörök-e, hogy minden született-e vagy minden nem született-e, amely az anyagelvűség hatodik iskolája.

Akkor Mahámati, a bráhmin lokájatika így szólt hozzám: Gautama, minden egy-e? Minden különbözik-e? Mindent a kettő jellemez-e? Mindent a nemkettő jellemez-e? Minden az okság tárgyának tekintendő-e, mivel minden úgy látszik, mintha különböző okokból jött volna létre?

Ez brahmin az anyagelvűség tizedik iskolája.

Gautama, minden megmagyarázható-e? Gautama, minden nemmegmagyarázható-e? Valós-e a világ? Nemvalós-e a világ? Létezik-e másik világ? A másik világ létező-e vagy nem létező? Létezik-e megszabadulás? Létezik-e megnevezés? Minden pillanatnyi-e? Minden nempillanatnyi-e? Létezik-e űr, apratishamka-nirodha (előzetes meditáció nélkül megtörténő megsemmisülés), és nirvána, o Gautama, ezek alkotottak vagy nem-alkotottak? Van-e középső létezés? Nincs-e középső létezés?

Mahámati, akkor így szóltam hozzá: Bráhmin, ez mind anyagelvűség. Ez nem az enyém. Bráhmin, ez a te világi bölcselkedésed. Én azt tanítom, bráhmin, hogy a tévedések és a helytelen értelmezések miatti időtlen idők óta tartó megkülönböztetés adottság-energiája a hármasság oka, a megkülönböztetésből keletkezett. Bráhmin, nem ismerik föl, hogy nincs külső világ, csak maga a tudat, és a külső világ nem a megismerés tárgya. A bölcselkedők szerint léteznek az én-lélek hármasság megállapodása, az érzékszervek és a tárgyi világ, de ezt én nem mondom. Bráhmin, én nem tartozom az okság iskolájához, a nemokság iskolájához, kivéve azt, amikor keletkezések láncát tanítom, már amennyire a megragadott és megragadás gondolat alkotott világa a megkülönböztetéstől függően létezik. Ezt nem érted te, és a többiek, akik az én-léleknek és annak folytonosságának a gondolatát kedvelitek. Mahámati, az űr, a nirvána az ok a megszámlálhatatlanságban létezik, a valósága felfoghatatlan. Ezért az ilyen feltevésekre vagy kérdésekre nincs válasz.

Mahámati, a bráhmín lokájatika ekkor megkérdezte: A hármas világ a tudatlanságból fakadónak, a vágyból fakadónak vagy a tettekből fakadónak tartandó-e?

Bráhmín, a kétszeres kérdés is az anyagelvűséghez tartozik.

Gautama, minden lény az egyéniség és általánossá szemszögéből kigondolt-e?

Ez, bráhmín, szintén az anyagelvűséghez tartozik. Amíg a megkülönböztetés tárgyi világát létrehozó szellemi örvénylések léteznek, az anyagelvűség is létezik.

Továbbá, Mahámati, ez az anyagelvű bráhmín azt mondta nekem: Gautama, létezik-e olyan bölcelet, amelyik nincs a földön? Minden igazság, amit a bölcselkedők különböző szavakkal és kifejezésekkel, értelmezéssel, példákkal és következtetésekkel tanítanak, általános megegyezéssel, Gautama, az enyém.

Brahmín, nincs semmi, ami a tied lenne, a gondolat nincs túl az általános megegyezés igazságán, nem független a különböző szavaktól és kifejezésektől, továbbá, nincs kívül az értelemmel való összhangon.

A bráhmín megkérdezte: Van-e olyan bölcelet, amely nem a világhoz tartozik, és mégis a világ általános véleményének a része?

Bráhmín, itt nincs semmi, ami nem tartozik az anyagelvűséghez, és amit a te bölcsességed és a többi helytelen értelmezéshez és megkülönböztetéshez ragaszkodó bölcselkedő bölcsessége nem ér el, az a külső világ nemvalóságának a felismerésének a hiánya. Ezt jelenti a megkülönböztetés megszüntetése. Ha felismered, hogy a tudatod által megjelenítetteken túl nincs semmi, a létezés és nemlétezés megkülönböztetése megszűnik, ott nincs több külső világ, mint az érzékelés tárgya, a megkülönböztetés a saját helyére vonul vissza. Ez már nem anyagelvűség, ez énhozzám tartozik, és nem tartozik hozzád. A saját helyére való visszahúzódás azt jelenti, hogy megszűnik a megnyilvánulása, a megkülönböztetés nem születik meg újra, úgy mondják, hogy megszűnt a megjelenése. Ez, bráhmín, nem anyagelvűség. Röviden, bráhmín, ha a vidzsnyána jövőse és menése, az eltűnés és megjelenés, a csábítás, a ragaszkodás,

az erőteljes vonzalom, a bölcseleti szemlélet, a gyülekezés, a folytonosság, a vágy (*trishná*), és az okhoz való ragaszkodás jelen van, bráhmín, az a ti anyagelvűségetek, nem az enyém.

Mahámati, így feleltem az anyagelvű bráhmínnek, aki hozzám jött, és amikor elváltunk, ő csendben távozott.

Abban az időben a Magasztoshoz jött Krisnapaksaka, a nágák királya, aki egy bráhmín alakját öltötte magára, és így szólt: Gautama, nincs másik világ?

Honnan jöttél, ifjú ember?

Gautama, a Fehér Szigetről jöttem.

Bráhmín, az egy másik világ.

Az ifjú ember, így megcáfolva elhallgatott, láthatatlanná tette magát, és anélkül, hogy a tanításomról valamit kérdezett volna, ami övele szemben áll, magában így töprengett: Sákjáknak ez a fia kívül van a rendszeremen, ő egy szárnalmas alak, egy olyan iskolához tartozik, amely jelek és okok megszűnését hordozza, ő annak a megkülönböztetésnek a megszűnéséről beszél, amely a külső világ megismerésekor keletkezik, és amelyet bárki a saját megkülönböztetése szerint láthat. És Mahámati, azt is megkérdezhetnéd tőlem, hogyan és kinek szolgálnak lokájatikák a különböző kántálásukkal és ékesszólási művészetükkel, amelyek világi élvezetek tárgyához és nem a dharmához való ragaszkodás jelei.

Mahámati így szólt: Magasztos, mit jelent „a világi élvezetek tárgya” és mit a „dharma”?

A magasztos így felelt: Helyesen mondtad, helyesen mondtad, Mahámati! Te mélyen elgondolkodtál a kettős jelentésen, miután a jelen és a jövő nemzedékeire tekintettel. Mahámati, figyelj jól, és értelmezd jól, elmondom neked.

Így lesz, Magasztos, felelt Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva és a Magasztosra fordította a figyelmét.

A Magasztos ezt mondta neki: Mit jelent az élvezet világi tárgya, Mahámati? Azt jelenti, ami megérinthes, elbűvölhet, legyőzhet, kezelhet és megpróbálhat, az, amely téged a külső világhoz köt, behatol a helytelen nézetekből származó kettős-ségbe, újra föltűnik a szkandhákban, ahol a vágy teremtő erejé-

vel rendelkezve létrejön az utálat összes fajtája, mint a születés, a kor, a betegség, a halál, a bánat, a siránkozás, a fájdalom, a reménytelenség stb. Ezt nevezzük én és a többi buddhák a világi élvezet tárgyának. Ez, Mahámati, a világi élvezetekhez és nem az igazsághoz való ragaszkodás. Ez az anyagelvűség, amit a lokájakatikák szolgálatával meg lehet tanulni.

Mahámati, mit jelent a dharmához (igazsághoz) való ragaszkodás. Ha az ön-tudat igazságát és a kétszeres énnélküliséget megértik, és továbbá, ha a tárgyak és személyek énnélküliségét belátják, a megkülönböztetés nem nyilvánítja ki többé magát, amikor a bodhiszattvaság különböző fokozatai, egyik a másik után, megvalósulnak, a csitta, a manasz és a manovidzsnyána eloszlik, és amikor valaki az összes buddha bölcsességével megszentelt ösvényre lép, és magára veszi a tíz kimeríthetetlen fogadalmat, a következménymentes élet minden erényével önálló mesterré válik. Onnantól nevezik dharmának, amikor valaki vele szabadul meg a bölcséleti nézetektől, a téves értelmezésektől, a megkülönböztetéstől és a kettősség gondolatától. Törvényként, Mahámati, a bölcséleti nézetek elvezetik a tudatlant, de nem a bölcslet, a kettősségbe, amely a megsemmisülés és az örökkévalóság. Az örökkévalóság a nemokság tanából fakad, míg a megsemmisülés az ok nemlétének és az oksági viszonyok megszűnésének a hitéből. Én azt tanítom, hogy dharmának azt nevezzük, ami a növekedés, létezés és pusztulás állapotának a tárgya. Ez Mahámati, az a következtetés, amely a világi élvezetekkel és a dharmával kapcsolatos. Így mondják:

62. A lét az átvevésnek (*samgraha*) van alávetve, és az erkölcsi szabályok (*szila*) viszik tovább, amelyek a transzcendentális tudás (*pradznyá*) bölcsletéből származnak, és a megszabadulás táplálja őket.
63. A bölcselkedők minden tanítása bár nem célozza meg az anyagelvűséget, ahol az ok és következmény valóságos szemléletéhez ragaszkodnak, ott nincs önmegvalósítás.

64. A tanítványaim csoportjának az önmegvalósítást tanítom, amelynek semmi köze az okhoz és a következményhez, és szabad az anyagelvűségtől.
65. Nincs semmi, ami nem maga a tudat, a kettősség is a tudatból ered, mivel a létezés a megragadásra és a megragadottra való felosztásként figyelhető meg, semmi köze a megsemmisüléshez és az örökkévalósághoz.
66. Amíg az elme tevékenysége tart, létezik az anyagelvűség, ha a megkülönböztetés már nem növekszik, a világ magának a tudatnak látszik.
67. „Jövés” (*ájam*) a tárgyi világ eredetét, mint következményt jelenti, a „menés” (*vjajam*) a következmény nemlátását, ha valaki a jövés és menést tökéletesen megérti, a megkülönböztetés megszűnik.
68. Az örökkévalóság és nemörökkévalóság, a készített és nemkészített, ez a világ és az a világ – mindezen és más eszmék is az anyagelvűség részei.

LXXIV.

Akkor, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Magasztoshoz: A nirvánáról, a nirvánáról is beszélt a Magasztos, Mit jelent ez a meghatározás? A nirvána tekintetében mi az, ami megkülönbözteti a bölcselőktől?

A Magasztos így felelt: Mahámati, figyelj jól és értelmezd jól. Én elmondom neked.

Úgy lesz, mondta Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva és a figyelmét a Magasztosra fordította.

A Magasztos így folytatta: Ahogy a bölcselkedők különböztetik meg a nirvánát, az maga a nemlét. Néhány bölcselő úgy gondolja, hogy a nirvána az, ahol az elme szkandhák, dhátuk és ájatanák szerinti működése, vagy a tárgyi világ érdektelensége, vagy a múltra és jelenre való emlékezés megszűnik, úgy, ahogy a lámpát leoltják, vagy a mag elrohad, vagy a tűz kialszik, mivel ez minden olyan alap megszűnése, amelyet a bölcselők, mint a

megkülönböztetés nemnövekedését magyaráznak. De, Mahámáti, a nirvána nem a teljes megsemmisülésben létezik.

Mások egy másik területre és lakhelyre való távozással magyarázzák a megszabadulást, ahogy a szél abba hagyja a fújást, amikor a tárgyak megkülönböztetése megszűnik. Mások a tudó és a tudott kettősségtől való megszabadulással magyarázzák a megszabadulást. Mások úgy vélik, hogy a megszabadulást, hogy az a folyamatos és a nemállandóság közötti különbség megszűnése.

Mások a különböző alakoknak, mint a fájdalom viselőinek, a megkülönböztetését magyarázzák, és nem értik, hogy nincs más semmi, mint maga a tudat, megrémülnek az alak fogalmától, és a formanélküliben keresik a boldogságot. Ebben ragaszkodnak a nirvána gondolatához.

Mások úgy gondolják, hogy a nirvána az általános és egyedi belül és kívül megfigyelhető tényezője, azok soha nem pusztulnak el, és létezésüket fenntartják a múltban, a jelenben és a jövőben. Mások úgy tartják, hogy a nirvána az az én-lélek, a lét, az életerő, a tápláló, a végső szellem és a dolgok elpusztíthatatlansága.

Mahámáti, néhány bölcselő az ostobaságának köszönhetően kimondja, hogy a nirvána az első létező, a legfelső szellem, amit mindenki különbözőképp lát, és hogy ez a minőségek átalakításából hozza létre a dolgokat.

Néhányan úgy vélik, hogy a nirvána az erkölcs és az erkölcstelenség kialakulásában rejlik, néhányak a szenvedélyeknek a tudás általi elpusztításában látják, néhányan Isvarának, a világmindenség szabad létrehozójának gondolják. Néhányan úgy tartják, hogy a föld a kölcsönhatásokból keletkezett, és így semminek nincs egyedi oka, és ahhoz ragaszkodnak, hogy az ostobaság miatt nincs felébredés, és ők ahhoz ragaszkodnak, hogy a nirvána ebben a nemfelébredésben rejlik.

Mahámáti, néhány bölcselkedő azt gondolja, hogy a nirvána az igaz úthoz való ragaszkodás. Mások a nirvánát a minőség és a tulajdonosa egységének szeretik gondolni, ami miatt az aszág és a másság, a kettő és a nemkettő léteznek. Mások azt képzelik,

hogy a nirvána az a hely, ahol megláthatják a dolgok öntermészetét a saját természetükben létezni, ahogyan az úgy változik, mint a páva tolla, a drágakövek különböző alakjai, vagy a tüske hegyessége.

Néhányan, Mahámati, a nirvánát a tizenkét tattva (igazság) felismerésének gondolják, mások a hat erény tanításának a királyi szemléletének. Többen, látván, hogy az idő alkotó, és a föld fejlődése az időtől függ, úgy vélik, hogy a nirvána ennek a ténynek a felismerése. Mások, Mahámati, a nirvánát a létezésnek gondolják, mások a nemlétezésnek, vannak, akik úgy gondolják, hogy minden dolog és a nirvána, nem különböztethetőek meg egymástól.

Mindezen nézetek, Mahámati, többnyire olyan bölcseledők eredményei, akiknek az értelme a logikával nincs összhangban, és a bölcsek által el nem fogadhatóak. Mahámati, ezek a nirvánát kettősen és oksági összefüggésben szemlélik. Ezen megkülönböztetések által, Mahámati, a bölcseledők elképzelik a nirvánát, de abban nincs keletkezés, nincs eltűnés, és nincs hely a megkülönböztetés számára. Mahámati, minden bölcsező a saját olvasókönyvében bízik, ahonnan kiszedi a megértését és okosságát, aminek alapján vizsgálja a dolgokat, és elbűvöli magát az igazság ellenében, mert az igazság nem olyan, amilyennek elképzeli, ez a gondolat megerősödik az elméjében, körüljárja, és megzavarodik tőle, mivel a nirvánát nem lehet meglelni sehol.

Mahámati, vannak mások, akik minden tudásukat oroszlán-üvöltéssel szétharsogva a nirvánát a bölcsek nyomán magyarázzák. A nirvána ott van, ahol fölismerik azt, hogy a tudaton kívül nincs semmi, ahol nem ragaszkodnak a külső tárgyakhoz, a létezéshez vagy nemlétezéshez, ahol megszabadulnak a négy állítástól, ahol belátással bírnak a valóságra, ahol felismerve az ön-tudat természetét nem ragaszkodnak a megkülönböztetés kettősségéhez, ahol a megragadás és a megragadott többé nem megfogható, ahol a logikai mértékek nem tűnnek többé valóságnak, ahol többé semmi nem jelenti ki sajátmagát, ahol az igazság gondolatához nem ragaszkodnak, és a különbséggel azért foglalkoznak, mert az zavarodottságot okoz, ahol a kiváló

dharmához, amely mindenkinek a legbelsőjében rejtőzik, való ragaszkodással az énnélküliség két formáját fölismerik, a szenvedélyek két formáját alávetik, és az akadályoztatás két formáját megtisztítják, ahol a bodhiszattvaság fokait sorban egész a tathágataságig végigjárják, ahol a májopama (májaszerrü) számadhit megvalósítják, ahol a csitta, a manasz és az manovidzsnyána megszűnik, valójában ott található a nirvána.

69. A nirvánát a bölcselek egyenként képzelik el, de az övék nem több, mint képzet, és nem az igazsághoz vezető út.
70. Megvalósítva a kötöttséget és a kötést, minden hasznosságtól mentesen, a bölcselek azt hiszik, hogy megszabadultak, de a megszabadulást nem találják.
71. A bölcsekedők rendszerei sok iskolára oszlanak, így nincs bennük igazság, mivel a képzeleteiket ostobán tovább viszik.
72. Az ok és következmény eszméjével ostobán átítatva, minden bölcselelő el van ámítva, és így nem szabadul meg az közülük, aki a lét és nemlét kettős iskolájához tartozik.
73. A tudatlan a beszélgetés és helytelen értelmezések során világosodik meg, de így képtelen az igazságra (*tattva*) irányában jelentős értelmet felnevelni, a beszélgetés a három világ szenvedésének a forrása, míg az igazság a szenvedés megszűntetője.
74. Ahogy a tükörben látott kép nem valóságos, a tudatot a tudatlan az adottság energia tükrében, kettős formában látja.
75. Ha valaki nem érti meg tökéletesen, hogy a tudaton kívül nincs semmi, megjelenik a kettős megjelenés, ha valaki tökéletesen megérti, hogy a tudaton kívül nincs semmi, a megkülönböztetés megszűnik.
76. A tudat nem más, mint sokféleség, és távol áll a minősítőtől és a minősítettől, az alakok láthatóak, de nem a tudatlanok általi megkülönböztetés útján.
77. A hármas világ nem más, mint megkülönböztetés, nem létezik külső tárgy, a megkülönböztetés sokféleségnek látszik, de ezt nem értik meg a tudatlanok.

78. Az igazság a különböző szútrákban a nevek és gondolatok miatt különféleképp van megkülönböztetve, hiszen szavaktól elválasztva a jelentés elérhetetlen.

LXXV.

Akkor Mahámati, a mahászattva-bodhiszattva így szól hozzám: Beszélj nekem, Magasztos, Tathágata, Arhat, Tökéletesen Megvilágosodott a buddhaság öntermészetéről, hogy én és a többi mahászattva-bodhiszattva jól megértve, hogy a tathágata öntermészete mit takar, magunkat is és másokat is ráébreszthesünk az igazságra.

A Magasztos így szól: Akkor Mahámati add elő a kívánságodat, és én aszerint fogok felelni.

Mahámati folytatta: Magasztos, a tathágata, az arhat, a tökéletesen megvilágosodott megalkotott vagy megnemalkotott, következmény vagy ok, kijelentett vagy kijelentő, benyomás, vagy amit a benyomás kifejez, tudás, vagy amiről a tudás szól? A Magasztos különbözik ezektől a benyomásoktól vagy nem különbözik?

A Magasztos így felelt: Ha a tathágata, az arhat, a tökéletesen megvilágosodott ilyen benyomásokkal leírható, ő se nem megalkotott és nem megnemalkotott, nem következmény és nem ok. Miért? Mert itt a kettősség hibáját követtük el. Ha, Mahámati, a tathágata valami megalkotott, akkor nem állandó, ha nem állandó, akkor bármiből elkészülhetne egy tathágata, és ezt nem kívánjuk sem én, sem a többi tathágaták. Ha valami megnemalkotott, az önlényegisége a ragaszkodás lenne, és minden tathágatává levésért tett előkészület haszontalan lenne, mint a nyúl szarva, vagy a meddő nő gyereke, mivel az sohasem készülhetne el. Így az, ami se nem következmény se nem ok, Mahámati, az létező és nem nemlétező. És ami nem létező és nem nemlétező, az túl van a négy állításon. A négy állítás a világi gyakorlathoz tartozik. Ami kívül van a négy állításon, az már nem több, mint egy szó, a meddő nő gyereke. Mahámati, a med-

dő nő gyereke puszta kifejezés, és túl van a négy állításon. Mivel túl van azon, a bölcs tudja hogy az nem megmérhető tárgy. Így ért a bölcs minden kifejezést, ami a tathágatára vonatkozik.

Megmondottam, hogy minden dolog énnélküli, ez azt jelenti, Mahámati, hogy távol van az önmagaságtól, mivel énnélküli. Úgy vélem, hogy minden dolognak meg van a maga egyénisége, amely nem tartozik egy másikhoz, akárcsak a tehén és a ló esetében. Például, Mahámati, a tehénlét nem lótermészetű, és a lólét nem tehéntermészetű. Ez példázza a lét és nemlét dolgát. Egyik sincs közülük a saját természete nélkül, és mindegyik csak olyan, mint a saját természete. Ugyanígy, Mahámati, a dolgok nincsenek a saját természetük nélkül, olyanok, amilyenek, de a tudatlanok és egyszerű gondolkodásúak a megkülönböztetésük miatt nem értik az énnélküliség jellemzőit, ők valóban nem mentesek a megkülönböztetéstől. És ugyanez a helyzet a dolgok létezésének, ürességének és öntermészet hiányának a tudásával kapcsolatban.

Ugyanígy a tathágata és a szkandhák se nem nemkülönbözőek se nem különbözőek. Ha ő különbözne a szkandháktól, akkor, mint bármi, amit a szkandhák készítettek, nem lenne állandó. Ha különbözne tőlük, két önálló létező lenne: olyan ez, mint a tehén szarva. Ha egyformának látszanak, nincs különbség, ha az egyik rövid, a másik hosszú, van különbség. Elmondhatjuk, hogy mindennel így van. Mahámati, a tehén jobb szarva különbözik a bal szarvától, és a bal a jobbtól, az egyik hosszabb, mint a másik. Ugyanezt mondhatjuk el a színekről. Így a tathágata és a szkandhák se nem különböznek, se nem nemkülönböznek egymástól.

Ugyanígy, a tathágata se nem különbözik, se nem nemkülönbözik a megszabadulástól, le lehet írni a megszabadulás kifejezéseivel. Ha a tathágata különbözne a megszabadulástól, akkor anyagi tárgy természetével bírna, és ha ez így van, akkor nem állandó. Ha nem különbözik, a jógik által elértben nem lenne különbség, de, Mahámati, a jógik között van különbség, ezért a tathágata a megszabadulástól se nem különbözik, se nem nemkülönbözik.

Ugyanígy, Mahámati, a tudás nem különbözik és nem nemkülönbözik attól, amit tudunk. Így Mahámati, ami se nem örök, se nem nemörök, se nem következmény se nem nemkövetkezmény, se nem következményalkotott, se nem nemkövetkezmény-alkotott, se nem tudás, se nem amire a tudás vonatkozik, se nem elmondott, se nem elmondás, se nem szkandha, se nem szkandhától különböző, semmi ami ki van fejezve és semmi ami kifejezés, nincs összekötve az aszággal és a mássággal, a kettővel és a nemkettővel – az valami, ami távol áll megmérhetőtől és szavakkal ki nem fejezhető, ahogy nem fejezhető ki az, ami nem született meg, ahogy ami meg nem született, az nem a romlás tárgya, ahogy, ami nem a romlás tárgya az olyan, mint az űr, Mahámati, az űr se nem ok, se nem következmény. Az, ami se nem következmény se nem ok, az feltétel nélkül való. Ami feltétel nélkül való, az túl van minden haszontalan értelmezésen. Ami túl van minden haszontalan értelmezésen, az a tathágata. Mahámati, ez a tökéletes megvilágosodás lényegisége, ez az érzékektől és megmérttetéstől távol álló buddhaság öntermészete. Így mondják:

79. Ami az érzékektől és a megmérttetéstől mentes, az nem következmény és nem ok, semmi köze a tudáshoz, és ahhoz, amit tudnak, szabad a kifejezéstől és a kifejezettől.
80. Itt van valami, amit sehol sem lehet úgy látni, mint a szkandhakat, az okságot, a megvilágosodást, és arról, amit sehol semmiképp nem lehet látni, mit lehet leírni?
81. Nincs semmi, ami megalkotott vagy megnemalkotott, nem következmény és nem ok, nem szkandha és nem nem-szkandha, sem semmi másnak az összetétele.
82. Nincs semmi, amit létezésének különbségtételével látni lehetne, mint nemlétezőről nincs róla mit tudni, ilyen minden dolog önlényegisége.
83. A léttel együtt van a nemlét, a nemléttel együtt van a lét. A nemlét mit se tud magáról, a lét pedig megkülönböztethetetlen.

84. Aki a csupasz szavakhoz ragaszkodik, nem tudván, az énlélek és az énnélküliség mit jelent, a kettősségbe merül el, megromlik, és a tudatlanokat romlásba viszi.
85. Ha amit vallok, azt hiányosságok nélkül látják, és pontosan megtartják, nem mocskolják be a világ irányítót.

LXXVI.

Akkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Magasztoshoz: Taníts, Magasztos, taníts, Szugáta. A kánoni könyvekben megemlítik, hogy a Magasztos lénye se nem születik, se nem pusztul, és te kijelentetted, hogy az, hogy a lénye se nem születik, se nem pusztul, az a Tathágata meghatározója. Nos, Magasztos, az, hogy a lény se nem születik, se nem pusztul, nem a nemlétezészt jelenti? És az a Tathágata egy másik neve, amit a Magasztos kijelentett? A Magasztos azt tanította, hogy minden dolog nemszületett és nem nemelpusztult, mert a létnek és nemlétnek a kettős szemlélete nem létezik. Ha minden dolog nemszületett, Magasztos, akkor senki sem foghat meg semmit, hiszen nem született semmi, és ha ez valaminek a másik neve, Magasztos, mi lehet az a valami.

A Magasztos így szólt: Ekkor Mahámati figyelj jól és értelmezd jól, én elmondom neked.

Úgy lesz, felelt Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva, és figyelmét a Magasztosra fordította.

A Magasztos így szólt hozzá: Mahámati, a tathágata nem létező, nem lehet úgy megérteni, mint a többi dolgot, ami se nem született, se nem tűnik el, nem lehet megkeresni, azt az okot, ami miatt megjelenik mások előtt, és nincs jelentés nélkül. Ezért mondtam rá, hogy nemszületett. Mindamellet, Mahámati, a tathágatának létezik másik neve, amikor a dharmakájájában az akarat-testet magára ölti. Ez az, ami túlmegy a bölcselkedők, srávakák pratyekabuddhák és a hetedik fokozatot még el nem ért bodhiszattvák megértésén, A nemszületett, Mahámati, a tathágata szinonimája.

Például, Mahámati, Indrát időnként Sakrának ismerjük, időnként Purandarának, a kar *hasta, kara, pani*, a test *tanú, deha, saríra*, a föld *prithivi, bhúmi, vaszumdhara*, az ég *kha, ákása, gagana*, mindezen tárgyak sok névvel jelöltek, rokonértelműen használhatók és megkülönböztetnek, de ezen különböző elnevezések mögé nem képzelünk különböző tárgyakat, és azok nem rendelkeznek öntermészettel. Ugyanígy, Mahámati, elmondhatom magamról, hogy a tudatlan emberek hallókörén belül vagyok, a türelem földjén, sokféle néven ismernek, elérve a százezerszer három asamkjejét, és ők engem ezen a néven neveznek, nem tudván, hogy mi a Tathágata másik neve. Ezeknek egy része, Mahámati, Tathágatának ismer, mások Önlétezőnek, mások Vezetőnek, Vinjakának (eltávolítónak), Parinájának (útmutatónak), Budhának, Risinek (aszketának), Bika-királynak, Bráhmának, Visnunak, Isvarának, Eredeti Forrásnak (*pradhána*), Kapilának, Bhútántának (*a valóság vége*), Aristának, Neminának, Szomának (hold), Napnak, Rámának, Vjásznak, Sukának, Indrának, Balinnak, Varupának, Néhányak Által Ismertnek. Ezalatt mások úgy neveznek, hogy, Aki soha nem született és nem távozik, az Üresség, az Olyanság, az Igazság, a Valóság, A Valóság Mértéke, a Dharmadhátu, a Nirvána, az Öröklét, az Ugyanazság, az Okság, a Buddha-ok Tana, a Megszabadulás, az Út Igazsága, a Mindentudó, a Győzedelmes, az Akarat által készített Tudat. Mahámati, ez a százezerszer három asamkjeje teljes birtoklása, nem több és nem kevesebb, ebben a szóban, vagy másokban, engem úgy ismernek az emberek, akár a vízben lévő holdat, amely benne is van, meg nincs is benne. De ezt a folyamatosság kettős felfogásába esett tudatlanok nem értik. Bár ők tisztelnek, értékelnek, értékelnek, nagyra tartanak és becsülnék engem, nem értik jól a szavak és meghatározások értelmét, nem tesznek különbséget a gondolatok között, nincs meg a maguk igazsága, és a kánoni könyvek szövegéhez ragaszkodva úgy képzelik, hogy a nemlévő tárgy születése és pusztulása nemlényegiséget jelent, és a Tathágata sok nevéből, mint az Indra, Sakra, Purandara, tévesen csak egyet látnak meg. Így nincs bizalmuk azokban a szövegekben, ahol az önálló iga-

zság jelenik meg, mivel minden dolog tanulmányozásakor ők csupán a szövegben megjelenő szavakat követik, miközben megpróbálják megérteni a jelentésüket.

Igy, Mahámati, ezek a becsapottak csak a jelentésük szerint tudják a szavakat értelmezni, és a jelentés maga a szó. Miután a jelentésnek nincs önálló teste, nem különbözhet a szótól. Az ostobán kinyilvánított szó azonos a jelentéssel, ami a tudatlansága miatt a szó öntermészete. Ők nem tudják azt, Mahámati, hogy a szó a születés és a halál tárgya, miután nincs jelentése. Mahámati, a szavak a betűktől függenek, a jelentés pedig nem. A jelentés mentes a létezésről és a nemlétezésről, nem született, és nincs alapja. És, Mahámati, a tathágaták nem tanították a betűktől való függés tanát. A betűvel kapcsolatban a lét és a nemlét nem elérhető, vagy máshogy mondva, a betűtől nem függ semmi. Mahámati, ha valaki arról beszél, hogy az igazság a betűktől függ, az puszta fecsegés, mivel az igazság a betűkön túl van. Ezért, Mahámati, az általam és más buddhák és bodhiszattvák által írt kánoni szövegek kijelentik, hogy nem a betű a tathágaták kijelentése vagy válasza. Miért? Mert az igazság nem, a betűktől függ. Nincs semmi, amit valaha azok a jelentésnek megfelelően kimondtak volna, és ha valamit kimondtak, akkor az minden lény megkülönböztetésével volt összhangban. Mahámati, ha az igazságot nem a szavakban mondták ki, az igazságot tartalmazó szövegek eltűnnek, és ha a szövegek eltűnnek, nem lesznek buddhák, srávakák, pratyekabuddhák és bodhiszattvák, és ha ők nincsenek, mi az amit tanítani fognak, és kinek fogják tanítani. Ezért, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva nem ragaszkodik a kánoni szövegek szavaihoz. Mahámati, az érző lények értelmének a működése miatt a kánoni szövegek időnként eltérnek az egyenes irányuktól. Én és más tathágaták, arhatok és tökéletesen megvilágosodottak azért adtunk az érző lények különféle képp bizakodó csoportjainak vallásos tanításokat, hogy megszabaduljanak a csitta, manasz és manovidzsnyána kötelékeiből, és nem azért, ezzel ériék el és teremtsék meg az önmegvalósítást, amely a nemes bölcsesség megjelenése. Ha fölismérik, hogy minden dolgot a képzetnélküliség jellemez, és nincs a

tudaton kívül a világon semmi, akkor megvalósul a kettős megkülönböztetés elvetése.

Ezért, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattvák a jelentéshez ragaszkodjanak és ne a betűkhöz. Mahámati, a jó család fiai és lányai, akik a betűkhöz alkalmazkodnak, össze fogják rombolni a végső igazság megértését, és az igazság felismerésével kapcsolatban újabb hibákat fognak elkövetni. Folytatván a helytelen nézetekhez való ragaszkodást, a saját állításaik összekeverednek a bölcselőkével, azok nem értik jól a dharmafokokatok jellemzőit, és azok nem rendelkeznek a szavak megfelelő értelmezésével. Ha ők jól megértik a dharmafokokatok jellemzőit, és megfelelően el vannak látva a szavak és kifejezések meghatározásával, és jól megértik a dolgok jelentését és értelmét, ők megfelelően fogják a formanélküliség üdvét élvezni, míg mások megfelelően megállapodnak a mahájánában. A mahájána által megfelelően átölelve, Mahámati, őket átölelik a buddhák, a srávakák, a pratyekabuddhák és a bodhiszattvák. Miután a buddhák, srávakák, pratyekabuddhák és bodhiszattvák átölelték őket, ők át fognak ölelni minden lényt. Minden lény átölelésével a jó dharmát ölelik át. Ha a jó dharmát átölelték, a buddha-mag soha nem pusztul el. Ha a buddha-mag nem pusztul el, a kiváló hely eléretik. Ha a kiváló hely így eléretett, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattvák be fogják látni, hogy minden lény a mahájánában van, akkor kiváló helyre születnek, és a tíz természetfölötti erővel bátorítva magukat, és különböző alakot öltve, a dharmáról az igaz természetének (*tattáva*) megfelelően, a különböző szándékok és a lények jellemzőinek alapos ismeretével fognak beszélni. A dolgok igazi természetét a nemmegkülönböztetés és az igazi belátás jellemzi, az se nem jön, se nem távozik, felhagy minden helytelen értelmezéssel, ezért hívják igazságnak (*tattvam*).

Ezért, Mahámati, a nemes család fia vagy lánya jól vigyázzon, hogy ne ragaszkodjon ahhoz, hogy a szavak tökéletesen megfelelnek a jelentésnek, hiszen az igazság a betűkön túl van. Ne légy olyan, mint aki a ujjhegyre figyel. Például, Mahámati, ha valaki az ujjhegyével valakire vagy valamire mutat, az ujj-

hegy eltérhet attól, amire mutat, hasonlóképp, Mahámati, a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak közé tartozó emberek, hasonlóan egy csapat gyerekhez, egész a halálukig képtelenek megszabadulni attól a gondolattól, hogy a szó ujjhegye és a jelentés egy, és nem fognak a végső igazsághoz ragaszkodni, mivel az érdeklődésük a szavakhoz tapad, amelyek nem többek számukra, mint egy ujjhegy. Más módon ábrázolva, Mahámati, a főtt rizs megfelelő étel a gyerek számára, de, valaki esetleg nyers ételt ad neki enni. Ebben az esetben, biztos lesz, aki érzékeivel észre fogja venni, hogy az nem tudja, hogyan kell az ételt elkészíteni. Így van azzal is, ami nem született és nem pusztul el, Mahámati, soha nem fogja magát megnyilvánítani senkinek, hacsak nem tanulmányozza megfelelően. Ezért kétségtelenül gyakorolnod kell magad, hogy megszerezd magát a jelentést.

Mahámati, a jelentés önmagában létezik (*vivikta*) és a nirvána oka. A szavak a megkülönböztetéssel vannak hozzákötve, és a lélekvándorlás hordozói. A jelentés, sok tanulással érhető el, és ez a sok tanulás a jelentés és nem a szavak megvitatását jelenti, A jelentésről való beszélgetés a nézőpont kiderítést jelenti, mely semmiképp sem kötődik bölcséleti iskolához, és amely nemcsak magadat, de másokat is megóv attól, hogy helytelen nézetekbe essenek. Miután így van, Mahámati, azt mondják, hogy a jelentésből kell sokat tanulni. Ezért légy a jelentés keresője, közeledj azokhoz tiszteletteljesen, akik már sokat tanultak, de azokat, akik a szavakhoz, mint a jelentés lényegiségéhez ragaszkodnak, azokat hagyd magukra, és figyelj az igazságkeresőkre.

LXXVII.

Továbbá, Mahámati, akinek Buddha szellemi erejét átadta, így szólt: Nincs Buddha tanításában a nemszületésről és a nemmegsemmisülésről semmi sajátosan megkülönböztethető. Miért? Mert a bölcselkedők kifejtik, Magasztos, hogy az ő okaik nem születnek és nem semmisülnek meg, és te, Magasztos, szintén

az űrt, az apratíamkhjanírodhát (*megsemmisülést*) és a nirvánát tanítod, amely nem született, és nem semmisül meg. Magasztos, a bölcselkedők kijelentik, hogy a világ az okok működéséből és az okságból keletkezik, míg te, Magasztos, azt mondd, hogy a világ a nemtudásból, a vágyból, a tettből, a megkülönböztetésből keletkezik, amelyek az oksági törvény alapján működnek. Mind a két tanítás az okságra utal, a különbség csak a nevekben jelentkezik.

Így a külső tárgyakat te is meg ők is külső okság megnyilvánulásából eredeztetitek. Így nincs különbség, Magasztos, a bölcselkedők és a te tanításod között. Szerintük kilenc létező van, amely nemszületettnek és nemmegsemmisülőnek tekintendő: az atom, a legfelső lélek (*pradhána*), Isvara, az alkotó (*pradzsápati*) stb., miközben hogy minden dolog nemszületett és nem megsemmisülő, és az ő létük, vagy nemlétük elérhetetlen. Ha az elemek elpusztíthatatlanok, és az öntermészet nemszületett és nemmegsemmisülő, mivel az újjászületések különböző formáit követi, amelyeket az el nem hagyott alaptermészete alkot. A te elemekről szóló elméleted szerint, Magasztos, a különbség a formákban van, és ez ugyanaz, amelyet a bölcselkedők hozzád hasonlóan képzelnek el. Ezért ez a tanítás a tiedtől nem különbözik. Ha itt jelentkezik valami különbség a bölcselkedők tanítása és a tied között, kérlek, mondd el nekem. Magasztos, ha nincs különbség, akkor elmondhatjuk, hogy a bölcselkedők tanításaiban van valami a buddhaságból, mivel bennük itt a nemszületésre és nemmegsemmisülésre utaló ok. A Magasztos kijelentette, hogy egy világ ugyanazon körzetében több tathágata nem születik egyszerre. De ha az ok és okozat törvényét úgy tekintjük, mint amelyik a létet és nemlétet helyesen hordozza, és a te tanításod semmi ellentmondást nem hagy maga mögött, akkor sok tathágatának kellene születnie ugyanabban az időben és ugyanazon a helyen.

A Magasztos így szólt: Mahámati, a nemszületésről és nemmegsemmisülésről szóló tanításom nem azonos a bölcselkedőkével, akik szintén nemszületésről és nemmegsemmisülésről beszélnek, sem avval, amit a születésről és nemfolytonosságról

tanítanak. Miért? Mahámati, azért, mert a bölcselkedők úgy vélik, hogy a nemszületés és nemváltozás minden dolog öntermészete. De nálam nincs semmi, ami a lét és nemlét kettősségébe esne. Az én tanításom, Mahámati, túlmegy a lét és nemlét kettősségén, semmi köze a születéshez, a létezéshez és a pusztuláshoz, se nem létező se nem nemlétező. Hogyan lehet nem nemlétező? Mert a dolgok sokfélesége olyan, mint a májá, olyan, mint az álom. Én azt mondom, hogy nem nemlétező. Hogyan lehet nemlétező? Mert nincs olyan jellemző jegy, amelyet a dolgok öntermészetéhez tartozónak értelmezhetnénk, azokra úgy lehet egyik érzékkel utalni, mint egyéni tárgyra, és a másik érzékkel nem lehet úgy érezni, mint egyéni tárgyat akkor, azok az egyik érzék által fölfoghatóak, a másik érzék által nemfölfoghatóak. Ezért a dolgok létezőek és nemlétezőek.

De ha megértik, hogy a világon nincs más, csak amit a májá mutat, a megkülönböztetés többé nem keletkezik, és aki idáig jut, megszerzi a lakhelyét a nemműködés birodalmában. A tudatlan működik és megkülönböztet, de a bölcs nem. Mahámati, a tudatlanok cselekvése a nemvalós dolgok megkülönböztetése, a valóság összezavarása, olyanok, mint a gandhárvák városai, mint a mágikusan megalkotott figurák. Hogy lásd, Mahámati, itt a gandhárvák városa, ahol a gyerekek mágikusan alkotott embereket látnak, kereskedőket és másokat, akik jönnek és mennek, és azt képzelik, hogy valós emberek jönnek és mennek ott. Ez annak a megkülönböztetésnek köszönhető, amely az itt keletkező örvénylést jellemzi. Ugyanígy, Mahámati, a tudatlannak zavaros fogalma van a születésről és nemszületésről. Valóban létezik alkotott vagy nemalkotott semmi, mint a mágikusan alkotott emberek megjelenése, a mágikusan alkotott emberek számára nincs születés, nincs megsemmisülés, és nem kérdés, hogy ők léteznek-e, vagy nemléteznek-e. Hasonlóképp, semmilyen dolognak nincs köze a születéshez és pusztuláshoz, kivéve, amikor a tudatlanok a helytelen gondolatok képzetével ragaszkodnak a tárgyak születéséhez és az elmúlásához. Azonban a bölcselnél ez nincs így. A helytelen gondolatok azt jelentik, hogy a tárgyakat nem úgy ítéljük meg, amilyenek. Semmi mást.

Ha a valóságot máshogy határozod meg, mind amilyen, akkor tovább ragaszkodsz ahhoz a gondolathoz, hogy a dolgok öntermészettel rendelkeznek, ami kizárólag csak önmaga által nem látható, de ha valami csak kizárólag önmaga által nem látható, ott nincs a megkülönböztetés megnevezése. Ezért, Mahámati, a formanélküliségre való rálátás emelkedik ki, és nem a formára való látás, a forma új születést okoz, de nem emelkedik ki. Mahámati, a formanélküli alatt értjük a megkülönböztetés megszűnését.

LXXVIII.

Így mondják:

86. Hogy a születés gondolata eltávolodjon, és a megnevezés véget érjen, azért tanítom a nemokság tanát, amelyet azonban a tudatlanok nem értenek meg.
87. Minden nemszületett, de ez nem jelenti azt, hogy nincsenek tárgyak, azok olyanok, mint a gandhárvák városa, az álom, és a májá, tárgyak vannak, de nincs okuk.
88. Mond meg, hogyan lehetnek a dolgok öntermészet és üresség nélkül nemszületettek. Ha a dolgokat transzcendentális bölcsességgel szemléljük, ott nincsenek egyesülő dolgok, és azokhoz nem lehet hozzájutni, ezért, jelentem ki, hogy azok üresek, nemszületettek és öntermészet nélküliek.
89. Ha a valaki által szemlélt egyesülés létezik, a világ létezőnek tűnik, de valójában nem létezik semmi, nem úgy van, ahogy a bölcselkedők gondolják, ha az egyesülés megsemmisül, semmi látható nem marad utána.
90. Ahogy az álom, a hajháló, a májá, a gandhárvák városai és a délibáb, melyek látszólag ok nélkül növekednek, olyan a világ sokfélesége.
91. Hatalmadban tartva a nemokság elméletét, bemutatod a nemszületést, ha a nemszületés elméletét kimondod, a tör-

- vény áramlása soha nem szűnik meg, ha a nemokság elméletét fölmutatják, a bölcsekedők elrémülnek.
92. Mahámati kérdi: Hogyan, mi által, hol és miért jelenik meg a nemokság elmélete? A Magasztos válaszol: Ha a dolgokat (*szamszkrita*), mint sem az okság tárgyait sem fölöttük állókat megértik, akkor a születésnek és pusztulásnak a bölcsekedők által fenntartott szemlélete eloszlik.
  93. Mahámati kérdi: Nemlét a nemszületés? Vagy az okság keresése? Vagy a lények neve megfelelő valóság nélkül? Mondd meg nekem.
  94. A Magasztos válaszol: A nemlét nem nemszületés, nem az okság keresése, nem a lények neve és nem megfelelő tárgy nélküli név.
  95. Létezik egy valóság, amely nem tartozik se a srávákához, se a pratyekabuddhákhoz, se a bölcsekedőkhöz, nem tartozik a hetedik szintet elért bodhiszattvákhoz, ez az, ami a nemszületést jellemzi.
  96. Az ok és állapot eszméjének félretétele, az okság működésének a föladása, az egy-tudat megállapítása – ez a nemszületés állapota.
  97. Az attól a gondolatától való megszabadulás, hogy a dolgoknak oka van, a képzet és a képzelés kettősségétől való megszabadulás, a lét és nemlét vagylagosságától való mentesség – ez a nemlét állapota.
  98. A tárgyi világtól megszabadult tudat, a kétszeres szvabhávától (*parikalpita* és *paratantra*) való megszabadulás, az elmeműködés helyének a föladása – ez a nemlét állapota.
  99. A nem külső létezés, a nem nemlétezés, sem a tudat megragadása, a dolgok, mint az álom, a hajháló, a májja, a gandhárvák városa, a délibáb, a bölcsekedők nézetének elhagyása – ezek, amik a nemszületést jellemzik.
  100. Így minden szó úgy lesz érthető, ami, üresség, az öntermézzel való nem rendelkezés stb., a szó üres, nem azért, mert a léte üres, de mert a léte a nemszületett lét érzékében üres.

101. A gondolkodás rendszere az okságtól függően növekedhet vagy csökkenhet, ha a rendszer fölbomlik, nincs több születés és megsemmisülés.
102. Ha a megszűnés valahol a rendszer tagjai közt megjelenik, a létezés, mint az azság és elválasztottság bölcselkedők által fölállított megkülönböztetése, megszűnik.
103. Semmi se született, a lét nincs, a nemlét nincs, sehol sincs a lét és nemlét, kivéve azt a rendszert, ahol a dolgok és megkülönböztetések keletkeznek.
104. Ez összhangban van azzal az általános megállapítással, amely a kölcsönös függőség láncáról beszél, ha a függőség láncát elvágjuk a születésnek nincs jelentése.
105. Ahol nincs létrehozott, nincs születés, megszabadultunk a bölcselkedők hibáitól, én ezt az összefüggés elméletével összhangban mondom, és ez nem érhető meg a bölcselkedők számára.
106. Ha valami, az összefüggéstől elkülönülve, megszületik, és van ott valaki, aki ezt a nemokság védelmeként fölfogja, azzal ő az összefüggést megsemmisíti.
107. Ha az összefüggés kívülről működik, mint ahogy a lámpa felderíti a dolgokat, az feltételezi egy külső összefüggés jelenlétét is.
108. Minden dolog mentes az öntermészettől, soha nem született, és eredeti természete olyan, mint az ég, a dolgok csak a tudatlanok megkülönböztetésével összefüggésben különülnek el.
109. Van a nemszületésnek egy másik fajtája, amikor a dolgok önlényegiségét a bölcsék ismerik föl, a születése nemszületés, és ebben a nemszületésben van a megismerés.
110. Ha ezt a teljes világot összefüggésként látjuk és nincs más, csak összefüggés, akkor a tudat elnyeri a nyugalmat.
111. A tudatlanság, a vágy, a karma stb., – ezek belső összefüggések, a merítőkanál, az agyag, az edény, a kerék, vagy a mag, az elemek stb., ezek külső összefüggések.
112. Ha az összefüggésből valami más létezés születik, az szembekerül az összefüggés törvényével, az, aki ezt a né-

- zetet hordja, az nem a helyes értelem alapelvein helyezkedik el.
113. Ha egy dolog a létezésből keletkezik és nemlétezik, az okság milyen törvénye alapján ismerjük föl? A dolgok kölcsönös keletkezésben vannak, ebben nyilatkozik meg az okság értelme.
114. A hő, a folyékonyság, a mozgékonyság, a szilárdság – ezeket a gondolatokat csak a tudatlanok különböztetik meg, ez az összekapcsolódás rendszere, nem létezik egyedi tárgy, mivel tagadjuk a tárgyak valós voltával kapcsolatban álló öntermészetet.
115. Az orvos a betegség szerint válogatja a gyógyszereit, bár a gyógyítás elvében nincs különbség, a különbség a betegség sokféleségéből fakad.
116. Hasonlóképp, ismervén érzékeik erejét, a lények nemzedékeinek az őket megbetegítő szenvedélyek okozta betegségekől való megmentése érdekében tanítom az embereknek a tanaimat.
117. A tanításom nem változik, de a szenvedélyek és az erők különbözőek, csak egy jármű van, a sikeres nyolckrétű ösvény.

LXXIX.

Ekkor Mahámati, a mahászattva-bodhiszattva, így szólt a Magasztoshoz: Állandótlanság, állandótlanság – ez a bölcselkedők megkülönböztetése. Magasztos, te is kijelented a kánoni szövegekben, hogy a dolgok összetétele nem állandó, a dolgok természete a születés és pusztulás, de ez helyes vagy helytelen? És, Magasztos, az állandótlanságnak hány fajtája van.

A Magasztos így felelt: Mahámati, az állandótlanságnak a bölcselkedők hét fajtáját különböztetik meg: én azonban nem. Melyik ez a hét? (1) Néhányan azt mondják, hogy létezik keletkezés és utána megszűnés – ez az állandótlanság, úgy mondják, Mahámati, a kezdetben valami születik, ami később megszűnik

létezni, – ez az állandótlanság, (2) Mások az állandótlanságot az alak változásával magyarázzák. (3) Néhányan azt mondják, hogy a forma (*rúpa*) maga az állandótlanság, (4) Néhányan úgy tartják, hogy az állandótlanság a forma változásában rejlik. (5) Néhányan úgy képzelik, hogy van egy tárgyi létezés (*bháva*), amelyet állandótlanságnak neveznek. (6) Néhányan úgy képze-lik, hogy a létezés és a nemlétezés – ez az állandótlanság. (7) Néhányan azt mondják, hogy nem a születve lenni az állandótlanság, mivel minden dolog léte állandótlán, és mivel az állandótlanság jellemző rájuk.

[A Lankávatára Szútra Wei változata egy nyolcadik állandótlanságot is említ: „Vannak más bölcselkedők, akik szerint az állandótlanság a nemlétező lét, amely először megszületik, azután elpusztul. Azt mondják, hogy amikor a dolgok az elemekből megszületnek megszűnik a lényegiség, nincs mit látni, nincs, ami született, elkülönül a létezésről, mint létező – ezt hívják állandótlanságnak.”]

Nos, Mahámáti, az állandótlanság, mint a létezésben vagy nemlétezésben létező, azt jelenti, hogy az elemekből alkotott dolgok természetüknél fogva a romlás tárgyai, nincs semmi, ami megtarthatná őket, mivel az elemek maguk soha nem az eszmékben rejtőznek.

A nemszületés állandótlansága azt jelenti, hogy nincs állandóság vagy állandótlanság, Minden dologban benne van a lét és nemlét nem kettős fejlődése. És semmi sem látszik létezni, ha az utolsó atomig megvizsgáljuk. Ezt a valaminek a nem látását más néven nemszületésnek nevezzük, és nem születésnek. Ez, Mahámáti, az állandótlanság természete, az a nemszületés, és ezt nem értik meg a bölcselkedők, akik az állandótlanságnak a születésben való megalapozottságához ragaszkodnak.

Továbbá, Mahámáti, az állandótlanság elve, mint tárgyi létezés, azt jelenti, hogy a bölcselkedők elméjében megjelent a megkülönböztetés, arra vonatkozóan, hogy mi állandó és mi állandótlán. Mi ennek az értelme? Azt jelenti, hogy vannak dolgok, amelyeket állandótlannak nevezünk, amelyek önmagukban nem a pusztulás tárgyai, de tevékenységükben benne van min-

den dolog eltűnése, és ha nem lennének állandótlanok, a dolgok nem tűnnének el. Ez olyan, mint a bot, vagy a kő, vagy a kalapács, amely más dolgokat darabokra tör, míg ő maga egészben marad. Ez a bölcselkedők véleménye, de mi pontosan látjuk magunkról, hogy nincs olyan kölcsönös különbség, amely arra kényszerítene, hogy kimondjuk, hogy ez az ok állandótlansága, és ott minden ok, mint következmény eltűnik, Valójában nincs ilyen különbség az ok és hatás között, és mi nem mondhatjuk: Ez az ok állandótlansága, ez a következményé. Ha így az ok és a következmény között nincs ilyen különbség, minden dolog állandó, mivel nincs olyan ok, amely megváltoztatná. Mahámati, amidőn minden dolog eltűnik, ott az ok, de ezt a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak nem értik meg. Ha az ok a különböző természetből ered, maga a következmény nem jön létre. Ha mégis megteszi, akkor minden dolog állandótlansága a különböző következmények példája, és ekkor nincs különbség az ok és következmény közt. De az ok és következmény közti különbség megfigyelhető. Ha van egy tárgyi létező, amelyiket állandótlannak ismerünk, azt egy hatást létrehozó ok természete fogja jellemezni, és lesz egy létező, amely minden dologban benne van. Ha a gondolat az okot alkotó hatáshoz ragaszkodik, akkor az állandótlanságot jelzi, az ok állandótlán, mivel az állandótlán következmény tulajdonságaival rendelkezik. Minden dolog, amit nem tekintünk állandótlannak, az állandó.

Ha az állandótlanság, mint ok, minden dologban benne rejtezik, akkor a három osztályának lesz alávetve. El fog illanni az elmúlt dolgokkal, és a jövő még nincs itt, mivel a jövő dolgai még nem születtek meg. A jelen a jelen dolgaival együtt esik szét.

A formák (vagy az anyag) az elemek összevegyüléséből és különbségéből jönnek létre, az elsődleges elemek és a másodlagos elemek se nem különböznek, se nem nemkülönböznek, természettől fogva nem a pusztulás tárgyai, mert a bölcselkedők szerint az elemek elpusztíthatatlanok. De, Mahámati, az határozott tény, hogy a három világ az elsődleges és másodlagos elemeivel együtt keletkezik, létezik és pusztul el. Hogy lehet, hogy

a bölcselkedők föltételezik a pusztulás önálló létezését, amely az elsődleges és másodlagos elemektől függ, miközben az elemek sem az eszmében nincsenek, se el nem pusztulnak, mert azok az öntermészeten, mint örökös változatlanon, csüngenek?

Első kiindulópontban a folytonosságot megszüntető állandótlanságnak, mint létezőnek az elmélete három okból nem állja meg a helyét: az elemek nem teremthetik meg egymást, mert mindegyiknek megvan a másiktól független öntermészete. Egy egyéniség sem teremtheti meg önmagát, mert nincs benne megkülönböztetés. Az elemek kölcsönösen elválasztott keletkezése lehetetlen mivel a kettő közt nincs kapcsolat. Innen a következtetés, hogy az állandótlán keletkezés elmélete tarthatatlan.

A változás szempontjából az állandótlanság elmélete külső formában jelenik meg, ami azt jelenti, hogy az elsődleges és másodlagos elemek nem a feloldás tárgyai. Mit értünk feloldás alatt? Mahámati, ha a szigorú vizsgálat az atomokig elér, nem lehet megkülönböztetni az elsődleges és másodlagos elemeket, de azok a külső formák, amelyekkel az elemek megjelennek, különböznek rövidségükben és hosszúságukban, de, az tény, hogy az elemi atomokban semmi sem pusztul el. Ami a lét megszűnésének látszik, az az elemek külső alakulása. Ez az a nézet, amihez a Számkja iskola ragaszkodik.

A külső formák állandótlansága formák (*rúpa*) állandótlanságát jelenti. Ami a külső alaknak és nem az elemeknek a különbözőségét jelenti, Ha az elemek maguk állandótlanak, a mindennapos tapasztalataink semmisülnek meg. Ez a lokájatikák által hangoztatott nézet, amely összhangban van azzal, hogy minden dolog szavakká csökkenthető, mert az öntermészetüket sohasem látjuk létrejönni.

A változások állandótlansága a formák (*rúpa*) változását és nem maguknak az elemeknek a változását jelenti, ahogyan az aranyból készült különböző díszítésű tárgyak sokféleségét látjuk, amely sokféle formát ölthet. Mivel az arany természete nem tűnik el, a különböző művészi díszítések a forma változásai.

Az állandótlanság ezen és más nézeteit, mint változásokat, különféleképp különböztetik meg a bölcselkedők, ahogyan itt

leírtuk. A tűz elégetheti az elemeket, de a saját öntermészetét el nem égetheti, ha valami maga által meggy szét, ez az elsődleges és másodlagos elemek által alkotottnak a pusztulása.

Ezért, Mahámati, én nem beszélek sem állandóságról, sem állandótlanságról. Miért? Ezek miatt: A külső világot nem ismerem el, a hármass világról azt tanítom, hogy az nem más, mint maga a tudat, a külső létezések sokaságával nem törődök, az elemekben nincs keletkezés, sem eltűnés, sem folyamatosság, sem különbözőség, nincsenek olyan dolgok, mint elsődleges és másodlagos elemek, mivel ezek megkülönböztetésében a megértett és a megértés kettős szemlélete nyilvánul meg, amikor azt felismerjük, hogy a megkülönböztetés miatt létezik a kettősség, a külső világ létezéséről vagy nemlétezéséről szóló vita megszűnik, mivel az egy-tudatot megértjük. A megkülönböztetés a hatást okozó világ tevékenységében való különbségtételből fakad, a nemmegkülönböztetés akkor jön létre, ha ezt a világot nem ismerjük el. Ha az ember felhagy a saját tudatából eredő létezés és nemlétezés megkülönböztetéséhez való ragaszkodással, ő ennek a világnak vagy egy magasabb világnak, vagy a legmagasabbnak a dolgait úgy látja, mint amit nem lehet állandónak vagy állandótlannak leírni, mivel nem érti, hogy az igazság az, hogy a világon nincs semmi, azon kívül, amit a tudat maga mutat. Mivel a megkülönböztetés gondolatát nem értik a bölcselkedők, akik a kettősség rossz eszméjébe zuhantak, és akik nem a szellemi fejlődés emberei, az állandótlanság a megkülönböztetés tárgyaként tűnik föl előttük. Mahámati, a dolgok hármass szemlélete, mint ennek a világnak, a felsőbb világnak és a legfelsőbb világnak a megkülönböztetése, a világ megkülönböztetéséből fakad, de ezt a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak nem értik. Így mondják:

118. A becsapott bölcselkedők által az állandótlanság eszméje keletkezésként és megszűnésként, a külső formák átalakulásaként, független létezőként és formaként különböztetik meg

119. Nem léteznek a dolgok pusztulása, az elemek örökké ön-lényegüként maradnak meg, a nézetek sokaságában elmerülve a bölcselkedők megkülönböztetik az állandótlanságot.
120. Amely bölcselkedőknek nincs pusztulás és nincs keletkezés, az elemek ön-lényegük tekintetében állandóak, ki különböztethet meg állandótlanságot? Kérdezik ezek a bölcselkedők.
121. A Buddha szerint a világon nincs más, mint maga a tudat, és ami kettősség, az a tudatból keletkezett, és megértettnek és megértőnek látszik. Az én-lélek és ami hozzátartozik – az nem létezik.
122. Brahma birodalma és lakhelye stb., – én mondom, az mind az egy-tudat, az egy-tudaton kívül Brahma stb., nem elérhető.

Itt fejeződik be a Lankávatára Mahájána-Szútrában
a harmadik fejezet „Az állandótlanságról”.

[NEGYEDIK FEJEZET]

LXXX.

Akkor Mahámati, a boddhiszattva-mahászattva újból így szólt a Magasztoshoz: kérlek, szólj a tökéletes megnyugvásról (*nirodha*), és a további tökéletesedésről, amelyet a bodhiszattvák, srávákák és pratyekabuddhák elértek, hogy a további tökéletesedést én és a többi bodhiszattva-mahászattva jól megértsük, és ne hozzon zavarba minket a tökéletes megnyugvás eléréséből származó boldogság, és ne essünk a srávákák, pratyekabuddhák és bölcselek tudatának megzavart állapotába.

A Magasztos így felelt: Akkor figyelj jól, és értelmezd magadnak helyesen, el fogom mondani.

Úgy lesz, Magasztos, mondta Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva. És figyelmet a Magasztosra fordította.

A Magasztos így szólt hozzá: Azok a bodhiszattva-mahászattvák, akik elérték a hatodik szintet, ugyanúgy mint a srávákák és pratyekabuddhák, elérték a tökéletes megnyugvást. A hetedik szinten a bodhiszattva-mahászattvák feladják azt a nézetet, hogy minden dolog öntermészettel rendelkezik, a szellemi életük minden pillanatában elérik a tökéletes megnyugvást, ami nincs így a srávákák és pratyekabuddhák esetében, akik számára még létezik valami hatást keltő, és az általuk megvalósított tökéletes nyugalomban még ott vannak a kettősség, a megragadott és a megragadó nyomai. Ezért ők a szellemi életüknek nem minden pillanatában érik el a tökéletes megnyugvást, ami a hetedik szinten lehetséges. Ők nem érik el a minden dolog megkülönböztetetlen állapotának a tiszta megítélését, és a sokféleség megszűnését. Az ő megvalósításuk a dolgok szempontjának megértésétől függ, amelyben azoknak az öntermészetét jóként és nemjóként különböztetik meg. Ezért a hetedik fokozatig nem

tudják a szellemi életük minden pillanatában a tökéletes megnyugvást jól megvalósítani.

Mahámati, a bodhiszattva-mahászattvák, a srávakák és a pratyekabuddhák a nyolcadik fokozaton már nem ragaszkodnak a csittából, manaszból és manovidzsnyánából eredő megkülönböztetés gondolatához. Az első foktól a hatodikig ők megértik, hogy a három világ nem több, mint a csitta, a manasz és a manovidzsnyána, és azok a megkülönböztető tudatból születnek, ahol nincs én-lélek, és semmi, ami vele kapcsolatos, és ők nem esnek vissza a külső világ sokféleségének a megkülönböztetésének az állapotába, kivéve, a tudat önmegkülönböztetése esetén. A tudatlanok megértés hiányában a saját ön-tudatukat (*szvadzsnyána*) a megragadott és a megragadó felé fordítják, mivel itt van a helytelen megkülönböztetésből és értelmezésből származó időtlen idők óta felhalmozott adottság-energiák működése.

Mahámati, a srávakák, a pratyekabuddhák és a bodhiszattvák számára a nyolcadik szinten van a nirvána, de a bodhiszattvák azt minden buddha erejének köszönhetően elhagyják a számadhi üdvétől megrészegült állapotot, és ezért nem fognak belépni a nirvánába. Ha a tathágataság állapota nem teljeseedik be, minden tevékenység megszűnik, és ha a buddhák nem segítenek a bodhiszattváknak, a tathágata-család kimúlik. Ezért a buddhák, a magasztosak, kimutatják a buddhaság erőnyeit, amelyek a fel fogáson túl vannak. Ezért a bodhiszattvák nem lépnek be a nirvánába, mint a srávakák és pratyekabuddhák, akik a számadhi üdvétől elbűvölten ragaszkodnak a nirvána gondolatához.

A hetedik szinten, Mahámati, a bodhiszattva megfelelően vizsgálja a csitta, a manasz és a manovidzsnyána természetét, vizsgálja az olyan létezőket, mint az én-lélek és ami vele kapcsolatos, a megragadott és megragadás, a személyek és dolgok énnélkülisége, a keletkezés és elmúlás, az egyéniség és általánosság, ügyesen végrehajtják a négyszeres logikai vizsgálatot, élvezik az önuralom üdvösségét, folyamatosan végigjárják a szinteket, ismerik a megvilágosodás különféle elemeinek különböző megnyilvánulásait. Az általam elegyengetett fokozatok lehetővé teszik a bodhiszattva-mahászattváknak, hogy ne tudja-

nak arról, mit jelent az egyediség és általánosság, és az egymás után jövő szintek folyamatos fejlődésének hibás megértése, és ne essenek a bölcsekedőknek a dolgokat helytelenül látásába. De, Mahámati, semmi se keletkezik, semmi se múlik el, és semmi se létezik a tudaton kívül, ez az egymásután következő fokozatok folyamatos fejlődése, és a hármass világs sokszoros tevékenysége – azaz maga a tudat. Ezt nem értik meg a tudatlanok. Én és az összes buddhák megalkottuk a fokozatosan fejlődő, ahogy a három világban minden cselekvés zajlik, szintek tanát.

Továbbá, Mahámati, a srávakák és Pratyekabuddhák a bodhiszattvaság nyolcadik szintjén a tökéletes nyugalom elérésének a boldogságától teljesen megrészegülnek, és nem értik meg, hogy a világban semmi sincs a tudaton kívül, képtelenek az általánosság és egyediség gondolatától fakadó akadályokon és adottság-energiákon túllépni, és a személyek és tárgyak énnélküliségéhez, valamint az ebből fakadó képzetekhez ragaszkodva, ők rendelkeznek a megkülönböztetés gondolatával és a nirvána ismeretével, amely nem más, mint az abszolút magányosság igazsága. Mahámati, amikor a bodhiszattvák a tökéletes megnyugvás számádhijának a boldogságával szembenéznek és azt megértik, őket az eredeti fogadalmiknak megfelelően előnti a szeretet és szimpátia érzése, és rádöbbennek azon részük létezésére, amelyet a kimeríthetetlen fogadalom letételekor alkottak. Így ők nem térnek a nirvánába. De az a tény, hogy ők már a nirvánában vannak, nem növeli bennük a megkülönböztetést. Akiben a megragadott és a megragadás megkülönböztetése többé nem jelentkezik, és felismeri, hogy a tudaton kívül nincs semmi, az föladja a dolgok megkülönböztetésével kapcsolatos gondolatait. Ő föladja az olyan eszmék, mint a csitta, manasz és manovidzsnyána, a külső dolgok és az öntermészet, megkülönböztetéséhez való ragaszkodást, azonban nem adja föl a buddhizmus okát létrehozó dolgokat, mivel az a belső fölismerésnek a tathágata fokozathoz tartozó elérése, és a transzcendentális tudásából bármikor megjelenik.

Ez olyan, mint az az ember, aki álmában átkelt a folyón. Például, Mahámati, tételezzük fel, hogy egy ember azt álmodja, hogy ő egy nagy folyó közepén van, és minden erőfeszítésével azon van, hogy átkeljen rajta, de mielőtt sikerülne átkelnie a folyón, felébred az álmából, és felébredve eltöpreng: „Ez most valóság vagy álom?” Újra gondolkozik: „Nem, ez se nem valóság, se nem álom. Az időtlen idők óta a tapasztalataimban fölhalmozott megkülönböztetések és adottság-energiák által a formák és állapotok sokféleségét látom, hallom, gondolom, és felismerem, hogy ez a dolgoknak létezőként vagy nemlétezőként való érzékelése és megkülönböztetése, és ezért az én manovidzsnjánám az álomban úgy tapasztal mindent, mintha én lennék.”

Ugyanúgy, Mahámati, a bodhiszattvaság nyolcadik szintjének a bodhiszattva-mahászattváit, miután az bejárják az elsőtől a hetedik szintig, tapasztalják, hogy abban a megkülönböztetés nem növekedik, mivel minden dolog maga a májja stb. Ha a dolgok igaz természetének intuitív megértésével rendelkeznek, és azt tovább is észlelik, akkor jelen van az olyan dolgoknak, mint a megragadott és a megragadás a megszűnése, amelyek a dolgok utáni égő vágyból fakadnak, és tapasztalják, hogy a tudat és a vele kapcsolatosak a saját megkülönböztetésüket hordozzák. A bodhiszattva-mahászattvák soha nem pihennek abbéli törekvésekben, hogy a buddhák tanításait gyakorolják. Mahámati, ők abban is gyakorolni fogják magukat, hogy elérjék a mások által még el nem ért igazságot. A bodhiszattvák számára a nirvána már nem kialvást jelent, mivel földadták a csitta, manasz és manovidzsnjáná által megvalósult megkülönböztetés gondolatát, számukra az annak a fölismerésnek az elérése, hogy minden dolog nemszületett. És, Mahámati, végső valóságban nincs szakaszos és nincs folyamatos siker, csak az abszolút magányosság (*viviktadharmá*) igazságát tanítják, amelyben minden képzet megkülönböztetése megszűnik. Így mondják:

1. A buddhaság helyei és szintjei a tudatban vannak elhelyezve, ami képzetnélküli – ez az, amit a buddhák mondtak, mondanak, és mondani fognak.
2. Az első hét fokozat még a tudatban van, de a nyolcadik képzetnélküli, két fok, a kilencedik és a tizedik még rendelkezik valami maradékkal, a legmagasabb fokozatban az marad, ami hozzám tartozik.
3. Az önmegvalósítás és az abszolút tisztaság – ez az én szintem, a Mahésvara legmagasabb állomása, az akanista (ég) szikrázóan ragyog.
4. Fénysugaraik úgy csapnak előre, mint a tüztömegek, fényesek, kedvesek és sikeresen alakítják át a hármast világot.
5. Néhány világ átalakult, mások épp most alakulnak át, itt a szintemhez tartozó különböző járműveket tanítom.
6. De az abszolút szempontból a tizedik az első, az első a nyolcadik, és a kilencedik a hetedik, és a hetedik a nyolcadik.
7. és a második a harmadik, a negyedik az ötödik, a harmadik ahatodik, miféle fokozat lehet ott, ahol a képzetnélküliség uralkodik.

A Negyedik Fejezet: Az Intuitív Megértés”

[ÖTÖDIK FEJEZET]

LXXXI.

Ekkor Mahámati, a bodhiszttva-mahászattva, így szólt a Magasztoshoz: A Magasztos, a Tathágata, az Arhat, a Teljesen Megvilágosodott állandó vagy állandótlan?

A Magasztos így szólt: Mahámati, a Tathágata se nem állandó, se nem állandótlan. Miért? Mert mind a két mód tévesen kapcsolódik hozzá. Mahámati, mi a hiba mind a két kijelentésben? Ha a Tathágata állandó, akkor az alkotóerővel van kapcsolatban. Mahámati, a bölcselkedők szerint az alkotóerő nem alkotott és állandó. De a Tathágata ugyanolyan értelemben, mint nemalkotott és állandó, nem is állandótlan. Ha állandótlan lenne, az alkotott dolgokkal lenne kapcsolatban. Mert a szkandhákra azt mondtuk, hogy a minősítettségük és a minősítésük nem létezik, és mert a szkandhák a megsemmisülés tárgyai, a pusztulás a természetük. Mahámati, mindent, amit készítettek, elpusztul, mint a korsó, a köntös, a szalma, a deszkadarab, a téglá stb., ami az állandótlansággal kapcsolatos. Így a Mindentudó tudásának előkészítése teljesen fölösleges, mivel minden tárgy alkotott. A nemmegkülönböztetés miatt a Tathágata valóban, mintha valami alkotott lenne. Ezért, a Tathágata se nem állandó, se nem állandótlan.

Mahámati, a Tathágata nem állandó azért, mert ha az lenne, olyan lenne, mint az úr, és a tathágataság előkészítése haszontalan lenne. Ki kell mondani, Mahámati, hogy az úr se nem állandó, se nem állandótlan, mivel kirekeszti az állandóság és az állandótlanság gondolatát, és helytelen arról beszélni, mintha az aszág és másság, a kettő és nemkettő, az állandóság és állandótlanság jellemeznék azt. Továbbá, Mahámati, ez olyan, mint a nyúl, vagy a ló, vagy a számár, vagy a teve, vagy a béka, vagy a

kígyó, vagy a légy, vagy a hal szarva, velük kapcsolatban áll a nemszületés állandósága. A nemszületés állandóságának hiánya miatt a Tathágata nem lehet állandó.

Azonban, Mahámati, van egy másféle vélemény is amellyel a Tathágata állandónak mondható. Hogyan? Mivel a megvilágosodás (= intuitív megértés) eléréséből tudás keletkezik, állandó természettel bír, a Tathágata állandó. Mahámati, az a tudás, amit intuitív módon a Tatháhaták, Arhatok, Tökéletesen Megvilágosodottak elértek, az valóban állandó. Mivel a Tathágata vagy született, vagy sem, ez a dharmatá, amely szabályzó és fenntartó elem, felfedezhető a srávakák, pratyekabuddhák és bölcselkedők megvilágosodásában, létezik, és a létezésnek ez a fenntartó eleme nem hasonlít az űr ürességéhez, ez az, amit nem értenek a tudatlanok és egyszerű gondolkodásúak. Mahámati, a megvilágosodásnak ez a tudása a tatháгатák tulajdona a transzcendentális bölcsességből (*pradzsnjádzsnyána*) ered, Mahámati, a tatháгатák, az Arhatok, a tökéletesen megvilágosodottak nem a tudatlanság adottság-energiájából jönnek elő, amely a csittával, manasszal, manovidzsnyánával valamint a szkandhakkal, dhátukkal és ájatanákkal van kapcsolatban. A három világ a nemvalóság megkülönböztetéséből ered, de a tatháгатák nem a nemvalóság megkülönböztetéséből erednek. Ahol a kettősség feltűnik, Mahámati, ott az állandóság és állandótlanság, mivel belőlük nincs egy. Mahámati, az abszolút magányosság igazsága valóban nemkettős, mivel minden létezőt a nemkettősség és nemszületés jellemez. Ezért, Mahámati, a tatháгатák, az arjhatok, a teljesen megvilágosodottak se nem állandók, se nem állandótlanak. Mahámati, amíg a világ-megkülönböztetés jelen van, azt az állandóság és nemállandóság gondolatának a hibája követi. Az állandóság és állandótlanság tudatlanok által vallott gondolatának a megszüntetése, Mahámati, a megkülönböztetésen alapuló tudástól való megszabadulásból jön, és nem a magányosság rálátásán alapuló igazságtól való megszabadulásból. Így mondják:

1. Az állandóság és állandótlanság távoltartásával, és nem az állandóság és állandótlanság szem előtt tartásával, azok, akik mindig a buddhákat látják, nem fogják magukat a bölcselkedő tanítások fényébe helyezni.
2. Ha az állandósághoz és az állandótlansághoz ragaszkodunk, minden felhalmozás, amelyet a valóság elérésére teszünk, sikertelen lesz, a megkülönböztetésen alapuló tudás megsemmisítésével az állandóság és az állandótlanság gondolata visszahúzódik.
3. Ameddig állítás van, minden zavarodott. Ha megértjük, hogy a világon semmi nincs, csak a tudat, a vita véget ér.

Itt végződik az Ötödik Fejezet,
„A Tathágataság Állandóságának és Állandótlanságának
a Kikövetkeztetése”

[HATODIK FEJEZET]

LXXXII.

Ekkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva az alábbi kérdést tette fel a Magasztosnak, mondván: Magasztos beszélj nekem, Szugáta, beszélj nekem a szkandhák, dhátuk és ájatanák keletkezéséről és pusztulásáról. Ebben az esetben nincs én-lélek, mi jön létre és mi tűnik el? A tudatlanok, akik a keletkezés és elmúlás gondolatához ragaszkodnak, hibáznak a fájdalom megértésében, és így nem tudják, mi a nirvána.

A Magasztos így felelt: Akkor Mahámati, figyelj jól és értelmezd helyesen, el fogom mondani.

Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva azt mondta, Úgy lesz, és a Magasztosra fordította a figyelmét.

A Magasztos így szólt hozzá: Mahámati, a Tathágata-gharba magában hordja a jó és a rossz okát, és a lét formái által megalakítja azokat. Miként egy színész sok alakot ölt föl, és magában mégis az én-lélektől és a hozzá tartozóktól távol van. Amit itt nem értenek meg, a következményekből létrejövő hármasszeretételből fakadó tevékenység. De a bölcselkedők nem tudják, hogy ez szorosan hozzátapad az ok (vagy az alkotó erő) eszméjéhez. Az időtlen idők óta a helytelen értelmezésekből sokféleképp fölhalmozódott adottság-energiák, amelyet áljavidzsnyának ismerünk, befolyása miatt, magukban foglalják a hét vidzsnyánát, amelyek a tudatlanság helyeként ismert állapotban születnek meg. Ez olyan, mint a nagy óceán, amelyen folyamatosan hömpölyögnek a hullámok, de a mély mozdulatlan marad, ez az álaja-test, amely önmagában félbeszakíthatatlan, teljesen szabad az állandótlanság hibájától, nem törődik az én-lényegiség tanításával, és alapvető természetében teljesen tiszta.

Ami a másik hét vidzsnjánát illeti a manasszal és a manovidzsnjánával kezdve, pillanatról pillanatra keletkeznek és tökéletesen megszűnnek, helytelen megkülönböztetés okából megszületnek, formák, megjelenés és tárgyiasság alakját veszik föl, amelyek bizalmasan továbbkapcsolódnak, ragaszkodva a névhez és formához, nem ismeri föl, hogy a tárgyiassult egyéni alak nem más mint maga a tudat, nem ad pontos meghatározást az örömről és a fájdalomról, a megszabadulásnak nem oka. Létrejön a vágyból, eredő név és forma, a vágy nemzi a forgást, a kölcsönös feltételt és feltételezést. Amikor az érzékszervek, amelyek belekapaszkodnak a tárgyi világba, széthullnak és megsemmisülnek, a többi dolog azonnal abbahagyja a működését, és nem létezik az öröm és fájdalom fölismerése, amely a tudás önmegkülönböztetése, így a teljes nyugalomnak, ahol a gondolatok és érzetek elnyugodnak, az elérése megvalósul, vagy megtörténik az öt dhjána megvalósítása, ahol a megszabadulás igazságát tökéletesen megértik, ahova a jógit a vidzsnjáná nemkeletkezése miatt az igazság eszméjéhez való ragaszkodása elvezeti.

De ha a visszautasítás, a visszafordulás a tathágata-gharbaként ismert alajavidzsnjánában nem következik be, a hét megjelenő vidzsnjáná sem szűnik meg. Miért? Mert a vidzsnjánák fejlődése az okuktól függ, de ennek semmi köze a srávakák, pratyekabuddhák és azoknak a birodalmához, akik magukat a bölcselkedők tanításaiban gyakorolják. Ahogyan ők tudják az önlélek éntelenségét, ahogy elfogadják a szkandhák, dhátuk és ájatanák egyediségét és az általánosságát, létrejön a tathágata-gharba. Ha belátják az öt dharmát, a három szvabhavát és minden dolog énnélküliségét, a tathágata-gharba megnyugszik. Amiatt, hogy a fokozatos szintek folyamatos fejlődésekor ellenérzés keletkezik, a bodhiszattva nem térhet le a megvilágosodás útvjáról, mint azok a bölcselkedők, akik különböző nézetekkel rendelkeznek. Így eljuthat az acsalá (mozdíthatatlan) bodhiszattva fokára, és megszerezheti a tíz számádhi boldogságához vezető utat, megtapasztalhatja Buddha gondolatokon túli igazságát, és a saját eredeti fogalmát, nem lép be a számádhi bol-

dogságába, ami a valóság korlátozása, de az önmegevalósítással, ami általában a srávakák, a pratyekabuddhák és a bölcselekedők gyakorlatának útján nem érhető el, megtapasztalja a tathágaták nemes családjához tartozó tanítvány tíz útját, és megtapasztalja, hogy az tudás-testet az akarat hozza létre, amely a számadhi meditáció előtt tevékenységéből ered. Ezért, Mahámati, azok a bodhiszattva-mahászattvák, akik az igazságot keresik, tisztítsák meg az árajavidzsnyánaként is ismert tathágata-gharbát.

Mahámati, ha azt mondd, hogy az árajavidzsnyánaként ismert tathágata-gharba nem létezik, akkor az árajavidzsnyánaként ismert tatgágata-gharba hiánya miatt a sokféleség külső világának a keletkezése és megszűnése sem létezik. De, Mahámati, létezik úgy a tudatlanok, mint a szentek keletkezése és pusztulása. Ezért, a jógik, miközben az önmegevalósítás nemes ösvényén haladnak, és a dolgok élvezetében tartózkodnak, nem hagynak fel a kemény munkával, és soha nem hiúsul meg a megértésük. Mahámati, a tathágata-gharba birodalma elsősorban foltatlan, és túl van a srávakák, pratyekabuddhák, és bölcselekedők kigondolt rendszerein, de mégis távol van a tisztaságtól, mert külső szennyeződések bepiszkítják. Semmi köze a tathágatákhoz, Mahámati, mivel a tathágata egy intuitív kifejezés, ami mintha a tenyérben tartott ámalaka-gyümölcs lenne.

Így, Mahámati, ami a Srimálá királynőnek elmondott kánoni szövegekben, és másokban, ahol a bodhiszattvák finom és tiszta tudással vannak ellátva, én kijelentek, azt a szellemi erőm támogatja, – az árajavidzsnyánaként ismert tathágata-gharbha a hét vidzsnyánával együtt jelenik meg. Ez egy eszköz a ragaszkodástól még meg nem szabadult srávakák számára, hogy belássák a dolgok énnélküliségét, és Srimálá királynő számára, aki megkapta a buddhák szellemi erejét, megmagyarázta a tiszta tathágataság birodalmát. Ez nem a kigondolt birodalmak része, ahogy a srávakák, a pratyekabuddhák és más bölcselekedők hirdetik, kivéve, Mahámati, ha a tathágataságnak az a birodalma, ami a tathágata-gharba-árajavidzsnyána birodalom, nem eszközül szolgál a hozzád hasonló bodhiszattva-mahászattváknek, akik el vannak látva finom áthatoló gondolat-erővel, és akik

megértik a véleményekben lévő egyetértést, de nem azoknak a srávakáknak, pratyekabuddháknak és bölcselkedőknek, akik a kánoni szövegek betűihez ragaszkodnak. Ezért, Mahámati, te, és más bodhiszattva-mahászattvák gyakoroljátok magatokat a tathágataság birodalmában, a tathágata-gharba-álajavidzsnyána megértésében, nem szabad csupán a tanítással megelégednetek. Így mondják:

1. A tathágaták gharbája valóban a hét vidzsnyánával van egyesítve, ha ragaszkodsz hozzá, létrejön a kettősség, ha jól megérted, a kettősség megszűnik.
2. A tudat, amely időtlen idők óta szüli az értelmet, csupán képzetnek látszik, ha a dolgokat önmagukban látjuk, nincs se nincs se tárgyilagosság, se annak megjelenése.
3. A tudatlan az az ujjhegyhez ragaszkodik, és nem a holdhoz, aki a betűkhöz ragaszkodik, nem ismeri az igazságot.
4. A csitta úgy táncol, mint egy táncos, a manasz egy udvari bolondra hasonlít, a [mano-] vidzsnyána az öt vidzsnyánával együtt egy fokozathoz hasonlító tárgyi világot hoz létre.

LXXXIII.

Akkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva kérdéssel fordul a Magasztoshoz, mondván: Beszélj nekem, Magasztos, beszélj nekem Szugata az öt dharma, a három szvabháva, a nyolc vidzsnyána és a kétszeres énnélküliség megkülönböztető szemszögéről, én és a többi bodhiszattva-mahászattvák képesek leszünk annak igazságát felfogni, miközben a bodhiszattvaság különböző fokozatain keresztül végbemegy a folyamatos fejlődés. Úgy mondják, ezzel az igazsággal mi beléphetünk minden buddha-igazságba, és elérhetjük a tathágaták belső megvalósításának az alapjait is.

A Magasztos így szólt: Akkor, Mahámati, figyelj jól, és értelmezd helyesen, elmondom neked.

Úgy lesz, mondta Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva, és figyelmét a Magasztosra fordította.

A Magasztos így szólt hozzá: Mahámati, beszélek neked az öt dharma, a három szvabháva, a nyolc vidzsnyána és a kétszeres énnélküliség megkülönböztető szemszögéről. Az öt dharmát: a név, az alak, a megkülönböztetés, a helyes tudás és az olyan-ság. Ha ezt a jógik tökéletesen megértik, belépnek a tathágaták belső fejlődésének a folyamatába, ahol elhagyják az olyan nézeteket, mint az örökkévalóság és megsemmisülés, a valóság-látás és tagadás, és szemtől szembe kerülnek a jelen létezéshez tartozó boldogság helyével, ugyanúgy, mint a számapattival (megnyugvással). De, Mahámati, mivel a tudatlanok a létezés és nemlétezés – amelyek nem többek, mint a tudat maga – vonatkozásában nem értik az öt dharmát, a három szvabhávát, a nyolc vidzsnyánát és a kétszeres énnélküliséget, ők, a bölcsekkel szemben, megkülönböztetnek.

Mahámati így szólt: Hogy lehet, hogy a tudatlanok megkülönböztetnek, a bölcsek pedig nem?

A Magasztos így felelt: Mahámati, a tudatlan ragaszkodik a nevekhez, eszmékhez és jelekhez, és a tudatuk ezeken a csatornákon megy tovább. Mivel ezek mentén halad, a tárgyak sokféleségével táplálkozik, és a hozzátartozó én-lélek eszméjébe esik, és ragaszkodik az üdvös megjelenéshez. Ahogy ragaszkodnak, az a tudatlanság visszaáramlása, megbetegednek, a vágy, harag, ostobaság felhalmozásából karma születik, Ahogy a karma újra és újra felhalmozódik, a tudatuk beburkolózik selyemhernyóként gubózik be a megkülönböztetés gubójába, és a születés és halál (*gati*) óceánján bolyongva a vízkerékhez hasonlóan képtelének lesznek továbbhaladni. Az ostobaságuk miatt nem értik meg, hogy minden dolog olyan, mint a májja, a déláb, a vízben lévő hold, önlényegiséggel nem rendelkeznek, tehát képzelnek én-lelket maguknak és a hozzátartozókat. Nem értik, hogy dolgok a helytelen megkülönböztetésekből erednek, hogy távol vannak a minősítettől és minősítőtől, hogy semmi közük a születés, létezés és pusztulás folyamatához, hogy azok valaminek a megkülönböztetéséből születtek, amely a tudat ma-

ga, és azt állítják, hogy ők Isvarától, az időtől, az atomoktól vagy a legfelső lénytől származnak, és követik a neveket és a jelenségeket. Mahámati, a tudatlan a jelenségek mentén mozog.

Mahámati, a „jelenség” azt jelenti, hogy valami a látás számára kifejezi magát, alakként fölismertetik, és hasonlóképp viselkedvén a hallás, szaglás, érzés, a test is, és a manovidzsnýána, fölismeri a hangot, illatot, érzést, cselekvést és eszmét – ezt és mind „jelenségnek” nevezem.

Továbbá, Mahámati, a „megkülönböztetés” azt jelenti, hogy egy név kimondatott, és így különböző jelenségeknek a jelzése. Mondván, hogy ez ez és nem az, például, ez ló, elefánt, kerék, gyalogos, férfi vagy nő, minden eszme így van megkülönböztetve és meghatározva.

Továbbá, a „helyes tudás” azt jelenti, hogy amikor a nevek és fogalmak kölcsönös állapotát megfoghatatlannak látjuk, a vidzsnýána többé nem jelenik meg, semmit se ér el a megsemmisülés, semmi sem létezik az örökkévalóságban, és ha ez jelen van, nincs több visszahullás a bölcselkedők, srávákák és pratyekabuddhák szintjére, akkor beszélünk a helyes tudásról. Továbbá, Mahámati, a helyes tudás miatt a bodhiszattva-mahászattva a nevet nem tekinti valóságnak és az eltűnést nemvalóságnak.

Ha az állítás és tagadás kettős gondolatán alapuló helytelen nézettől megszabadulunk, és amikor a vidzsnýána a név és jelenség tárgyi világára nézve megszűnik létezni, azt nevezem „olyanságnak”. Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva, aki az olyanságot megalapozza, eléri a képzetnélküliség állapotát, és evvel az öröm (*pramuditá*) bodhiszattva-szintjét.

Ha a bodhiszattva eléri az öröm szintjét, eltávolodik a bölcselkedők rossz befolyásától, és a földöntúli igazság ösvényére lép. Ha az igazság minden állapota a tökéletességre lett víve, és érzékelik, hogy a dolgok minden állapota a májá stb. eszméjéből származik, az önmegvalósítás nemes igazságának elérése után ő komolyan vágyik arra, hogy befejezze a töprengő elméletieskedést. Sorban végigmegy a bodhiszattvaság fokozatain, végül eléri a dharmafelhő (*dharmameghā*) szintjét. A dharmafelhő szintje után eljut egészen a tathágataság szintjéig, azok a

számádhí, az erő, az önellenőrzés és a pszichikai lehetőség vírágai nyílnak. Miután azt elérte, azért, hogy minden lényt az érettség állapotába hozzon, ragyogni kezd, mint a vízben a hold, mint az átalakulás különböző sugarai. Tökéletesen teljesítve a tíz kimeríthetetlen fogadalmat, a lényeknek különböző értelmük szerint tanítja a dharmát. Mivel a bodhiszattva-mahászattvák, Mahámati, elérték az olyanságot, megvalósítják az akarattól és gondolataalkotástól mentes testet.

Mahámati így szólt: A három szvabháva benne van az öt dharmában, vagy saját magában befejezett jellemzőkkel rendelkezik?

A Magasztos így válaszolt: A három szvabháva, a nyolc vidzsnyána és a kétszeres énnélküliség – benne vannak az öt dharmában. Közülük a nevet és a megjelenést parikalpitaként (hamis képzetként) ismerjük. Mahámati, amikor a tőle függő megkülönböztetés létrejön, az én-lélek eszméje, és mindaz, ami kapcsolatban van vele – az eszme és a megkülönböztetés egy időben következik be – úgy kezd ragyogni, mint a nap és a sugarai. Mahámati, a tárgyak sokféleségében fennmaradó öntermészet eszméje által támogatott megkülönböztetést paratantrának (egymástól függőnek) nevezzük. A helyes tudás és az olyanság Mahámati, elpusztíthatatlanok, és ezeket parinispannaként (tökéletes tudásként) ismerjük.

Továbbá, Mahámati, az ahhoz való ragaszkodással, amit a tudat maga láttat, jelenik meg a nyolcszoros megkülönböztetés. Ez a nemvalós egyéni jelenségeknek valósként való elképzeléséből fakad. Ha az én-lélekhez való kétszeres ragaszkodás és ami vele jár, megszűnik, az a kétszeres énnélküliség születése. Mahámati, ebben az öt dharmában van belefoglalva minden buddha-igazság, a bodhiszattva szintek megkülönböztetése és sorrendje, a srávakáknak, pratyekabuddháknak, bodhiszattvák-nak és tathágatáknak a nemes bölcsességük által létrehozott önmegvalósítás szintjére való megérkezése.

LXXXIV.

Továbbá, Mahámati, az öt dharma – név, megjelenés, megkülönböztetés, helyes tudás és olyanság – megjelenése, amelyet a forma, alak, megkülönböztető jegyek, képek, színek stb. által jellemezve látunk, – ez a „jelenség”. Ezen a megjelenésen túl az eszmék megformálódnak, mint a „korsó” stb., amelyekről elmondhatjuk, hogy ilyenek vagy olyanok, ez a „nevük”. Ha a nevet kimondják, avval a meghatározták jelenséget, és ez a „megkülönböztetés”, amit a tudat, és ami hozzátartozik, mond ki. De ezek a nevek és jelenségek túl vannak az elérhetetlenen, mivel, amikor az elme elveti a minden dolgot meghatározó kölcsönösség szempontját, megszűnik a megértés és a képzet – ez az amit a dolgok olyanságának neveznek. Ezt az olyanságot meghatározhatjuk igazságként, valóságként, pontos tudásként, korlátozásként, forrásként, önlényegiségként, az elérhetetlenként. Ezt én és a tathágaták valósítottuk meg, pontosan kimutattuk, felismertük, közöltük, széles körben bemutattuk. Amikor, evvel megegyezően, az igazságot valóban sem tagadásként, sem állításként megértik, a megkülönböztetés megszűnik létezni, és megjelenik a nemes bölcsesség általi önmegvalósítás engedelmes állapota, amely nem a bölcselkedőkhöz, srávakákhoz, pratyekabuddhákhoz tartozó ellentétes folyamat, ez a „helyes tudás”.

Ez Mahámati, az öt dharma, és a bennük foglalt három szvabháva, nyolc vidzsnyána, kétszeres énnélküliség és minden buddha-igazság. Mahámati, ezt értelmezd a te bölcsességedben, és tegyék meg a többiek is, és ne engedjétek; hogy más vezessen titeket. Így mondják:

5. Az öt dharma, a szvabháva, a nyolc vidzsnyána, és a két énnélküliség – ezt öleli föl a mahájána.
6. Név, megjelenés, és különbségtétel az első két szvabhávanak felel meg, míg a helyes tudás és az olyanság a parinispánna.

LXXXV.

Akkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így szólt a Magasztoshoz: A Magasztos úgy mondta a kánoni szövegekben, hogy a múlt a jelen és a jövő tathágatái annyian vannak, mint a Gangesz folyóban a homokszem. A Magasztos ezt szószerint étette? Vagy van ettől különböző jelentése is? Mond el nekem, Magasztos.

A Magasztos így szólt: Ezt nem átvitt értelemben értettem, Mahámati, az idők három csoportjának a buddháinak a száma a Gangesz homokszemeinek mértékével nem mérhető. Miért? Mert a hasonlat, mely nagyobb, mint bármi a földön, és felülmúlhatatlan, az nem nevezhető hasonlatnak, mivel nincs ami hasonlítható, és nincs ami nem hasonlítható. A tathágaták, arhatók, tökéletesen megvilágosodottak nem adják ki magukat olyan hasonlatnak, amely valamihez hasonlítja őket és valamihez nem hasonlítja őket, és az nagyobb mint a föld és túlhaladja azt. Ezért ezt a hasonlatot, ahol tathágaták, arhatók és tökéletesen megvilágosodottak a Gangesz folyó homokszemeihez vannak hasonlítva, Mahámati, azért tettük meg én meg a tathágaták, mert ez a gondolat rémisztő a tudatlanok és egyszerű gondolkodásúak számára, akik görcsösen ragaszkodnak az állandóság és állandótlanság eszméjéhez, és ezzel föladják a bölcselkedők gondolkodásának és téves nézeteinek a módszereit, és kihasználják az újramegtestesülések kerekét. Azoknak, akik aggódnak a lét kerekének az elhagyásának a bonyolult volta miatt, és egy kiváló állapotot keresnek, gondolkodván, hogyan valósíthatnák azt meg, elmondtuk, hogy a tathágaták megjelenése nem olyan, mint az Udumbara virág virágzása, mivel ők meglátják, hogy a buddhaság elérése nem egy bonyolult vállalkozás, és ráfordítják az energiáikat. De a kánoni iratok azt írják, hogy egy tathágata megjelenése éppoly ritka, mint az Udumbara virág, és ez azoknak az embereknek szól, akit én vezetek. Mahámati, még senki sem látott Udumbarát virágozni, és nem is fog senki, miközben Mahámati, a tathágaták itt vannak a jelenben a világon, látták őket, és látni fogják őket. Az a mondás, hogy a tathágaták

megjelenése olyan ritka, mint ez Udumbara virága, az nem utal magára az igazság helyzetére. Amikor, Mahámati, magát az igazság állapotát mutatjuk ki, túlhaladunk a föld bármely mértékén, amely hasonlatot nyújthat, mivel a tudatlanok képtelenek azt elhinni. Ahogy ez is hihetetlen a tudatlanok és egyszerű gondolkodásúak egy részének. A nemes bölcsesség által keltett önmegvalósítás birodalmába való belépéskor a hasonlatnak nincs helye. Az igazság túlhalad minden eszmén, amelyet a csitta, a manasz és a manovidzsnyána jellemez. Az igazság a tatháгатák, és ezért nincs bennük semmi, amit hasonlattal le lehetne írni.

De, Mahámati, időnként az összehasonlításra szükség van, ezért mondjuk, hogy a tatháгатák annyian vannak, mint a Gangeszban a homokszem, mert ez ugyanolyan részrehajthatatlan minden dolog irányában, és mert az mentes a megkülönböztetéstől és a képzettől. Például, Mahámati, a Gangesz folyó homokszemeit halak, teknősök, delfinek, krokodilok, bivalyok, oroszlánok, elefántok stb. lökdösi odébb, de ők mentesek a képzetektől és megkülönböztetésektől, nem neheztenek, mondván: „alupra löktek minket”, vagy „minket nem”. Nem nemmegkülönböztetőek, magukban tiszták, elkülönülnek a szennyeződéstől. Ugyanígy, Mahámati, a nemes tudás önmegvalósítása, amelyet a tatháгатák, arhatok, tökéletesen megvilágosodottak elértek, olyanok, mint a Gangesz folyó, és az erejük, a pszichikai tehetőségeik és az önellenőrzésük olyan, mint a homokszemek. És bármennyire is lökdösi azokat a bölcselkedők halai, a más iskolákhoz tartozó tudatlanok, azokat nem zavarja meg se képzet se megkülönböztetés. Az eredeti fogadalmuk miatt a tatháгатák, akiknek a szíve a számapatti boldogságával van eltelve, nincsenek fölizgatva a más lényekre vonatkozó képzetekkel és megkülönböztetésekkel. Ezért, a tatháгатák olyanok, mint a Gangesz folyó homokszemei, mentesek a részrehajlástól, mert távol vannak a szeretettől és gyűlöletől.

Hogy értsd, Mahámati, mivel a Gangesz folyó homokszemei a föld tulajdonságaival rendelkeznek, az a tűzvész, amely a kalpa végén kitör, elégetheti a földet, de nem pusztítja el az ön-

természetüket. Mahámati, a föld nem pusztul el, mivel elválaszthatatlanul kapcsolatban áll a tüzelemmel, és csak a tudatlanság és egyszerű gondolkodásúak azok, akik abba a téves nézetbe esnek, hogy a földet a tűz elpusztíthatja. De ahogy az anyagi okot a tüzelemmel helyettesítjük, az nem történhet meg. Ugyanígy, Mahámati, a tatháгатák dharmakájája olyan, mint a Gangesz folyó homokszemei, soha nem pusztul el.

Hogy értsd, Mahámati, a Gangesz folyó homokszemei mérhetetlenek. Ugyanígy, Mahámati, a tatháгатákknak a buddhországokban a lényeknek a megérlelése és az igazság tudásának felismerése érdekében kibocsátott fényének a sugarai túl vannak mértéken.

Hogy megértsed, Mahámati, a Gangesz folyó homokszemei nem tételeznek föl más természetet, mint amivel ők rendelkeznek az örökkévalóság óta. Ugyanúgy, Mahámati, a tatháгатák, arhatok, tökéletesen megvilágosodottak az újjászületésben nem is nyilvánulnak meg és nem is tűnnek el, mert bennük a létrehozó ok már régen elpusztult.

Hogy megértsd, Mahámati, a Gangesz folyó homokszemei közönyösek, mivel azokat hol széthordják, hol összegyűjtik. Ugyanígy, Mahámati, a tatháгатák tudása, amelyet a lények javára gyakorolnak, se nem csökken se nem növekszik, miután a dharmának nincs fizikai teste. Mahámati, aminek fizikai teste van, az a megsemmisülés tárgya, de nem az, az aminek nincs fizikai teste. És a dharmának nincs fizikai teste.

Hogy megértsd, Mahámati, a Gangesz homokszemeit bármennyire is sanyargatják étolajért vagy kőolajért, nem rendelkeznek azzal, Ugyanígy, Mahámati, a tatháгатák soha nem hagyják el komoly vállalkozásukat, eredeti fogadalmukat és boldogságukat a dharmadátu tekintetében, bármennyire is maradosná őket a kín az emberek érdekében, amíg minden lényt nem vezettek az együttérző szívvel rendelkező tatháгатák a nirvánába.

Hogy értsd, Mahámati, a Gangesz folyó homokszemeit a folyamattal sodródnak lefelé, de ahol ők vannak, ott nincs víz. Ugyanúgy, Mahámati, a tatháгатák tanítása a minden buddhaiság tekintetében a nirvána-folyam sodrában helyezkedik el,

és ezért mondják, hogy olyan, mint a Gangesz folyó homokszeme.

Mahámati, a *tathágatában* („így jött”) nincs meg az „elmenés” érzése, Mahámati, az „elmenés” rombolást jelent. Mahámati, az újjászületés elsődleges mértéke ismeretlen. Nem tudható, hogyan tudnám elmondani az „elmenni” érzését. Az „elmenni” érzése, Mahámati, a megsemmisülés, és ezt nem ismerik a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak.

Mahámati így szólt: Ha, Magasztos, ha minden lény újjászületésének elsődleges mértéke ismeretlen; hogyan ismerhető meg a lények megszabadulása?

A Magasztos így szólt: Mahámati, ha megértjük, hogy a tárgyi világ nem más, mint maga a tudat, a téves töprengések és hibás megkülönböztetések időtlen idők óta keletkező adottság-energiái eltávoznak, megjelenik a megkülönböztetés alapjának az elutasítása – Mahámati, ez a megszabadulás és nem a megsemmisülés. Ezért, Mahámati, itt nem beszélhet senki a végtelenségről. A végtelen is egy mérték, Mahámati, a másik neve a megkülönböztetés. A megkülönböztetéstől elkülönítve nincs más lény. Ha minden belső vagy külső dolgot az elme megvizsgált, Mahámati, a tudás és a tudott nyugalmat talál. De ha nem ismerjük föl, hogy minden a tudat megkülönböztetéséből keletkezik, a megkülönböztetés maga is megjeleníti magát. Amikor ezt megértjük, a megkülönböztetés megszűnik. Így mondják:

7. Az, aki szemmel tartja az akadályok eltűnését, [azaz a Buddha], soha nem pusztul el és távozik el, akár a Gangesz folyó homokszeme, lásd a *Tathágatát*.
8. Mint a Gangesz folyó homokszeme, távol van minden tévedéstől, továbbsodródik az árral, és állandó, és ilyen a buddhaság természete is.

LXXXVI.

És akkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva újra így szólt a Magasztoshoz. Beszélj nekem, magasztos, beszélj nekem Szugata, Tathágata, Arhat, Tökéletesen Megvilágosodott a dolgok pillanatnyi pusztulásáról és azok megkülönböztető jegyeiről. Magasztos, mit jelent a dolgokra nézve a pillanatnyi lét?

A Magasztos így válaszolt: Akkor, Mahámati, figyelj jól, és értelmezd jól, elmondom neked.

Úgy lesz, mondta Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva, és a Magasztosra fordította a figyelmét.

A Magasztos így szólt hozzá: Mahámati, minden dolog, mindendolog, amiről beszélünk, lehet jó, vagy rossz, következménnyel járó, vagy következménnyel nem járó, evilági vagy világotúli, hibás vagy hibátlan, rossztól áramló vagy nemáramló, fogékony vagy nemfogékony. Röviden, Mahámati, az öt megfelelő szkandhának megvan a maga keletkezése, melynek eredője a csitta, a manasz és a manovidzsnyána adottság-energiájában, és azok jól és rosszul elképzelték. Mahámati, a számadhi boldogságát és az ebből elért eredményeket, amelyek a létező világ örömeiben való tartózkodás okán a bölcshöz tartoznak, ezeket nevezem nemelfolyó jóknak.

Mahámati, a nyolc vidzsnyána rosszal és jóval jelenik meg. Mi ez a nyolc? Ezek alkotják az árajavidzsnyának, manasznek és manovidzsnyájának nevezett tathágata-gharbát, az öt vidzsnyána rendszerét, ahogy a bölcselkedők leírták. Nos, Mahámati, az öt vidzsnyána rendszere a manovidzsnyánával együtt, a jó és rossz oszthatatlan sorrendje és megkülönböztetése, a teljes test folyamatosan és egybefűzve mozog, megjön és eltávozik, de nem képes megérteni, hogy a világon nem létezik más, csak az egy-tudat. A többi vidzsnyána rendszer csak az első pusztulása után jöhet létre, és a manovidzsnyána az öt vidzsnyána rendszerével együtt megérti a formák és alakok különbözőségét, benne van az eszmében, nem marad egy pillanatra se nyugton – ezt nevezem pillanatnyiságnak. Mahámati, a pillanatnyiság az az árajavidzsnyánának nevezett tathágata-gharba, amely a ma-

nasszal és a vidzsnyána megjelenésének adottság-energiáival van együtt – ez a pillanatnyi. De a nemkifolyás (*anászrava*) adottság-energiáival együttlévő áljavidzsnyána nem pillanatnyi. Ez az, amit nem értenek a tudatlanok és az egyszerű gondolkodásúak, akik hozzátapadnak a pillanatnyiság tanához. Aki nem érti a dolgok pillanatnyiságát és nempillanatnyiságát, az a megsemmisülést kedveli, amellyel megpróbál minden nemalkottat (*asamkrita*) összetörni. Mahámati, maga az öt vidzsnyána rendszere nem tárgya az újjászületésnek, nem érez örömet és kint, nem segíti elő a nirvánát. De, Mahámati, a tathágata-gharba együtt van az öröm és kín érzetének az okával, benne van a tevékenység eszméjében és megszűnésében, elképeszti a négyszeres adottság-energia. De a tudatlan nem érti, mivel a gondolatait a pillanatnyisághoz ragaszkodó megkülönböztetés adottság-energiája megzavarta

Továbbá, Mahámati, az arany, a vadzsra, és a Buddha ereklyéi a sajátos természetüknek köszönhetően soha nem pusztulnak el, az idők végezetéig ugyanazok maradnak. Ha, Mahámati, a megvilágosodás természete pillanatnyi lenne, a bölcs elveszítené bölcsességét, (*áryatva*), de ő sohasem veszíti el azt. Mahámati, az arany és a vadzsra idők végezetéig ugyanaz marad, és ugyanazok maradván, se nem csökkennek, se nem növekednek. Hogy van az, hogy a tudatlanok, a külső és belső dolgok rejtett jelentését nem fölismerve megkülönböztetik a pillanatnyiság érzését?

LXXXVII.

Mahámati így szólt: A Magasztos újra azt mondta, hogy a hat páramita betöltésével a buddhaság megvalósul. Mi a hat páramita? És hogyan lehet azokat teljesíteni.

A Magasztos válaszolt: Mahámati, a páramitáknak három fajtája van. Melyik ez a három? Ez világi, a világontúli, és a legmagasabb világontúli. Mahámati, a világi páramitákat ilyenképp gyakorolják: a kettősséghez szorosan hozzátartozó én-lé-

lek eszméjéhez tapadva azok, akik a formák stb. világa után vágyódnak, a jótékonyosság páramitáját gyakorolják, hogy a lét különféle birodalmait elérjék. Ugyanígy, Mahámati, a tudatlanok az erényesség, türelem, energia, dhjána és pradsznyá páramitáját fogják gyakorolni. Elérve a pszichikai erőt, Bráhma mennyében fognak újjászületni.

Ami a világontúli páramitát illeti, azt a srávakák és pratyekabuddhák gyakorolják, akiknek a gondolatait a nirvána foglalja el, a jótékonyosság stb. általuk gyakorolt páramitája olyan, mint a tudatlanoké, mivel őket a nirvána örömeinek a vágya tölti el.

A legfelső világontúli páramitát, Mahámati, a bodhiszattvama hászattvák gyakorolják, akik a szellemi erőfeszítés legmagasabb formáját végzik, és ez az, hogy felismerik, hogy a tudaton kívül csak a megkülönböztetés miatt van valami, és megértik, hogy a kettősség is maga a tudat, látják, hogy a megkülönböztetés tevékenységhez vezet, és a megragadás és a megtartás nem létezik. Szabadon a látható tárgyakhoz, amelyek összessége maga a tudat, való ragaszkodás gondolatától, hogy minden lény javára és boldogulására tegyenek, a bodhiszattvák a jótékonyosság páramitáját gyakorolják. Amiatt, hogy a külső világ megkülönböztetése bennük nem jön létre, ők az erényességet gyakorolják, és ez az erényesség páramitája. A türelmet gyakorolván bennük nem jön létre a megkülönböztetés gondolata, de még el vannak telve a megragadott és megragadó ismeretével – ez a türelem páramitája. Az éjszaka első feléből annak a végéig származó energiával a gyakorlat mértékének megfelelően fárasztják magukat, nem engedve teret a megkülönböztetésnek – ez az energia páramitája. Nem ragaszkodnak a megkülönböztetéshez, nem esnek a bölcselkedők nirvánával kapcsolatos eszméjébe – ez a dhjána páramitája. Ami a pradsznyá páramitáját illeti, ha a tudat megkülönböztetése megszűnik, ha a dolgokat az elme eszközeivel alaposan megvizsgálták, nincs a kettősségbe való visszaesés, de az ellenérzés alapot talál, amíg a korábbi karma meg nem szűnik, amikor a transzcendentális tudást az önmegvalósítás befejezése miatt gyakorolják, az a pradsznyá páramitája. Ezek, Mahámati, a páramiták és jelentésük.

LXXXVIII.

Így mondják:

9. Ami alkotott (*samskrita*), az üres, állandótlan, pillanatnyi – így a tudatlanok megkülönböztetik, a pillanatnyiság a lámpa, a folyó és a mag hasonlatából eredő megkülönböztetés.
10. Minden dolog nemlétező, azok nem pillanatnyiak, nem a megkülönböztetés tárgyai, és nem született – ez az, amit a pillanatnyisággal kapcsolatban mondok.
11. A születés és halál szünet nélkül követi egymást, ez az, amit nem mutatnak ki a tudatlanok. A lét megszakítatlan folyamatosága miatt a megkülönböztetés hat úton halad.
12. A tudatlanság az ok, és ez a tudat általános megjelenése, ha a formák már nem léteznek, hol van lakhely a létezés közepén?
13. Ha a halál megszakítatlan folytonosságának eszméjébe egy másik tudat kerül, hol találja meg az időben el nem helyezett formaként a helyét?
14. Ha a tudat egy eszmében van, valahol, valahogyan, nemvalóságos okkal, és nem tökéletesen, hogyan ismerhetné a pillanatnyi eltűnést?
15. A jógik eredménye, az arany, a Buddha ereklyéi, Abhászvara égi palotája földi cselekedetekkel elpusztíthatatlanok.
16. Örökké maradandó a buddhák által elért igazság és azok tökéletes tudása, a buddhaság természetét megvalósították, - hogyan lehetne bennük pillanatnyiság.
17. A gandhárvak városai, májászerű formák – hogyan lehetnének mások, mint pillanatnyiak? A valóságot a nemvalóság jellemzi, hogyan lehetne az oksági tényező?

Itt végződik a Lankávatára Szútra hatodik fejezete
„A pillanatnyiság”.

[HETEDIK FEJEZET]

LXXXIX.

Akkor Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva így fordult a Magasztoshoz: Hogyan volt az, amikor az arhatok a Magasztostól ígértet kaptak arra, hogy elérik a legfelső megvilágosodást? Hogyan tudja minden lény elérni a tathágataságot, anélkül, hogy a parinirvána igazságát megvalósítaná? Mit jelent, hogy attól az éjszakától fogva, hogy a Tathágata ráébredt a legmagasabb megvilágosodásra, egész addig, hogy belépett a parinirvánába, a két idő között a Tathágata nem szólt, nem ejtett ki egy szót se. Mit jelent az, hogy mindig a számádhiban lévén, a Tathágata se nem töpreng, se nem elmélkedik? Hogy lehet, hogy az átalakulás buddhái az átalakulás állapotában lévén a tathágaták munkáját végzik el? Hogyan lehet a vidzsnyánában lévő pillanatnyi bomlás sorrendjét elmagyarázni?

Továbbá mit jelent az az állítás, hogy Vadzsrapáni személyi testőrként állandóan a Tathágatával van, hogy az elsődleges korlátozás ismeretlen, míg a megszűnés megismerhető, hogy vannak gonoszak, azoknak tetteik, és otthagytott karma? Magasztos, a karma-akadály tényét a Tathágata, úgy mondják, bemutatta, a bráhmin lánya Csanyicsá, az orvos lánya Szundari az üres edény stb. esetében, hogyan lehet Magasztos, kifejezhetetlen gonoszsággal a mindentudást elérni?

A Magasztos válaszolt: Mahámati, figyelj jól, és érzékelj jól mindent, elmondom neked

Úgy lesz, felelt Mahámati, a bodhiszattva-mahászattva és a Magasztosra fordította a figyelmét.

A Magasztos így szólt hozzá: A nirvána birodalma, ahol semmiféle anyag nem marad, a rejtett értelemnek megfelelő és a lelkes gyakorló számára a bodhiszattvák megfelelő tevékenység-

gét alkalmazza. Mahámati, léteznek bodhiszattvák, akik itt és más buddhabirodalmakban végzik a tevékenységüket, és vannak, akiket eltölt a srávakájána nirvánájának az elérésének a vágya. Azért, hogy hajlandóságuk a srávakájánától elforduljon, és hogy a mahájána sodrában tevékenykedjenek, a srávakák ígéretet kapnak, átalakulás buddhaként, az elkövetkezendő buddhaságukra, de nem kapják meg a dharmatá-buddhaságot. A srávakáknak adott ígéret, Mahámati, a rejtett értelemnek megfelelően lett kimondva. Mahámati, a szenvedély-akadályok a srávakák és pratyekabuddhák általi túllépése, nem különbözik a tathágaták általtól, ez a megszabadulás érzésének azonosságából következik, de nem alkalmazza a tudás-akadályok elhagyását. A tudás-akadályok, Mahámati, akkor tisztulnak meg, amikor a dolgok énnélküliségét tökéletesen fölismerik, de a szenvedély-akadályok már akkor eltűnnek, amikor először a személyek énnélküliségét megértik, és aszerint cselekednek és a manovidzsnyána megszűnik működni. Továbbá, a dharm-akadályokat is föladják, mivel az árajavidzsnyánában fölhalmozott adottság-energiák megszűnnek, és minden teljesen megtisztul.

Létezik egy a rejtett értelemmel összhangban álló, örökön meglévő realitás, amit meg kell érteni, mert az olyan valami, ami se nem előzmény, se nem következmény. A Tathágata megfontolás és töprengés nélkül mutatott rá a dharmára, és eredeti és független szavakat használ. Ezt igaznak gondolván és a hibátlan emlékezete miatt, ő nem fontolgat, és nem töpreng, ő már nem a négyszeres adottság-energia szintjén helyezkedik el. Ő szabad a kétszeres haláltól, átlép a szenvedély és tudás kétszeres akadályán.

Mahámati, a hét vidzsnyánát, ami a manasz, a manovidzsnyána, a szem-vidzsnyána stb. az ideiglenesség jellemzi, miután az adottság-energiából ered, mentes a kedvező nem-folyás tényezőktől, és nincs újjászületése, Ami újjászületik, Mahámati, az a tathágata-garbha, amelynek a nirvána ugyanúgy az oka, mint az öröm és a fájdalom. Ezt nem értik meg a tudatlanok, akiket szétszakít az üresség gondolata.

Mahámati, a tathágaták, akik Vadzsrápánival vannak együtt, azok az átmenetben lévő átmeneti buddhák, és nem eredeti tathágaták, arhatok és tökéletesen megvilágosodottak. Az eredeti tathágaták, arhatok és tökéletesen megvilágosodottak valóban túl vannak minden érzéken és mértéken, túl azon, amit a tudatlanok, srávakák, pratyekabuddhák és a bölcselkedők elérhetnek. Ezek a tathágaták a létezés örömeiben tartózkodnak, mint olyanok, akik a dzsnyánaksántival elérték az intuitív tudás igazságát. Vadzsrápáni nem ért el ideig. Az átalakulás buddhái nem tartoznak a karma létéhez, és abban nincs tathágataság, de attól függetlenül sincs tathágataság. Mint ahogy a különböző összetevőktől függő edény, az átalakulás-buddhák az érző lények érdekében tevékenykednek, az állapotok találkozásait tanítják, de nem annak az igazságnak a tanítását, amelyik az önmegvalósítás nemes birodalmának a része.

Továbbá, Mahámati, a hat vidzsnjána megszűnése miatt a tudatlanok és egyszerű-tudásúak a megsemmisülést keresik, és az alajavidzsnjána meg nem értése miatt az örökkévalósághoz ragaszkodnak. A megkülönböztetés elsődleges korlátozása önmagában, Mahámati, ismeretlen. A megszabadulás akkor jön létre, amikor a tudat önmegkülönböztetése megszűnik. A négy-szeres adottság-energia elhagyásával minden hiba elhagyása jár együtt. Így mondják:

1. A három jármű nem jármű, a buddhákkal nincs nirvána, de a buddhaság ígéretének fölmutatása megszabadít minden hibától.
2. Az utolsó intuitív tudást, a nirvánát, ami nem hagy maradványt – a rejtett értelem szerint mondják ki, hogy a félénkeknek bátorságot adjon. hogy a félénkeknek bátorságot adjon.
3. A tudást a buddhák hozták létre, és az utat ők mutatták meg, azon mozognak, és nincs semmi más, ezért bennük nincs nirvána.

4. A létezés, a vágy, a formák (*rúpa*), az elméletieskedés – ez a négyszeres adottság-energia, ez az, ahol a manovidzsnyána keletkezik, az álaja és a manovidzsnyána létezik.
5. A megsemmisülés és az állandótlanság elmélete a manovidzsnyána, szem-vidzsnyána stb. miatt keletkezik, az örökévalóság abból a gondolatból, hogy a nirvánában, az elmében és az elméletekben nincs kezdet.

Itt fejeződik be a Hetedik Fejezet,
„Az Átalakulás”.

[NYOLCADIK FEJEZET]

Akkor Mahámati, a mahászattva-bodhiszattva versben kérdezte meg újra a magasztost, mondván: Szólj nekem, Magasztos, Tathágata, Arhat, Tökéletesen Megvilágosodott, a húsevés előnyeiről és hátrányairól, hogy én és a többi bodhiszattva-mahászattva a jelenben és a jövőben taníthassuk a dharmát, hogy a lényeket elválaszthassuk a húsevő létükből fakadó adottság energiák befolyása által keletkezett hús iránti vágyakozástól, a húsételhez való ragaszkodástól. Ezek a húsevők, elhagyván a vágyukat, a dharmában fogják keresni a táplálékukat és örömeiket, és, és minden lényre úgy fognak tekinteni, mint egyetlen gyermekükre, és nagy együttérzéssel fognak hozzájuk ragaszkodni. Nagy együttérzéssel gyakorolni fogják magukat a bodhiszattvaság fokozataiban, és gyorsan el fogják érni a tökéletes megvilágosodást, vagy miközben a srávakaság vagy a pratyekabuddhaság szintjén tartózkodnak, végül elérik a tathágataság legfelső fokát.

Magasztos, azok a bölcselkedők, akik téves tanításokat hordanak, és olyan lokájata nézetekhez ragaszkodnak, mint a lét és nemlét a megsemmisülés és öröklét kettőssége, meg fogják tiltani a húsevést, és maguk is tartózkodni fognak tőle. Vajon akkor az, ó Világ Tanítója, aki az irgalom érzését gyakorolja, és Tökéletesen Megvilágosodott, miért nem tiltja meg a tanításában a hús evését nem csupán magának, de másoknak is? Valóban, a Magasztos, akinek a szíve a külső világ iránt szánalommal telt meg, aki minden lényre, mint saját gyerekére tekint, aki barátságos érzelmeiben nagy együttérzéssel rendelkezik, tanítsa meg nekünk a húsevés érdemeit és bűneit, hogy én és a többi bodhiszattva-mahászattva taníthassuk a dharmát.

A Magasztos így szólt: Akkor Mahámati, figyelj jól, és értelmezd jól, el fogom neked mondani.

Úgy lesz, mondotta Mahámati a bodhiszattva-mahászattva és a figyelmét a Magasztosra fordította.

A Magasztos így szólt hozzá: Számptalan ok miatt, Mahámati, az együtt érző természetű bodhiszattva tartózkodik a húsevéstől. Megmagyarázom neked, Mahámati, nincs olyan élőlény, aki az újjászületések hosszú folyamán élőlényként megjelenve, ne lett volna az anyád, az apád, a fivéred, a nővéred, a fiad, a lányod, vagy valamelyik az egyik közül, valamilyen fokú rokonod, és más testet szerezve, ne élhetne vadállatként, háziállatként, madárként vagy anyaölből születtként, vagy valamiként, ami kapcsolatban van veled. Így lévén, a bodhiszattva-mahászattva, aki minden lényre úgy tekint, mintha saját maga lenne, és a buddha-igazságot gyakorolja, hogyan ehetné meg egy vele azonos természetű lény húsát? Sőt, Mahámati, a ráksasza, aki a tathágata tanítását hallgatja a dharma legmagasabb lényegéről, elérvén a buddhizmus őrzőjének állapotát, szintén szánalmat érez. Tartózkodik a húsevéstől, hogy ne tenné az, aki a dharmát szereti. Így, Mahámati, bármilyen is legyen az élőlények fejlődése, az emberek ragaszkodjanak a rokonság gondolatához, és ha minden lényre úgy gondoljanak, úgy szeressék, mintha a saját gyereük lenne, és tartózkodjanak a húsevéstől. Így, a bodhiszattvák, akiknek a könyörületesség a természete, kerüljék a húsevést. Abban a kivételes esetben, amikor nem tölti el őket a bodhiszattvaság állapota, se egyenek húst. A kutya [Ázsia több vidékén megeszik a kutyát is. *ford.*], a szamár, a bivaly, a ló, a bika, az ember és sok más lény van, Mahámati, amit az emberek általában nem csak megesznek, de az útszélien ürühúsként árulnak, és ezért a bodhiszattva tartózkodik a húsevéstől.

A tisztaság szeretete miatt, Mahámati, a bodhiszattvának tartózkodnia kell annak a húsnak az evéstől, amely ondóból, vérből stb. született. A félelmet okozó rémület miatt, Mahámati, a bodhiszattva, aki az irgalmasságban gyakorolja magát, tartózkodik a húsevéstől. Hogy értsd, Mahámati: Ha a kutya a távolból meglát egy vadászt, egy páriát, egy halászt, aki a húsétel

után vágyik, elrémülve így gondolkodik: „Ez egy halálosztó, meg fog ölni engem”. Ugyanígy, Mahámati, minden pillanatban a levegőben, földön és vízben élő állatok, messziről meglátva egy húsevőt, éles szaglással meg fogják érezni bennük a ráksza szagát, és az ilyen embertől olyan gyorsan elmenekülnek, amennyire csak lehetséges, azokban benne a halál fenyegetése. Ezért, Mahámati, a bodhiszattva, aki magában gyakorol, aki a nagy könyörületességben tartózkodik, az élőlények riadalma miatt tartózkodik a húsevéstől. Mahámati, az esztelen emberek által kedvelt hús rossz szaggal van tele, és a húsevés rossz hírnevet okoz, amely elfordítja a bölcseket, a bodhiszattva tartózkodik a húsevéstől. A bölcsek eledele, Mahámati, amit a risik ettek, nem tartalmaz húst és vért. Ezért, Mahámati, a bodhiszattva tartózkodik a húsevéstől.

Minden ember tudatának őrzése miatt, Mahámati, a bodhiszattva, akinek szent a természete, és aki a Buddha tanainak folytonosságát kívánja, tartózkodik a húsevéstől. Vannak olyan emberek, Mahámati, akik rosszat szólnak Buddha tanáról, mondván: „Hogyhogy ezek, akik a srámanák és bráhminok életét élik, elvetik azokat az ételeket, amelyeket a risik kedveltek, akár levegőben, földön, vízben élő a húsevő állatok? Miért vándorolnak szerte a világban, az élőlényeket riogatva, megtagadva a srámanák életét, és lerontván a bráhminok fogadalmait. Ezekben nincs dharma és nincs fegyelem.” Ezek ártalmas gondolkodású emberek, akik rosszat mondanak buddha tanításáról. Ezért, Mahámati, hogy megvédjük minden ember tudatát, a bodhiszattva, akinek a természete könyörületességgel telt, és Buddha tanainak folyamatosságát kívánja, tartózkodik a húsevéstől.

Mahámati, általában létezik, egy a test számára támadó szag, amely természetellenes, ezért a bodhiszattva tartózkodik a húsevéstől. Mahámati, a hús ha ég, legyen az halott emberé, vagy más lényé, a szaga egyforma. Ha bármilyenfajta hús ég, a szaga ugyanazt a félelmet kelti. Ezért, Mahámati, a bodhiszattva, aki gyakorlataiban folyton a tisztaságra vágyik, teljesen tartózkodik a húsevéstől.

Mahámati, ha egy jó család fia vagy lánya sokféle gyakorlatot kíván végezni, mint az együttérző szív elérése, vagy a mágikus mondatok birtoklása, vagy a tökéletes mágikus tudás, vagy a mahájána remetiségébe megkezdése, elvonulva egy temetőbe, sivatagba vagy vadonba, ahol a démonok gyülekeznek, és időnként megjelennek, megkísérli a vackán való ülést, vagy gyakorlást, a húsevés hátráltatja a mágikus erő megszerzésében és a megszabadulás elérésében. Mahámati, látván a gyakorlatban jelentkező hátrányokat, a bodhiszattva, aki maga és mások üdvére vágyik, teljesen tartózkodjon a húsevéstől.

Ha a tárgyilagos alakok a ínycsiklandó illatok hatására, annak megköstolására csábítanak, a bodhiszattva, akinek a könyörületeség a természete, és minden lényt a saját gyermekének tekint, tartózkodjon a húsevéstől.

A húsevő nehezen alszik, ha felébred, nyugtalan. Rémisztő álmokat lát, amelytől a haja mered az égnek. Egyedül marad egy üres kunyhóban, magányosan él, démonok szagatják szét a szellemét. Időnként riadtan ébred, remeg, de nem tudja mitől, rendszertelen az étkezése, soha nem elégedett. Élelmében nem tudja mit jelent a megfelelő íz, széklet, és táplálkozás. Zsigerei telve vannak férgekkel, és más tisztátalan lényekkel, és a lepra okának a gyűjtőhelyei. Megszűnik a szórakozása csak a betegségére képes gondolni, Ha az étkedre úgy tekintesz, mintha a saját gyermekedet ennéd, vagy kábítószert szednél, hogyan engedném meg a tanítványaimnak, Mahámati, hogy vért és húst tartalmazó ételt fogyasszanak, amelyek kielégítik az esztelen embereket, de elrémítik a bölcseket, amelyek sok gonoszat hordanak, és sok érdemet tartanak távol, amelyeket nem javasoltak a risik, és végsősoron is haszontalanok?

Nos, Mahámati, az általam engedélyezett ételek minden bölcset kielégítenek, de azokat elkerülik az esztelenek, sok érdemet szereznek, távol tartják a gonoszat, és a hajdani risik is leírták őket. Az rizst, árpát, búzát, futóbabot, babot, borsót, lencsét stb., tisztított vaját, olajat, mézet, melaszt, cukornádat, nyerscukrot stb. tartalmaz. Az ebből készült étel, megfelelő étel. Mahámati, lesz néhány értelmetlen ember a jövőben, akik megkülönböztet-

nek és az erkölcsi gyakorlatoknak új törvényeit hozzák létre, és akik, a húsevő fajokhoz tartozó adottság-energiák befolyása alatt sóvárogva vágnak a hús ízére, a fenti ételek nem ezeknek a számára lettek előírva. Mahámati, ez az az étel, Mahámati, amit azon bodhiszattva-mahászattváknak ajánlok, akik elültetik a jó gyökereit, elkerülik a megkülönböztetést, akik hűségesek, akik a sákja családba tartozó nők és férfiak, akik jó család fiai és lányai, akik nem kívánják az ingyencségeket, akik nem ragaszkodnak a testhez, élethez, és vagyonhoz, akik könnyörületek lévén minden élőlényt úgy ölelnek magukhoz, mint saját magukat, és akik minden lényt úgy szeretnek, mint a saját gyermeküket.

Réges régen, Mahámati, élt egy Szimhaszaudásza nevű király. Felettébb ragaszkodott a húshoz, állandóan annak a felhasználására vágyott. Ez az ízlés a legmagasabbra fokozódott, és már emberhúst evett. Ennek eredményeképp a barátai, tanácsosai, rokonai mind elidegenedtek tőle, nem beszélve a városlakókról és a falusiakról. Ennek eredményeképp a trónjáról és uralmáról lemondatták, és a hús élvezete miatt nagy szenvedésben volt része.

Mahámati, még Indra, akinek hatalma van az istenek fölött, egyszer az előző életeiben való húsevéstől származó adottság-energiái befolyására héja alakot öltött, és a galamb alakban megjelenő Visvakarmát kezdte üldözni, aki egy mérlegserpenyőbe menekült. Sivi király szálnalmat érezve az ártatlan iránt, saját magát adta áldozatul, és így nagy kínokat viselt el. Még az olyan isten is, mint a hatalmas Indra, aki, Mahámati, annyi születésen ment keresztül, képes magának és másoknak kárt okozni, hát még az, aki nem Indra!

Mahámati, volt egy másik király, aki kilovagolt az erdőbe. Ott bolyongván, attól félve, hogy egy nöstényoroszlán árt neki, életét félve, összeállt vele, és egy fia született tőle. Miután a nöstényoroszlánnal való kapcsolat végetért, a királyi gyermek a Tarkaláb nevet kapta stb. A múltból származó adottság-energiáik miatt, ők húst ettek, a végén a királyt is megették, és Mahámati, egy Kutiraka (Hét kunyhó) nevű faluban laktak, és miután

nagyon vágytak a húsevés után és ragaszkodtak hozzá, rettene-
tes emberevő dákaként és dákiniként születtek újjá. Mahámati,
az ilyenek olyan húsrá vágyó lények méhébe zuhannak, mint az
oroszlán, a tigris, a párduc, a farkas, a hiéna, a vadmacska, a sa-
kál, a bagoly stb., vagy valamely még alacsonyabb rendű hús-
evő méhébe, egészen a rettenetes ráksaszákig. Idehullva nehéz
lesz újra elérni az emberi anyaméhet, és még nehezebb elérni a
nirvánát.

Ilyenek, Mahámati, a húsevés ártalmi, és még nagyobbak
akkor, ha hitehagyott tudatban jönnek létre, És, Mahámati, a
tudatlanok és egyszerű gondolkodásúak nem ébrednek rá erre,
és a húsevéssel kapcsolatos egyéb bűnökre és érdemekre. Mon-
dom neked, Mahámati, ezeket az előnyöket és hátrányokat lát-
va, a bodhiszattvának, akinek az irgalom a természete, kerülni
kell a húsevést.

Ha, Mahámati, valaki valami okból nem eszik húst, nem
pusztít el életet. Mahámati, az esetek többségében az ártatlan
élőlények lemészárlása gögre utal, és igen ritkán van más oka.
Bár semmi különöset nem lehet mondani az olyan élő lények,
mint az állatok és madarak húsának evéséről, mégis, Mahámati,
aki a húst az íze miatt fogyasztja, akár emberhúst is ehet.
Mahámati, a legtöbb esetben a hálók és más eszközök olyan
emberek által készülnek, akik a hús utáni étvágyuk miatt el-
vesztették ízérzéküket, nagyon sok ártatlan áldozat az ára miatt
veszti életét – ilyenek a madarak, amelyek a levegőben, földön
és vízben mozognak. Vannak még olyanok, Mahámati, akik
olyanok akár a keményszívű ráksaszák, kegyetlen gyakorlatot
folytatnak, akik, távol minden könyörületességtől, minden élő-
lényre élelemként és elpusztítandó dologként tekintenek – az
ilyenekben nem ébred irgalom.

Nem igaz, Mahámati, hogy az élelem engedélyezett és meg-
felelő élelem a srávakák számára, ha az áldozatot nem ők ma-
guk ölték mag, ha ők nem utasítottak senkit az ölésre, ha nem
külön nem gondoltak rá. Mahámati, a jövőben is lesz néhány
tudatlan ember, aki a tanításaim szerint a hontalanságba vonul,
a Sákja fiának mondja magát, és jelvényként hordja magán a

szerzetesi ruhát, de gondolataiban örökké téves értelmezések keletkeznek. Ezek különböző megkülönböztetéseket fognak előadni, amelyeket az erkölcsi előírásokban tettek, és ragaszkodni fognak az egyéni lélekhez. A hús íz iránti szomjúságuk befolyása alatt, különböző módon szófacsaró védelmet fognak találni a húsevésre. Példa nélküli rágalomokkal fognak illetni, amidőn különbséget tesznek, és arról locsognak, hogy ez különböző értelmezések szerint lehetséges. Elképzelnék egy olyan magyarázatot, amely szerint a Magasztos megfelelő étékként megengedte a húst, és azt megfelelő ételnek tartva, a Magasztos esetleg maga is fogyasztotta. De, Mahámati, a szútrákban nincs megengedve a hús élvezete, nem utal rá semmi, hogy Buddha a tanítványai számára kedvezőnek tartotta volna

Mahámati, ha gondoltam volna a húsevés engedélyezésére, vagy azt mondtam volna, hogy az hasznos a srávakák számára, azt nem felejtettem volna el, és nem is felejténém el, hogy a húsevést megengedtem a jógik, a jó család fiai és lányai számára, akik ahhoz a nézethez szeretnének ragaszkodni, hogy minden élőlény olyan, mintha saját gyermekük volna, akik a szánalom birtokosai, az elmélyedést és az önsanyargatást gyakorolják, és a mahájána felé vezető útjukon vannak. Közbevetve, Mahámati, a jó család minden fiának és lányának meghagytam, hogy ne egyen húst, miközben a temetői aszkézist, az erdei aszkézist gyakorolják, a jógiknak is, akik a gyakorlataikat végzik, ha a dharmát szeretnék, és eltelve könyörülettel valamelyik jármű mesterségének az útján vannak, hanem értsék meg azt a gondolatot, hogy minden élőlény olyan, mint az egyetlen gyerekük, hogy a gyakorlataikat befejezhessék.

A kánoni iratokban itt és ott a tanítás folyamán rendszeresen megjelent egy következtetés, hogy mint a létrán lépünk egyre feljebb, egyik a másikat követi rendszeres és tanítási módon, és minden elmagyarázása után a hús ezen a sajátos körülmények között sem nyert említést. Továbbá, a tízszeres tilalom az általam döglötten talált állatra is vonatkozik. De a jelen szútrában, a húsevés minden formában és minden módon és minden helyen feltétlenül és egyszer és mindenkorra megtiltatik nektek. Így,

Mahámati, a húsevést nem engedtem meg soha senkinek, nem engedem meg, és nem fogom megengedni. A húsevés, Mahámati, mondom neked, nem megfelelő az otthontalan szerzetes számára. Lehetnek néhányan, Mahámati, akik azt mondják, hogy a Tathágata húst evett, hogy rágalmazzák őt. Az ilyen ostoba emberek, mint ezek, Mahámati, a karma akadályaik miatt rossz útra fognak térni, és olyan területre kerülnek, ahol a hosszú éjszaka haszon és boldogság nélkül telik el. Mahámati, a nemes srávakák nem esznek a közönséges ember számára megfelelő ételt, hogyan ennének akkor vérből és húsból készült ételt, amely mindenképp ártalmas. Mahámati, a srávakáim, pratyekabuddháim és bodhiszattváim részére a dharm a megfelelő étel, és nem a húsetel. Méginkább a Tathágata számára. A Tathágata a dharmakája, Mahámati, ő a dharmában tartózkodik, ő nem hússal táplálható test, ő nem tartózkodik semmiféle húsevésben. Ő elhagyta a szomjúság adottság-energiáját, és a vágyat, ami a létezés eleme, távol van minden szenvedély adottság-energiájától, ő tudatában és tudásában teljesen megszabadult, ő a Mindenttudó, ő a Mindentlátó, ő minden lényre részrehajlás nélkül, mint a gyermekére tekint, ő a nagy együttérző szív. Mahámati, ha minden lényre, mint egyetlen gyermekemre gondolok, hogyan engedhetném meg, amilyen vagyok, a srávakáknak, hogy saját fiam húsát egyék. Hogy a srávakáknak és magamnak is megeengedtem volna a hús fogyasztását, annak semmi alapja.

Így mondják:

1. Alkohol, hús, és tojás kerülendő, Mahámati, a bodhiszattva-mahászattváknak, és azoknak, akik győzedelmesek.
2. A hús nem megengedett a bölcsnek, émelyítő a szaga, rossz hírnevet okoz, az a ragadozók élelme, Én mondom, Mahámati, az nem ennivaló.
3. A húsevésnek káros következményei vannak arra, aki húst eszik, aki nem annak előnye származik. Mahámati, tudnod kell, hogy a húsevésnek káros következményei vannak rád nézve.

4. Tekintsen el a jógi annak a húsnak az evésétől, amely magától született, amely bűnbe van göngyölve, amely ondó és vér terméke, amely az állatok megölésével a lények félelmének az oka.
5. Tekintsen el a jógi a hústól, tojástól, mindenfajta alkoholtól, hagymától és fokhagymától.
6. Nem kend be százámmal a testet, ne aludj szöges ágyon, az élőlényeknek, akik az üregben találnak menedéket, az üregnélküli hely nagyon félelmetes.
7. A húsevésből önteltség születik, az önteltségből téves képzet keletkezik, a képzetből jön a vágy, ezért tartózkodj a húsevéstől.
8. A képzetből vágy születik, a vágy elképeszti a tudatot, ez az elképesztés megvalósítása, és nem az élettől és a haláltól való megszabadulás.
9. Érdekből érző lényeket elpusztítani, húsért pénzt kiadni, ez a tett mind a kettőre nézve rossz, és esedékes a raurava (visító) pokolra.
10. Aki húst eszik, újra a Muni világot háborgatja, a tanításában róla a Sákja azt mondta, hogy két világ jólétének az elpusztítója.
11. Azok a gonosztevők, a legrettenetesebb pokolra jutnak, a húsevőkre a raurava szörnyű pokla vár.
12. Nincs hús, amit három módon tisztának lehet tekinteni: nem előre megfontolt, nem kért, és nem követelt, ezért tartózkodj a húsevéstől.
13. A jógi ne egyen húst, megtiltottuk én és a többi buddhák, azok az érző lények, akik egymással táplálkoznak, a ragadozók közé születnek.
14. A húsevő rosszillatú, veszekedő, okosságától megfosztottan született, újra és újra a csandálák, a pukaszák és a dombak közt akar megszületni.
15. A dákinik méhéből húsevő családba fog születni, aztán és ráksasziéba vagy macskáéba, az emberek legalsó kasztjához fog tartozni.

16. A húsevőket az olyan szútrákban vettem el, mint a *Hasz-tikasja*, a *Mahámegha*, a *Nirvána*, az *Anglimálika*, és a *Lankávatára*.
17. A húsevést elítélik a buddhák, a bodhiszattvák és a srávák, ha valaki húst nyel el, arcátlansága miatt elkerülik az érzések.
18. Ha valaki, aki a húst kerüli, megszületik, emiatt bráhmin vagy jógi családjában születik meg, és el lesz látva tudással és vagyonnal.
19. Kerüld a húsevés, vagy azt, aki arról beszélhet, látását, hallását és gyanúját, a ragadozó családokba született elméletieskedők úgysem értenek meg.
20. A vágy a megszabadulás akadálya, ilyen akadályok az alkohol, a hús stb.
21. Néhány embernek arra is van ideje, hogy a húsevésről ostoba megjegyzést tegyen, mondván: „A hús evésre alkalmas, kifogástalán, Buddha is ajánlotta.”
22. A húsevés orvosság, olyan, mint a gyerekhús, tartsd be a mértéket és idegenkedj a hústól, hagyd a jógit koldulni menni.
23. A húsevést mindenütt és mindig tiltottam azoknak, akik könnyörülettel élnek, aki húst eszik ugyanott fog megszületni, ahol az oroszlán, a tigris, a farkas stb.
24. Ezért ne egyél húst, amely rettegést okoz az emberek között, mivel az a megszabadulás akadálya, a hús nemevés – a bölcs ismertetőjegye.

Itt végződik a *Lankávatárának*, minden buddhák tanításának a lényegének a nyolcadik fejezete, „A húsevés”.

[KILENCEDIK FEJEZET]

Ekkor a Magasztos Mahámatihoz, a bodhiszattva-mahászattvához fordult: Mahámati, elő kell adnod a *Lankávatárának* ezt a mágikus igéjét, amelyet a múlt, a jelen és a jövő buddhái recitáltak, recitálnak és recitálni fognak. Én elmondom a dharmá hirdetőinek a javára, aki megtartják emlékezetükben:

Tutte,tutte-vutte,vutte-patte,patte-katte,katte-amale,amale-vimale,vimale-nime,nime-hime,hime-vame,vame-kale,kale,kale,kale-atte,matte-vatte,tutte-dzsnyette,sputte-katte,katte-latte,patte-dime,dime-csale,csale-pacse,pacse-badhe,bandhe-anycse,manycse-dutáre,dutáre-patáre,patáre-arkke,arkke-sarkke,sarkke-csakre,csakre-dime,dime-hime,hime-tu,tu,tu,tu-du,du,du,du-ru,ru,ru,ru –phu,phu,phu,phu – sváhá

Ez, Mahámati a *Lankávatára Mahájána Szútra* mágikus igéje: ha a jó család fiai és lányai elmondják, megtartják, hirdetik és megvalósítják ezeket a mágikus igéket, senki se lesz képes ártani nekik. Legyen az isten, vagy istennő, vagy nága, vagy nági, vagy jaksa, vagy jaksi, vagy aszura, vagy aszuri, vagy garuda, vagy garudi, vagy kinnara, vagy kinnari, vagy mahorága, vagy mahorági, vagy gandharva, vagy gandharvi, vagy bhúta, vagy bhúti, vagy kumbhánda, vagy kumbhándi, vagy pisári, vagy pisácsi, vagy ausztáraka, vagy ausztáraki, vagy apaszmára, vagy apaszmári, vagy ráksasza, vagy ráksaszi, vagy dáka, vagy dákini, vagy audzsohára, vagy audzsohári, vagy kataputana, vagy kataputani, vagy ambusja, vagy ambusji – egyik sem lesz képes ártani annak, aki ennek a mágikus szövegnek a hordozója. Bármilyen balszerencse történne, mondja el száznyolcszor ezt a szöveget, és a gonosz nyüszítve és kiabálva megfordul, és más irányba megy.

Mahámati, elmondok még egy mágikus ígét. Íme:

Padme-padmeve-hine,hipi,hine-csu,csule,csulu,csule-phale,
phula,phule,-jule,ghule,jula-pale,pala,pale,-minycse,munycse,
munycse-ccshinde,bhinde,bhanydzse-marde,pramarde,dinakare-
sváhá

Ha, Mahámati, a jó család fia vagy lánya ezt a mágikus szöveget elmondja, megőrzi, hirdeti, és megvalósítja, semmi gonosz nem tud ártani neki. Legyen az isten [stb., stb., stb.] – egyik sem lesz képes ártani annak, aki ennek a mágikus szövegnek a hordozója. Ha valaki ezeket a mágikus szavakat elrecitálta, az egész *Lankávatára Szútrát* elrecitálta. Ezt a mágikus szöveget a Magasztos azért adta, a ráksaszák befolyásától megóvjon.

Itt végződik a *Lankávatára* kilencedik fejezete,
a „Dháráni”.

TARTALOMJEGYZÉK

SZÍV SZÚTRA (ford.: Bánfalvi András)

Hosszabb változat	5
Rövidebb változat	9

LANKÁVATÁRA SZÚTRA (ford.: Migray Emőd)

BEVEZETÉS	15
ELSŐ FEJEZET: Lanká ura oktatást kér.....	22
MÁSODIK FEJEZET: A különböző dharmák összegyűjtése ..	37
I. Mahámati versben dicsőíti Buddhát	37
II. Mahámati száznyolc kérdése	38
III. A száznyolc tagadás.....	46
IV. A vidzsnyánáról	47
V. Az öntermészet (<i>szvabháva</i>) hét fajtája	49
VI. A legfelső valóság (<i>paramártha</i>) hét fajtája, a bölcselkedők rossz nézetei a tudat visszautasításával kapcsolatban.....	49
VII. Néhány bráhminnak és sramanának az okságról, a folytonosságról stb. alkotott helytelen véleménye, a buddhizmus nézete olyan dolgokkal kapcsolatban, mint az áljavidzsnyána, a nirvána, az egy-tudat stb., a bodhiszattvák képességei	50
VIII. A bodhiszattvák önmegvalósítása.....	53
IX. A vidzsnyána fejlődése és szerepe, a bodhiszattvák szellemi tanulmányai, az álaja tengerről és a vidzsnyána hullámokról szóló versek	53
X. Mit tegyen a bodhiszattva, hogy megértse e tudat jelentését	58
XI(a) A nemes tudás (<i>árjadzsnyána</i>) három állapota.....	58
XI(b) A tathágata képességei.....	59
XII. A nyúl szarvának logikája	60
XIII. Versek az áljavidzsnyánáról és az egytudatról	62

XIV.	A kiadás fokozatos és folyamatos megtisztítása... 63
XV.	Nisjanda Buddha, Dharmathá Buddha és Nirmána Buddha 64
XVI.	A srávaka megvalósítása, az öntermészet eszméjének elérése 66
XVII.	Az elképzelhetetlen örökkévalóság 67
XVIII.	Nirvána és áljavidzsnya 69
XIX.	Minden dolog nemszületett..... 69
XX.	A szellemi belátás öt csoportja 70
XXI.	Versek a három járműről 72
XXII.	Az iccsikanták osztályai 72
XXIII.	A szvabháva három fajtája..... 73
XXIV.	A kétszeres énnélküliség (<i>nairátmjadvajalaksana</i>). 74
XXV.	Az állítás és tagadás (<i>szamáropávavéda</i>) 76
XXVI.	A bodhiszattva különböző személyiséget vállal 78
XXVII.	Az üresség, a nemszületettség és a nemkettősség... 79
XXVIII.	A tatháhata-gharba és az én-lélek 82
XXIX.	Vers a bölcselkedők megkülönböztetéséről..... 83
XXX.	A bodhiszattvaság megvalósításához szükséges négy dolog 84
XXXI.	A hatféle okság és a létezés keletkezése..... 86
XXXII.	A szavak megkülönböztetésének négy forrása 88
XXXIII.	A szóbeli megkülönböztetés, és a végső valóság 89
XXXIV.	Versek a valóságról és megjelenéseiről..... 90
XXXV.	Egy-tudat, sokféleség a létezés eszméjének kettőssége..... 91
XXXVI.	A tatháगतák tanítása (<i>dharmadeszaná</i>) 97
XXXVII.	A dhjána négy fajtája 97
XXXVIII.	A nirvána 99
XXXIX.	Az öntermészet két jellemző jegye 99
XL.	A buddhák kétféle fenntartó ereje (<i>adhisthána</i>) 100
XLI.	Az okság láncolata (<i>pratitjaszamatpáda</i>) 102
XLII.	A szavak (<i>abhilápa</i>) és a valóság (<i>bháva</i>) 103
XLIII.	A hang örökkévalóságáról (<i>nitjasabda</i>) a tévedés (<i>bhránta</i>) és az elfajulás (<i>viparjásza</i>) természetéről.. 104
XLIV.	A májá természetéről 107

XLV.	Hogy minden dolog nemszületett	108
XLVI.	A név, a mondat, a szótag és az értelmük	109
XLVII.	A megmagyarázhatatlan állapot	110
XLVIII.	Minden dolog van vagy nincs (versek a négy állításról)	112
XLIX.	A srávakák, szrotápanna, szakridágámin, anágámin és az arhat: a három csomó (<i>szamjodzsáni</i>)	113
L.	Az értelem (<i>budhi</i>), a vizsgálat és megkülönböztetés	117
LI.	Az elemek, elsődlegesek és másodlagosak	118
LII.	Az öt szkandha	119
LIII.	A nirvána négy fajtája, és az öt vidzsnyána	120
LIV.	A hamis képzet, a tizenkét tárgyjal kapcsolatban	122
LV.	Versek a csittáról, a parikalpitáról, a paratantráról és a parinispannáról	124
LVI.	Az egy jármű és a három jármű	126
HARMADIK FEJEZET: Az állandótlanságról		129
LVII.	Az akarat-test alakjai (<i>manomajakája</i>)	129
LVIII.	Az öt közvetlen ok (<i>pánycsányantarjáni</i>), a vágy, mint anya, a nemtudás, mint apa	130
LIX.	A buddhatermészet (<i>buddhatá</i>)	132
LX.	A buddhaság azonossága (<i>szamatá</i>), és a négy szempontja	133
LXI.	Buddha egy szót sem szólt. Az önmevalósítás és az öröklétben lakozó valóság	134
LXII.	A lét és nemlét, realizmus és nihilizmus	136
LXIII.	A szóbeli tanítás mevalósítása	138
LXIV.	A megkülönböztetés, a külső világ, a kettősség, a ragaszkodás	140
LXV.	A szó (<i>ruta</i>) és jelentés (<i>artha</i>) közti összefüggés	144
LXVI.	Az abszolút (<i>dzsnyána</i>) és a viszonylagos (<i>vidzsnyána</i>) tudás	145
LXVII.	A kilenc átalakítás (<i>parináma</i>)	147
LXVIII.	A létezéshez való mélyen beültetett ragaszkodás ..	148
LXIX.	Az öntermészet, a valóság, a képzet, a magányosság igazsága stb.	151
LXX.	A nemszületés tétele	153

LXXI.	Az igazi tudás és a tudatlanság	156
LXXII.	Az önmegvalósítás és megvitatása	158
LXXIII.	A lokájtika.....	159
LXXIV.	A nirvána különböző nézetei	166
LXXV.	Valami alkotott-e a tathágataság? Viszonya a szkandhákhoz, a megszabaduláshoz, a tudáshoz	170
LXXVI.	A tathágata különböző elnevezései. A szó és a jelentés közötti kapcsolat. Buddha nem szólt egy szót sem.....	173
LXXVII.	Okság, nemszületés, ön-tudat, nirvána	177
LXXVIII.	Versek a nemszületésről és az okságról	180
LXXIX.	Az állandótlanság különböző nézetei	183
NEGYEDIK FEJEZET: Az intuitív megértés.....		189
LXXX	A srávakák által elért tökéletes nyugalom, pratyekabuddhák és boddhiszattvák, a bodhiszattvaság fokai.....	189
ÖTÖDIK FEJEZET: A tathágataság állandóságának levezetése.....		194
LXXXI	A tathágataság állandósága.....	194
HATODIK FEJEZET: A pillanatnyiség		197
LXXXII.	A tathágata-gharba és az árajavidzsnyána	197
LXXXIII.	Az öt dharma, viszonyuk a három szvabhávához..	200
LXXXIV.	Az öt dharma	204
LXXXV.	A Tathágata és a Gangesz homokja	205
LXXXVI.	A pillanatnyiség, a nyolc vidzsnyána	209
LXXXVII.	A páramiták három fajtája	210
LXXXVIII.	A pillanatnyiség, a megkülönböztetés.....	212
HETEDIK FEJEZET: Az átalakulás.....		213
LXXXIX.	Az átalakulás.....	213
NYOLCADIK FEJEZET: A húsevés		217
KILENCEDIK FEJEZET: Dháránik		227